

**DIE GEBRUIK VAN VERHOUDINGSGETALLE
OM KAPITAALTOEREIKENDHEID VAN BANKINSTELLINGS TE ONTLEED**

deur

AREND BRINK

voorgelê ter vervulling van die vereistes
vir die graad

MAGISTER COMMERCII

in die vak

SAKEBESTUUR

aan die

UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA

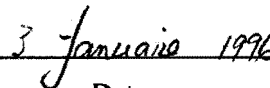
STUDIELEIER: PROFESSOR J.H. VAN ROOYEN

10 JANUARIE 1996

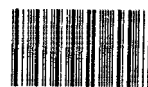
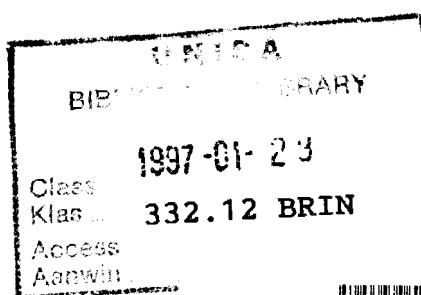
Ek verklaar hiermee dat die navorsingsverslag onder die titel "Die gebruik van verhoudingsgetalle om kapitaaltoereikendheid van bankinstellings te ontleed" my eie werk is en dat alle bronne wat gebruik of aangehaal is deur middel van volledige verwysings aangedui en erken is.

Handtekening

Datum

1660308

Ek dra hierdie studie op aan my ouers, Arend in lewe 'n hoogleraar aan Universiteit van Suid-Afrika en Sheila vir wie haar kinders se opvoeding haar altyd na aan die hart gelê het. Ook aan my vrou Sarie, sonder wie se ondersteuning ek weinig suksesse sou kon bereik het. Dankie.

DANKBETUIGINGS

Ek wil graag my dank en waardering teenoor die volgende persone, wat meegehelp het om hierdie studie te voltooi, uitspreek:

Dr J.H. van Greuning, voormalige Registrateur van Banke en Hoofbestuurder in die Suid-Afrikaanse Reserwebank, vir sy raad om 'n logiese raamwerk vir die studie daar te stel

Prof J.H. van Rooyen, onder wie se leiding hierdie studie voltooi is, vir sy raad wat hy tydens die duur van hierdie studie aan my verskaf het

'n Besondere dank ook aan mev R. Fourie vir al haar moeite met die finale afhandeling van hierdie studie en aan mej T. Oosthuizen vir die tegniese versorging van die grafieke

My huisgesin, Sarie, Arend, Jacques en Marilize vir hulle ondersteuning en baie opofferings gedurende die afgelope twee jaar.

Met diepe dankbaarheid

Die Skrywer

Pretoria

Januarie 1996

INHOUDSOPGAWE

BLADSY

Synopsis	xv
Sinopsis	xvi
Verduideliking van terminologie	xvii

HOOFSTUK 1 Oriëntering

1.1 Inleiding	1
1.2 Agtergrond tot banktoesighouding in die RSA	2
1.3 Probleemstelling	6
1.4 Doelwit van die studie	6
1.5 Noodsaaklikheid van die studie	8
1.6 Navorsingsmetodologie	9
1.7 Omvang en beperkinge van die studie	10
1.8 Oorsig oor die inhoud van die studie	11

HOOFSTUK 2 Belangrike aspekte onderliggend tot kapitaaltoereikendheid

2.1 Inleiding	13
2.2 Die Basel-ooreenkoms	14
2.2.1 Positiewe gevolge van die Basel-ooreenkoms van 1988	16
2.2.2 Tekortkominge van die Basel-ooreenkoms van 1988	17
2.2.3 Die implementering van die Basel-ooreenkoms in die RSA	18
2.3 Die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid	20
2.4 Diversifikasie van bankbedrywighede	29
2.5 Kapitaaltoereikendheid in inflasionêre toestande	34
2.6 Monetêre beleid en banktoesighouding	41
2.7 Samevatting	44

HOOFSTUK 3 Die kapitaalbegrip

3.1 Inleiding	46
3.2 Die elemente van kapitaal	47
3.2.1 Kapitaal	48
3.2.1.1 Primêre kapitaal	48
3.2.1.2 Sekondêre kapitaal	51
3.2.2 Reserwes	53
3.2.2.1 Primêre reserwes	53
3.2.2.2 Sekondêre reserwes	54
3.3 Die rol van winsgewendheid in die opbou van die kapitaalbasis	58
3.4 Verwantskap met ander finansiële risiko's	67
3.4.1 Likwiditeitsrisiko	68
3.4.2 Rentekoersrisiko	72
3.4.3 Prysrisiko ook bekend as beleggings- of markrisiko	73
3.4.4 Kredietrisiko	76
3.4.5 Valutarisiko	78
3.5 Depositoversekering	81
3.5.1 Die RSA-perspektief	82
3.5.2 Algemene kenmerke van 'n depositoversekeringskema	83
3.5.3 Argumente ten gunste van depositoversekering	84
3.5.4 Argumente teen depositoversekering	84
3.5.5 Gevolgtrekking	85
3.6 Samevatting	86

HOOFSTUK 4 Die gebruik van verhoudingsgetalle

4.1 Inleiding	88
4.2 Oorsprong en ontwikkeling van verhoudingsgetalle	89
4.3 Primêre gebruikers van verhoudingsgetalle	89
4.4 Doelwitte van finansiële ontledings	90
4.5 Betroubare databronne	91
4.5.1 Die beginsel van lopende saak	92
4.5.2 Konsekwenheid en omsigtigheid	92
4.6 Die doel van verhoudingsgetalle	93
4.7 Basiese vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen	95
4.7.1 Onderlinge verwantskap	95
4.7.2 Bruikbaarheid	95
4.7.3 Interafhanklikheid	96
4.7.4 Standaard van vergelyking	96
4.7.5 Vergelykbaarheid	96
4.7.5.1 Ontwikkeling van vergelykende data	97
4.7.5.2 Verwringing van vergelykende data	97
4.7.5.3 Aantekeninge tot die finansiële state	97
4.7.5.4 Rekeningkundige beleid	98
4.7.5.5 Omgewingsfaktore	99
4.7.5.6 Nie-herhalende gebeurtenisse	99
4.7.5.7 Die uitwerking van vorige bestuursoptrede	99
4.7.5.8 Ander faktore	99
4.7.6 Sinvolheid	100
4.8 Voor- en nadele van verhoudingsgetalle	100

BLADSY

4.9	Beperkinge in die gebruik van verhoudingsgetalle	102
4.9.1	Ignoreer nie-kwantifiseerbare faktore	102
4.9.2	Foutiewe afleidings	102
4.9.3	Verskaf nie noodwendig redes vir gebeurtenisse nie	102
4.9.4	Standaard kan misleidend wees	102
4.9.5	Geouditeerde finansiële state	103
4.9.6	Manipulasie van finansiële state	104
4.9.7	Gekonsolideerde finansiële state	104
4.9.8	Historiese inligting	104
4.10	Betekenis en aard van statistiek	105
4.10.1	Die rekenkundige gemiddelde	105
4.10.2	Die mediaan	106
4.10.3	Die modus	107
4.10.4	Vergelyking van die middelwaardes	108
4.11	Verhoudingsgetalle en tydreeksontleding	109
4.11.1	Onreëlmatige skommeling	110
4.11.2	Seisoenale skommeling	110
4.11.3	Sikliese skommeling	111
4.11.4	Langtermyn tendense	111
4.12	Samevatting	111

HOOFSTUK 5 Empiriese navorsing

5.1 Inleiding	113
5.2 Navorsingsmetodologie	114
5.2.1 Internasionale opname	114
5.2.2 Plaaslike opname - banktoesighouers	115
5.2.3 Plaaslike opname - bankinstellings	116
5.2.4 Empiriese navorsingsproses	118
5.2.5 Beperkinge van en probleme met die opname	118
5.3 Empiriese navorsingsresultate	119
5.3.1 Die Verenigde State van Amerika	120
5.3.1.1 Metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken	123
5.3.1.2 Ontleding van kapitaaltoereikendheid	124
5.3.1.3 Samevatting	131
5.3.2 Die Verenigde Koninkryk	132
5.3.2.1 Metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken	135
5.3.2.2 Ontleding van kapitaaltoereikendheid	137
5.3.2.3 Samevatting	139
5.3.2.4 Gevolgtrekkings uit die internasionale navorsing	140
5.3.3 Die Republiek van Suid-Afrika	141
5.3.3.1 Metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken	142
5.3.3.2 Ontleding van kapitaaltoereikendheid	146
5.3.3.3 Samevatting en gevolgtrekking uit die plaaslike navorsing	162
5.4 Samevatting	163

HOOFTUK 6 Samevatting, gevolgtrekkings en aanbevelings

6.1 Inleiding	165
6.2 Probleemstelling	165
6.3 Doelwit van die studie	166
6.4 Samevatting van hoofstukke twee tot vier	166
6.5 Navorsingsmetodologie	168
6.6 Gevolgtrekking	169
6.7 Aanbevelings	171
6.7.1 Verhoudingsgetalle	171
6.7.2 Addisionele faktore	174
6.7.3 Kapitaaltoereikendheid vir bankbeheermaatskappye	177
6.7.4 Wetgewing	178
6.8 Verdere studie	178
6.9 Samevatting	178
6.10 Gebeure na die oorsigtydperk van hierdie studie	179

BLADSY

OPGAWE VAN BYLAES

Bylae A	Kapitaaltoereikendheid, VSA, Regulasie H	182
Bylae B	Kapitaaltoereikendheid, VK	192
Bylae C	Vorm DI 100, Balansstaat	208
Bylae D	Vorm DI 110, Buitelansstaatbedrywighede	217
Bylae E	Vorm DI 400, Kapitaaltoereikendheid	218
Bylae F	Vraelys aan respondente	227

OPGAWE VAN TABELLE

Tabel 2.1	Risikoprofiel van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk	31
Tabel 2.2	Opbrengs op kapitaal van RSA-bankinstellings gedurende die oorsigtydperk	36
Tabel 2.3	Prestasie van vyf internasionale bankinstellings gedurende die oorsigtydperk	39
Tabel 3.1	Die kapitaalbasis van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk	55
Tabel 3.2	Persentasiesamestelling van die inkomste en uitgawes van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk	60
Tabel 3.3	Samestelling van inkomste uit dienste van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk	63
Tabel 3.4	Dividend- en verdienste-opbrengs van die vyf grootste bankgroepe in die RSA gedurende die oorsigtydperk	64
Tabel 3.5	Winsgewendheid van die vyf grootste bankgroepe in die RSA gedurende die oorsigtydperk	66
Tabel 3.6	Skematiese voorstelling van produksirikoklassifikasie	68
Tabel 5.1	Opsomming van die empiriese navorsingsresultate	146

OPGAWE VAN GRAFIEKE

Grafiek 2.1	Kapitaaltoereikendheid van die RSA-bankinstellings gedurende die oorsigtydperk	27
Grafiek 2.2	Onverstreke kontrakte in afgeleide instrumente in die RSA	33
Grafiek 2.3	Opbrengs op kapitaal van bankinstellings in geselekteerde lande gedurende 1991	35
Grafiek 2.4	Opbrengs op kapitaal van RSA-bankinstellings gedurende die oorsigtydperk	37
Grafiek 2.5	Opbrengs op kapitaal van vyf internasionale bankinstellings gedurende die oorsigtydperk	40
Grafiek 3.1	Die kapitaalbasis van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk	56
Grafiek 3.2	Kapitaaltoereikendheid van die totale banksektor in die RSA	57
Grafiek 3.3	Samestelling van inkomste en uitgawes van die totale banksektor in die RSA	62

BLADSY

OPGAWE VAN BYLAES	181
BRONNELYS	245

SYNOPSIS

The capital-adequacy problem is essentially concerned with the amount of capital that a bank should maintain in order to conduct its operations in a prudent manner. Because one of the primary functions of bank capital is to act as a risk cushion for the protection of a bank's depositors, a bank's capital funds are often regarded as comprising an insurance element. The capital-adequacy concept, therefore, may be seen as part of the overall banking risk, or prudential management.

An attempt has been made to indicate that bank supervisors should use not only capital ratios when analysing a bank's capital position. Other factors, such as asset quality and other financial risks, should also be taken in consideration.

Financial ratio analysis, however, provides bank supervisors with useful information. When combining ratio analysis with non-quantifiable factors, bank supervisors may indeed achieve their goal of determining capital adequacy.

Key terms:

Bank supervision; Risk-based approach; Capital adequacy; Risk management; Liquidity risk; Interest-rate risk; Price risk; Credit risk; Currency risk; Financial risk management; Basel Concordat; Capital requirements.

SINOPSIS

Die kapitaaltoereikendheidsprobleem is hoofsaaklik gebaseer op die hoeveelheid kapitaal waaroor 'n bankinstelling moet beskik, ten einde die bankbesigheid op 'n verstandige wyse te bedryf. Een van die primêre funksies van kapitaal is om te dien as verliesabsorberingsbuffer ter beskerming van 'n bankinstelling se deposante, en daarom word toereikende kapitaal dikwels geag om 'n soort versekeringselement te bevat. Die konsep van kapitaaltoereikendheid kan dus beskou word as deel van die totale risikobestuurskonsep.

Daar is tydens die studie gepoog om aan te dui dat banktoesighouers nie net kapitaalverhoudings behoort te gebruik om 'n bankinstelling se kapitaalposisie te ontleed nie. Ander faktore, soos batekwaliteit en ander finansiële risiko's, moet ook in ag geneem word.

Finansiële verhoudingsgetalontledings voorsien banktoesighouers van waardevolle inligting. Indien verhoudingsgetalle egter met nie-gekwantifiseerde inligting gekombineer sou word, kan banktoesighouers hul doel om kapitaaltoereikendheid te bepaal, bereik.

VERDUIDELIKING VAN TERMINOLOGIE

Die volgende begrippe is deurlopend gebruik, gevolglik word die bedoeling/betekenis hier duidelik gemaak:

Doelmatigheid	- Om die regte dinge goed te doen
Doeltreffendheid/effektiwiteit	- Om die regte doelwitte te bereik
DI-opgawes	- Finansiële inligting aangevra kragtens die bankwetgewing, 94 van 1990
Banktoesighouding	- Die funksie wat die reguleerder vervul om die effektiwiteit van 'n bankinstelling se risikobestuursproses te monitor
Oorsigtydperk van die studie	- Vanaf 1 Januarie 1991 tot 31 Desember 1993.

HOOFSTUK 1

ORIËTERING

1.1 Inleiding

'n Bankinstelling is 'n publieke onderneming wat 'n reeks dienste verskaf en daardeur finansiële en ander risiko's in die normale gang van bankbesigheid aanneem. 'n Bankinstelling word in die Republiek van Suid-Afrika (RSA) kragtens die Bankwet, no 94 van 1990, (hierna die Bankwet genoem) geregistreer. In hulle daaglikse bedrywighede vervul bankinstellings die volgende funksies:

- adverteer, werf en ontvang deposito's
- gebruik trusts, genomineerdes of hul eie naam om lenings en voorskotte toe te staan, maak beleggings en finansier ander bedrywighede met fondse wat verkry is uit deposito's, rente of ander inkomste wat voortspruit uit die bedryf van 'n bankinstelling
- tree op in die verrekening- en betalingsmeganisme
- lewer dienste, soos beleggingsadvies, valutatransaksies, die formulering van planne vir samesmeltings, oornames en maatskappyrekonstruksies en ander administratiewe dienste wat kliënte van hulp kan wees

'n Kenmerk van moderne bankinstellings is die aanvaarding van risiko in die gewone verloop van sake. Die uiteindelijke doel van 'n toereikende risikobestuursproses is om winsgewendheid te verbeter deur verliese te beperk en sodoende die risiko van kapitaalontoereikendheid of insolvensie te verminder.

Die strewe na vooruitgang skep 'n toenemende vraag na fondse wat normaalweg nie deur die aandeelhouers of eienaars van ander skuldinstrumente wat as kapitaal kwalifiseer, verskaf kan word nie. Gevolglik is bankinstellings verplig om toenemend van deposito's gebruik te maak om beskikbare fondse aan te vul.

In teenstelling met ander ondernemings, is die risiko juis daarin geleë dat die publiek se fondse - in die vorm van deposito's - gebruik word om bankbedrywighede en groei te finansier. 'n Inherente kenmerk van die bankwese is dus die neem en bestuur van 'n reeks finansiële risiko's wat volgens Cade (1987:4) die volgende is:

- likwiditeitsrisiko
- operasionele risiko
- solvabiliteitsrisiko (wat kapitaaltoereikendheid inkorporeer)
- valutarisiko
- kredietrisiko
- prysrisiko (ook bekend as beleggingsrisiko of markrisiko)
- rentekoersrisiko

Afgesien van bogenoemde, is kapitaalrisiko die hoeksteen van alle risiko's. Die toereikendheid van kapitaal, die meting en die sinvolle ontleding daarvan is 'n aspek wat veral vandag 'n probleem is.

1.2 Agtergrond tot banktoesighouding in die RSA

Banktoesighouding in die RSA, wat sedert April 1987 deur die Suid-Afrikaanse Reserwebank (SARB) en meer bepaald deur die Departement Banktoesighouding geadministreer word, streef reguleringsideale na wat sedert die bankreguleringsproses van 1991 op risikobestuur fokus (Stals, 1991:8).

Die missie van die Departement Banktoesighouding is

"Om 'n regulerings- en toesighoudingsomgewing te skep wat die optimalisering van die gehalte en doeltreffendheid van finansiële risikobestuur in die bankstelsel sal fasiliteer" (SARB, 1993a:2).

Ter bereiking van die missie streef die Departement Banktoesighouding onder andere daarna om die volgende doelwitte te bereik:

- om vertroue in die RSA-bankstelsel te bevorder
- om toe te sien dat die wetlike raamwerk met ontwikkelings op finansiële gebied, in die binneland sowel as in die buiteland, tred hou
- om bankbestuur se verantwoordelikheid ten opsigte van die risikobestuursproses by die publiek tuis te bring
- om die beginsel van gelyke mededingingsgeleenthede tussen finansiële instellings te vestig (SARB, 1991:3)

Volgens Wiese (1992:3) sluit die Departement Banktoesighouding se missie die volgende aspekte uit:

- Beskerming van die belange van deposante wat hulle fondse by bankinstellings belê. Stals (1992:5) ondersteun die standpunt en laat homself soos volg uit:

"Despite many warnings issued by the Reserve Bank and the Minister of Finance over many years that savers of money should bear full responsibility for the safety of their deposits and should decide for themselves where they want to place such deposits ..."

Indien die toesighoudende reguleerder wel hierdie fondse beskerm, sal die universele beginsel van risiko teenoor opbrengs versteur word. Alhoewel dit nie die Departement Banktoesighouding se verantwoordelikheid is om deposante se fondse te waarborg of te beskerm nie, word daar geglo dat die uitlewing van die gestelde missie in daardie Departement 'n bydrae sal lewer tot 'n gesonde en betroubare bankstelsel waarin deposante groter beskerming sal geniet.

- Om die bestuur van bankinstellings oor te neem. In die uitvoering van hulle pligte as banktoesighouers waak hulle daarteen om enigsins by die bestuur van bankinstellings betrokke te raak.
- Voorkoming van bankmislukings. Indien banktoesighouers verhoed dat bankinstellings misluk, word die beginsel tussen risiko en opbrengs versteur. Dit kan ook negatiewe langtermyngevolge vir die RSA-bankstelsel inhou indien insolvente bankinstellings kunsmatig aan die gang gehou word.

Ten einde die gestelde missie te bereik, moet die Departement Banktoesighouding 'n bankinstelling se aandag vestig op sy verantwoordelikheid ten opsigte van die risikobestuursproses. Finansiële bestuursbesluite en ander besluite oor risikobestuur moet deur die direksie en die bestuur van bankinstellings geneem word en nie deur die Departement Banktoesighouding se personeelle nie (Van Greuning, 1991:24).

Om hierdie risikobestuursproses in perspektief te sien, het die Departement Banktoesighouding (SARB, 1992a:7) bepaalde rolspelers geïdentifiseer. Die rolspelers in die breë risikobestuursproses volgens die Departement Banktoesighouding, in volgorde van belangrikheid is:

- die Raad van Direkteure, soos verkies en aangestel deur die aandeelhouders
- die bestuur van 'n bankinstelling
- die ouditkomitee en die interne ouditeure van 'n bankinstelling
- die onafhanklike eksterne ouditeure soos aangestel deur die Raad van Direkteure
- die publiek, wat omskryf kan word as die algemene publiek, institusionele beleggers, finansiële ontleders, finansiële media en andere
- die toesighoudende reguleerder

Om die reguleringsideale te kan bereik, naamlik die optimale risikobestuursproses in bankinstellings, moet daar in sommige opsigte deur die Departement Banktoesighouding aan die markmeganisme voorgeskryf word. Dit geskied spesifiek waar die markmeganisme nie in staat sou wees om self 'n geskikte oplossing vir byvoorbeeld, regsadministratiewe maatreëls te genereer nie. Hierdie inmenging kan by tye nodig wees om:

- die verrekening- en betalingstelsel van die RSA te beskerm
- die kompeterende neutraliteit in die finansiële sektor te bevorder
- die effektiwiteit van die banksektor te bevorder
- die inligtingsgebrek tussen alle deelnemers in die finansiële sektor te oorbrug
- die negatiewe beïnvloeding wat uit onstabiliteit in die banksektor voortspruit, in die finansiële sektor te beperk

Verdere regulering, buiten regsadministratiewe regulering, behels die finansiële reguleringsproses oor bankinstellings, wat vir die doel van hierdie studie 'n fokuspunt sal wees. Stals (1992:4) stel die doel van die Bankwet soos volg:

"The main objective ... is to safeguard the interest of depositors ... by the enforcement of sound risk management principles, adequate capital provisions, and the protection of the solvability and liquidity of registered institutions."

Die finansiële reguleringsproses as sodanig is die proses waardeur bankinstellings se risikobestuursbeginsels en die nakoming van spesifieke voorskrifte van die Bankwet en Regulasies ontleed en gemoniteer word. Die reguleringsproses kan deur die daarstelling van die standaard en beginsels, die risikobestuursproses bevorder wat moet toesien dat bankinstellings nie onnodige en ondeurdagte bankbedrywighede aanpak, wat die operasionele funksionering van die banksektor en die solvabiliteit van die RSA-banksektor **as geheel** in gevaar sal stel nie. Die Departement Banktoesighouding kan dus deur sy inset die risikobestuursproses help optimaliseer, wat die plaaslike en internasionale vertroue in die RSA-bankstelsel kan bevorder.

Ten einde die reguleringsideale na te kom, word daar in die regulasies tot die wetgewing sekere inligting van geregistreerde bankinstellings in die bankstelsel aangevra. Hierdie finansiële inligting word maandeliks, kwartaalliks of jaarliks ontvang. Daarna word dit in die vorm van 'n tydreeksdatabasis deur die Departement Banktoesighouding gehou en verwerk ten einde die inligting op so 'n manier te weerspieël dat risikotendense waargeneem kan word. 'n Voorbeeld van inligting wat verlang word en uitsette is soos volg:

■ Kapitaaltoereikendheid

'n Volledige balansstaat, 'n opgawe van buitebalansstaatbedrywighede en 'n opgawe van kapitaaltoereikendheid word in vorms DI 100, DI 110 en DI 400 aangevra. Die inligting wat in hierdie vorms vervat is, word as tydreekse soos volg gegroepeer en ontleed:

- huidige stand ten opsigte van kapitaaltoereikendheid
- vooruitskatting van kapitaaltoereikendheid
- risikoprofiel van bates
- risikoprofiel van lenings en voorskotte

- risikoprofiel van buitebalansstaatitems
- ander

1.3 Probleemstelling

Die belangrikheid van voldoende kapitaal spruit voort uit die feit dat 'n bankinstelling oor toereikende kapitaal moet beskik ten einde voorsiening te maak vir alle risiko's waaraan die bankinstelling blootgestel is. Die huidige metode wat aangewend word om kapitaal-toereikendheid te bepaal, is te simplisties. Die huidige benadering fokus slegs op die volgende:

- Kredietrisiko. Geen voorsiening word gemaak om ander finansiële risiko's soos rentekoersrisiko met die ontleding van kapitaal-toereikendheid te inkorporeer nie.
- Die individuele bankinstellings. Tydens die afhandeling van hierdie studie het die banktoesighoudingsproses die balansstaat en buitebalansstaatbedrywighede, winsgewendheid, kapitaal-toereikendheid en die bestuur van die volgende finansiële risiko's, te wete likwiditeits-, rentekoers-, prys-, krediet-, en valutarisiko, van elke bankinstelling afsonderlik ontleed.

Kritiek deur Basson (1994:10) teen die Departement Banktoesighouding oor die filosofie van die risikobestuurproses, beklemtoon weer eens die ingewikkelde proses van banktoesighouding. Die feit dat die vier bankinstellings in die Sechold-groep nie verantwoordelik was vir die verliese wat in Desember 1993 gely is nie, word deur Basson onderbeklemtoon. Wat egter weer eens aandag vereis, is die totale gekonsolideerde toesighouding van 'n bepaalde bankgroep.

Doeltreffender, meer omvattende ontleding kan geskied deur die uitbreiding en weergawe van meer tersaaklike verhoudingsgetalle deur die inkorporering van ander relevante inligting. Die vernaamste gebreke is dat ander finansiële risiko's en ander addisionele faktore, soos die impak van vorige bestuur, nie genoegsaam erken word in die ontledingsproses nie.

1.4 Doelwit van die studie

In 'n kapitalisties gerigte ekonomie soos dié van die RSA, is welvaartmaksimering oor die langtermyn die uiteindelijke doelwit van ondernemings wat op winsbejag ingestel is. Geen toesighoudingstelsel of verhoudingsgetalontleding kan verhoed dat enige onderneming, met

insluiting van 'n bankinstelling, solvabiliteitsprobleme ondervind nie. 'n Enkele oordeelsfout by 'n bankinstelling, soos byvoorbeeld 'n ongedekte posisie in die valutamark, kan 'n bankinstelling se kapitaalbasis in totaliteit uitwis en dus die volgehoue voortbestaan van die bankinstelling in gedrang bring.

Voorts is die bestaande finansiële risiko's verhoog en het nuwe finansiële risiko's as gevolg van internasionale mededinging en die veranderde struktuur van bankwese ontstaan. Bankinstellings het gedurende die tagtigerjare verskeie strukturele veranderinge ondergaan. Nuwe finansiële instrumente is ook geskep wat nuwe finansiële risiko's meegebring het.

Die ontstaan van nuwe finansiële instrumente het bygedra tot die ontstaan van nuwe finansiële risiko's wat bankmislukkinge laat toeneem het. Hierdie toename in bankmislukkinge het weer die belangrikheid van die funksie wat die kapitaalbasis in die bankwese vervul, beklemtoon.

Die hoofdoelwit van hierdie studie is om sekere verhoudingsgetalle en ander faktore te identifiseer waarmee kapitaaltoereikendheid van bankinstellings doeltreffender in Suid-Afrika beoordeel kan word.

Ten einde die hoofdoelwit te verwesenlik, word die volgende nuwe doelwitte nagestreef:

- die omskrywing van die belangrike aspekte onderliggend aan kapitaaltoereikendheid in hoofstuk 2
- die omskrywing van die kapitaalbegrip in hoofstuk 3
- om te bepaal watter addisionele aspekte oorweeg moet word om kapitaaltoereikendheid doeltreffender te beoordeel wat met die empiriese navoring nagevors is en wat in hoofstuk 5 bespreek sal word
- om voorstelle in hoofstuk 6 te maak in verband met die ontleding van kapitaaltoereikendheid vir bankbeheermaatskappye waar bankinstellings deel van 'n groter groep vorm (Daar is reeds aangedui dat banktoesighouers tradisioneel slegs op individuele bankinstellings fokus. Aangesien hierdie aspek van gekonsolideerde banktoesighouding tans baie relevant is, sal hierdie studie ook hierop fokus.)

1.5 Noodsaaklikheid van die studie

Gegewens uit die Jaarverslag van die Registrateur (SARB, 1993a:53) bring aan die lig dat die waarde van die totale bates van bankinstellings in die RSA soos op maandeinde van 31 Desember 1993 op R294,697 miljard te staan gekom het. Die belangrikheid van bankinstellings vir die land lê egter nie in die bydrae tot die bruto binnelandse produk (BBP) nie, maar in die belangrike rol wat hierdie instellings as finansiële tussengangers vir die deelnemers aan die ekonomie vervul.

Ten einde effektief te funksioneer, is dit belangrik dat die deelnemers aan die ekonomie vertroue in die bankinstellings het. Die feit dat daar bankinstellings is wat gelikwieder of onder kuratorskap geplaas word, gee daartoe aanleiding dat die vertroue in bankinstellings skade mag ly. In die RSA is die Cape Investment Bank in 1991 gelikwieder, terwyl Pretoria Bank en Alpha Bank in dieselfde jaar onder kuratorskap geplaas is (SARB, 1991:11). Prima Bank is ook gedurende 1994 onder kuratorskap geplaas. Die vertroue in bankinstellings word, onder andere, ondersteun deur 'n kapitaalbasis wat voldoende moet wees om as doeltreffende verlies-absorberingsbuffer te dien.

Voorts het die verhoogde mededinging in die finansiële sektor dit noodsaaklik gemaak dat die Departement Banktoesighouding die posisie met betrekking tot kapitaaltoereikendheid deeglik moet kan ontleed ten einde die doelmatige bestuur van risiko's te bevorder. Finansiële verslae wat in akkurate en beknopte vorm en sonder 'n onnodige vertraging aan die Departement Banktoesighouding beskikbaar gestel word, is dus van primêre belang. Die akkurate ontleding daarvan is eweneens noodsaaklik ten einde die gegewe doelwitte te kan bereik.

Insgelyks is die reguleringsproses 'n koste vir die bankstelsel en die ekonomie. Dit is dus noodsaaklik - met inagneming van die noodsaaklikheid vir regulering - dat die reguleringsproses koste-effektief toegepas moet word.

Die belangrikheid van die bevindinge is daarin geleë dat die Departement Banktoesighouding in staat gestel kan word om kapitaaltoereikendheid doelmatiger te ontleed. Verder kan die voorgestelde verhoudingsgetalle as vroeë waarskuwingstekens dien, sou enige finansiële agteruitgang by 'n bankinstelling bespeur word.

1.6 Navorsingsmetodologie

Die navorsing van hierdie studie is in drie dele afgehandel. Die eerste gedeelte van hierdie studie handel oor die teorie onderliggend tot kapitaaltoereikendheid, die kapitaalebegrip, die vereistes van die RSA-bankwetgewing en die gebruik van verhoudingsgetalle. Daar is ook gekyk na die kapitaaltoereikendheid van sekere Suid-Afrikaanse bankinstellings. Die ondersoek is gedoen met spesifieke verwysing na die volgende bankgroepe:

- Amalgameerde Banke van Suid-Afrika Beperk (ABSA)
- Eerste Nasionale Bank Beherend Beperk (ENB)
- NBS Beherend Beperk (NBS)
- Nedcor Beperk (Nedcor)
- Standard Bank Beleggingskorporasie (SBIC)

Daar is op hierdie bankgroepe besluit aangesien hulle bankfiliale se bates ongeveer 88 persent van die totale banksektor in die RSA verteenwoordig (SARB, 1993a:46 e.v.).

Die tweede gedeelte van hierdie studie is afgehandel nadat die metodes van ontleding van die Verenigde State van Amerika (VSA) en die Verenigde Koninkryk (VK) ondersoek en bespreek is. 'n Studie van die relevante literatuur en bankwetgewing van die VSA en die VK asook samesprekings met die onderskeie lande se bankreguleerders, het die grondslag van hierdie ondersoek gevorm. Verdere inligting is gedurende Oktober en November 1991 tydens 'n internasionale studietoer na die VSA en die VK bekom. Tydens die studietoer is verskeie samesprekings rakende kapitaaltoereikendheid met amptenare van toonaangewende toesighoudende owerhede gevoer.

Van die owerhede wat besoek is, is die volgende:

- Die Wêreldbank in Washington, D.C., VSA
- Die Internasionale Monetêre Fonds in Washington, D.C., VSA
- Die Raad van Goewerneurs van die Federale Reserwestelsel in Washington, D.C., VSA
- Die Federale Reserwebank in New York, VSA
- Die Bank van Engeland in Londen, VK

Ontledingstegnieke wat tydens 'n seminaar vir senior banktoesighouers ondersoek is, sal ook in hierdie studie bespreek word. Hierdie seminaar is aangebied deur die Wêreldbank in samewerking met die Raad van Goewerneurs van die Federale Reserwestelsel.

Die derde gedeelte van hierdie studie is afgehandel nadat vraelyste aan banktoesighouers en sekere geïdentifiseerde bankinstellings gegee is vir beantwoording. Die doel van hierdie navorsing was om hulle mening en insette oor die ontledingsproses in die RSA en ook sekere relevante inligting te bekom. Hierdeur word verseker dat die aanbevelings aan die einde van hierdie studie kredietwaardig sal wees. Al die verskillende aspekte wat dus in die studie aangespreek word, is soos volg:

- die kapitaalvereistes in terme van die Bankwet
- insette van toonaangewende oorsese toesighoudende owerhede
- die banktoesighouers in die Departement Banktoesighouding se siening oor die tersaaklike aspekte
- die banksektor in Suid-Afrika se siening oor die tersaaklike aspekte wat tydens die studie aangespreek word

1.7 Omvang en beperkinge van die studie

Die oorsigtydperk vir hierdie studie wat betref vergelykende statistiese inligting is beperk tot die periode 1 Januarie 1991 tot 31 Desember 1993. Hierdie beperking is as gevolg van die feit dat daar slegs vanaf 1 Januarie 1991 risikogebaseerde inligting vanaf die banksektor deur die Departement Banktoesighouding aangevra is.

Hierdie studie fokus op die ontleding van kapitaal met behulp van **verhoudingsgetalle**. Aanverwante finansiële risiko's wat tydens die ontledingsproses deur die banktoesighouer beoordeel word, word in die studie ter wille van volledigheid bespreek. Die aanverwante finansiële risiko's word bespreek deur elke risiko te definieer, te omskryf en die impak daarvan op kapitaaltoereikendheid uit te lig (afdeling 3.4). Ander finansiële risiko's en risiko-areas sal nie vir die doeleindes van hierdie studie ondersoek of ontleed word nie, aangesien dit buite die bestek van die studie val.

Die volgende aangeleenthede word gevolglik nie spesifiek deur die studie aangespreek nie:

- Die wyse van berekening van die kapitaalvereistes word nie aan die hand van die Baselooreenkoms se riglyne bespreek nie.
- Die studie aanvaar die kapitaalelemente soos omskryf in artikel 70 van die Bankwet, 1990, van Suid-Afrika, en ondersoek nie ander kapitaalelemente wat nie erken is nie.
- Hierdie studie fokus nie op die totale solvabiliteitsvraagstukke nie, maar eerder op die verhoudingsgetalle wat aangewend kan word om kapitaaltoereikendheid doeltreffender te ontleed.
- Waar ander finansiële risiko-areas wel die kapitaaltoereikendheid kan beïnvloed, sal slegs die onderlinge verband en die wisselwerking tussen kapitaaltoereikendheid en die ander finansiële risiko-areas aangedui word. Ander risiko-areas sal nie verder ondersoek word nie.
- Die studie sal ook nie die relevantheid van ander solvabiliteitsvraagstukke, byvoorbeeld die beperkinge om in vaste eiendom te belê, ondersoek nie.

1.8 Oorsig oor die inhoud van die studie

Ten einde die doelwitte van die studie te bereik, moet daar eers van die belangrikheid van kapitaal kennis geneem word. **Hoofstuk 2** word ingelei deur 'n bespreking van die Baselooreenkoms. Hierdie bespreking word opgevolg deur 'n literatuurstudie oor die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid vir bankinstellings. Verdere aspekte wat in **hoofstuk 2** bespreek word, is die diversifikasie van bankbedrywighede en die invloed van inflasie op kapitaaltoereikendheid. Insgelyks word die wisselwerking tussen die monetêre beleid en banktoesighouding bespreek.

In **hoofstuk 3** word die elemente van die kapitaalbasis ondersoek. Die rol wat winsgewendheid in die opbou van 'n kapitaalbasis vervul, sal ook bespreek word. Die impak van die verskillende finansiële risiko's op kapitaal word ook in hierdie hoofstuk bespreek. Voorts word ook na depositoversekering gekyk as 'n moontlike aanvulling tot die kapitaalbasis.

Hoofstuk 4 fokus op die gebruik van verhoudingsgetalle. Die vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen, word bespreek. Die hoofstuk konsentreer ook op die voor- en nadele van verhoudingsgetalle. Voorts word aandag geskenk aan die beperkinge van verhoudingsgetalle. Aangesien tydreeks 'n belangrike rol in die ontledingsproses vervul, word daar ook op sekere statistiese middelwaardes gefokus.

In **hoofstuk 5** word daar gefokus op die empiriese resultate van hierdie studie. In die eerste gedeelte van **hoofstuk 5** word daar uit die oogpunt van die VSA en die VK-reguleerders na die ontleding van kapitaaltoereikendheid gekyk. Plaaslike data wat met behulp van gestruktureerde vraelyste ingesamel is, word in hierdie hoofstuk bespreek. Faktore wat deur die respondente tydens hulle eie onderlinge ontledings gebruik word, word uitgelig.

In **hoofstuk 6** word die samevatting en die gevolgtrekkings wat tydens die studie gemaak word, uiteengesit. Aanbevelings word gemaak wat doeltreffender ontleding van kapitaaltoereikendheid sal ondersteun.

HOOFTUK 2

BELANGRIKE ASPEKTE ONDERLIGGEND TOT KAPITAALTOEREIKENDHEID

2.1 Inleiding

In die voorafgaande hoofstuk is die grondbeginsels waarop die studie gaan berus, daargestel en bespreek. In die volgende drie hoofstukke word al die relevante inligting onderliggend tot die studie aan die hand van literatuurstudie bespreek. In hoofstuk 2 word tersaaklike agtergrond en inleidende begrippe in die studie geskets en toegelig. Hierdie agtergrondinligting is nodig om 'n beter begrip vir die ontwikkeling van die huidige kapitaalvereistes en die gepaardgaande verhoudingsgetalle te hê.

Hoofstuk 2 word ingelei met die leemte aan 'n internasionale metode om kapitaaltoereikendheid van bankinstellings te bepaal. Hierdie gebrek is aangespreek toe daar in Julie 1988 'n ooreenkoms bereik is oor die metode wat aangewend moet word om kapitaaltoereikendheid te bepaal. Die positiewe gevolge en die tekortkominge van hierdie ooreenkoms word geïdentifiseer. Die implementering van die Basel-ooreenkoms in die RSA word in afdeling 2.2.3 bespreek.

Die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid vir bankinstellings sal aan die hand van die primêre funksies wat kapitaal vir bankinstellings vervul, omskryf word. Die kapitaaltoereikendheidsposisie van die RSA-bankinstellings vir 1991, 1992 en 1993 sal verder grafies voorgestel word, waar die aantal bankinstellings teenoor die risikogeweegde bateverhouding aangetoon word.

Die diversifikasie van bankbedrywigheide in die RSA sedert die begin van die sestigerjare sal in oënskou geneem word. Hierdie diversifikasie sal met die groter risikoblootstelling wat bankinstellings aanneem, in verband gebring word. 'n Tabel wat die risikoprofiel van bates en buitebalansstaatitems vir 1991, 1992 en 1993 aantoon in randwaarde, word verskaf. Die invloed van inflasie op kapitaaltoereikendheid word ook in oënskou geneem. Verder fokus dié hoofstuk ook op die monetêre beleid en die implikasies van die lener-in-laaste-instansie-funksie van die SARB en hoe hierdie funksie banktoesighouding raak.

2.2 Die Basel-ooreenkoms

Die gedagte om risikogeweegde bates as 'n maatstaf te gebruik in die beoordeling van 'n bankinstelling se kapitaaltoereikendheid deur toesighoudende owerhede, is aanvanklik deur die Bank van Engeland in 1980 tydens 'n besprekingsdokument voorgestel. Hierdie aanvanklike voorstelling het uitsluitlik gefokus op die balansstaat en die risiko's of blootstellings wat daaraan gekoppel is. Gedurende 1985 is hierdie metode verder verfyn deur ook die buitebalansstaat-bedrywighede aan kapitaalvereistes onderhewig te maak.

Die aannames onderliggend aan hierdie benadering, soos voorgestel deur die Bank van Engeland, is tydens 1985 deur die Bank vir Internasionale Verrekening in Switserland oorgeneem en het later as die Basel-konkordaat bekend geword. Hiertydens het die voorste industriële lande die gedagte geopper om 'n minimum risikobateverhouding van agt persent as die norm te aanvaar, ingevolge waarvan bankinstellings se kapitaaltoereikendheid gekwantifiseer sou word. Hierdie verhouding sou voortaan as die **risikogeweegde bateverhouding** bekend staan.

Voor die totstandkoming van die Basel-ooreenkoms was daar nie daadwerklike internasionale samewerking tussen die onderlinge toesighoudende owerhede wêreldwyd nie. Toesighoudende owerhede het ook nie dieselfde maatstawwe gebruik om kapitaaltoereikendheid te bepaal nie. Voortspruitend hieruit het verteenwoordigers van die groot industriële lande, ook bekend as die Groep van 10 of G-10, 'n komitee tot stand gebring wat formeel as die Komitee vir Bankregulasies en Toesighoudende Praktjke bekend staan. Lande wat deel van die Basel-ooreenkoms uitmaak, is België, Kanada, Frankryk, Duitsland, Italië, Japan, Nederland, Swede, die VK en die VSA. Alhoewel hulle nie deel van die oorspronklike groep was nie, word Switserland en Luxemburg ook in die Basel-ooreenkoms verteenwoordig.

Die eerste daadwerklike internasionale samewerking wat bewerkstellig is, was die Basel-ooreenkoms van 1975 wat die grondbeginsels opgestel het om alle bankinstellings aan toesighouding onderworpe te maak. Hieruit het gevolg dat die toesighoudende owerheid van die moederinstelling die verantwoordelikheid aanvaar om die beheer van, en amptelike toesig oor, bankinstellings se buitelandse ondernemings te monitor.

In 1983 is die Basel-ooreenkoms hersien en is die verantwoordelikheid van die individuele toesighoudende owerhede in besonderhede omskryf. Klem is gelê op die verhoudings tussen die individuele toesighoudende owerhede en die behoefte om toesighouding op 'n gekonsolideerde basis te verstewig.

Die benadering was dat die toesighoudende owerheid van elke gasheerland beheer en toesig sal uitoefen oor die likwiditeit van die bankinstellings in die betrokke land, terwyl die toesighoudende owerheid in die land van die moederinstelling verantwoordelikheid sal aanvaar vir beheer en toesig, met die doel om algehele solvabiliteit en likwiditeit te monitor (Falkena et al., 1989:389).

Die volgende grondbeginsel waaroor konsensus bereik is en wat gedurende Julie 1988 uitgereik is, was die vereiste kapitaal wat 'n bankinstelling in stand moes hou. Ingevolge die Basel-ooreenkoms is daar ook ooreengekom op die metode om die vereiste kapitaal te bepaal. Die oogmerke van die 1988 ooreenkoms was tweeledig van aard, naamlik:

- om te verseker dat die internasionale bankstelsel toereikend gekapitaliseerd is
- om bankinstellings wêreldwyd aan dieselfde vereistes onderhewig te maak (Ongelyke mededingingsvoordele deur bankinstellings met lae kapitaalvereistes sou hierdeur reggestel word.)

In ooreenstemming met Gardener (1988b:5) is die lede van die Basel-ooreenkoms ook van mening dat kapitaaltoereikendheid slegs een van 'n aantal faktore is wat in ag geneem moet word as die finansiële welstand van 'n bankinstelling ontleed word. Die Basel-ooreenkoms (1988:3) het ook erken dat as kapitaalverhoudings in isolasie ontleed sou word, die banktoesighouer moontlik tot 'n wanindruk van die relatiewe welstand van 'n bankinstelling kan kom indien die kwaliteit van bestuur, bates en voorsiening vir slegte skuld nie ook in aanmerking geneem word nie.

Die raamwerk wat in 1988 aanvaar is ten opsigte van die berekening van kapitaaltoereikendheid is hoofsaaklik gebaseer op kredietrisiko, terwyl ander finansiële risiko's, soos onder andere rentekoers- en prysrisiko, buite rekening gelaat is. Daar word voorts van bankinstellings vereis om die bepalinge van dié ooreenkoms op 'n gekonsolideerde grondslag toe te pas ('n aspek waarop tans in die RSA gefokus word).

Voortspruitend uit die Basel-ooreenkoms berus die verantwoordelikheid vir die gekonsolideerde kapitaaltoereikendheidsposisie van bankinstellings, met inbegrip van plaaslike bankinstellings wat buitelandse bankbedryghede bedryf, by die toesighoudende reguleerder van die land waar die uiteindelijke bankbeheermaatskappy of bank geregistreer is. So sal die Departement Banktoesighouding byvoorbeeld die verantwoordelikheid ten opsigte van solvabiliteit aanvaar vir 'n plaaslike bankinstelling wat in die RSA handel dryf, asook vir dié bankinstelling se filiaal of takkantoor wat elders in die wêreld bankbesigheid bedryf. Die buitelandse filiaal of takkantoor moet steeds aan die minimum vereistes van die buitelandse reguleerder voldoen.

Aangesien sommige lidlande van die Basel-ooreenkoms ook lede van die Europese Ekonomiese Gemeenskap (EEG) is, moes die raamwerk wat in 1988 aanvaar is ook met die EEG gekoördineer word. Die beginsels van die Basel-ooreenkoms stem in beginsel, met enkele uitsonderings, met dié van die EEG ooreen. Hierdie uitsonderings is die volgende:

- die omskrywing van die elemente waaruit kapitaal bestaan
- die Basel-ooreenkoms se aanbevelings fokus op internasionale bankinstellings, terwyl die EEG se aanbevelings op alle bankinstellings binne die EEG fokus

Om die implikasies van die Basel-ooreenkoms te beoordeel, is dit nodig om die positiewe gevolge en die tekortkominge te bespreek aangesien die RSA-benadering hierdie ooreenkoms onderskryf.

2.2.1 Positiewe gevolge van die Basel-ooreenkoms van 1988

Die volgende positiewe gevolge het uit die Basel-ooreenkoms voortgevloei:

- Die grootste voordeel van dié ooreenkoms is waarskynlik dat internasionale bankinstellings wel oor toereikende kapitaal sal beskik indien die ooreenkoms nougeset nagekom word.
- Insgelyks skep dié ooreenkoms 'n gelyke mededingingsveld vir internasionale bankinstellings aangesien al die bankinstellings aan dieselfde beginsels wat kapitaalvereistes betref, onderhewig is.

- Voorts ondersteun dit die internasionale en plaaslike vertroue wat noodsaaklik is vir die effektiewe funksionering van die internasionale en plaaslike finansiële stelsels.
- Ten slotte sou hierdie metode nie beperk wees tot die groot industriële lande nie, maar sou dit in die daaropvolgende jare deur ander lande soos die RSA aanvaar word.

2.2.2 Tekortkominge van die Basel-ooreenkoms van 1988

Die Basel-ooreenkoms het egter ook inherente tekortkominge. Hierdie tekortkominge is veral belangrik wanneer 'n ontleding oor kapitaaltoereikendheid gedoen word. Die banktoesighouer moet kennis dra van hierdie tekortkominge aangesien dit die finale beoordeling kan beïnvloed. Die volgende tekortkominge kan aangehaal word:

- Die grootste enkele tekortkoming is dat die berekening van kapitaal hoofsaaklik op kredietrisiko fokus. Hoewel die Basel-ooreenkoms gestel het dat kapitaal nie in isolasie ontleed moet word nie, maak die Basel-ooreenkoms nie enige voorsiening vir die insluiting van ander finansiële risiko's soos rentekoers- en likwiditeitsrisiko nie. Hierdie tekortkoming word tans deur die lede van die Basel-komitee, in oorleg met ander lande wat nie deel van die Basel-ooreenkoms is nie, ondersoek.
- 'n Verdere gebrek is dat daar geen onderskeid tussen groot korporatiewe kliënte met 'n top gradering en die privaat persoon gemaak word nie. In albei dié gevalle moet 'n bankinstelling dieselfde kapitaalvereiste ten opsigte van toegestane lenings of voorskotte handhaaf.
- Die Basel-ooreenkoms maak nie voorsiening vir enige diversifikasie van kredietrisiko nie.
- Vervolgens is die Basel-ooreenkoms se riglyne slegs van toepassing op bankinstellings wat bankbesigheid op internasionale grondslag bedryf. Kleiner nie-internasionale bankinstellings is dus volgens die 1988-riglyne nie aan dieselfde kapitaalvereistes onderhewig nie. Voortspruitend hieruit, tensy die reguleerder van 'n betrokke land besluit om vereistes universeel toe te pas, geniet die kleiner nie-internasionale bankinstellings sekere voorkeurhandelsgedeeltes aangesien die

vlak van kapitaaltoereikendheid laer kan wees.

- 'n Verdere dimensie is dat bankinstellings se mededingingsvermoë teenoor ander nie-bankinstellings in die finansiële sektor benadeel word, aangesien die nie-bankinstellings nie aan dieselfde kapitaalvereistes onderhewig is nie.
- Ten slotte is kapitaaltoereikendheid nie die enigste faktor wat 'n bankinstelling kan beveilig nie. Aspekte soos die kwaliteit van bestuur, bates en die toereikendheid van voorsiening vir slegte skuld, is belangrike faktore wat nie deur die Basel-ooreenkoms se riglyne erken word nie.

2.2.3 Die implementering van die Basel-ooreenkoms in die RSA

Tydens sy toespraak op 14 Junie 1985 oor die Tweede Lesing van die Wetsontwerp op die Wysigings van die Wet op Finansiële Instellings, het die Minister van Finansies aangedui dat een van die hoofredes vir die wysiging van die Bankwet van 1965 was om groter beskerming te verleen aan die publiek wat hulle fondse by bankinstellings deponeer.

Ten einde hierdie beskerming te verleen, is die wetgewing dan ook só gewysig dat doelmatiger banktoesighouding moontlik sou wees. Voorts was wysigings daarop gemik om die RSA in pas te bring met die res van die wêreld wat banktoesighouding betref. Hoewel die RSA nie 'n amptelike ondertekenaar van die Basel-ooreenkoms is nie, onderskryf die RSA nogtans die beginsels daarvan. Die redes vir hierdie steun is die volgende:

- Dit sal die aansien van die RSA-bankinstellings in die internasionale ekonomie bevorder.
- Dit sal die kredietwaardigheid van die RSA-bankinstellings in die internasionale ekonomie bevorder.
- Die Basel-ooreenkoms veronderstel gesonde bestuurs- en banktoesighoudingsbeginsels en streef dit na.
- Dit kan 'n bydrae tot stabiliteit lewer, wat veral belangrik geword het as gevolg van toenemende aantal wêreldwye geïntegreerde bankstelsels.

Die wysiging wat in hierdie verband voorgestel is, is dat die vereistes van die Bankwet, 1965, betreffende die minimum statutêre kapitaalbasis van bankinstellings, ook uitgebrei word na RSA-bankinstellings wat in die buiteland by wyse van filiale, takkantore, agentskappe of gesamentlike ondernemings handel dryf. 'n Verdere tekortkoming wat reggestel is, is die wyse waarop die vereiste minimum statutêre kapitaalbasis bereken is.

Voorheen is die berekening gegrond op die bedrag van die bankinstellings se aanspreeklikheid ten opsigte van deposito's, sonder inagneming van die reeks finansiële risiko's verbonde aan die bates waarin die deposito's belê is. Daar is derhalwe voorgestel dat in ooreenstemming met internasionale ontwikkeling, die kapitaalvereiste vir bankinstellings bereken moet word met inagneming van die verhouding tot die kredietrisiko van die onderskeie bates, asook die kredietrisiko gekoppel aan die voorwaardelike aanspreeklikhede soos byvoorbeeld skuldbewyse, wissels en ander soortgelyke instrumente wat deur 'n bankinstelling geëndosseer is. Die klassifikasie van bates en voorwaardelike aanspreeklikhede aan die hand van kredietrisiko is derhalwe volgens die voorgeskrewe regulasies bepaal.

Ten einde in pas met verdere ontwikkelings in die internasionale gemeenskap te bly, het die RSA op 1 Februarie 1991 die Bankwet, 23 van 1965, asook die Wet op Bouverenigings, 82 van 1986, met die Wet op Depositonemende Instellings, 94 van 1990, vervang. Die naam van hierdie Wet is intussen in 1993 weer na die Bankwet verander. Hiervolgens is die beginsels van die Basel-ooreenkoms, wat kapitaaltoereikendheid betref, verder onderskryf en is die berekening van die minimum kapitaalbasis heraangepas.

Met die ontwikkelings in die internasionale en plaaslike banksektor bekend, is dit noodsaaklik vir doeleindes van hierdie studie om die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid te bespreek.

2.3 Die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid

Die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid is reeds in 1864 deur die Kontroleur van die Betaalmiddel ("Controller of the Currency") van die VSA in 'n omsendbrief erken toe hy hom soos volg oor die konsep van werklike beskikbare kapitaal uitgelaat het:

"The capital of a bank should be a reality, not a fiction and it should be owned by those who have money to lend, and not by borrowers" (Anon(a), 1991:20).

Hierdie paslike aanhaling bevat belangrike eienskappe van kapitaal. Dit is belangrik om te let op die beskikbaarheid van kapitaal. Indien beleggers aandelekapitaal kan bekom van bankinstellings wat deur die bankinstelling self gefinansier is, is dit nie werklik kapitaal nie en gevolglik nie beskikbaar om die funksies van kapitaal te vervul nie. Die RSA-wetgewing het egter hiervoor voorsiening gemaak, en bankinstellings word deur artikel 78(1)(c) van die Bankwet verbied om finansiering **sonder enige onderpand of lenings teen onderpand** wat na die oordeel van die Registrateur onvoldoende is, te verskaf.

Hierdie artikel van die Bankwet verbied egter nie die bankinstellings om wel finansiering te verskaf aan ander partye, wat omskryf kan word as die algemene publiek en institusionele beleggers, indien hulle 'n ander bepaalde bankinstelling se aandele wil koop nie. Die onderliggende rede hiervoor is dat bankinstellings in die finansieringsbedryf is en sodoende toegelaat moet word om met hulle finansieringsbedrywighede voort te gaan.

Indien bankinstellings onderling aan mekaar finansiering verskaf om aandeelhouding in ander bankinstellings te bekom, word dit egter as 'n aantasting van kapitaal beskou vir die bankinstelling wat die belegging maak. Terselfdertyd word bankinstellings se kapitaal beswaar, indien houermaatskappye op grond van finansiering wat bekom is van bankinstellings onder beheer van sodanige houermaatskappy, gebruik word om beleggings in ander bankinstellings te maak.

In die engste beskouing vervul die kapitaalbasis hoofsaaklik twee funksies. Hierdie funksies kan as volg omskryf word:

- Die bydrae van die kapitaalbasis tot die infrastruktuur van die bankinstelling ten einde die bankinstelling in staat te stel om op eie vermoë genoegsame deposito's te ontvang. Sodoende kan toereikende fondse geakkumuleer word ten einde huidige, sowel as die verlangde uitbreiding in bankbedrywighede, te finansier. Volgens die ontleding van gegewens soos op 31 Desember 1993 uit die Jaarverslag (SARB, 1993a:53-55) is 42,6 persent van die netto kwalifiserende kapitaal in vaste bates belê.
- Die tweede funksie wat die kapitaalbasis vervul is om as verliesabsorberingsbuffer te dien, dit wil sê om enige onvoorsiene verliese in die normale gang van bankbedrywighede te absorbeer. Hoe laer die kapitaaltoereikendheid relatief tot die riskantheid van bedrywighede van die bankinstelling is, hoe groter is die moontlikheid van insolvensie.

Voorts het die Kontroleur van die Betaalmiddel van die VSA (Gardener, 1981:10) hom in 1976 in verband met die funksies van kapitaal soos volg uitgelaat:

"Bank capital has myriad uses and purposes. It allows a bank to gain competitive entry ... provides a cushion to withstand abnormal losses ... serves the important psychological role of maintaining the confidence of public lenders ... to sustain present and contemplated growth patterns and to conform to industry standards. In liquidation it provides protection to both depositors and other creditors."

Die Bank van Engeland (1980:324-330) het hierdie funksies ook bevestig deur die volgende funksies van kapitaal te formuleer:

- om as buffer teen verliese te dien
- om aan voornemende deposante die bereidwilligheid van aandeelhouders te demonstreeer deur fondse op 'n permanente basis in 'n bankinstelling te belê
- om fondse - vry van enige verpligte finansieringskoste - te voorsien vir aanwending vir bedryfsaktiwiteite
- om beskikbare fondse te voorsien vir aanwending vir die infrastruktuur van die bankinstelling

Hoewel Gart (1989:64) nie verskil van die funksies van kapitaal soos deur die Bank van Engeland geïdentifiseer is nie, beklemtoon hy egter die volgende:

- om die vertroue van deposante te bevorder (Hierdie funksie impliseer dat kapitaal deurlopend bestuur moet word. Bestuur moet dus te alle tye toesien dat kapitaal, dit wil sê in kwaliteit en kwantiteit, toereikend is. Met kwaliteit word bedoel die omvang van die bankinstelling se primêre kapitaalbasis tot die totale kapitaalbasis.)
- om die kredietrisiko wat 'n bankinstelling in die normale gang van bankbedrywighede moet aanneem, te ondersteun
- om fondse beskikbaar te stel ten einde die infrastruktuur daar te stel om die dienste van 'n bankinstelling te voorsien (In hierdie opsig is die kapitaal nie vrylik beskikbaar om die deposante teen potensiële verliese te beskerm nie. Slegs met die tegeldemaking van hierdie bates kan die kapitaal eers as verliesabsorberingsbuffer dien.)
- om te dien as bestuurs- en regulerende hulpmiddel waarmee balansstaatgroei met groter omsigtigheid beheer kan word (Kapitaalbestuur dwing 'n bankinstelling se bestuur om op die risiko's inherent aan bankwese, te let.)
- om 'n bankinstelling se voortbestaan te verseker indien normale inkomste nie potensiële verliese sou kon absorbeer nie, kan kapitaal hierdie verliese absorbeer

Slegs wanneer 'n bankinstelling verliese moet absorbeer, kom die werklike waarde van kapitaaltoereikendheid na vore. Kapitaaltoereikendheid is dus 'n belangrike voorvereiste vir die voortgesette vertroue in en voortbestaan van 'n bankinstelling. Die mislukking van 'n bankinstelling word gewoonlik voorafgegaan deur wanbestuur deur die uitvoerende bestuur, bedrog, groot verliese op lenings en die voorskotportefeulje, wat dui op swak kredietbestuur, asook verliese in die beleggingsportefeulje (Gart, 1989:62; Koseff, 1984:112 e.v.). Indien die kapitaalbasis voldoende was om die verliese te absorbeer, kan geargumenteer word dat 'n vertrouenskrisis nie moontlik sou wees nie, grootliks omdat bankinstellings tot aan die einde van 1993 slegs aan beperkte openbaarmaking van finansiële resultate onderhewig was.

Ingevolge Gedeelte V van Bylae 4 tot die Maatskappywet, 61 van 1973, was bankinstellings vrygestel van volle openbaarmaking van finansiële resultate. Vanweë die vertrouensposisie waarin bankinstellings verkeer, is hulle toegelaat om geheime reserwes op te bou. Hierdie reserwes was nie ter insae vir die algemene publiek beskikbaar nie en is, onder andere,

gebruik vir die verrekening van verliese wat moontlik die bankinstelling se beeld en vertrouensposisie kon benadeel.

Enkele aanmerkings moet egter in dié verband gemaak word. Voorleggings deur die Departement Banktoesighouding aan die Vaste Advieskomitee oor die Maatskappyereg dat volle openbaarmaking deur bankinstellings gehandhaaf moet word, is in 1992 aanvaar. Sedert 1 Januarie 1994 kan Gedeelte V van Bylae 4 tot die Maatskappywet, 1973, nie meer deur bankinstellings gebruik word nie.

Die volle openbaarmaking het egter sekere gevolge wat vermeld moet word. Die positiewe gevolge wat genoem kan word, is die volgende:

- Die volle openbaarmaking van bankinstellings se resultate sal die risikobestuursproses ondersteun. Gelyke beoordeling kan dus plaasvind met inagneming van die rekeningkundige beleid van die onderskeie bankinstellings.
- Die publiek sal voortaan sinvoller ontledings kan maak van die sukses al dan nie van die risikobestuursproses van 'n bankinstelling soos deur die bestuur toegepas. Deur die regte vrae te stel kan die publiek dus 'n beter ontleding van risiko teenoor opbrengs doen.
- Die markstelsel, en die gevolglike inherente markdissiplinne, sal eweredig op alle bankinstellings van toepassing wees.

Die negatiewe faktore wat aan die volle openbaarmaking toegeskryf kan word, is die volgende:

- Die publiek kan oorreeger indien hulle nie opgelei is om finansiële resultate te vertolk nie.
- Die banksektor kan aan onnodige likwiditeitskrisisse onderworpe wees indien die publiek oorreeger. Dit kan tot onstabiliteit in die banksektor lei, wat juis deur die optimalisering van die risikobestuursproses oorkom wil word.

Hoewel pogings al deur verskeie instansies, met insluiting van toesighoudende reguleerders, geloods is om die begrip kapitaaltoereikendheid te omskryf en te bepaal, is daar tot op datum nie 'n algemeen aanvaarde konsep tussen die toesighoudende reguleerders en

bankiers oor wat die begrip kapitaaltoereikendheid behels nie (Gart, 1989:65). Hierdie twispunt spreek vanself, veral as in gedagte gehou word dat bankiers so min moontlik kapitaalfondse opgesluit wil hê in die minimum vereiste statutêre kapitaalbasis ten einde 'n maksimale opbrengs, gegewe sekere markomstandighede, op kapitaal te genereer. Die reguleerder wil egter weer 'n geskikte kapitaalbasis verseker wat in verhouding tot die risikoprofiel van 'n bepaalde bankinstelling is.

Die behoeftes en begeertes van die aandeelhouders van bankinstellings moet ook nie misken word nie. In dié opsig kan die lae kapitaaltoereikendheid van Suid-Afrikaanse bankinstellings tot 1986 as voorbeeld aangehaal word. Van die vyf groot bankgroepe, was twee nog filiale van groot buitelandse bankinstellings. Sou plaaslike kapitaalvereistes dit vereis, kon die buitelandse houermaatskappy genader word om die kapitaalbasis te verhoog. Intussen was die buitelandse houermaatskappye egter tevrede om die kapitaalbasis tot die minimum te beperk om sodoende die opbrengs op kapitaal te optimaliseer (Falkena et al., 1989:151).

Aandeelhouders wil ook 'n vereiste minimum opbrengs op kapitaal verdien en die vergoeding deur middel van dividende ontvang. 'n Bankinstelling sal nie hoog waardeur word as die moontlikheid bestaan dat geen dividende betaal sal word as gevolg van 'n gebrek aan kapitaaltoereikendheid nie. Verskeie finansiële ontleders redeneer dat beleggers 'n hoër waarde aan dividende as aan die kapitaalgroei van die onderliggende aandeel heg. Die beleggerspubliek kan dus die aandele van 'n bankinstelling laer waardeur as geen dividend in die vooruitsig gestel word nie.

Daar bestaan ook die moontlikheid van botsende belange tussen die deposante en die aandeelhouders. Bankinstellings se deposante kan geneig wees om voorkeur te verleen aan 'n bankinstelling wat 'n hoër risikogewegde bateverhouding handhaaf. Die konflik tussen die belange van die deposante en dié van aandeelhouders is egter nie so groot soos dit blyk te wees nie. Die onderliggende rede hiervoor is dat die deposante en die aandeelhouders in die veiligheid, sowel as die winsgewendheid, van die bankinstellings belangstel.

'n Doelmatige risikobestuursproses van die bankinstellings is vir deposante gerusstellend in soverre dit die veiligheid van die deposito's raak. Die winsgewendheid is vir die deposante 'n verdere versekering dat die bankinstelling ten minste oor die korttermyn

doeltreffend bestuur word. Verder ondersteun die winsgewendheid die voortgesette lewensvatbaarheid van die bankinstelling. Uit die oogpunt van die aandeelhouer moet veiligheid en winsgewendheid ook geïntegreer word aangesien die aandeelhouer oor die langtermyn 'n opbrengs op die aanvanklike belegging wil verdien.

Die kompleksiteit van kapitaaltoereikendheid kan verder geskets word deur te verwys na 'n bankinstelling wat vanweë 'n gebrek aan voldoende kapitaal nie 'n hoë opbrengs op bates kan genereer nie. Hierdie nie-optimale aanwending van die kapitaalbasis geskied wanneer 'n bankinstelling neig om, vanweë die kapitaalvereistes, in finansiële bates te belê wat 'n lae kapitaalvereiste verg maar ook dienooreenkomstig 'n laer opbrengs genereer, byvoorbeeld staatspapier soos skatkisbiljette. As gevolg van die nie-optimale aanwending van beskikbare fondse, kan die bankinstelling nie die kapitaalbasis genoegsaam aanvul met gerealiseerde inkomste nie. Die bankinstelling bly dus in hierdie negatiewe spiraal totdat die kapitaaltoereikendheid op 'n ander wyse, byvoorbeeld deur die uitreiking van nuwe aandelekapitaal, vergroot word. Kapitaal is dus 'n belangrike determinant wanneer 'n bankinstelling se bedrywighede bepaal word.

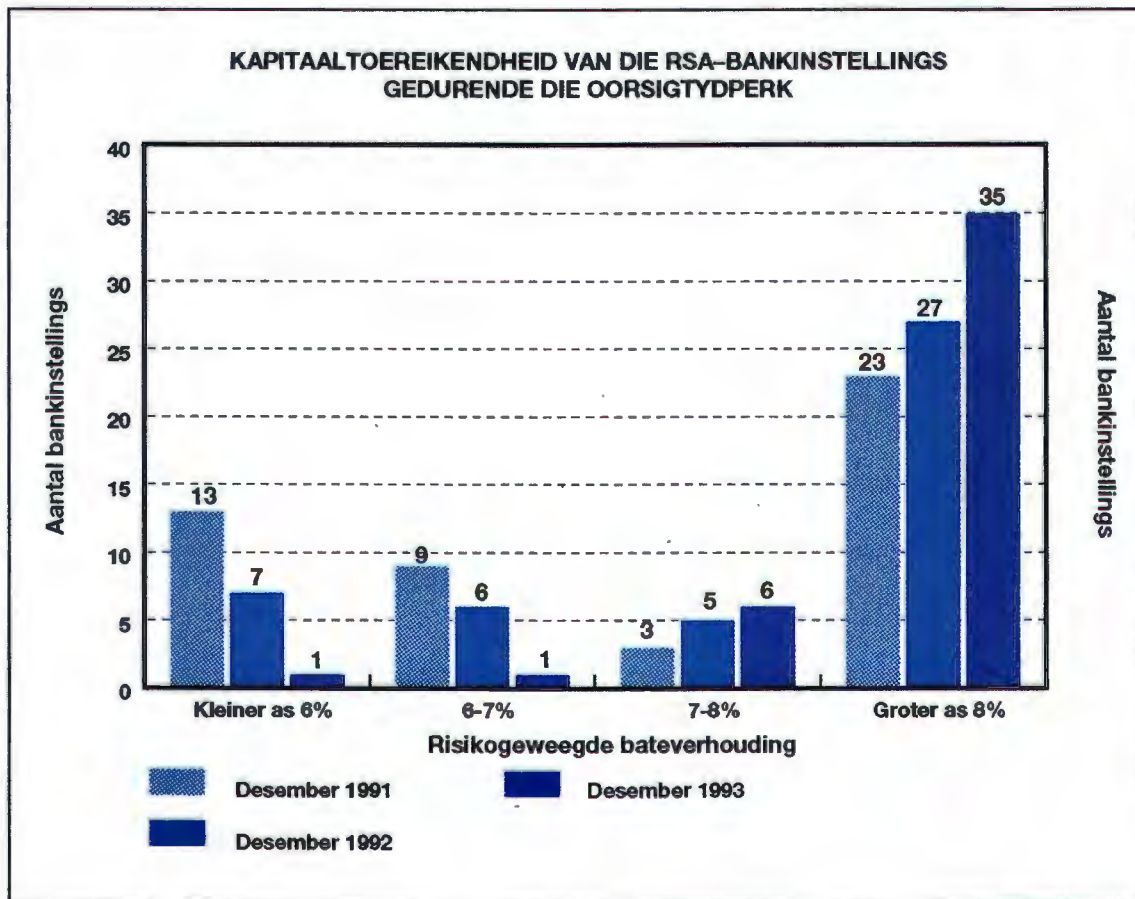
Die tweede funksie, soos reeds geïdentifiseer, is die verliesabsorberingsbuffer. Dit veroorsaak dat die moderne finansieringsteorie met betrekking tot finansiële strukture, nie suksesvol aangewend kan word om die konsep van kapitaaltoereikendheid van bankinstellings te bepaal nie. Die beginsel onderliggend hieraan is dat bankinstellings nie soos die tipiese nie-bankinstellings, befonds word nie.

Die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid is daarin geleë dat dit wêreldwyd as 'n standaard of norm beskou word. Die mate waartoe oorsese bankinstellings aan statutêre kapitaalvereistes voldoen het, is in 1991 deur die geoktrooieerde rekenmeestersfirma Price Waterhouse ondersoek (Price Waterhouse, 1991:8). Die resultate van die ondersoek toon dat slegs vyf persent van die bankinstellings wat ondersoek is, nie aan die minimum statutêre kapitaalvereistes van 7,25 persent vir 1991 voldoen het nie. Hierdie ondersoek was hoofsaaklik op die groot industriële lande gerig wat die ondertekenaars van die Basel-ooreenkoms insluit. Die resultate van die ondersoek het ook aangetoon dat 50 persent van die bankinstellings addisionele aandelekapitaal moes uitreik om aan die minimum statutêre kapitaalvereistes te voldoen.

In grafiek 2.1 word die kapitaaltoereikendheid van die RSA-bankinstellings gedurende die oorsigtydperk getoon. Wat egter opvallend in die grafiek is, is die verbetering van die totale risikogeweege bateverhouding van die totale banksektor. Hierdie verbetering kan hoofsaaklik toegeskryf word aan kapitaalregte-uitgiftes gedurende 1992 en 1993 asook die verbetering van die algemene winsgewendheid van die totale banksektor, wat veral sedert Desember 1992 tot in 1993 voortgeduur het (tabel 3.2). Met die interpretasie van grafiek 2.1 moet die volgende faktore in ag geneem word:

- Die impak van geheime reserwes. Indien die Jaarverslag (SARB, 1993a:53 & 55) van die Registrateur krities aan die hand van tabel 1 (wat die samestelling van die balansstaat van die totale banksektor vertoon) en tabel 5 (wat 'n ontleding van kapitaal en reserwes aandui) ontleed word, sal opgemerk word dat die kapitaalbasis in die twee tabelle verskil. Die onderliggende rede is dat sekere bankinstellings gebruik maak van hulle geheime reserwes om aan die minimum vereistes te voldoen. Die feit dat bankinstellings vanaf 1 Januarie 1994 aan volle openbaarmaking onderhewig is, sal daartoe lei dat die kapitaalbasis in hierdie tabelle in die toekoms met mekaar sal ooreenstem.
- 'n Verdere faktor is die gedeelte van die kapitaalbasis wat ingevolge die Bankwet as kapitaal kwalifiseer. Bankinstellings se sekondêre kapitaal (afdeling 3.2.1.2) word tot 50 persent van die kwalifiserende kapitaalbasis beperk. Gevolglik sal bankinstellings wat oor 'n surplus sekondêre kapitaal bo die vlak van 50 persent beskik, nie hierdie surplus mag aanwend wanneer die kapitaaltoereikendheid bepaal word nie.

Grafiek 2.1

(Bronne: SARB, 1993a:25; SARB, 1991:15, verder verwerk)

Volgens die Jaarverslag van die Registrateur van Bankinstellings (hierna genoem Registrateur) (SARB, 1993a:25) het 35 van die 41 geregistreeerde bankinstellings reeds meer as die minimum vereiste van agt persent risikogewegde bateverhouding gehandhaaf. Een bankinstelling naamlik Alpha Bank Beperk was gedurende hierdie tydperk onder voorlopige likwidasie. Insgelyks het die risikogewegde bateverhouding van die totale banksektor op 31 Desember 1993 gemiddeld 8,7 persent bedra (SARB, 1993a:55).

Die vyf bankgroepe wat vir doeleindes van hierdie studie ontleed word, sal vanweë hulle omvang grootliks die banksektor se gemiddeldes bepaal. Slegs een bankgroep, naamlik SBIC, se hoofbankfiliaal het 'n hoër risikogewegde bateverhouding as die gemiddeld van die totale banksektor gehad (sien tabel 3.5 wat die risikogewegde bateverhoudings vir die individuele bankinstellings wat ondersoek is, aantoon). ENB het as groep ook hierdie gemiddelde oorskry. Die grootte van die bankinstellings onderling teenoor mekaar gestel

en die gevolglike beïnvloeding van die banksektor se gemiddeldes, is dus belangrike aspekte wat tydens die ontleding van die totale banksektor in gedagte gehou moet word. Dit is dus belangrik om tydens die ontleding van hierdie grafiek ook na die verspreiding van waardes wat op bankinstellings betrekking het, te kyk (afdeling 4.10).

Hoewel die RSA-bankinstellings volgens die grafiese voorstelling in grafiek 2.1 goed vertoon, moet die bepaalde ekonomiese fase, die diversifikasie en mate van infasering van minimum statutêre kapitaalvereistes, in berekening gebring word. Soos in die ondersoek van Price Waterhouse (1991:8) aangedui is, moes oorsese bankinstellings reeds teen die einde van 1991 'n risikogeweegde bateverhouding van 7,25 persent handhaaf.

Die RSA-bankinstellings het slegs vanaf 20 Januarie 1994 'n risikogeweegde bateverhouding van sewe persent gehandhaaf. Gesien in die lig van hierdie agterstand van twee jaar teenoor die internasionale gemeenskap, moet die RSA-bankinstellings juis weens die laer kapitaalbasis oor die algemeen 'n hoër opbrengs op kapitaal as hulle oorsese mededingers genereer. 'n Studie waarin die RSA-bankinstellings onderling met mekaar en ook met oorsese bankinstellings vergelyk word, word in afdeling 2.5 bespreek.

Voortspruitend hieruit is die belangrikste voorsorgvereiste waaraan bankinstellings ingevolge die Bankwet moet voldoen, seker die minimum kapitaalvereiste. Daar word van die RSA-bankinstellings (Regulasies, 1993:48) vereis om gedurende die gespesifiseerde termyne aan die volgende risikogeweegde bateverhouding te voldoen:

- 21 Januarie 1994 - 19 Januarie 1995, 7,0 persent van risikogeweegde-items
- 20 Januarie 1995 en daarna, 8,0 persent van risikogeweegde-items

Die belangrikheid van voldoende kapitaal word verder beklemtoon deurdat die gepubliseerde finansiële jaarstate van al die bankgroepe, met die uitsondering van ABSA, meer inligting aangaande hulle kapitaaltoereikendheid insluit. Hierdie inligting is addisioneel tot die verpligte inligting wat ingevolge die Maatskappywet, 1973, vereis word. Nie alleen verskaf dit addisionele inligting vir die belegger nie, maar deposante kan ook die riskantheid van die bankinstelling bepaal deur die risikogeweegde bateverhouding te ontleed.

Die kapitaalkonsep het ook ander dimensies wat kortliks soos volg saamgevat kan word:

- Toereikende kapitaal het 'n wesenlike invloed op die vermoë van die bankinstelling om te groei. Bankinstellings kan nie onbeperk groei sonder om die stand met betrekking tot die minimum risikogeweegde bateverhouding in ag te neem nie.
- Aangesien die beleggers van kapitaal ook 'n opbrengs op fondse wil verdien, het die koste van kapitaal 'n invloed op die totale koste van die bankinstelling se bedrywigheide.
- Die kapitaalstruktuur van die bankinstelling is ook belangrik. Sekere vereistes word aan primêre en sekondêre kapitaal gestel. In afdeling 3.2 word hierdie vereistes in meer besonderhede bespreek. Hierdie struktuur, asook die unieke inherente kenmerke van die afsonderlike kapitaalelemente, beïnvloed die bankinstelling op verskeie fronte.
- Die koste van kapitaal, asook die bedrag wat in stand gehou moet word, het 'n bepalende invloed op die bankinstelling se mededingende posisie, soos byvoorbeeld in die kapitaalmark.
- Ten slotte vervul kapitaaltoereikendheid 'n belangrike rol in die toesighoudingsfunksie (Llewellyn, 1992:20).

Na aanleiding van die funksies wat kapitaal vervul en die problematiek oor wat as toereikende kapitaal beskou word, is dit belangrik om die invloed wat diversifikasie van bankbedrywigheide op bankinstellings gehad het, te ondersoek.

2.4 Diversifikasie van bankbedrywigheide

Die belangrikheid van die totale balansstaat van die banksektor is nie geleë in die groei van die afgelope paar jaar nie. Dit is wel geleë in die strukturele verandering van die totale balansstaat wat veral 'n verandering in die lenings- en voorskotteportefeulje, en die gepaardgaande risiko's, ondergaan het. Wilcox (1979:96) het hom reeds aan die einde van die sewentiger jare soos volg uitgelaat:

"In banking, no less than in other business enterprises, survival and growth depend on capital resources and their efficient use. In recent years the demand for capital ... has risen ... in line with the enlargement and elaboration of national financial markets and the increasing global development of banks in an inflationary setting. Banking business as such has continued to expand and the major banks have also diversified their services,

embarking on a very large expansion of both their domestic and international activities."

Die RSA-bankinstellings het gedurende die laaste drie dekades stelselmatig hulle bedrywighede uitgebrei. Die grootskaalse diversifikasie van bankbedrywighede het veral sedert die middel van die sestigerjare begin plaasvind. Hierdie diversifikasieverskynsel het volgens McCarthy (1981:58) die volgende vorme aangeneem:

- Die ontwikkeling van nuwe finansieringsmetodes deur nuwe instrumente te ontwikkel om deposito's te werf, soos verhandelbare depositosertifikate en nuwe produkte waarmee kredietverlening geskied het, soos byvoorbeeld bruikhuur.
- Die uitbreiding van handelsbankbedrywighede na ander marksegmente van ander finansiële instellings deur middel van filiale of affiliasies met sodanige instellings. In hierdie verband kan die volgende voorbeelde aangehaal word:
 - Die stigting van 'n aantal aksepbankinstellings en diskontohuise.
 - Bankinstellings wat nie tjekfasiliteite aangebied het nie, het metodes ontwerp om dienste aan deposante te voorsien ten einde vir die gebrek aan tjekfasiliteite te vergoed.
 - Die verkryging van belange in sake-ondernemings buite die finansiewese, byvoorbeeld beleggings in nywerheidsaandele.

Die vorige Bankwet van 1965 het egter verskeie beperkinge op bankinstellings geplaas. Daar is in die besonder gepoog om die kruisaandeelhouding van bank- en versekeringsbelange te verhoed. Die bepaalde oogmerk hiermee was onder andere die voorkoming van ekonomiese konsentrasies en belangebotsings.

Die RSA-bankinstellings se toenemende internasionale bedrywighede het ook daartoe aanleiding gegee dat groter en nuwe risiko's inherent aan internasionale bedrywighede toegeneem het. In hierdie verband is dit veral die soewereine risiko wat 'n toenemende rol in die nabye toekoms sal speel.

Meer onlangs het die RSA-bankinstellings verder gediversifiseer en ander marksegmente van die finansiële mark wat voorheen grotendeels deur onderlinge bouverenigings beset was, betree. In hierdie verband konsentreer die bankinstellings veral op die huisverbandmarksegment wat ingevolge die Regulasies kragtens die Bankwet, 1990, aan

50 persent risikogewig onderhewig is, indien die lening aangegaan word vir die finansiering van 'n stedelike eiendom wat vir woondoeleindes gebruik sal word. Die invloed daarvan kan in tabel 2.1 waargeneem word.

Tabel 2.1 is saamgestel deur die gemiddelde maandelikse bedrag vir balansstaat- en buitebalansstaatitems vir die bepaalde kwartale gedurende die oorsigtydperk aan te dui. Die risikokategorieë word bepaal deur na die inherente kredietrisiko van die onderliggende transaksies te kyk. Bylae C en E toon die voorskrifte wat gevolg moet word by die voltooiing van die relevante vorms. In afdeling 5.3.3.1 word die voltooiingsproses in meer besonderhede bespreek.

Tabel 2.1

Risikoprofiel van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk

	Junie 1991	Desember 1991	Junie 1992	Desember 1992	Junie 1993	Desember 1993
Risikokategorie	Rm	Rm	Rm	Rm	Rm	Rm
0%	42 132	37 332	31 035	32 739	32 722	37 195
5%	2 604	2 263	2 588	2 945	3 693	4 349
10%	13 296	14 719	15 451	15 299	15 188	17 531
20%	26 019	26 231	24 832	21 713	15 522	15 037
50%	69 479	68 868	71 807	77 896	82 102	88 594
100%	132 367	135 456	140 531	143 112	148 248	157 274
1250%	109	18	3	304	269	117
Totale balansstaat en buitebalansstaat (A)	286 006	284 887	286 247	294 008	297 744	320 097
Risikogewegde-items (Rm) (B)	166 149	172 526	183 113	191 873	194 474	208 012
Risikogewegde gemiddelde (%) (B/A)	58,1	60,6	64,0	65,3	65,3	65,0

(Bronne: Saamgestel uit SARB, 1993a:56-57; SARB, 1992a:34 & SARB, 1991:18, verder verwerk)

Nota: Hierdie tabel en die tabelle wat volg is uit die Jaarverslae van die Registrateur saamgestel. Verwys na die individuele kwartale van die bepaalde jare vir meer inligting. Alhoewel die verslae kwartaallikse inligting bevat, word inligting vir doeleindes van hierdie studie vir die kwartale van Junie en Desember van elke jaar gebruik.

Hierdie strukturele veranderinge het regstreekse implikasies vir die voortgesette winsgewendheid, asook die vermoë van die banksektor om aan toekomstige kapitaalvereistes te voldoen. Winsgewendheid is verhoog aangesien die kapitaalreservering in terme van die Regulasies tot die Bankwet van verbandlenings laer as die gewone lening of voorskot is. Bankinstellings het in die verbandleningsmark verder gereageer en bepaalde gediversifiseerde produkte aan die publiek gebied. Die tradisionele verbandlening is uitgebrei waar die kliënt addisionele fondse teen die verbandlening kan onttrek of deponeer. Die implikasie van hierdie produkdiversifikasie is dat die voorsorgvereistes omseil word, maar dat geleentheidskoste vir die banksektor bespaar word. Dit geskied spesifiek waar die kliënt fondse in sy verbandlening deponeer waar die primêre oogmerk besparing is. Indien hierdie fondse wel in die normale spaarrekening gedeponeer was, sou die bankinstelling likwiede bates daarteen moes hou wat 'n laer opbrengs sou lewer. Die risiko vir die bankinstellings is daarin geleë dat die kliënt te eniger tyd hierdie deposito teen die verbandlening kan onttrek sonder dat dit in berekening gebring is vir likwiditeitsrisikodoeleindes.

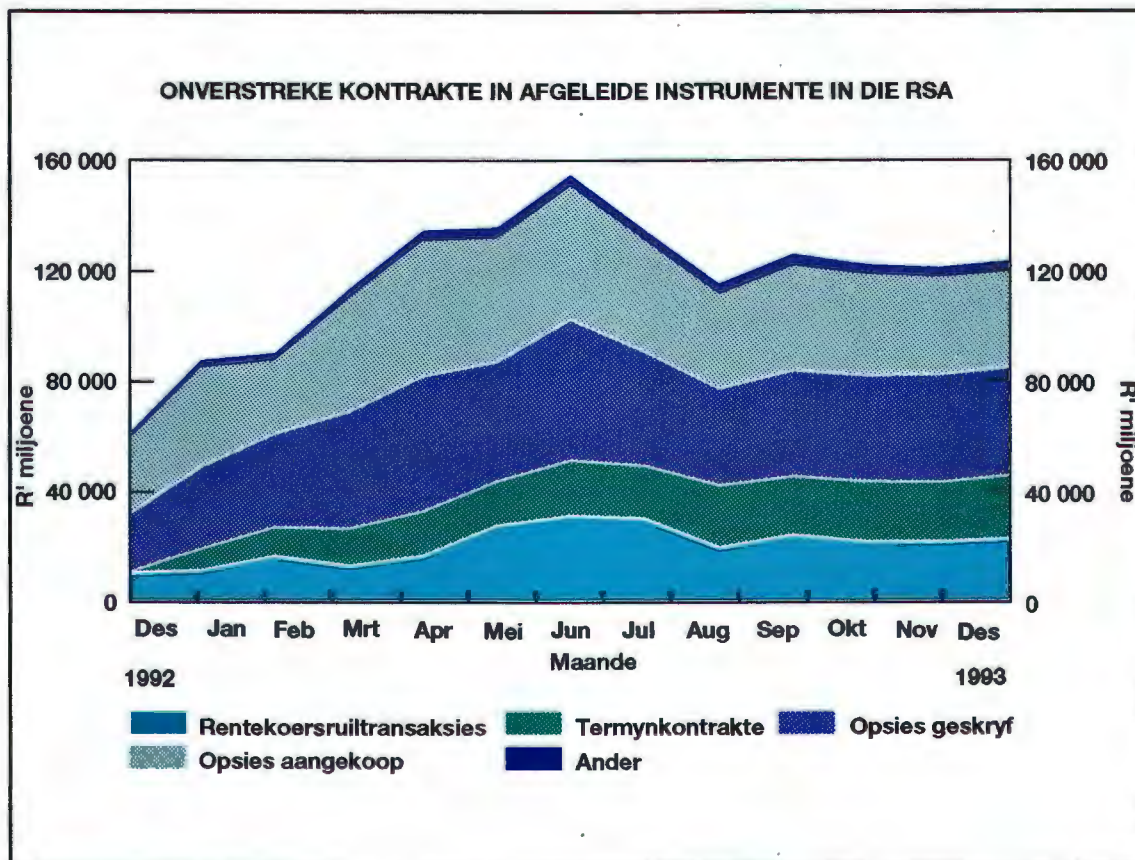
Insgelyks het die rasionalisasie in die banksektor ook 'n invloed op die balansstaatstruktuur gehad. Die invloed was veral geleë in die interbankbedryghede van die banksektor. Befondsing tussen bankinstellings onderling in die RSA is volgens die Regulasies (1993:52) aan 'n risikogewig van 20 persent onderhewig. Tabel 2.1 toon dat die 20 persent kategorie van 30 Junie 1991 tot 31 Desember 1993 met R10 982 miljoen of 42,2 persent gedaal het.

Hierdie faktore, buiten die normale groei in balansstaatwaarde en die infaseringsvereistes, het aanleiding gegee tot die verhoogde hoeveelheid kapitaal wat 'n bankinstelling in stand moet hou om aan minimum statutêre vereistes te voldoen. Die diversifikasie van bankbedryghede het tot gevolg gehad dat die risikogewegde persentasie vir die totale banksektor vanaf 58,1 tot 65,0 persent gegroei het. Suid-Afrikaanse bankinstellings het ook aan die begin van die tagtigerjare meer innoverende instrumente, soos opsie- en termynkontrakte, begin gebruik om blootstellings, byvoorbeeld rentekoersgapings, te verskans. Dit was in ooreenstemming met wêreldwye tendense.

Om die groei van hierdie markinstrumente na waarde te beoordeel, het die totale waarde van rentekoersruiltransaksies byvoorbeeld in die VSA binne tien jaar tot in 1991, ongeveer 3 tot 4 triljoen dollars bedra. Of anders gestel, rentekoersruiltransaksies het tot meer as 50 persent van die VSA se nominale bruto nasionale produk gegroei (Farrant, 1992:4). Indien grafiek 2.2

ontleed word, kan gesien word dat die RSA-mark vir afgeleide instrumente, soos die VSA, 'n groot toename beleef het. Die omvang van die onverstreke kontrakte soos op 31 Desember 1993, uitgedruk as persentasie tot die totale balansstaatwaarde van die totale banksektor, is bereken as 40,9 persent (SARB 1993a:35).

Grafiek 2.2

(Bron: SARB, 1993a:36)

Bankinstellings het ook die geleentheid gebruik om handel te dryf met hierdie instrumente ten einde maandelike hoër inkomste te genereer. Die teendeel is egter ook van toepassing. In Desember 1993 het die Sechold-groep groot verliese in die afgeleide instrumentemark gely. Besonderhede is nie beskikbaar nie, maar volgens die finansiële media het die verlies meer as R100 miljoen beloop (Walker, 1994:8). Soortgelyke gebeurtenisse in die mark vir afgeleide instrumente gedurende die tagtigerjare wat bankmislukkings weer laat toeneem het, het die verliesabsorberingsrol wat die kapitaalbasis in die bankwese vervul, verder beklemtoon.

Die invloed van die diversifikasie van bankbedrywighede in die RSA het tot gevolg gehad dat bankinstellings die volgende drie fundamentele veranderings ondergaan het, naamlik:

- Bankinstellings het 'n wyer reeks produkte aan hulle kliënte begin bemark. Die impak was gevolglik 'n verandering in die balansstaatstrukture en inkomstepatrone en strategieë wat bankinstellings voortaan sou volg.
- Bankinstellings het konglomerate karakters ontwikkel wat hulle *modus operandi* beïnvloed het. Daar is tans byvoorbeeld geen duidelike onderskeid tussen handels-, algemene en ander bankinstellings nie.
- Die totale finansiële stelsel het meer markgeoriënteerd geraak, wat ook 'n invloed gehad het op die rol wat die banksektor in die finansiële stelsel vervul.

Ten einde 'n totale perspektief van kapitaaltoereikendheid te kry nadat die impak van die diversifikasie van bankbedrywighede bespreek is, is dit belangrik om die invloed van inflasie op die kapitaalbasis te bespreek.

2.5 Kapitaaltoereikendheid in inflasionêre toestande

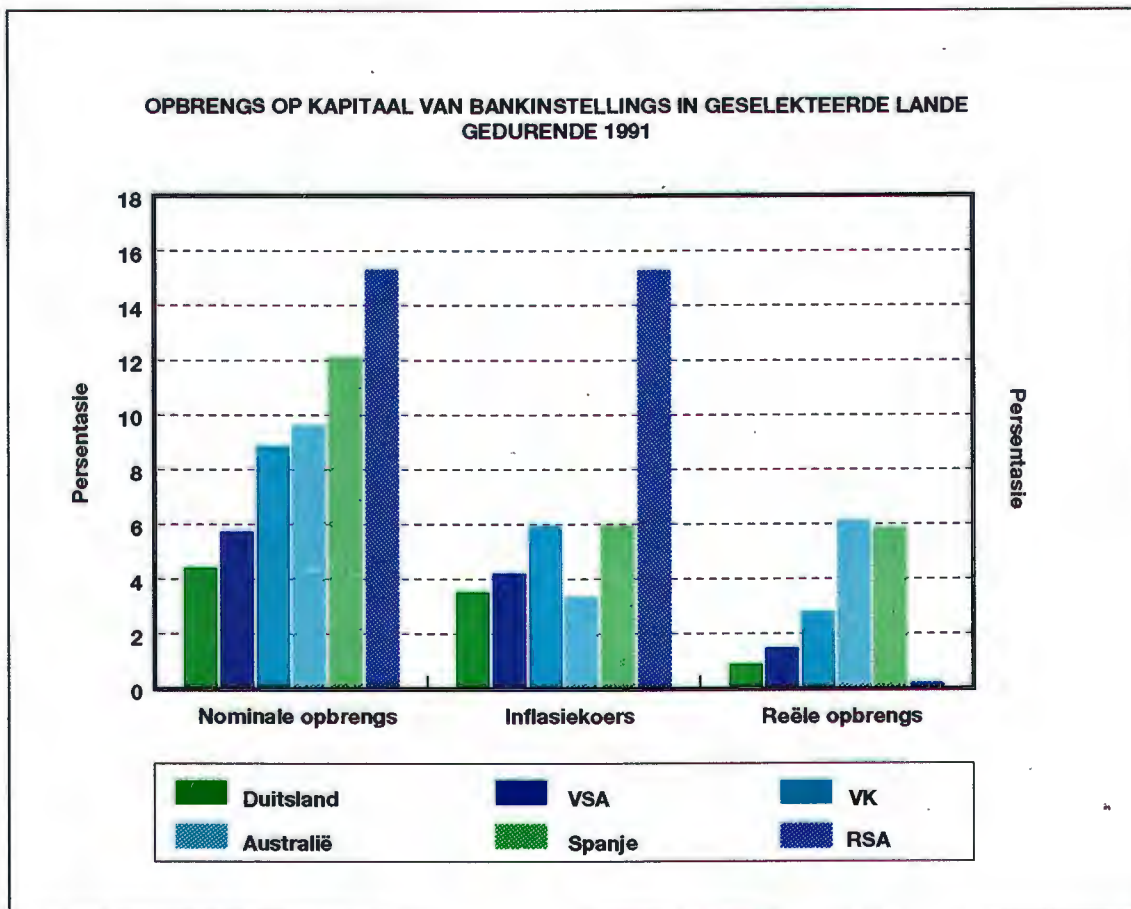
Inflasie en die implikasies daarvan is 'n belangrike faktor wat die banktoesighouer tydens die ontledingsproses in gedagte moet hou (afdeling 4.7.5.2). Inflasie kan gedefinieer word as 'n proses van volgehoue stygings in die algemene prysvlak, soos gemeet aan 'n bepaalde prysindeks, soos die verbruikersprysindeks (Dornbusch et al., 1990:15). Drie belangrike aspekte word in hierdie omskrywing saamgevat, naamlik dat:

- inflasie 'n voortdurende proses is
- inflasie 'n styging in die algemene prysvlak is
- inflasie na 'n algemene prysvlak verwys en nie na enkele pryse van goedere of dienste nie

Die RSA beleef sedert 1973 'n tydperk van hoë inflasie, hoewel die jongste inligting daarop dui dat 'n tydperk aangebreek het waar volgehoue stygings in die algemene prysvlak moontlik verby is. Nietemin was die gemiddelde jaarlikse styging in die verbruikersprysindeks gedurende die tydperk 1973 - 1989 gemiddeld 13,5 persent (Dornbusch et al., 1990:335).

'n Kenmerk van die RSA se inflasierekord gedurende die 1980's, is die merkbare gaping tussen die RSA-inflasiekoers en dié van belangrike Westerse lande (grafiek 2.3). Die implikasie vir die RSA-bankwese is spesifiek dat daar van die RSA-bankinstellings verwag word om aan die kapitaalvereistes van die Basel-ooreenkoms te voldoen indien hulle enigsins in die buitelandse markte betrokke wil raak en bly, hetsy deur middel van buitelandse filiale, buitelandse takkantore of andersins.

Grafiek 2.3

(Bron: Patel, 1992b:100, verder verwerk)

Ten einde die implikasies van inflasie na waarde te oordeel, is dit belangrik om grafiek 2.3 van nader te beskou. Met die eerste oogopslag wil dit voorkom asof die RSA-bankinstellings goed met bankinstellings in die groot industriële lande vergelyk. Indien aanpassings gemaak word vir die inflasiekoers wat in elke land heers deur die reële opbrengs te bereken, vertoon die RSA egter nie meer goed nie. Die RSA-bankinstellings is dus onder groter druk as hulle oorsese mededingers om in tye van volgehoue hoë inflasie, deurlopend aan die minimum vereiste

statutêre kapitaal te voldoen. Dié grafiese voorstelling asook tabel 2.2 toon duidelik die posisie waaraan die RSA-bankinstelling onderhewig is.

Tabel 2.2

Opbrengs op kapitaal van RSA-bankinstellings gedurende die oorsigtydperk

	Nominale opbrengs op kapitaal 1991	Nominale opbrengs op kapitaal 1992	Nominale opbrengs op kapitaal 1993	Reële opbrengs op kapitaal 1991	Reële opbrengs op kapitaal 1992	Reële opbrengs op kapitaal 1993
Bankgroep	%	%	%	%	%	%
ABSA*	15,4	16,3	14,7	0,09	2,1	4,6
ENB	24,7	20,1	22,2	8,2	5,4	11,4
NBS	16,0	15,1	15,4	0,6	1,1	5,2
Nedcor	20,0	20,1	20,3	4,1	5,4	9,7
SBIC	21,2	21,0	16,0	5,1	6,2	5,7

(Bronne: Saamgestel uit KPMG Aiken & Peat, 1994:26; KPMG Aiken & Peat, 1993:20; KPMG Aiken & Peat, 1992:16)

- Nota:**
- * Allied Bank Beperk, UBS Beherend Beperk en Volkskasbank Beperk het op 1 Oktober 1990 geamalgameer om die ABSA-groep te vorm. Hierdie groep het ook aan die begin van 1992 die volle belang van Bankorp Beperk bekom.
 - Die grootte van 'n bankinstelling is volgens die netto batewaarde bepaal
 - Die volgende verbruikerspryse is gebruik om die reële waardes te bereken:
 - 1991 15,3 persent
 - 1992 13,9 persent
 - 1993 9,7 persent (SARB, 1994:S-130) deur die formule

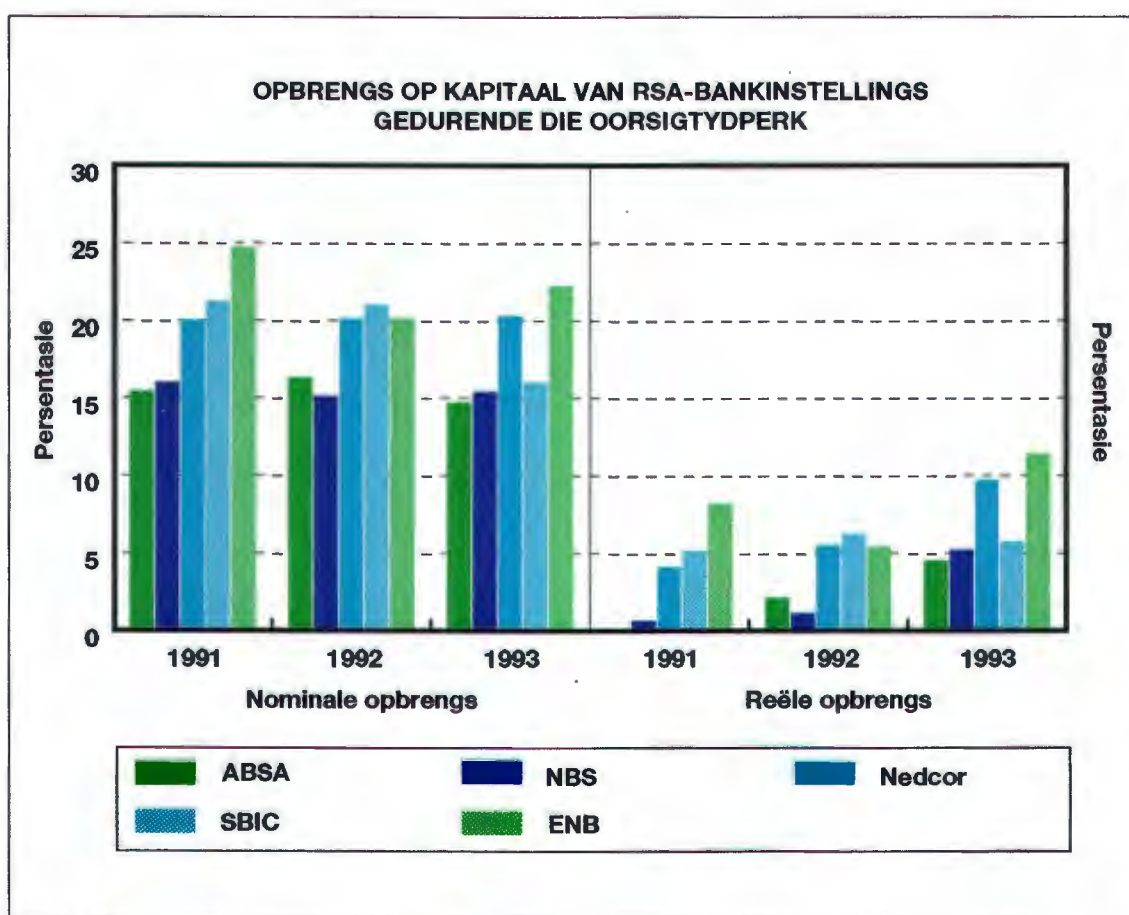
Die reële opbrengs op kapitaal is bereken deur die volgende formule te gebruik:

$$\text{Reële opbrengs} = \left[\left(\frac{1 + \text{nominale opbrengs}}{1 + \text{verbruikersprys}} \right) - 1 \right] \times 100$$

In grafiek 2.4 en 2.5, wat vanuit tabel 2.2 en 2.3 saamgestel is, kan die waarde van 'n reële opbrengs op kapitaal duidelik waargeneem word. Van die RSA-bankinstellings wat ondersoek is gedurende die oorsigtydperk, was nie een in staat om 'n volgehoue reële opbrengs op kapitaal van meer as 6 persent te realiseer nie, ten spyte van die algehele winsgewendheid wat gedurende die oorsigtydperk verbeter het.

Slegs ENB het gedurende 1993 'n reële opbrengs op kapitaal gerealiseer wat met dié van die internasionale bankinstellings vergelyk kan word (tabel 2.3). Andersins vergelyk die RSA-bankinstellings nie goed nie. Indien RSA-bankinstellings internasionaal wil meeding, moet hul winsgewendheid verbeter.

Grafiek 2.4

(Bron: Opgestel uit tabel 2.2)

Voorts het die hoë en onbestendige inflasiekoers die verskynsel van hoë inkomste maar dalende kapitaalverhoudings, laat ontstaan. Dit wil sê, die inkomste wat gedurende 'n betrokke finansiële jaar gegenereer word, is nie altyd voldoende om die bankinstelling se kapitaaltoereikendheid ten opsigte van dieselfde jaar se reële aanpassing vir inflasie, te steun nie.

Die uiteindelijke gevolg is dat indien die inflasiekoers nie tot aanvaarbare vlakke verlaag en suksesvol daar gehou kan word nie, die bankinstelling se kapitaalbasis inderdaad verswak. Indien die bankinstelling se reële winsgewendheid nie ook verbeter nie, sal die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings met verloop van tyd depresieer. Hierdie agteruitgang het dus direkte implikasies vir huidige sowel as toekomstige groeipatrone, asook die risikoprofiel van die bankinstellings. Hierdie posisie kan slegs deur 'n individuele bankinstelling reggestel word deur die volgende te doen:

- Die kapitaalbasis te verhoog. Primêre kapitaal kan verhoog word deur byvoorbeeld die uitreiking van gewone aandele. Die verhoging van die sekondêre kapitaal kan byvoorbeeld deur die uitreiking van aflosbare kumulatiewe voorkeuraandele, skuldbriewe en die herwaarderings van strategiese langtermynbates geskied.
- Die risikogeweegde-items by die kapitaalbasis aan te pas deur op bedrywighede te fokus wat 'n laer kapitaalvereiste verg.
- Verhoogde reële winsgewendheid deur beter of meer optimale aanwending van produksiefaktore.

Die eerste twee opsies bied egter slegs 'n tydelike oplossing. Om voorsiening te maak vir die kapitaalvereistes en die instandhouding van 'n toereikende kapitaalbasis, moet bankinstellings meer aandag aan hulle winsgewendheid skenk deur doeltreffender risikobestuur toe te pas.

Die doel van tabel 2.3 is om vergelykende syfers te kry wat aandui wat internasionale bankinstellings jaarliks gedurende die oorsigtydperk op kapitaal gerealiseer het. Deur hierdie syfers met die prestasies van die geïdentifiseerde RSA-bankinstellings te vergelyk, kan 'n beter perspektief verkry word.

Tabel 2.3

Prestasie van vyf internasionale bankinstellings gedurende die oorsigtydperk

	Land	Nominale opbrengs op kapitaal 1991	Nominale opbrengs op kapitaal 1992	Nominale opbrengs op kapitaal 1993	Reële opbrengs op kapitaal 1991	Reële opbrengs op kapitaal 1992	Reële opbrengs op kapitaal 1993
Bankgroep		%	%	%	%	%	%
Abbey National	VK	13,9	8,0	10,0	7,6	4,1	8,3
Banc One Corp	VSA	13,9	11,2	14,3	9,3	8,0	11,1
Banco Popular Español	Spanje	21,7	19,4	18,7	14,9	12,7	14,4
JP Morgan	VSA	14,1	14,8	22,7	9,5	11,5	19,2
Lloyds Bank	VK	8,2	9,4	11,5	2,2	5,5	9,7

(Bronne: Saamgestel uit Piggott, 1994:137-148; Van Duyn, 1993a:113-116; Van Duyn, 1993b:103 & Patel, 1992b:81-82)

Nota: Die vyf bankinstellings is geselekteer uit die bogenoemde bronne wat gepubliseer word, nadat markontleders wêreldwyd in opnames gevra is om volgens hulle ontledings die toonaangewende bankinstellings te identifiseer. Die volgende kriteria word deur hulle gebruik om die bankinstellings te selekteer:

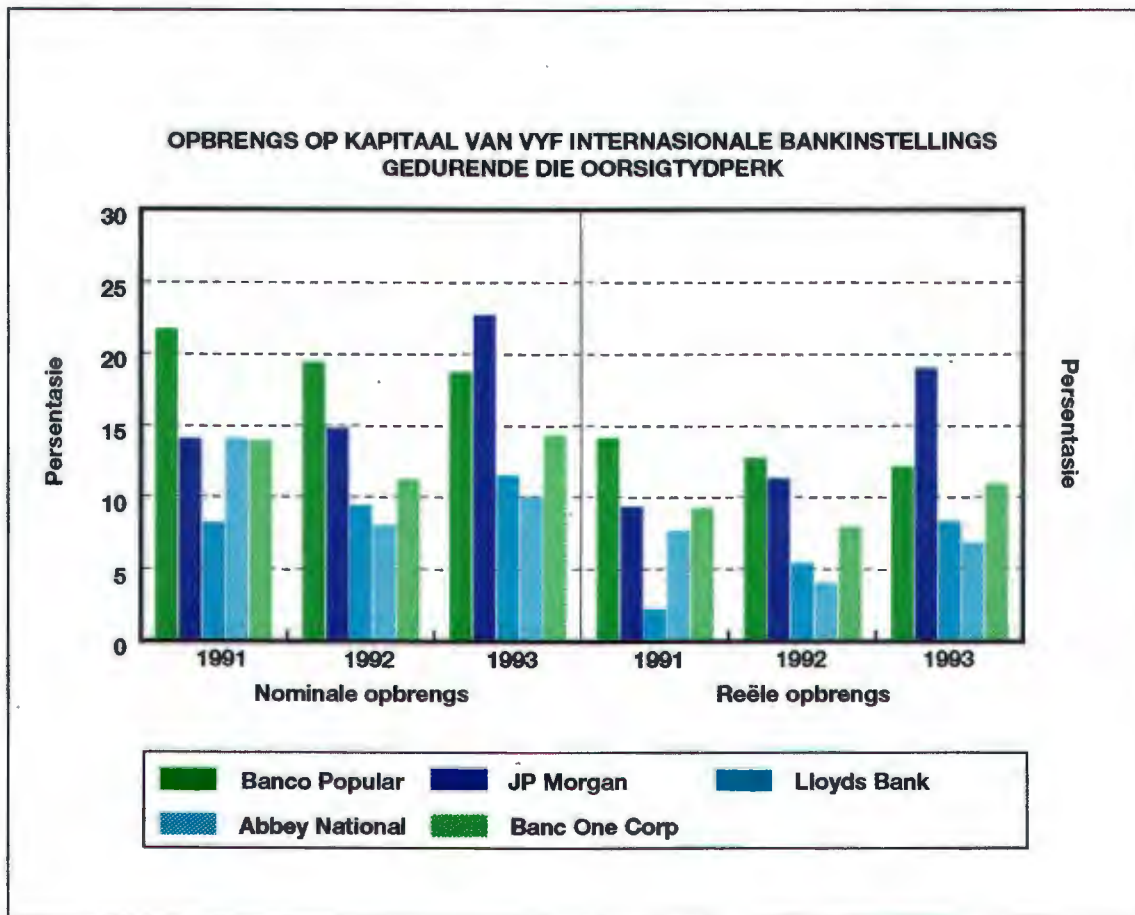
- kwaliteit van verdienste deur die voortgesette haalbaarheid oor die langtermyn
- kwaliteit van bates deur te let op algemene kredietwaardigheid
- elastisiteit en aanpasbaarheid van die bankinstelling in veranderende ekonomiese en toesighoudende omstandighede
- kwaliteit van bestuur deur effektiwiteit, bestendigheid en diepte te bepaal

Addisioneel tot die bogenoemde is die volgende kriteria in aanmerking geneem:

- Al hierdie bankinstellings was gedurende die oorsigtydperk sonder onderbreking onder die top 15 bankinstellings wêreldwyd.

Die verbruikerspryse vir elke bepaalde jaar in die onderlinge lande is gebruik om die reële waardes te bereken, deur dieselfde formule soos aangetoon by tabel 2.2 te gebruik.

Grafiek 2.5

(Bron: Opgestel uit tabel 2.3)

Indien die hoër kapitaalbasis waaraan die oorsese bankinstellings reeds in 1991 onderworpe was in aanmerking geneem word, is dit duidelik dat die RSA-bankinstellings nie so winsgewend is soos wat algemeen aanvaar word nie. Daar kan geargumenteer word dat die RSA-bankinstellings, vanweë die laer kapitaalbasis, beter teenoor oorsese bankinstellings moes vertoon. Hoewel dit buite die bestek van hierdie studie val, kan hierdie laer winsgewendheid van die RSA-bankinstellings teenoor die oorsese bankinstellings aan die hoë bedryfsuitgawes, soos salarisse en algemene bedryfskoste toegeskryf word. Die impak van inflasie op bedryfsuitgawes kan ook nie geïgnoreer word nie. Die rasionalisasie wat in die RSA-banksektor plaasgevind het, het ook nie die gewenste verlaging in die kostestruktuur van die banksektor gehad nie (kyk tabel 3.2).

Met die implikasies van inflasionêre toestande bekend, is dit ook belangrik dat die monetêre beleid se invloed op bankinstellings, beskou word.

2.6 Monetêre beleid en banktoesighouding

Vir doeleindes van hierdie studie is dit ook belangrik om die wisselwerking tussen die monetêre beleid, soos toegepas deur die SARB, en die voorsorgvereistes, soos toegepas deur die Departement Banktoesighouding, te bespreek. Bankinstellings word deurlopend deur die konjunktuersiklus, en die invloed van onder andere die monetêre beleid, beïnvloed. Gevolglik moet die banktoesighouer kennis neem van die impak wat die monetêre beleid op kapitaaltoereikendheid, en dus ook op die verhoudingsgetalle, kan uitoefen.

Volgens die De Kock-kommissie (1985:A3) kan 'n monetêre beleid omskryf word as

"... alle doelgerigte optredes van die monetêre owerhede om die monetêre groothede, die beskikbaarheid van krediet, en rentekoerse en wisselkoerse te beïnvloed met die oog daarop om monetêre vraag, inkome, produksie, pryse en die betalingsbalans te beïnvloed."

Die SARB beskik oor die volgende monetêre beleidinstrumente waarmee die monetêre beleid bestuur kan word, naamlik:

- diskonto- en die algemene akkommodasiebeleid
- opemarktransaksies
- staatskuldbeheer, met inbegrip van die staatsleningsbeleid
- morele oorreding
- kredietplafonne en rentekoersbeheer
- veranderlike vereistes soos die reserwesaldo

Hierdie monetêre beleidinstrumente word gebruik om die benaderde teikens (beleidsveranderlikes) soos geldvoorraad, likwiditeit, kredietverlening, rentekoerse en wisselkoerse te beïnvloed. Sekere monetêre beleidinstrumente het egter in onbruik verval, veral vanweë die negatiewe nie-markgerigte invloed wat dit in die ekonomie gehad het. 'n Sprekende voorbeeld hiervan was die kredietplafonne en rentekoersbeheer.

Voorts is die uiteindelijke doelstellings of doelwitveranderlikes van die monetêre beleid gerig op:

- algemene prysvlak
- betalingsbalans en wisselkoerse
- kapasiteitsbesetting, dit wil sê indiensname en inkomste
- langtermyn ekonomiese groei

Die tegniese besonderhede van die werking van die monetêre beleidinstrumente lê buite die bestek van hierdie studie en sal dus nie bespreek word nie. Slegs die volgende is op hierdie studie van toepassing omdat daar sekere raakvlakke tussen die monetêre beleid en die Departement Banktoesighouding is:

- Die invloed van die monetêre beleidinstrumente op die beleidsveranderlikes.
- Die wyse waarop monetêre beleidinstrumente bestuur word.

Die monetêre beleid en verwante beleidsrigtings is gemik op die makro-ekonomie. Banktoesighouding hierteenoor, is afgestem op die mikro-ekonomie waar die primêre fokus op die risikobestuursaspekte van bankinstellings is.

Die eerste impak wat voortspruit uit die monetêre beleid, is die raakvlakke tussen die funksie van lener-in-laaste-instansie en likwiditeit. Hoewel 'n likwiditeitskrisis aanleiding kan gee tot 'n kapitaaltoereikendheidskrisis, is 'n likwiditeitskrisis gewoonlik van korttermynaard. Daarenteen neig 'n kapitaaltoereikendheidskrisis om oor 'n langer termyn te strek. Konvergerend kan die persepsie van kapitaalontoereikendheid, dit wil sê die moontlikheid van insolvensie, wel tot 'n likwiditeitskrisis aanleiding gee, veral as deposante hul fondse op 'n groot skaal begin onttrek.

Wat wel van belang is, is dat banktoesighouding en al die relevante voorsorgvereistes nie met die monetêre beleid en die funksie van lener-in-laaste-instansie van die SARB verwar moet word nie. Die SARB het in 1930 magtiging gekry om krediet aan bankinstellings, onder andere teen skatkiswissels, ander korttermynstaatspapier en langtermynstaats- en munisipale sekuriteite, te voorsien.

Die funksie van sentrale bankinstellings as lener-in-laaste-instansie, word as 'n *sine qua non* van sentrale bankwese beskou. Die doelmatige werking van die RSA-finansiële markte en die noodsaaklikheid van finansiële bestendigheid, vereis dat die SARB aan bankinstellings korttermynkrediet kan verskaf indien 'n individuele bankinstelling **tydelik** likwiditeitsprobleme ondervind.

Die funksie van lener-in-laaste-instansie kan uitgevoer word indien die volgende faktore aanwesig is:

- 'n bankinstelling **tydelik** likwiditeitsprobleme ondervind
- die bankinstelling steeds **solvent** is, dit wil sê, nog 'n positiewe netto batewaarde het
- die bankinstelling oor **geskikte bates** beskik wat by die SARB gedeponeer kan word

Indien die vereiste ten opsigte van solvensie nie nagekom kan word nie, is dit die taak van die Registrateur om sy bevindinge en aanbevelings rakende die bankinstelling, onder belanghebbende partye bekend te maak. Van die aanbevelings kan wees om die bank onder kuratorskap te plaas.

Die SARB het die afgelope vier jaar kritiek en regsgedinge beveg as gevolg van verliese wat deur deposante en beleggers gely is. Hierdie aksies het gevolg omdat die deposante en beleggers die SARB verantwoordelik gehou het vir aksies wat deur die Departement Banktoesighouding geïnisieer is. Voortspruitend hieruit is die Melamet-komitee aangestel, onder voorsitterskap van regter D.A. Melamet, om te adviseer oor die implementering van die voorstelle wat deur die Jacobs-komitee gemaak is.

Die Jacobs-komitee was aangestel om, onder andere, voorstelle in te dien oor die regulering van die finansiële markte. Van die aanbevelings van die Jacobs-komitee was, onder andere, dat die Departement Banktoesighouding aan 'n onafhanklike Raad vir Finansiële Reguleringsbeleid moet rapporteer. Dit sou tot gevolg hê dat die SARB die geskikte monetêre beleid kon uitvoer sonder om enige regs aanspreeklikheid te vrees (SARB, 1992a:6).

Die tweede impak is gesetel in die wyse waarop die monetêre beleid bestuur word, wat aansluit by die deponering van geskikte bates by die SARB. Volgens artikel 70(5)(a)(iv) van die Bankwet, moet 'n bankinstelling enige bate wat gedeponeer of verpand is en nie vrylik

aangewend kan word om die verpligtinge van die bankinstelling na te kom nie, as 'n aantasting teen kapitaal toon.

Die direkte implikasie vir die banksektor is dat die kapitaaltoereikendheid geraak word indien die bankinstellings hulle tot die SARB wend vir enige bystand buiten die normale oornaglenings. Die funksie van lener-in-laaste-instansie word nie beïnvloed nie aangesien die bankinstellings sekere bates aan die SARB verkoop om oornagfasiliteite te bekom. Indien die bepaling van artikel 70(5)(a)(iv) streng toegepas word, sal die totale kapitaaltoereikendheid van die banksektor negatief beïnvloed word.

Uit die voorafgaande bespreking kan die gevolgtrekking gemaak word dat die monetêre beleid wel 'n sekere invloed op kapitaaltoereikendheid en verhoudingsgetalle kan uitoefen. Daar is egter 'n belangrike onderskeid wat getref moet word tussen die voorsorgvereistes en die funksie van lener-in-laaste-instansie. Banktoesighouding is dus nie verantwoordelik vir die toepassing van monetêre beleid nie, alhoewel die voorsorgvereistes, soos deur die banktoesighouers gestel, wel die toepassing van die monetêre beleid kan ondersteun.

2.7 Samevatting

Die eerste gedeelte van hoofstuk 2 het die totstandkoming van die Basel-ooreenkoms se metode om kapitaaltoereikendheid te bepaal, bespreek. Die positiewe gevolge en die tekortkominge van die Basel-ooreenkoms is geïdentifiseer. Die leemte van hierdie benadering is dat dit hoofsaaklik op kredietrisiko fokus.

Kapitaaltoereikendheid vervul 'n primêre funksie tot die bydrae en instandhouding van die vertroue wat deur die algemene publiek en die sake-omgewing aan 'n bankinstelling verleen word. Kapitaaltoereikendheid is dus 'n belangrike komponent in die deurlopende gerusstelling van banktoesighouers, deposante en die finansiële mark as geheel van die bankinstelling se potensiële krag en voortgesette lewensvatbaarheid.

'n Bankinstelling se kapitaal vervul talle funksies. Dit verleen onder andere toegang tot die finansiële markte deur die nodige infrastruktuur daar te stel. Voorts voorsien dit 'n absorberingsbuffer vir verliese indien dit nie deur huidige gerealiseerde inkomste geabsorbeer kan word nie. Dit vervul ook 'n belangrike sielkundige funksie omdat die vertroue van die

publiek vergroot word as die bankinstelling se kapitaaltoereikendheid van so 'n aard is dat dit voldoen aan die statutêre vereistes, verwagte groei kan steun en, laastens, oor die vermoë beskik om deposito's terug te betaal indien dit vereis word.

In hoofstuk 2 is daar ook gefokus op die diversifikasie van bankbedrywigheide. Daar is aangetoon dat die banksektor die afgelope drie dekades strukturele veranderings ondergaan het. Van hierdie veranderings het tot toenemende bankmislukkings gelei.

Daar is op die implikasies van inflasie vir die banksektor gefokus. Bankinstellings word beïnvloed deur 'n voortdurende toename in die balansstaatwaarde en die verskynsel van hoë inkomste, maar dalende kapitaalverhoudings, indien reële opbrengs nie genoegsaam is om die kapitaalbasis in stand te hou nie.

HOOFSTUK 3

DIE KAPITAALBEGRIIP

3.1 Inleiding

Die doelwit van hoofstuk drie is om die kapitaalebegrip en aanverwante aspekte, soos onder andere winsgewendheid, te bespreek. Hierdie hoofstuk handel gevolglik oor die kapitaalebegrip en wat as kapitaal beskou moet word. Daar is reeds in hoofstuk 1 aangedui dat die kapitaalebegrip vir die doeleindes van hierdie studie ondersoek sal word (afdeling 1.4). Die individuele kenmerke van die afsonderlike elemente waaruit kapitaal bestaan, word in afdeling 3.2 bespreek. Die klassifikasie van kapitaal in primêre en sekondêre kapitaal, ooreenkomstig die Bankwet, word ook in oënskou geneem.

Die rol van winsgewendheid in die opbou van kapitaal word in hoofstuk 3 bespreek (afdeling 3.3). Die winsgewendheid van die totale banksektor gedurende die oorsigtydperk word ontleed. Verskeie aspekte wat aanleiding tot sekere tendense gegee het, word ook in oënskou geneem. Die vyf groot bankgroepe word voorts aan die hand van sekere verhoudingsgetalle ontleed.

Ten einde die belangrikheid van kapitaal te beklemtoon, word daar in hierdie hoofstuk ook op wisselwerking tussen die verskillende finansiële risiko's gefokus (afdeling 3.4). Aangesien toereikende kapitaal as die hoeksteen van die bankwese beskou kan word, is dit belangrik dat hierdie area ook bespreek word.

Kapitaaltoereikendheid is noodsaaklik sodat 'n vertolking gemaak kan word van die vlak van kapitaal wat deur 'n bankinstelling in stand gehou moet word, ten einde die bankbedrywighede op 'n verstandige wyse uit te voer. Aangesien een van die primêre funksies van die kapitaalbasis is om as 'n buffer teen verliese te dien, beskou die beleggers die kapitaalbasis as 'n soort interne versekering teen verlies van deposito's.

Depositoversekering en die implikasie daarvan, word kortliks bespreek. Die doel is om te bepaal of depositoversekering as aanvullend tot toereikende risikobestuur en dus ook kapitaaltoereikendheid, beskou kan word. Indien depositoversekering wel kapitaaltoereikendheid ondersteun, moet dit in die ontledingsproses erken word (afdeling 3.5).

3.2 Die elemente van kapitaal

Kapitaal het 'n meer uitgebreide funksionele betekenis vir 'n bankinstelling as vir 'n ander tipe onderneming. Die onderliggende rede, soos reeds vermeld (afdeling 1.1), is dat die oorgrote meerderheid van befondsing deur middel van deposito's gewerf word. Gardener (1981:9) laat homself soos volg uit oor die funksionele betekenis van kapitaal:

"In most business firms, the primary function of capital is to finance the purchase of buildings, machinery and equipment. Its secondary function is to protect long- and short-term creditors, who make funds available to the business. In banking, however, the function of capital is primarily to serve as a cushion or insurance fund to absorb losses that may occur. As a source of funds for the acquisition of physical assets, bank capital serves a secondary function."

Die netto batewaarde van 'n bankinstelling verteenwoordig die boekwaarde van die aandeelhoudersbelang. In hierdie konsep van netto batewaarde is die potensiële vermoë van 'n bankinstelling om verliese te absorbeer, geleë. Die gedeelte wat vrylik beskikbaar is om hierdie verliese te absorbeer, kan as die verliesabsorberingsbuffer omskryf word.

Die elemente waaruit die netto batewaarde bestaan, is die volgende:

- opbetaalde aandeelhoudersbelang
- reserwefondse
- ander kapitaalelemente

'n Bankinstelling kan die kapitaalbasis aanvul deur byvoorbeeld die herwaardasie van strategiese langtermynbeleggings, nuwe uitgiftes van aandelekapitaal en oordragte van onaangewende inkomste. Anders as die herwaardasie van strategiese langtermynbeleggings wat slegs 'n rekeningkundige inskrywing is, sal nuwe uitgiftes van aandelekapitaal en oordragte van onaangewende inkomste wel die primêre verliesabsorberingsbuffer verhoog. Onaangewende inkomste, in normale omstandighede, is die belangrikste bron om dié absorberingsbuffer te verhoog. Hierdie argument spruit voort daaruit dat 'n bankinstelling vanweë markomstandighede nie altyd geredelik uitgiftes van aandelekapitaal kan onderneem nie. Ook kan die herwaarderings van strategiese langtermynbeleggings nie onbepaald voortduur nie.

In die totale ontledingsproses is dit noodsaaklik dat die banktoesighouer nie alleen die kwantiteit nie, maar ook die kwaliteit van die kapitaalbasis ondersoek. Dit is dus belangrik dat die banktoesighouer oor **deeglike kennis** van die verskillende elemente van die kapitaalbasis beskik. Aangesien hierdie studie fokus op die ontleding van kapitaaltoereikendheid, word slegs elemente van kapitaal bespreek wat wel deur die Bankwet en die Basel-ooreenkoms erken word. Verdere aspekte wat nagevors kan word, is die risikoklassifikasie van die risiko-items maar dit val egter buite die bestek van hierdie studie. Die bepalinge van die Bankwet wat kapitaal betref, stem ooreen met die vereistes van die Basel-ooreenkoms. Die afsonderlike elemente waaruit kapitaal ingevolge die Bankwet bestaan, word vervolgens kortliks saamgevat en bespreek. Die resultate van die empiriese ondersoek oor hoe die banktoesighouers in Suid-Afrika en die banksektor hierdie bepalinge beskou, word in afdeling 5.3.3 bespreek.

3.2.1 Kapitaal

Die kapitaalbasis van bankinstellings kan ingevolge die Bankwet in twee groepe, naamlik die primêre en sekondêre kapitaal verdeel, word.

3.2.1.1 Primêre kapitaal

Kenmerke van primêre kapitaal is dat dit permanent van aard is en vry van enige verpligte vaste koste, dit wil sê dit het geen versekerde eis teen inkomste nie. Voorts is die eise van houers van primêre kapitaal ondergeskik aan dié van alle ander krediteure.

Gewone aandelekapitaal

By die toepassing van artikel 70(1) van die Bankwet word gewone aandelekapitaal geklassifiseer as primêre aandelekapitaal. Die onderliggende rede hiervoor is dat gewone aandelekapitaal as permanente kapitaal beskou word. Die kapitaal word ook vir 'n onbepaalde termyn beskikbaar gestel en kan dié aandelekapitaal in die bankinstelling nie afgelos word nie, behalwe in die geval van finale likwidasie. 'n Verdere belangrike eienskap is dat die Maatskappywet, 1973, deur middel van artikels 83 tot 90, bepaalde maatreëls stel in verband met die vermindering van gewone aandelekapitaal. 'n RSA-bankinstelling word voorts ook nie gemagtig,

volgens artikel 79(1)(a) van die Bankwet, om aandele sonder pariwaarde uit te reik of om enige van die bestaande aandele in aandele sonder pariwaarde te omskep nie.

Die pariwaarde van 'n aandeel is teoreties die waarde van die onderliggende aandeel. In die praktyk is pariwaarde egter 'n misleidende aanwyser van waarde aangesien die belegger in baie gevalle 'n hoër prys as die pariwaarde van die aandeel moet betaal.

Die belangrikste eienskap en betekenis van die gewone aandeelkapitaal is sy onbeperkte aanspraak op die inkomste van 'n bankinstelling nadat voorsiening vir voorkeurdividende en belasting gemaak is. Met inagneming van die beskikbare inkomste is die gewone aandeelhouers nooit verseker van die uitbetaling van 'n dividend nie. Daar is verder geen wetlike verpligting tot dividendbetaling of tot kapitaaldelging nie. Vanweë die groter risiko is dit dus regverdigbaar dat die grootste verdeling van inkomste gewone aandeelhouers toekom. Tot welke mate 'n dividend betaal sal word, sal bepaal word deur:

- inkomste beskikbaar vir verdeling
- die dividendbeleid wat gehandhaaf word
- die mate waarin aan die minimum statutêre kapitaalvereistes voldoen word

Voorkeuraandele

Soos die naam aandui, kom voorkeuraandele slegs voor wanneer daar 'n ander klas aandele is, byvoorbeeld gewone aandele, in vergelyking waarmee hulle sekere voorkeurregte geniet. Die onderskeidende kenmerke van voorkeuraandele teenoor gewone aandele, is dat dit normaalweg 'n vaste dividendpersentasie dra en dat dit voorkeurregte tot dividende bo gewone aandele verleen. Die belangrikste klasse voorkeuraandele is die volgende:

- nie-aflosbare voorkeuraandele
- aflosbare voorkeuraandele

Verskeie mengvorme van voorkeuraandele kom ook voor. Dit is byvoorbeeld waar hierdie aandele kumulatiewe of nie-kumulatiewe regte tot dividende verkry. Voorts kan hierdie mengvorme van voorkeuraandele uitgebrei word. Dit kan gedoen word deur voorwaardes vir omskepping by te voeg tot die voorwaardes tydens die uitreiking van die voorkeuraandele. Gewoonlik kan die geheel, of 'n gedeelte, van die voorkeuraandele in 'n bankinstelling na 'n gegewe datum in gewone aandele omskep word. Aangesien voorkeuraandele as primêre en/of sekondêre kapitaal geklassifiseer kan word, is dit belangrik om eers die inherente kenmerke van voorkeuraandele in die algemeen te bespreek.

Die inherente kenmerke van voorkeuraandele is die volgende:

- Dié aandele het 'n besliste dog beperkte aanspraak op inkomste.
- Die termyn van die aandeel is bepaalbaar indien dit 'n aflosbare voorkeuraandeel is. Indien die voorkeuraandeel nie-aflosbaar is nie, is die termyn van beskikbaarstelling van kapitaal dieselfde as dié van 'n gewone aandeel, dit wil sê, vir 'n onbepaalde tydperk.
- Derdens word sekerheid ten aansien van die hoofsom en dividende regtens verkry deur die uitdruklike bepaling dat voorkeuraandele by likwidasië die gewone aandeel sal voorgaan. Voorkeuraandele sal eweneens winspreferent wees bo die gewone aandeel.
- Vierdens het die aandeelhouers van voorkeuraandele in die reël geen deelname in bestuur of stemreg nie. Uitoefening van stemreg is gewoonlik beperk indien dividende nie betaal word nie, die meerderheid van bates verkoop of vervreem word, die bankinstelling in likwidasië gaan en indien voorkeuraandele met gelyke voorkeur, of bô die van huidige voorkeuraandele, uitgereik word.

Vervolgens kan die voorkeuraandele wat ingevolge die Bankwet as primêre kapitaal kwalifiseer, bespreek word.

Slegs nie-aflosbare nie-kumulatiewe voorkeuraandele word ingevolge artikel 70(1) van die Bankwet as primêre kapitaal erken. Die vernaamste eienskap van nie-aflosbare nie-kumulatiewe voorkeuraandele is dat dié voorkeuraandele vir 'n onbepaalde termyn in die bankinstelling belê word. Dividende sal ook slegs

betaal word as daar genoegsame inkomste is en as die direksie van die bankinstelling dit gerade ag om dividende te betaal.

3.2.1.2 Sekondêre kapitaal

Alle ander tipes kwalifiserende aandelekapitaal ingevolge die Bankwet wat nie as primêre kapitaal kwalifiseer nie, is sekondêre kapitaal. Die sekondêre aandelekapitaal word egter uitgebrei met ander skuldinstrumente indien dit aan die vereistes van artikel 70(1) voldoen. Sekondêre kapitaal word voorts bespreek.

Voorkeuraandele

Voorkeuraandele wat as sekondêre kapitaal geld, kom in verskeie mengvorme voor. Die vernaamste eienskap van voorkeuraandele wat as sekondêre kapitaal kwalifiseer, is die kumulatiewe vereiste. 'n Dividend wat nie gedurende 'n bepaalde jaar betaal word nie, akkumuleer totdat sodanige dividende betaal kan word. By implikasie, as gevolg van die ontbrekende bepaling van nie-aflosbaar, is hierdie voorkeuraandele se kapitaal ook slegs tydelik aan 'n bankinstelling beskikbaar. Hierdie tipe voorkeuraandeel kan verder uitgebrei word met kumulatiewe of nie-kumulatiewe regte tot dividende.

Skuldbriewe en ander skuldinstrumente

'n Skuldbrief, ook bekend as 'n obligasie, is 'n bewys van langtermynskuld. 'n Skuldbriefhouer is 'n besondere schuldeiser en is, net soos die aandeelhouer, 'n bron waartoe 'n bankinstelling hom kan wend vir fondse om die kapitaalbasis uit te brei. Ingevolge artikel 70(1) van die Bankwet word skuldbriewe en ander skuldinstrumente as sekondêre kapitaal geklassifiseer.

Die vernaamste kenmerke van skuldbriewe is die volgende:

- Eerstens verwag die skuldbriefhouer 'n waarborg dat rente gereeld betaal sal word en dat die hoofsom op die ooreengekome vervaldag afgelos sal word. Anders as die gewone aandeel, is die skuldbrief 'n egte, vaste-rentedraende

effek en verkry die houer 'n wetlike aanspraak op vaste inkomste. Die skuldbriefhouer ontvang rente teen 'n bepaalde koers wat op 'n vasgestelde tyd betaalbaar is - uitgesonderd skuldbriewe wat uitdruklik ander voorwaardes het - ongeag of die bankinstelling genoegsame inkomste realiseer al dan nie. Rente op skuldbriewe kan ook, anders as in die geval van dividende, uit kapitaal betaal word.

- Tweedens is die kapitaal slegs vir 'n voorafbepaalde termyn beskikbaar. 'n Bankinstelling sal die termyn bepaal in die lig van sy behoeftes aan die een kant en volgens die bepalings van artikel 70(3)(b) van die Bankwet en regulasie 23(5) van die Regulasies aan die ander kant. Skuldbriewe wat onder sekondêre kapitaal ressorteer, word beperk tot 50 persent van die som van die bankinstelling se totale kwalifiserende kapitaalbasis.
- Ten slotte, wat inspraak in bestuur betref het die skuldbriefhouer, ten spyte van al die regte en ondanks die veelvuldigheid van die wetlike bepaling wat aan 'n skuldbriefhouer toegeken word, nomaalweg geen seggenskap in die normale gang van bankbedrywighede nie, behalwe in uitsonderlike gevalle soos wanneer die bankinstelling onder kuratorskap geplaas word.

Vir skuldbriewe en ander skuldinstrumente om as sekondêre kapitaal te kwalifiseer, moet die volgende vereistes ingevolge regulasie 23(5) van die Regulasies (1993:49) egter nagekom word:

- Skuldinstrumente moet vir 'n minimum tydperk van vyf jaar uitgereik word.
- Die betrokke bankinstelling moet die Registrateur se toestemming verkry indien skuldinstrumente voor die vervaldag terugbetaal word. Hierdie keuse van aflossing is ook beperk tot die keuse van die betrokke bankinstelling en nie volgens die keuse van die houer van die skuldinstrument nie.
- Houers van skuldinstrumente moet 'n ondergeskikte preferente reg teenoor enige ander skuldeiser ten opsigte van die kapitaalbedrag by die likwidasië van 'n bankinstelling aanvaar.
- Die skuldinstrumente is onderhewig aan 'n amortisasiefaktor van 20 persent per jaar in die laaste vyf jaar voor aflossing.
- Die skriftelike goedkeuring van die Registrateur is nodig alvorens enige skuldinstrumente uitgereik word.

- Die skuldinstrumente mag ook nie toonderdokumente wees nie.
- Geen bates van die bankinstelling wat hierdie skuldinstrumente uitreik, mag verpand of andersins beswaar word nie.

3.2.2 Reserwes

Die tweede komponent van die totale kapitaalbasis is die reserwes. Reserweworming kan plaasvind met die verdeling van inkomste deurdat 'n gedeelte van die netto inkomste beskikbaar vir verdeling, nie in die vorm van dividende uitgekeer word nie. Inkomste wat nie uitgekeer word nie, word as reserwe gehou en as sodanig in die vorms DI 100 en 400 getoon. Reserwes verhoog die algemene kredietwaardigheid van 'n bankinstelling aangesien dit ekstra sekuriteit aan die belegger en die deposant bied. Dit het tot gevolg dat die risikodraende vermoë van die bankinstelling vergroot word. Soos in die geval van kapitaal kan 'n onderskeid egter tussen primêre en sekondêre reserwes gemaak word.

3.2.2.1 Primêre reserwes

Primêre reserwes is uit inkomste opgebou en is vir verdeling in die vorm van dividende beskikbaar indien dividende verklaar word. Voorbeelde van sodanige reserwes is 'n algemene reserwe wat opgebou is vir die vervanging van bates of afskrywing teen nie-geïdentifiseerde slegte skuldrekeninge. Primêre reserwes kan voorts vrylik na die keuse van 'n bankinstelling se direksie in die vorm van dividende uitbetaal word, ongeag die doel waarvoor die reserwe aanvanklik opgebou is.

Die tweede belangrike primêre reserwe is die aandelepremie. Aandelepries ontstaan wanneer aandele teen 'n hoër prys as sy pariwaarde deur die bankinstelling verkoop word. Die onderliggende motivering vir die vasstelling van sodanige prys spruit gewoonlik uit belastingimplikasies, aangesien belasting betaalbaar is op die gemagtigde aandelekapitaal. Dit wil sê, 'n bankinstelling bespaar belasting indien 'n R1-aandeel met 'n premie van R99 uitgereik word teenoor 'n R100-aandeel.

Primêre reserwefondse word ingevolge artikel 70(1) van die Bankwet beskryf as inkomste wat verkry is uit bedrywighede soos invorderings, premies ontvang tydens die uitreiking van aandele-uitgifte of 'n surplus wat voortspruit tydens die realisering van kapitale bates. Hierdie reserwefondse moet as 'n algemene reserwefonds of besondere reserwefonds in die finansiële state van die betrokke bankinstelling aangetoon word.

3.2.2.2 Sekondêre reserwes

Hierteenoor is daar sekondêre reserwes wat óf statutêr óf vrywillig van aard kan wees. 'n Bekende statutêre nie-verdeelbare reserwe is die kapitaalaflossings-reserwefonds. Indien aflosbare voorkeuraandele afgelos moet word en sodanige aflossing, of 'n gedeelte daarvan, nie deur die nuwe uitgifte gefinansier word nie, moet 'n bedrag gelykstaande aan die gedeelte wat uit eie middele gefinansier word vanuit inkomste na 'n kapitaalaflossingsreserwe oorgeplaas word. Hierdie reserwefonds is dus nie vir verdeling beskikbaar nie.

Vrywillige nie-verdeelbare reserwes ontstaan gewoonlik wanneer die direksie van mening is dat die inkomste uit 'n buitengewone transaksie volgens algemene aanvaarde rekeningkundige praktyk nie vir uitbetaling beskikbaar moet wees nie. 'n Voorbeeld hiervan is reserwes wat ontstaan as gevolg van die herwaardasie van strategiese langtermynbeleggings, met insluiting van onroerende bates wat as strategiese langtermynbeleggings geklassifiseer is.

Sekondêre reserwefondse word ingevolge artikel 70(1) van die Bankwet geklassifiseer as:

- primêre reserwefondse wat geskep is, maar wat as sodanig nie geopenbaar word as algemene of besondere reserwefondse in die finansiële state van die bankinstelling nie
- 50 persent van enige surplus wat voortspruit uit die herwaardering van strategiese langtermynbeleggings of onroerende bates wat formeel as strategiese langtermynbeleggings geklassifiseer is
- algemene voorsienings gehou teen ongeïdentifiseerde en onvoorsiene verliese

Ten einde die impak van die klassifikasie van primêre kapitaal na waarde te oordeel, kan tabel 3.1 en grafiek 3.1 beskou word.

Tabel 3.1

Die kapitaalbasis van die totale banksektor in die RSA gedurende die oorsigtydperk

	Junie 1991	Desember 1991	Junie 1992	Desember 1992	Junie 1993	Desember 1993
Beskrywing	Rm	Rm	Rm	Rm	Rm	Rm
Primêre kapitaalbasis (A)	9 382	9 219	9 927	12 232	12 859	13 088
Kwalifiserende sekondêre kapitaalbasis (B)	1 935	2 108	2 491	2 623	3 675	4 869
Kwalifiserende kapitaalbasis (C)	11 317	11 327	12 418	14 855	16 534	17 957
(A) as persentasie van (C)	82,9	81,4	79,9	82,3	77,8	72,9
(B) as persentasie van (C)	17,1	18,6	20,1	17,7	22,2	27,1

(Bronne: Saamgestel uit SARB, 1993a:55; SARB, 1992a:33 & SARB, 1991:16)

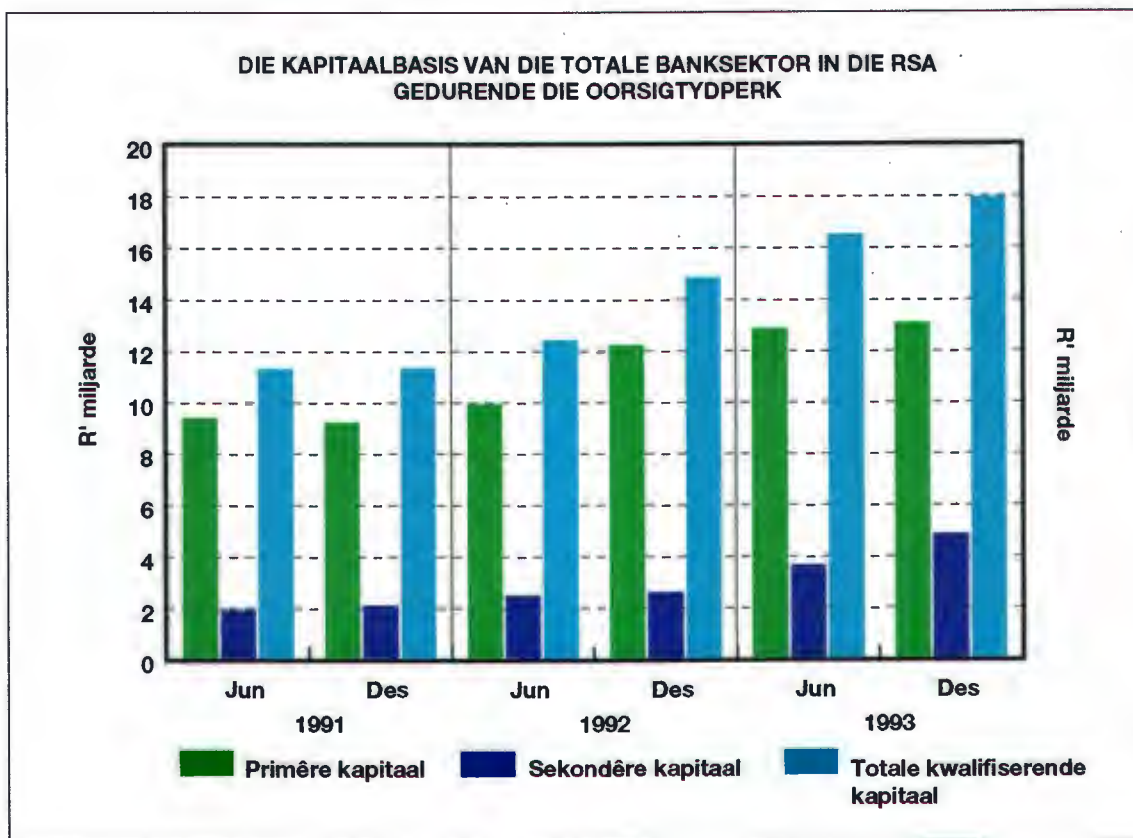
Volgens die data in tabel 3.1 is dit duidelik dat die kapitaalbasis van die totale banksektor gekenmerk word deur die kwaliteit van die kapitaalbasis. Die kwaliteit van die kapitaalbasis word aangedui deur die hoë persentasie primêre kapitaalbasis tot die kwalifiserende kapitaalbasis. Hierdie kenmerk gedurende 1991 en 1992 kan toegeskryf word aan die volgende faktore:

- Aandele-uitgifte wat die groter bankgroepe gedurende 1991 en 1992 onderneem het.
- Die algemene verbetering in die winsgewendheid van die totale banksektor.

Die afname van primêre kapitaal relatief tot kwalifiserende kapitaalbasis gedurende 1993 kan aan die volgende faktore toegeskryf word:

- Die uitreiking van skuldinstrumente wat as sekondêre kapitaal kwalifiseer.
- 'n Toename in die herwaardering van strategiese langtermynbeleggings wat as sekondêre kapitaal kwalifiseer.

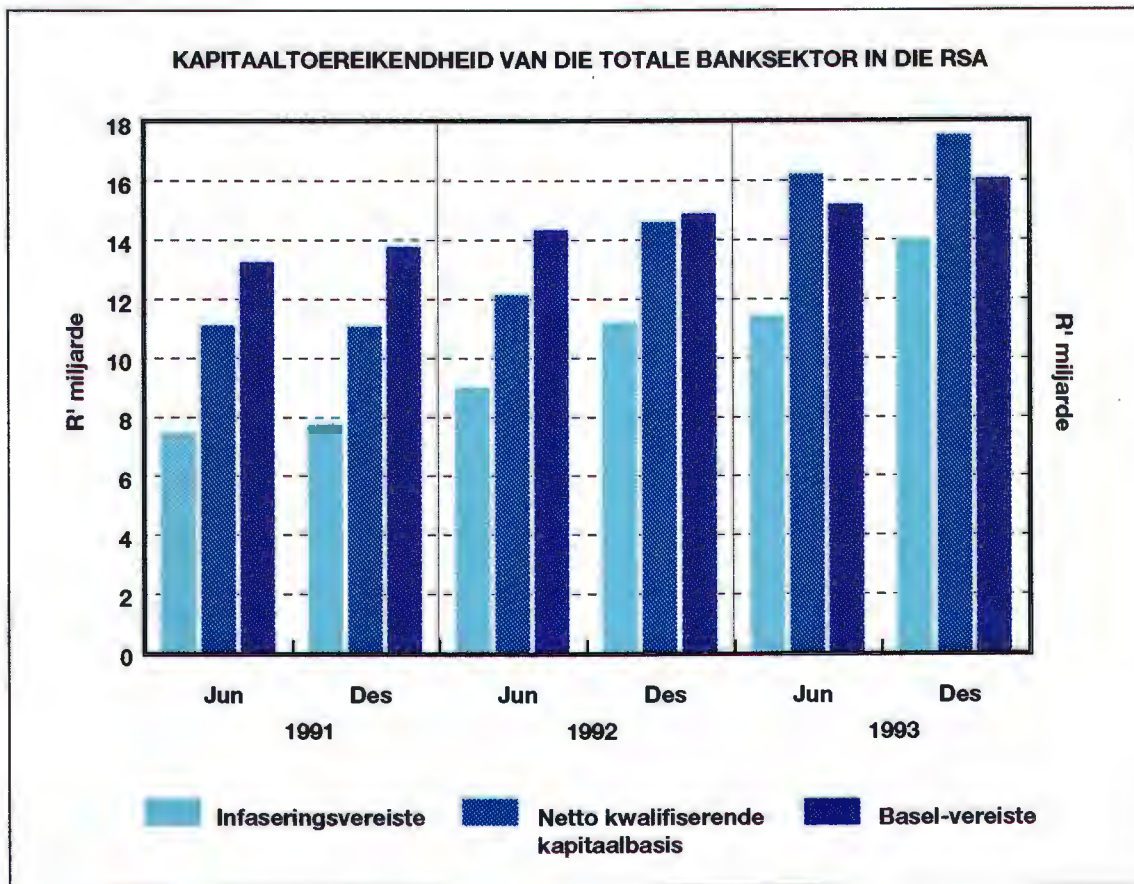
Grafiek 3.1

(Bron: Opgestel uit tabel 3.1)

Uit die grafiese voorstelling kan gesien word dat die RSA-bankinstellings se sekondêre kapitaal nog heelwat uitgebrei kan word. Hierdie uitbreiding sal egter beperk word tot 50 persent van die netto kwalifiserende kapitaalbasis ingevolge die bepalings van artikel 70(3)(b) van die Bankwet. Indien die werklike kapitaalposisie teenoor die vereiste kapitaal ontleed word (grafiek 3.2), kan die posisie met betrekking tot kapitaaltoereikendheid duidelik afgelees word. Die RSA-bankinstellings wat tans nie aan die minimum vereistes voldoen nie (grafiek 2.1), sal na alle waarskynlikheid van verdere aandele-uitgites gebruik moet maak om aan die kapitaalvereistes te voldoen en moontlik ook deur die batesikoprofiel te herstruktureer sodat dit minder riskante bates bevat.

Grafiek 3.2

(Bronne: SARB, 1993a:55; SARB, 1992a:33 & SARB, 1991:16)

Die bespreking van die kapitaalbasis kan egter nie afgesluit word alvorens die aantasting teen die kapitaalbasis bespreek word nie. Hierdie aspek is van belang aangesien die netto kwalifiserende kapitaalbasis, soos grafiek 3.2 aantoon, die resultaat is nadat daar voorsiening gemaak is vir enige aantasting op die bruto kwalifiserende kapitaalbasis. Grafiek 3.1 toon die bruto kwalifiserende kapitaalbasis voor enige aantasting. Voordat die banktoesighouer enige ontleding van die kapitaalbasis doen, moet daar na die vereistes van artikel 70(5)(a) en regulasie 23(6)(p) gekyk word. Ingevolge artikel 70(5)(a) en regulasie 23(6)(p) word vereis dat die volgende items van die totale kapitaalbasis afgetrek word indien dit nie deur algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk hanteer is nie:

- Depresiasie van bates en oninbare of twyfelagtige skulde.
- Bedryfs- en opgehoopte verliese asook die uitgestelde belastingdebiete wat voortspruit uit

'n aangeslane verlies.

- Oprigtingskoste, koste ten opsigte van organisasie en uitbreiding van sake, die aankoop van 'n saak of klandisiewaarde en onderskrywingskommissie.
- Die waarde van bates wat gedeponeer of verpand is om verpligtinge wat ingevolge 'n ander wet aangegaan is, te verseker waar die bates nie beskikbaar is vir die nakoming van die bankinstelling se verpligtinge ingevolge die Bankwet nie.
- Die bedrag waarmee die vereiste kapitaalbasis wat 'n filiaal volgens die Bankwet in stand moet hou, die kwalifiserende kapitaalbasis van dié filiaal oorskry.
- 'n Bedrag gelyk aan die boekwaarde van aandele wat deur die bankinstelling in enige ander bankinstelling gehou word. Ander kapitaal- en skuldinstrumente uitgereik deur ander bankinstellings wat direk of indirek verband hou met die kapitaalbasis van die ander bankinstelling.
- 'n Bedrag wat deur die bankinstelling beskikbaar gestel word vir die permanente befondsing van die kapitaalvereistes van enige buitelandse tak daarvan.

Soos in die geval van die Basel-ooreenkoms word bogenoemde items van die kapitaalbasis afgetrek ten einde die werklike kapitale bedrag te verkry wat beskikbaar is om as buffer teen verliese te dien asook om die ander funksies van kapitaal te ondersteun. Die bespreking van die kapitaalbegrif kan egter nie afgesluit word sonder om ook na die rol wat winsgewendheid in die opbou van die kapitaalbasis vervul, te verwys nie.

3.3 Die rol van winsgewendheid in die opbou van die kapitaalbasis

Die belangrikheid van die rol van winsgewendheid in die opbou van kapitaal is daarin geleë dat huidige winsgewendheidsvlakke die kapitaalbasis ten opsigte van kwaliteit en kwantiteit in die toekoms sal beïnvloed. Huidige tendense in die winsgewendheidsvlakke asook die onderliggende verklarings van hierdie tendense, is dus noodsaaklik in die ontledingsproses. Die banktoesighouer moet ook die volgende aspekte in gedagte hou indien verwantskappe tussen kapitaaltoereikendheid en winsgewendheid ondersoek word:

- Die samestelling van die kapitaalbasis, aangesien die verskillende elemente van die kapitaalbasis hul eiesoortige eise teen beskikbare inkomste het.
- Die dividendbeleid van die betrokke bankinstelling.

Daar is hoofsaaklik drie redes waarom bankinstellings toereikende winsgewendheidsvlakke moet handhaaf, naamlik:

- om 'n gepaste minimum opbrengskoers op aandeelhoudersfondse te verseker (Die beleggersvertroue se vertroue moet behou word, deur die gepaste minimum opbrengs te lewer.)
- om deposante gerus te stel dat die bankinstelling op gesonde en bekwame wyse bestuur word
- om die bankinstelling se risikogeweege bateverhouding te onderhou en/of te verbeter

Die meerderheid van die inkomste, naamlik rentemarge, ook algemeen bekend as netto rente-inkomste, word deur bankinstellings gegenereer deur fondse teen 'n hoër rentekoers uit te leen as waarteen dit bekom is (tabel 3.2 en grafiek 3.3). Die onderliggende rentemarge wat genereer word, varieer volgens die hoofaktiwiteit van 'n betrokke bankinstelling. Die inkomstesamestelling van 'n tradisionele aksepbank sal dus verskil van dié van 'n tradisionele handelsbank. 'n Doelwit van bankinstellings is om 'n redelike en konstante marge tussen rente-inkomste of rente-uitgawes te handhaaf.

Daar word algemeen in bankwese aanvaar dat die rente-inkomste in 'n dalende rentekoerssiklus verhoog. Tabel 3.2 bevestig weer eens hierdie feit. Ter verduideliking van die voorafgaande kan die volgende voorbeeld verskaf word. 'n Bepaalde bankinstelling werk met 'n rentemarge van drie persent. Indien die bankkoers tien persent is, sal die bruto inkomste 30 persent wees. Indien die bankkoers egter tot nege persent verlaag, verhoog die bruto inkomste tot 33,3 persent as die marge konstant op drie persent gehou word.

Dit beteken dat die algemene winsgewendheid van die bankinstelling verhoog. As gevolg van hierdie rede het die rentemarge gedurende die oorsigtydperk verbeter.

Tabel 3.2

**Persentasiesamestelling van inkomste en uitgawes van die totale banksektor
in die RSA gedurende die oorsigtydperk**

	Junie 1991	Desember 1991	Junie 1992	Desember 1992	Junie 1993	Desember 1993
Beakrywing	%	%	%	%	%	%
Rente-inkomste	100	100	100	100	100	100
Rente-uitgawe	(81)	(80)	(77)	(73)	(72)	(72)
Rentemarge	19	20	23	27	28	28
Beleggingsinkomste	5	5	5	7	7	8
Voorsienings	(4)	(3)	(3)	(5)	(5)	(4)
Aanpassings	0	2	1	(1)	0	1
Inkomste uit fondsbestuur	20	24	26	28	30	33
Bedryfsuitgawes	(27)	(27)	(30)	(32)	(37)	(37)
Verlies voor inkomste uit dienste	(7)	(3)	(4)	(4)	(7)	(4)
Inkomste uit dienste	12	12	14	16	16	18
Netto inkomste voor belasting	5	9	10	12	9	14

(Bronne: Saamgestel uit SARB, 1993a:59; SARB, 1992a:35 & SARB, 1991:19, verder verwerk)

Nota: Hierdie tabel is so saamgestel dat alle inkomstes en uitgawes as persentasie van rente-inkomste uitgedruk word.

Die beleggingsinkomste vir 1991 het in die tweede kwartaal en die laaste kwartaal vyf persent bedra. Soos met rentemarge, het die beleggingsinkomste ook gedurende 1992 en 1993 verbeter. Dit kan toegeskryf word aan die bepaalde ekonomiese siklus van dalende rentekoerspatrone, wat 'n positiewe uitwerking op die opbrengskoers van vaste-rentedraende sekuriteite het. Die herstrukturering aan die batekant as gevolg van die veranderings aan die likwiede batevereistes wat 'n toename in waarde van beleggings in die balansstate van bankinstellings veroorsaak het, verklaar die verhoging in beleggingsinkomste nog verder.

Hierteenoor was inkomste uit dienste gemiddeld 12 persent vir 1991. Inkomste uit dienste het gedurende 1992 ook in die algemeen beter as in 1991 gevaar, waar die jaareinde persentasie 16 persent beloop het. Gedurende 1993 het inkomste uit dienste verder verhoog na 18 persent, veral as gevolg van verhoogde transaksiegebaseerde fooi-inkomste (tabel 3.3).

Die totale netto inkomste voor belasting vir 1991 vir Junie en Desember was onderskeidelik vyf en nege persent. Wat nie in die tabel getoon word nie, is dat die banksektor gedurende Maart 1992 geen inkomste gerealiseer het nie, weens die hoë voorsienings vir slegte skulde. Die banksektor het egter herstel en die netto inkomste voor belasting vir die laaste kwartaal van 1992 was 12 persent. Weens die verhoogde rentemarge in 1993, het die netto inkomste voor belasting tot 'n hoogtepunt van 14 persent in Desember 1993 gestyg.

Tabel 3.5 toon ook duidelik aan dat die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings wat 'n hoë inkomste genereer, ook dienoreenkomstig hoog is óf baie vinnig toeneem. Die effektiwiteit van die bankinstelling word ook weerspieël in die bepaling van inkomste per werknemer. In dié verband kan gemeld word dat die laagste winsgewendheid per werknemer ook teenwoordig is by die bankinstelling wat die laagste risikogeweegde bateverhouding van die groot vyf bankgroepe het.

Voorts bedryf sekere bankinstellings hul bedrywighede in marktoestande wat verskil van dié van ander bankinstellings. Gevolglik moet by die beoordeling van 'n bankinstelling se kapitaaltoereikendheid, onderskeid getref word tussen die bankinstellings wat gereedlik kan steun op die toegang tot die kapitaalmark en dié bankinstellings wat uitgesluit is. Die impak van die voorsorgvereistes blyk ook duidelik uit die gegewens van tabel 3.2 en grafiek 3.3.

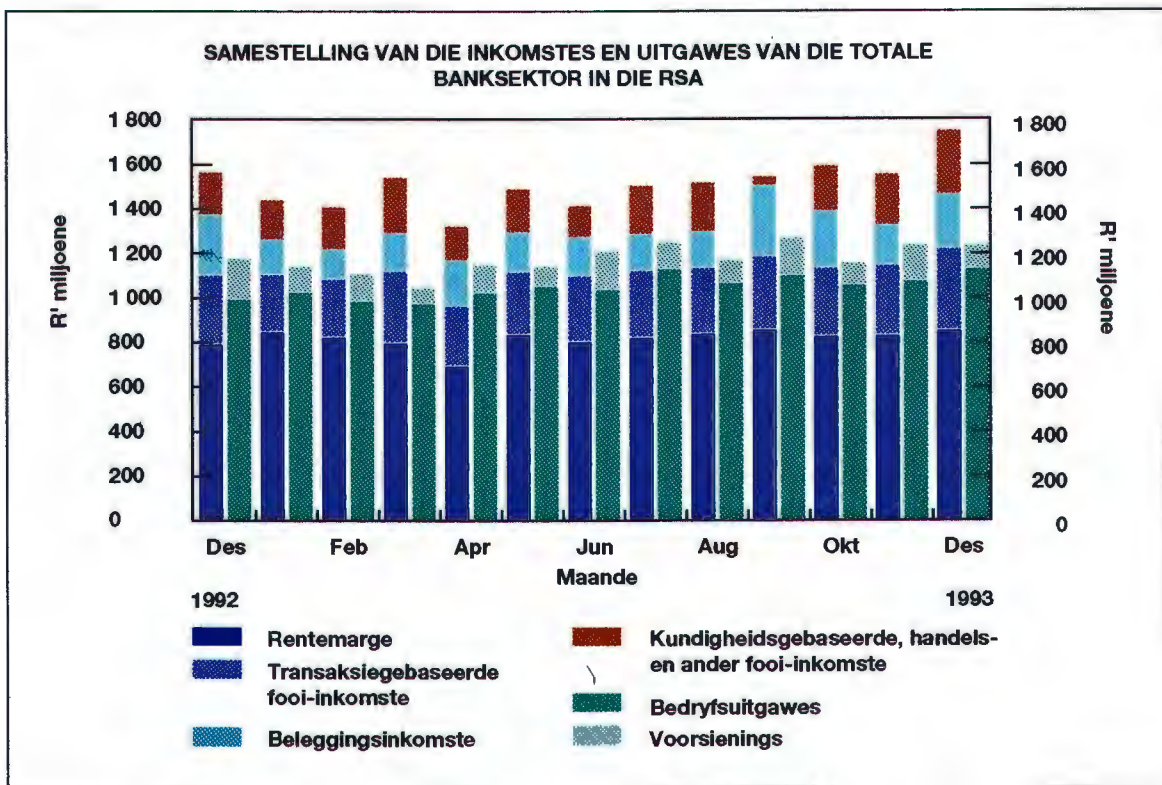
Daar word van die bankinstellings verwag om 'n sekere persentasie van hulle totale verpligtinge, gewone handelskrediteure ingesluit, in die vorm van likwiede bates te hou. As gevolg van die laer opbrengs wat hierdie bates realiseer, het dit sonder twyfel 'n negatiewe impak op die totale winsgewendheid van die totale banksektor. Voorts kan die totale prysberekening, dit wil sê die berekening van marges, in die banksektor foutief wees. Nie alleen moet die befondsingskoste nie, maar ook die kapitaalvereiste wat voortspruit uit die kredietrisiko, in berekening gebring word.

Hoewel die meeste bankinstellings hiervoor voorsiening maak, is daar egter nog bankinstellings wat vanweë gebrekkige rekenaartegnologie nie oor die fasiliteite beskik om hul produkte behoorlik te prys nie (Van Greuning, 1994:179 & 214).

Die totale banksektor is tans nie in staat om 'n winsgewende posisie te bereik voor ander inkomste ook bygereken word nie. Die afleiding wat gemaak kan word, is dat die totale banksektor se winsgewendheid deur die volgende faktore beïnvloed word, naamlik:

- Die verwringing van die aanwending van beskikbare fondse as gevolg van die voorsorgvereistes en die gebrek aan toereikende vraag na krediet. Dit geskied aan die batekant van 'n bankinstelling se balansstaat.
- Die tweede impak is as gevolg van die hoë bedryfsuitgawes. Indien die bedryfsuitgawes vir die RSA-banksektor ontleed word (grafiek 3.3), is dit duidelik dat die rasionalisasie in die RSA-banksektor nie die gewenste vermindering van kostes gehad het nie.

Grafiek 3.3

(Bron: SARB, 1993a:28)

Tabel 3.2 toon dat bankinstellings in die RSA vir die tweede kwartaal van 1991 'n rentemarge van 19 persent en vir die laaste kwartaal 'n rentemarge van 20 persent gehandhaaf het indien rente-inkomste as die basiswaarde in die vergelyking gebruik word. Die rentemarge het egter gedurende 1992 tot 27 persent verbeter. Gedurende 1993 het die rentemarge met een persent tot 28 persent verbeter. Hierdie tendens is ook in teenstelling met wat algemeen deur die publiek aanvaar word, naamlik dat bankinstellings groot marges verdien as rentekoerse hoog is.

Tabel 3.3
Samestelling van inkomste uit dienste van die totale banksektor in die RSA
gedurende die oorsigtydperk

	Junie 1992	Desember 1992	Junie 1993	Desember 1993
Tipe inkomste	Rm	Rm	Rm	Rm
Transaksiegebaseerde fooi-inkomste	251	282	281	328
Kundigheidsgebaseerde, handels- en ander fooi-inkomste	213	223	168	223
Ander inkomste/(verliese)	(1)	2	4	2
Totale inkomste uit dienste	463	507	453	553

(Bronne: Saamgestel uit SARB, 1993a:59; SARB, 1992a:35, aangepas)

Nota: Geen vergelykende syfers ten opsigte van 1991 is beskikbaar nie.

Tabel 3.2 toon die toenemende belangrikheid wat inkomste uit dienste in die totale winsgewendheid vervul. Tabel 3.3 verskaf meer gedetailleerde inligting in randwaarde van inkomste uit dienste. Volgens tabel 3.2 het die persentasie bydrae tot die netto inkomste voor belasting oor die afgelope drie jaar van 12 persent in Junie 1991 tot 18 persent in Desember 1993 gestyg. Dit is ook veral transaksiegebaseerde fooi-inkomste wat met 30,7 persent toegeneem het, wat verantwoordelik is vir die tendens soos bespreek in tabel 3.2.

Die volgende aspek wat verband hou met die voorafgaande tabelle, is om die waardasie van die vyf grootste bankgroepe te ontleed nadat die algemene tendense van die banksektor bespreek is. Hierdie aspek is belangrik aangesien dit gekoppel kan word aan die risikobestuursproses, inkomste potensiaal en ook uiteindelik die kapitaalbasis van die onderskeie bankgroepe.

Tabel 3.4

**Dividend- en verdienste-opbrengs van die vyf grootste bankgroepe in die RSA
gedurende die oorsigtydperk**

	Dividend- opbrengs 1991	Dividend- opbrengs 1992	Dividend- opbrengs 1993	Verdiens- opbrengs 1991	Verdiens- opbrengs 1992	Verdiens- opbrengs 1993
Bankgroep	%	%	%	%	%	%
ABSA	3,8	5,0	5,0	9,9	13,8	13,8
ENB	3,3	3,1	2,8	9,9	9,4	8,5
NBS	3,3	3,6	2,5	9,6	10,5	7,7
Nedcor	3,7	3,9	2,8	11,9	12,8	9,1
SBIC	2,7	2,3	1,8	8,9	7,5	6,3

(Bronne: Saamgestel uit KPMG Aiken & Peat, 1994:30; KPMG Aiken & Peat, 1993:24 & KPMG Aiken & Peat, 1992:18)

Uit die ontleding van tabel 3.4 is dit duidelik dat die bankgroepe wat ondersoek is, met die uitsondering van ABSA, se algemene waardasie-aanslag gedurende die oorsigtydperk verbeter het. Die verhoudingsgetalle in tabel 3.4 toon die verband tussen die bankgroepe se aandeelprys, dividende en verdienste.

Die resultate van hierdie verhoudingsgetalle verskaf 'n aanduiding van beleggers se mening aangaande die risikobestuursproses en die inkomstepotensiaal in die afsonderlike bankgroepe. Indien die risikobestuursproses goed is met gepaardgaande hoë inkomste, sal beleggers die aandele hoog aanslaan en sal die waardeverhoudings dit weerspieël. Vir doeleindes van hierdie studie word by twee basiese berekeninge gehou vir die bepaling van die waarde en potensiaal van die onderlinge bankgroepe.

Die dividendopbrengs meet die jaarlikse dividendbetalings as 'n persentasie van die aandeelprys. Die dividendopbrengs is 'n aanduiding van die bankgroep se groei- en inkomstepotensiaal. Die standaardreël in die beoordeling van ondernemings is dat 'n lae dividend dikwels 'n goedbestuurde onderneming aandui terwyl 'n hoë opbrengs 'n meer gewaagde belegging aandui. Met die ontleding van die dividendopbrengs word SBIC dus as die beste belegging van al die bankgroepe geag.

Die dividendopbrengs kan misleidend wees wanneer 'n groot deel van inkomste teruggehou word. Die verdienste-opbrengs verskaf die verhouding tussen die verdienste per aandeel en die markprys van die aandeel. In hierdie geval was SBIC die duurste terwyl ABSA die goedkoopste aandeel was.

In die ontleding van tabel 3.4 word die hoë aanslag van SBIC gegrond op dié drie redes waarom 'n bankinstelling toereikende winsgewendheidsvlakke moet handhaaf. Die teenoorgestelde kan egter van ABSA gesê word. Die herkapitalisasie van ABSA deur nuwe kapitaaluitgiftes word dus bemoeilik as gevolg van hierdie markbeoordeling.

Die algemene verbetering in die winsgewendheid van die bankgroepe soos wat uit die voorafgaande tabelle sigbaar was, word aan die volgende faktore toegeskryf:

- die verlaging van die belastingkoers gedurende 1993
- die geleidelike verlaging van voorsienings vir slegte skuld
- die toename van die rentemarge gedurende die oorsigtydperk
- die verbetering van die algemene risikobestuursproses by bankinstellings

Die doel van tabel 3.5 is om die effektiwiteit van individuele bankinstellings te beskou in terme van inkomste per werknemer.

Al die bankgroepe se inkomste per werknemer, met die uitsondering van ABSA, het gedurende die oorsigtydperk toegeneem. Hierdie bankgroepe kan dus vanweë hul algemene winsgewendheid die kapitaalbasis intern onderhou en uitbrei. Hierteenoor sal ABSA, indien die tendens tussen 1992 en 1993 voortduur, moet staatmaak op eksterne ondersteuning om oor die langtermyn aan die kapitaalvereistes te voldoen. Daar is reeds aangedui dat ook hierdie roete in die huidige omstandighede moeilik sal wees.

Tabel 3.5

Winsgewendheid van die vyf grootste bankgroepe in die RSA gedurende die oorsigtydperk

	Netto inkomste na belas- ting	Netto inkomste na belas- ting	Netto inkomste na belas- ting	Netto inkomste na belasting per werk- nemer	Netto inkomste na belasting per werk- nemer	Netto inkomste na belasting per werk- nemer	Risikoge- weegde bate- verhouding	Risikoge- weegde bate- verhouding	Risikoge- weegde bate- verhouding
	1991	1992	1993	1991	1992	1993	1991	1992	1993
Bankgroep	Rm	Rm	Rm	Rd	Rd	Rd	%	%	%
ABSA	317,4	492,7	684,9	11 939,9	18 330,2	17 680,3	5,4*	5,3*	8,1
ENB	385,1	478,9	691,0	15 265,9	18 695,3	26 048,9	8,0*	7,2*	10,0
NBS	56,9	73,2	91,0	20 504,5	25 180,5	34 932,8	7,3	7,6*	7,9*
Nedcor	344,0	408,0	486,0	20 488,3	25 527,1	31 887,6	7,2*	7,3*	8,5*
SBIC	523,0	638,0	844,4	18 279,6	20 566,0	26 603,6	7,4*	10,0*	11,4*

(Bronne: Saamgestel uit KPMG Aiken & Peat, 1994:27; ABSA, 1993:3; ENB, 1993:66; KPMG Aiken & Peat, 1993:21-22; NBS, 1993:7; Nedcor, 1993:56; SBIC, 1993:60; KPMG Aiken & Peat, 1992:16-17, verder verwerk)

Nota: * Die verhouding verwys na die hoofbankfiliale in die bankgroepe. Die hoofbank filiale van ABSA, ENB en NBS se verhoudings is, soos aangedui, vir sekere jare nie beskikbaar nie.

'n Belangrike skakel tussen kapitaaltoereikendheid en huidige winsgewendheid is dat huidige winsgewendheid die eerste buffer teen verliese vorm. 'n Toereikende kapitaalvlak kan egter ook 'n bankinstelling tyd gun om 'n tydelike illikwiede bate te finansier totdat die tyd geleë is om dié bate te verkoop.

Die gevolgtrekking wat gemaak kan word, is dat die kapitaalbasis en winsgewendheid twee sye van dieselfde muntstuk is. Dit wil sê dat die kapitaalbasis en winsgewendheid as verlies-absorberingskatalisators gebruik kan word en ook die uiteindelijke groeikoers van die bankinstelling bepaal. Die effektiwiteit van die werknemers speel dus 'n groot rol in die voortgesette groeikoers van 'n bankinstelling.

Aangesien kapitaaltoereikendheid so 'n belangrike rol in bankwese vervul, word die verwantskap tussen kapitaal en die finansiële risiko's vervolgens bespreek.

3.4 Verwantskap met ander finansiële risiko's

In die totale ontledingsproses oor die toereikendheid van die kapitaalbasis is dit belangrik dat die banktoesighouer die verwantskap met die ander finansiële risiko's ook in aanmerking neem. Geen sinvolle ontleding van kapitaaltoereikendheid kan gedoen word sonder om die verwantskap en die wisselwerking met die ander finansiële risiko's ook in berekening te bring nie. Om hierdie bepaalde rede fokus hierdie studie op die finansiële risiko's wat in die banktoesighoudingsproses ontleed word. In die totale ontledingsproses is dit belangrik dat die banktoesighouer moet besef dat die innoverende tegnieke wat die bankinstellings toepas om finansiële risiko's mee te bestuur, in sekere gevalle geskied, sonder dat die onderliggende risiko's gekwantifiseer en geïdentifiseer is (De Kock, 1992:1&4).

Die sukses van die risikobestuursproses word uiteindelik weerspieël in die inkomstestaat van 'n bankinstelling. 'n Bankinstelling se netto inkomste na belasting en na dividendbetaling dra by tot die voortgesette instandhouding en uitbouing van die kapitaalbasis van daardie bankinstelling. Hierdie faktore is veral belangrik indien die implikasies van inflasie - naamlik die instandhouding van die kapitaalbasis in reële terme - asook die uitbreiding van die balansstaat in randwaarde sowel as risikoprofiel, dit wil sê uitbouing van die kapitaalbasis, in berekening gebring word. Verliese wat gedurende 'n bepaalde finansiële jaar gely word, word teen hierdie kapitaalbasis verreken indien huidige inkomste ontoereikend is.

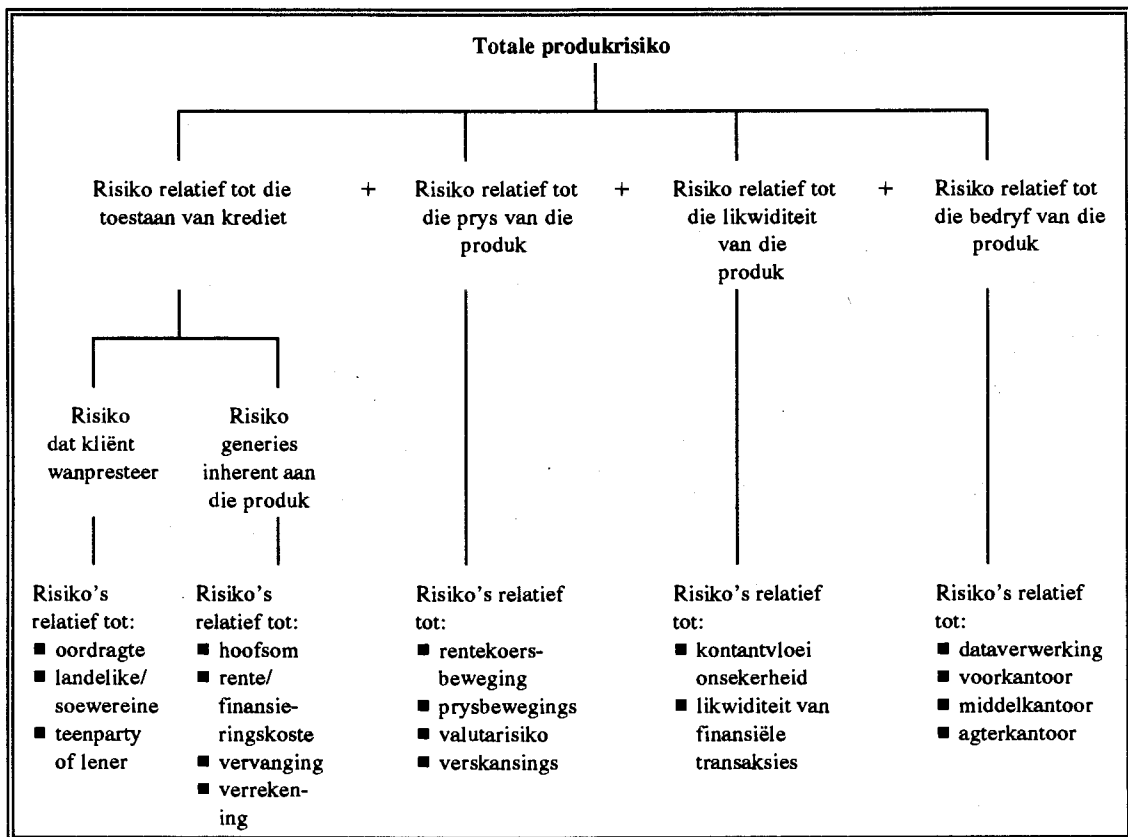
Aangesien 'n bankinstelling se inkomste, en ook moontlike verliese, bepaal word deur die sukses van die totale finansiële risikobestuursproses van likwiditeit-, rentekoers-, prys-, krediet- en valutarisiko, moet hierdie verwantskappe en implikasies tot kapitaaltoereikendheid deeglik in die totale risikobestuursproses in aanmerking geneem word.

Tabel 3.6 is vir die doeleindes van hierdie studie saamgestel. Met die voorstelling is daar gepoog om die totale produkrisiko skematies voor te stel. Soos in tabel 3.6 gesien kan word, bestaan totale produkrisiko uit vier hoofrisiko's naamlik:

- risiko relatief tot die toestaan van krediet
- risiko relatief tot die prys van die produk
- risiko relatief tot die likwiditeit van die produk
- risiko relatief tot die bedryf van die produk

In die bespreking van die risiko's word daar vir doeleindes van hierdie studie aandag gegee aan die eerste drie genoemde risiko's aangesien dit die finansiële risiko's omvat. Die verskillende finansiële risiko's waaraan bankinstellings blootgestel word en wat in die reguleringsproses ontleed word, word vervolgens bespreek.

Tabel 3.6
Skematiese voorstelling van produkrisikoklassifikasie

Nota: Deur slegs hierdie finansiële risiko te bespreek word daar geensins te kenne gegee dat die ander risiko's minder belangrik geag kan word nie.

3.4.1 Likwiditeitsrisiko

Likwiditeitsrisiko kan gedefinieer word as die risiko om nie oor genoegsame kontant te beskik om finansiële verpligtinge na te kom nie. In bankwese verwys dit spesifiek daarna om nie oor genoegsame fondse te beskik om deposito's terug te betaal indien dit verval nie (Falkena et al., 1989:78).

Likwiditeit dui op die vermoë van 'n bankinstelling om vereiste verpligtinge na te kom. Likwiditeitsrisiko word deur die Departement Banktoesighouding deur middel van vorm DI 300 ontleed. Banktoesighouers fokus in die ontledingsproses op die volgende:

- Die kritiese ontleding van die kontraktuele likwiditeit teenoor verwagte likwiditeit omdat die belangrikheid van likwiditeitsrisikobestuur geleë is in die verwagte kontantvloeipatrone eerder as die kontraktuele posisie van die bates en laste van 'n bankinstelling.
- Die korttermynwanparing oor 'n bepaalde tydperk en die tendens daarvan.
- Inherente vermoë van die bankinstelling om wanparings te befonds in tye van krisis.

Likwiditeitsrisiko het ook die volgende direkte verwantskappe met ander finansiële risiko's, naamlik:

- Rentekoersrisiko. Indien die bankinstelling sou besluit om die rente-inkomste te verbeter, moet likwiditeit opgeoffer word. Langtermynlenings genereer wel hoër inkomste as gevolg van die groter risiko, maar dit werk negatief in op die likwiditeit indien die befondsing nie ook dienoreenkomstig gestruktureer word nie.
- Prysisiko. Indien 'n bankinstelling in 'n bepaalde likwiditeitskrisis verkeer en bates moet gerealiseer word om die uitvloeï van fondse te befonds, kan dit gebeur dat sekere beleggings teen 'n verlies verkoop moet word as gevolg van die heersende rentekoersvlak. Die likwiedebatevereiste waaraan bankinstellings moet voldoen, verlaag likwiditeitsrisiko's in 'n mate, aangesien dit vereis word dat 'n bankinstelling oor 'n sekere minimum hoeveelheid likwiede bates moet beskik.
- Kredietrisiko. Die impak van ongestruktureerde betalings en totale wanbetalings wat voortspruit uit kredietrisiko.

Die rasionalisasie in die RSA-banksektor gedurende die oorsigtydperk het direkte implikasies vir die bestuur van likwiditeit gehad. Dit sluit in die verandering van die befondsingstruktuur en die gevolglike verandering in die koste van befondsing, dit wil sê winsgewendheid, maar veral op die beskikbaarheid van interbankkredietlyne. As voorbeeld kan die totstandkoming van ABSA gemeld word. Baie van die ander bankinstellings het as gevolg van hierdie amalgamasie, kleiner interbankkredietlyne tot hulle beskikking gehad nadat ABSA hulle limiete vir die banksektor hersien het.

'n Verdere aspek wat op die likwiditeit impakteer is die herstrukturering van die totale banksektor gedurende die oorsigtydperk (SARB, 1992a:12) asook die invloed van die stelselmatige verlenging van die batekant van die balansstaat deur die uitbreiding van die verbandleningsportefeulje.

Ander belangrike faktore wat die likwiditeitsrisiko bepaal, is soos volg:

- Die afhanklikheid van 'n bankinstelling van 'n bepaalde marksektor of marksegment vir befondsing soos byvoorbeeld klein- of groothandel. Die balans tussen hierdie marksegmente is eweneens belangrik. Wat ook van belang is, is die blootstelling aan enkele groot deposante.
- Die beskikbaarheid van kredietlyne buite die banksektor indien 'n bankinstelling likwiditeitsprobleme ondervind as gevolg van byvoorbeeld seisoenale skommeling en sektorale probleme.
- Die inherente vertroue wat 'n bankinstelling in die finansiële sektor en ook by die publiek geniet.
- Die mate van sukses van sekuritering in die RSA, wat ongetwyfeld die likwiditeit van die banksektor kan verbeter. Die sukses van sekuritering in Suid-Afrika is tans egter beperk, maar die faktor bly egter belangrik wanneer likwiditeitsrisiko ontleed word.

As finansiële tussengangers het bankinstellings nog altyd 'n belangrike skakel tussen uiteindelijke leners en uitleners gevorm, en so die verskillende vereistes wat deur die tekort- en surplusseenhede gestel word, oorbrug. Bankinstellings ontvang tradisioneel fondse wat meer korttermyn van aard is en leen dan weer hierdie fondse oor die langer termyn uit. Hierdie wanparing van fondse is as gevolg van verskillende behoeftes van die uitleners, (surplusseenhede) en die leners (tekorteenhede). Bankinstellings poog egter om hul balansstate so te struktureer ten einde die maksimum voordeel uit 'n gegewe rentekoerssiklus te verkry (afdeling 3.4.2). Die kompensasie wat bankinstellings vir hierdie risiko kry, is die heffing van hoër rente.

Voorts kan bates nie op 'n deurlopende basis gelikwideer word om likwiditeitsprobleme op te los nie. Die moontlikheid dat die bankinstelling bates teen verliese moet verkoop, vergroot die risiko van moontlike aantasting van die solvabiliteit van die bankinstelling. Toereikende kapitaal verminder die risiko van onvoldoende likwiditeit in die sin dat dit steun gee aan die vertroue in die bankinstelling om te voorkom dat fondse nie onnodig onttrek word as gevolg

van tydelike strukturele probleme van die bankinstelling nie. Ten einde die likwiditeit van 'n bankinstelling te verseker, moet die looptye van die bates en laste so gepaar word dat toereikende bates verval sodat laste afgelos kan word. Hierdie paring van bates met laste gee egter aanleiding tot rentekoersrisiko.

Uiteraard is likwiditeitsrisiko nog altyd as 'n uiters belangrike aspek in die totale finansiële bestuur van bankinstellings beskou. Toereikende likwiditeitsrisikobestuur van bankinstellings impliseer doelmatige kontantvloeistategie en -bestuur. Die vereiste likwiditeit word bewerkstellig deur middel van 'n geskikte samestelling en termynrangskikking van bates en laste, asook buitebalansstaatitems wat ondersteun word deur 'n bepaalde hoeveelheid likwiede bates.

Surpluslikwiditeit beteken egter 'n verlies aan potensiële rente-inkomste vir 'n bankinstelling aangesien likwiede bates se opbrengste laer is weens die laer risiko waaraan hierdie bates onderhewig is. Afgesien van rentekoersrisiko, word likwiditeitsrisiko ook deur kredietrisiko beïnvloed deurdat slegte skulde of agterstallige betalings 'n afname in die inkomste en verwagte kontantinvloeiings van bankinstellings meebring.

Impak op kapitaaltoereikendheid

Die impak van likwiditeit op kapitaal spruit voort uit verskeie faktore. Die belangrikste impak van likwiditeit op kapitaal is seker die wisselwerking tussen likwiditeit en winsgewendheid. Dit spreek vanself dat hoë likwiditeit nie die optimale aanwending van fondse sal verseker nie. Indien 'n bankinstelling dus besluit om 'n hoë likwiditeit te handhaaf, sal die winsgewendheid daal, wat weer die instandhouding en uitbouing van die kapitaalbasis negatief beïnvloed.

Voorts kan 'n bankinstelling gedwing word om bates vanweë illikwiditeit te verkoop, wat verliese kan veroorsaak. Indien enige ongerealiseerde verliese in hierdie beleggingsportefeulje teenwoordig is, sal dit die winsgewendheid beïnvloed. Indien dit nie voldoende is nie, sal die kapitaalbasis aangetas word.

Bestuur van likwiditeit behels dat fondse bekom word om alle verpligtinge te kan nakom sonder om enige premie op die fondse te betaal. Sodra enige premie betaal word vir die verkryging van fondse, beïnvloed hierdie addisionele koste die rentemarge negatief wat netto inkomste sal laat daal en dus ook die vorming van kapitaal oor die langtermyn aan bande sal

lê.

3.4.2 Rentekoersrisiko

Hierdie risiko kan gedefinieer word as die risiko wat ontstaan as gevolg van die feit dat bates en laste as gevolg van verskillende tydspannes herprys (Falkena et al., 1989:37). Met herprysing word bedoel 'n koersverandering in die rentekoerse wat van toepassing is op bates en laste.

In die toesighoudingsproses word vorm DI 410 gebruik om hierdie risiko te ontleed. In die ontledingsproses fokus die banktoesighouers op die volgende aspekte:

- projeksie van vervallings van bates en laste oor bepaalde tydintervalle
- die opbrengskromme vir 'n bankinstelling in 'n bepaalde tydinterval
- die potensiële effek van rentekoersveranderinge op die opbrengskromme en die opbrengs op kapitaal van 'n bankinstelling

Soos reeds genoem, het rentekoersrisiko 'n direkte verwantskap met likwiditeitsrisiko. Rentekoersrisiko het egter ook 'n direkte verwantskap met kredietrisiko. Die verwantskap is daarin geleë dat die bankinstelling veranderlike rentekoerse op die voorskot of lening, kan toepas. Indien rentekoerse styg kan die finansiële verpligting te groot word vir die kliënt om in stand te hou, wat dan tot 'n nie-presterende bate lei. Hierdie nie-presterende bate beïnvloed die kredietrisiko en die likwiditeit van die bankinstelling. Rentekoersrisiko het ook 'n direkte verwantskap met valutarisiko en word later in afdeling 3.4.5 bespreek.

Die doelwit van rentekoersrisikobestuur is om 'n balans te vind tussen verdienste oor die korttermyn en die verhoging van die aandeelhouders se welvaart oor die langtermyn. Bankinstellings streef daarna om hul netto rentemarges, dit wil sê die verskil tussen inkomste verdien uit die bestuur van bates en laste, te maksimaliseer met inagneming van ander inkomste en finansiële risiko's. Die winsgewendste opsie vir 'n bankinstelling is normaalweg om die fondse oor die langtermyn uit te leen of te belê, omrede die uitleen- of beleggingskoerse normaalweg toeneem namate die looptyd verleng. Die gaping tussen die deposito- en uitleenkoers is dan groter, wat die aktiwiteite meer winsgewend maak.

Dit is dus die taak van die risikobestuurder om hierdie risiko te bestuur op aanvaarbare vlakke vir die bankinstelling aan die een kant en andersyds die toekomstige winsgewendheid van die bankinstelling te verseker. Die taak van die risikobestuurder is beslis nie om hierdie risiko totaal te vermy nie, want sonder die nodige aanneming van risiko kan geen inkomste gegenereer word nie.

Insigelyks is dit ook 'n algemene kenmerk dat bankinstellings hul balansstate op 'n bepaalde wyse struktureer om sodoende voordeel uit 'n bepaalde opbrengskromme te kry. Hiermee word bedoel dat korttermynfondse gebruik word om langtermynlenings toe te staan, of omgekeerd. Hierdie ongelyke bestuur van bates en laste staan ook bekend as die gaping tussen die bates en die laste. Gapings ontstaan in 'n bankinstelling waar bates en laste op verskillende tye verval of herprys dit wil sê koersaanpassings ondergaan. Bankinstellings sou in teorie 'n negatiewe gaping verkies indien 'n dalende rentekoerssiklus geantisipeer word. Die optimale balansstaatstruktuur word egter beperk as gevolg van die volgende faktore:

- Markomstandighede en inherente kenmerke van die bankinstelling self.
- Die isolasie van die RSA-finansiële sektor asook die valutabeperkinge wat van toepassing is in die RSA.
- Ten einde 'n volledige diens te lewer aanvaar bankinstellings in die praktyk deposito's van verskillende tydperke en staan lenings toe wat nie noodwendig met die strategie van die bankinstelling ooreenstem nie.

Impak op kapitaaltoereikendheid

Die moontlikheid van verliese as gevolg van rentekoersrisiko, plaas perke op die hoeveelheid lenings en beleggings wat deur die bankinstelling aangegaan kan word, omrede bankinstellings na die beskikbare hoeveelheid kapitaal vanuit 'n risikobestuursoogpunt, wat as buffer teen risiko's dien, moet kyk alvorens lenings toegestaan kan word.

3.4.3 Prysisiko ook bekend as beleggings- of markrisiko

Cade (1987:14) definieer prysrisiko as

"... the possibility of capital gain or loss on marketable securities and other investments held - except where a loss is caused by delayed payment or default..."

Daar is egter volgens Falkena et al., (1989:121) die belangrike onderskeid wat tussen prysrisiko en rentekoersrisiko gemaak kan word, naamlik

"... interest rate risk analysis, which evaluates the impact of interest rate changes on net interest income, investment risk analysis evaluates the impact of interest rate changes on the capital value of marketable securities."

Anders as in die geval van kredietrisiko, ontstaan die moontlikheid van verlies nie as gevolg van nie-prestasie van 'n bepaalde regsentiteit nie, maar as gevolg van rentekoersbewegings. 'n Bepaalde rentekoersbeweging kan veroorsaak dat die monetêre waarde van beleggings of verskansingsinstrumente ongunstig kan wees en ook dat minder rente-inkomste verdien word. Banktoesighouers gebruik die vorm DI 420 om hierdie risiko te ontleed. Kritiese areas wat ontleed word, is die volgende:

- beleggings in sekere markte, soos byvoorbeeld die geld- en kapitaalmark
- die potensieel nadeligste effek van waardasie-aansuiwerings van die totale portefeulje op kapitaal
- die onderliggende likwiditeit van die onderskeie markte

Prysisiko se direkte verwantskappe met ander finansiële risiko's, is soos volg:

- Likwiditeitsrisiko. Die likwiditeitsrisiko is gesetel in die moontlikheid dat deposante se vraag na fondse kan lei na die gedwonge realisering van bates, wat 'n finansiële verlies kan veroorsaak met verkoop, as die bankinstelling nie oor genoegsame likwiede fondse en/of bates beskik nie.
- Valutarisiko wat tydens hierdie risiko se bespreking behandel sal word.

Bankinstelling se blootstellings aan prysrisiko is as gevolg van die volgende tipes transaksies:

- aandeelbeleggings
- kommoditeite
- transaksies in buitelandse valuta
- beleggings in vasterentedraende beleggings in die geldmark
- beleggings in vasterentedraende beleggings in die kapitaalmark

In die totale bestuursproses van prysrisiko moet die bankinstellings die volgende in ag neem:

- die vlak van likwiditeit in die onderskeie markte, wat die voltaliteit en die merk-tot-mark aansuiwerings kan beïnvloed
- die risiko van verrekening tussen die onderlinge partye
- die beskikbaarheid van verskansingsinstrumente om hierdie risiko doelmatig te bestuur

Prysisiko is veral belangrik aangesien van die bankinstellings vereis word om 'n sekere persentasie van hulle totale laste in die vorm van likwiede bates te hou. Alle bankinstellings is dus blootgestel aan hierdie risiko, hoewel aanvaar word dat in sommige gevalle dit beperk is tot die mate van die likwiedebatevereistes.

'n Voorvereiste vir suksesvolle prysrisikobestuur is dat 'n bankinstelling oor gesofistikeerde rekenaartegnologie moet beskik indien die bankinstelling hierdie risiko effektief wil bestuur.

Impak op kapitaaltoereikendheid

Indien 'n bankinstelling slegs in sekere instrumente belê vir strategiese langtermyn-beleggingsdoeleindes is daar geen vereistes, wetlik of rekeningkundig, om merk-tot-mark beginsels toe te pas nie. Daar is dus geen onmiddellike impak op kapitaaltoereikendheid oor die korttermyn nie, indien die beleggingsportefeulje tot vervaldatum gehou word. Die banktoesighouer moet egter afdeling 5 van die vorm DI 400 ontleed, wat die ongerealiseerde wins of verlies aandui, alvorens 'n finale uitspraak oor 'n bepaalde bankinstelling se langtermynkapitaalposisie gegee kan word.

Prysisiko het egter wel 'n direkte impak op kapitaaltoereikendheid. Die moontlike impak ontstaan wanneer die bankinstelling **handeldryf** in die onderskeie markte wat aan prysrisiko onderhewig is. Indien dit wel die geval is, moet die merk-tot-mark beginsels wel op die handelsportefeulje toegepas word. Indien die huidige inkomste nie toereikend is om hierdie aansuiwerings op die handelsportefeulje te absorbeer nie, moet dit teen die bankinstelling se kapitaalbasis verreken word.

Die Basel-komitee is tans besig om ondersoek in te stel na moontlike kapitaalvereistes ten opsigte van blootstellings aan prysrisiko. Die konseptuele raamwerk waarbinne hierdie kapitaalvereistes sal plaasvind, is in dié stadium nog slegs in konsepvorm en te onverfyn om sinvol vir die doeleindes van hierdie studie daarop te reageer.

3.4.4 Kredietrisiko

Die moontlikheid dat leners nie hulle verpligtinge sal nakom nie, is die vernaamste risiko waaraan bankinstellings blootgestel is (Falkena et al., 1989:18).

'n Belangrike aspek van kredietrisiko is dat die begrip meer omvat as bloot totale wanbetaling. Kredietrisiko behels ook die impak van ongestruktureerde betalings, wat verband hou met likwiditeit.

Kredietrisiko word deur middel van vorms DI 500, 505, 510 en 520 ontleed. In die ontledingsproses fokus die banktoesighouer op die volgende aspekte van kredietrisiko:

- bruto bedrae agterstallig
- sekuriteite wat aan die agterstallige bedrae gekoppel is
- voorsienings ten opsigte van agterstallige bedrae
- ouderdomsontledings van die agterstallige bedrae
- groot blootstellings wat lenings- en waarborgbedrywighede omvat
- die verspreiding in die verskillende sektore om die konsentrasie van kredietrisiko te bepaal

Kredietrisiko het direkte verwantskappe met die likwiditeits-, rentekoers- en prysrisiko wat reeds bespreek is. Kredietrisiko het egter ook 'n direkte verwantskap met valutarisiko wat tydens laasgenoemde se bespreking behandel sal word.

Kredietrisiko word veroorsaak deur transaksies wat met die algemene publiek, die korporatiewe mark en met ander soewereine lande aangegaan word. Kredietrisiko is inherent aan die bankwese. Alle uitleen van fondse word blootgestel aan die risiko deurdat die lener moontlik nie die terugbetaling van sy lening sal kan nakom nie of dit nie betyds sal kan nakom nie.

Die onvermoë van kliënte om hulle verpligtinge na te kom sowel as die vertraging van terugbetalings, kan kontantvloei-probleme vir 'n bankinstelling veroorsaak en onsekerheid skep. Indien die regsentiteit aan wie die bankinstelling geld geleen het, dit nie terugbetaal nie, kan deposante se onttrekkings van fondse en nuwe leners se vraag na fondse moontlik nie nagekom word nie. Bogenoemde stelling is egter baie simplisties omrede bankinstellings onder andere likwiede bates en kredietlyne vir dié doel hou.

Die moontlikheid bestaan steeds dat die likwiede bates en kredietlyne ontoereikend is om in die vraag na fondse te voldoen. Verliese wat hieruit voortvloei, kan deur huidige inkomste en indien dit nie voldoende is nie, deur die kapitaalbasis geabsorbeer word.

'n Verdere risiko wat nou verwant is aan kredietrisiko, staan in die bankliteratuur bekend as soewereine risiko ("country risk") tussen lande. Soewereine risiko tussen lande het te doen met die leen van geld aan buitelandse owerhede, hul agente, of aan buitelandse privaatsektor-ondernemings. Soewereine risiko tussen lande is gesetel in die moontlikheid dat buitelandse kliënte, buitelandse owerhede, asook buitelandse sake-ondernemings, nie hulle verpligtinge sal kan nakom nie. Soewereine risiko tussen lande is dus die buitelandse gedeelte van kredietrisiko.

Kredietrisiko is tot dusver die enigste finansiële risiko waar daar eenstemmigheid by die Baselooreenkoms verkry is vir doeleindes van die berekening van kapitaalvereistes.

Impak op kapitaaltoereikendheid

Samevattend kan gesê word dat kapitaal 'n belangrike funksie verrig deurdat dit verliese wat as gevolg van kredietrisiko voorkom, absorbeer. Die verliese word hoofsaaklik deur die reserwekomponente van die kapitaalbasis geabsorbeer. Dit is daarom belangrik dat die reserwes toereikend moet wees om as buffer te dien teen potensiële verliese. Die kredietrisikoprofiel moet ook met die grootte van die reserwekomponente van die kapitaalbasis verband hou.

'n Verdere impak is die korrekte prysing van hierdie risiko. Dit is belangrik dat bankinstellings kredietrisiko in ag neem by die berekening van die prys van 'n finansiële produk in soverre dit die bepaalde kapitaalreservering raak. Die koste van kapitaal wat

voortspruit uit die kredietrisiko moet dus saam met die befondsingskoste gereken word wanneer die totale produkprys bepaal word. Die impak van 'n foutiewe prysberekening veroorsaak dat die verband tussen risiko en opbrengs versteur word. Die gevolg is dat die winsgewendheid wat die kapitaalbasis onderhou en uitbrei, nadelig beïnvloed word. Bankinstellings wat verkies om 'n hoë kredietrisiko te handhaaf moet dienoooreenkomstig 'n hoër opbrengs genereer.

In die huidige ekonomiese fase is die verwantskap tussen kapitaaltoereikendheid en kredietrisiko baie belangrik. Die bestuur van bankinstellings moet fokus op kwaliteit van bates en daardeur voortgesette winsgewendheid verseker, eerder as blote bategroei. Dit verseker dat die kapitaalbasis nie onnodig aan oormatige risiko's blootgestel word nie. Nie alleen verlaag die nie-presterende bate die inkomste van 'n bankinstelling nie, maar word die gedeelte van die nie-presterende bate waarvoor daar nie 'n reserwefonds geskep is nie as 'n aantasting van die kapitaalbasis beskou. Gevolglik verlaag die kwalifiserende kapitaalbasis waaroor 'n bankinstelling beskik.

3.4.5 Valutarisiko

Falkena et al., (1989:90) definieer valutarisiko as

"the risk of a mismatch between foreign receivables and foreign payables."

In die RSA is slegs enkele bankinstellings deur die SARB gemagtig om as valutahandelaars op te tree. Hierdie bankinstellings, in die funksies wat hulle vervul as finansiële tussengangers met die buiteland, is van die belangrikste rolspelers in die valutamark. Valutarisiko word deur middel van vorms DI 403 en 600 ontleed. Vorm DI 403 ontleed die buitelandse filiale en takke se posisies kernagtig, terwyl vorm DI 600 die plaaslike bedrywigheede asook die bedrywigheede van buitelandse filiale en takke meer omvattend ontleed.

Valutarisiko kom voor indien transaksies in buitelandse geldeenhede plaasvind. 'n Voorbeeld van so 'n transaksie is die aksepterling van handelswissels (uitgedruk in 'n buitelandse geldeenheid) deur 'n bankinstelling. Indien die plaaslike geldeenheid depresseer, beteken dit dat die bankinstelling in terme van die plaaslike geldeenheid meer vir die buitelandse valuta moet betaal ten einde sy verpligtinge volgens die handelswissel na te kom. Bankinstellings verskans hulle gewoonlik teen moontlike verliese (wat as gevolg van fluktuasies in die wisselkoers ontstaan) deur middel van die leen en uitleen of die koop en verkoop van fondse

in die buitelandse valutamarkte. Finansiële instrumente wat hier ter sprake is, is onder andere ruiloorreënkomste-, opsie- en termynkontrakte.

Indien die plaaslike geldeenheid egter appresieer, kan dit gebeur dat die bankinstelling se bates wat in die buiteland belê is, in waarde afneem, wat tot verliese aanleiding kan gee. Kapitaaltoereikendheid speel dan 'n primêre rol in die absorbering van hierdie verliese.

Die banktoesighouer fokus in die ontledingsproses op die volgende:

- Die posisies in die kontantmarkte, die koop- en verkoopverpligtinge in die termynkontraktemark, die netto posisie in opsies en termynkontrakte in buitelandse valuta en goud, voorraadhouing ten opsigte van goud, asook ander bates en laste in vreemde valuta-eenhede.
- Die netto oop posisie soos op maandeindes, asook die maksimum effektiewe netto oop posisie ten opsigte van elke afsonderlike geldeenheid en ook in totaal.
- Die termynstruktuur van bedrywighe in VSA dollar asook in ander geldeenhede as die VSA dollar.

Valutarisiko *per sé* kan as 'n besondere posisierisiko beskou word aangesien rentekoerse van ander lande hierdie risiko wesentlik beïnvloed. Vanweë hierdie besondere posisie word dit deur die verskillende toesighoudende reguleerders spesifiek ontleed. Valutarisiko het twee belangrike inherente finansiële risiko's, naamlik:

- Die likwiditeitsrisiko wat voortspruit uit die wanparing van bates en laste soos dit in 1985 die geval was toe die RSA-bankinstellings nie in staat was om hulle VSA lenings te hernu nie.
- Die rentekoersrisiko waaraan die onderskeie bates en laste onderling onderhewig is.

Valutarisiko het ook direkte verwantskappe met die volgende finansiële risiko's:

- Prysrisiko wat voortspruit uit die verandering van die monetêre waarde van die verskillende geldwaardes as gevolg van veranderinge in wisselkoerse tussen verskillende valuta-eenhede.
- Kredietrisiko wat voortspruit uit die moontlike wanprestasie van die teenparty in die buiteland.

Ander risiko's wat valutarisiko in 'n belangrike mate raak is die volgende:

- Teenpartyrisiko, wat uit die moontlike nie-prestasie van 'n teenparty voortspruit. Indien die teenparty nie presteer nie, word die bankinstelling gedwing om 'n soortgelyke transaksie onder heersende marktoestande aan te gaan wat potensiële verliese kan inhou.
- Oordragrisiko is die risiko wat voortspruit uit die oordrag tussen die onderlinge partye van die transaksie.
- Transaksierisiko, wat die impak verteenwoordig van veranderende wisselkoerse op geldwaardes van buitelandse bates of laste.
- Omsettingsrisiko, wat ontstaan wanneer buitelandse bates of laste omgeskakel word in die plaaslike valutawaardes vir doeleindes van finansiële verslaggewing.

Soos in die geval van likwiditeit- en rentekoersrisiko, word valutarisiko ook met behulp van 'n gapingsontleding ("gap analysis") bestuur. Hierdie gapingsontleding staan algemeen bekend as die netto oop posisie in 'n afsonderlike valuta-eenheid of die totale posisie van al die verskillende posisies saam.

Impak op kapitaaltoereikendheid

Die impak op kapitaaltoereikendheid spruit voort uit die volgende fasette, naamlik:

- Indien enige verliese in byvoorbeeld die kontantmark plaasvind, moet dit as sodanig in die inkomstestaat aangetoon word. Sou die inkomste vir die jaar nie genoegsaam wees nie, moet die verlies teen die kapitaalbasis van die bankinstelling verreken word.
- Die tweede faset is die merk-tot-mark beginsel van die totale effektiewe posisie in die termynkontrakte-mark van 'n bepaalde bankinstelling. Hierdie aansuiwering geskied in die inkomstestaat. Soos reeds aangedui, word die verlies eers teen die huidige inkomste verreken en daarna teen die kapitaalbasis indien eersgenoemde ontoereikend is, wat die onmiddellike kapitaaltoereikendheid beïnvloed.
- 'n Verdere faset is dat bankinstellings beperk word tot 'n netto oop posisie van tien persent van die kwalifiserende kapitaalbasis in afsonderlike valuta-eenhede, asook die totale netto oop posisie van al die posisies gesamentlik. Soos in die geval van rentekoers- en prysrisiko, moet die rolspelers die impak van die netto posisie op die kapitaalbasis ontleed indien die valutamark in 'n negatiewe rigting tot die bankinstelling se posisie beweeg. Voorts moet die maksimum netto oop posisies afwaarts aangepas word indien die

kwalifiserende kapitaalbasis sou daal.

Die voorafgaande bespreking was nodig aangesien toereikende kapitaal as die hoeksteen van 'n goed bestuurde bankstelsel beskou kan word. Die aanvanklike besluit om 'n bepaalde posisie of risiko te neem is eweneens net so belangrik as die toereikende bestuur van hierdie risiko oortyd. Ongeag die risiko wat ter sprake is, behoort 'n bankinstelling meer kapitaalfondse te hou indien sy totale portefeulje 'n groter risiko weerspieël as wat die geval sou wees indien 'n meer konserwatiewe beleid gevolg word. Toereikende kapitaal kan dus tereg uitgewys word as die hoeksteen waarop die totale risikobestuursproses berus.

Die gevolgtrekking is dat die sukses wat behaal kan word met kapitaalbestuur, 'n funksie van die doelmatige bestuur van die ander finansiële risiko-areas sal wees. Indien 'n banktoesighouer tydens die ontledingsproses afwykings ten opsigte van die kapitaaltoereikendheid bespeur, moet 'n ontleding van die ander finansiële risiko-areas gedoen word ten einde 'n sinvolle verklaring te kan weergee.

Noudat die implikasies van die verskillende finansiële risiko's geïdentifiseer is, moet daar na depositoversekering as moontlike aanvulling tot die risikobestuursproses, gekyk word.

3.5 Depositoversekering

Depositoversekering is 'n **versekeringstelsel** wat die deposant óf ten volle óf gedeeltelik vergoed vir deposito's gehou by 'n mislukte bankinstelling. Depositoversekering word gevolglik in hierdie studie bespreek aangesien veral die algemene publiek hierdie konsep as 'n aanvulling tot die risikobestuursproses en ook kapitaaltoereikendheid kan beskou.

Ten einde 'n objektiewe en doelmatige ontleding in die ontledingsproses van kapitaaltoereikendheid te maak, is dit belangrik dat depositoversekering ondersoek word. Hierdie ondersoek is nodig aangesien depositoversekering deur die beleggers as 'n aanvulling tot die kapitaalbasis beskou kan word, om sodoende die risiko te verminder.

Voorts is daar verskeie lesse te leer uit die krisis wat die Japannese bankstelsel in 1991 en 1992 ervaar het (Dale, 1992:1). Die volgende feite het uit die Japannese bankkrisis na vore gekom:

- Eerstens is dit belangrik om die kwaliteit van die kapitaalbasis te ontleed. Indien 'n bankinstelling sy kapitaalbasis versterk as gevolg van herwaardasies van strategiese langtermynbeleggings, moet dit in gedagte gehou word dat hierdie herwaardasies ook onderhewig is aan prysveranderings. Hierdie prysveranderings kan ook afwaarts wees en dus die kapitaaltoereikendheid negatief beïnvloed.
- Tweedens is die kapitaalbasis opgebou om, onder andere, as buffer teen onvoorsiene verliese te dien. Indien hierdie kapitaal om welke rede ook al, nie vrylik beskikbaar is om verliese te absorbeer nie, vervul die primêre funksie van die kapitaalbasis. In dié verband is dit dus noodsaaklik om depositoversekering as instrument, te ondersoek.

3.5.1 Die RSA-perspektief

Daar is tans nie 'n eksplisiete depositoversekeringskema in die RSA nie. Voorts is die SARB as monetêre owerheid in die RSA primêr geïnteresseerd in die totale banksektor en nie soseer in enige bepaalde bankinstelling nie. Ten einde die nodige finansiële stabiliteit te onderhou, moet die deelnemers, dit wil sê die beleggers en die ander finansiële tussengangers, vertroue in die bankstelsel hê. Hierdie vertroue moet ook te alle tye teenwoordig wees. Die problematiek is egter dat finansiële stabiliteit afhanklik is van die individuele bankinstellings in die bankstelsel.

Die SARB verkeer tans in 'n netelige situasie, naamlik dat die finansiële stabiliteit, solvabiliteit en likwiditeit (deur die funksie as lener-in-laaste-instansie) deur die publiek en finansiële media verwar en vermeng word. Die SARB het volgens Stals (1993:11 e.v.) in die verlede opgetree om verliese wat deur bepaalde deposante in 'n bankinstelling gely is, te vergoed. Die optrede is volgens Stals geneem met die volgende oogmerke:

- om die sisteemrisiko tot die minimum te beperk (In dié verband geld die standpunt dat sisteemrisiko deur die SARB bestuur moet word en nie deur enige ander rolspeler in die finansiële sektor nie - bepaald nie deur die Departement Banktoesighouding nie.)
- om die vertroue van die algemene publiek in die bankstelsel te behou

- om die algemene publiek se belange te beskerm

De Swardt (1993:30) stel dit dat -

"The ultimate decision whether or not to assist a bank in financial distress will rest on the extent to which the banking system is endangered and on the availability of some form of deposit insurance scheme for small depositors."

Dit is dus irrelevant watter bepaalde bankinstelling betrokke is, al is dit sogenaamd **"too big to fail"**. Dit is belangrik dat die bank- en verrekeningstelsel beskerm word.

'n Verdere aspek is dat geen toesighoudende reguleerder daarop aanspraak kan maak dat hulle volle beskerming teen potensiële verliese aan deposante kan gee nie. Daar kan dus 'n aanvullende behoefte tot banktoesighouding en toereikende kapitaal wees om 'n skema te organiseer om die funksie wat 'n toesighoudende reguleerder vervul, aan te vul.

Dit is dus noodsaaklik om die implikasies van depositoversekering te identifiseer en ook om op die oorspronklike doelstellings van depositoversekering te fokus. Die belangrikste kenmerke van depositoversekering word vervolgens bespreek.

3.5.2 Algemene kenmerke van 'n depositoversekeringskema

Die volgende algemene kenmerke kan aan 'n depositoversekeringskema toegeskryf word:

- 'n Depositoversekeringskema kan nie enige mislukking van 'n bankinstelling voorkom nie.
- Insgelyks kan dit ook nie enige probleme aanspreek wat voortspruit uit enige sistemiese mislukking nie.
- 'n Depositoversekeringskema kan ook nie die verliese wat sal voortspruit indien enige van die groter bankinstellings in 'n bepaalde land misluk, goed maak nie.
- 'n Depositoversekeringskema verskaf nie enige likwiditeit aan enige solvente bankinstelling nie.
- 'n Depositoversekeringskema sal nie noodwendig enige likwiditeitskrisis in 'n bepaalde bankinstelling voorkom nie.

Nieteenstaande die bogenoemde kenmerke, kan 'n goed ontwikkelde depositoversekeringskema die volgende belangrike funksies vervul, naamlik:

- Om die deposante óf ten volle óf gedeeltelik te vergoed indien 'n bepaalde bankinstelling as gevolg van 'n nie-sistemiese oorsaak, misluk.
- Om stabiliteit in die bankstelsel ten tye van ongegronde negatiewe gerugte te ondersteun deur stormlope op bankinstellings te voorkom of die intensiteit van onsekerheid in ander bankinstellings te verlaag of gedeeltelik te beperk.

3.5.3 Argumente ten gunste van depositoversekering

Die volgende argumente kan ten gunste van depositoversekering geopper word:

- Eerstens dat deposante groter sekerheid kan verkry oor die veiligheid van hul deposito's.
- Tweedens sal die SARB met groter omsigtigheid die neergelegde monetêre beleidsmaatreëls en die funksie van byvoorbeeld lener-in-laaste-instansie kan toepas.
- Derdens kan verskeie kategorieë van dekking gereël word. So byvoorbeeld kan balanse tussen R nul tot R5 000 'n 100 persent dekking geniet, terwyl R5 001 tot R10 000 slegs 'n 80 persent dekking geniet.
- Vierdens kan bankinstellings weens druk van direkte mededingers verplig word om by só 'n depositoversekeringskema aan te sluit en sal dus ook onderhewig wees aan dié skema se toesig en auditvereistes.
- Vyfdens sou die natuurlike proses vanwaar die nie-sukcesvolle bankinstellings gelikwieder kan word, ongehinderd gelaat word, aangesien die deposante wel die versekerde gedeelte van hulle deposito's sal terugontvang.

3.5.4 Argumente teen depositoversekering

Daar bestaan ook sekere argumente teen depositoversekering. Die volgende argumente daarteen kan gestel word:

- Die beperkte aantal bankinstellings in RSA sou dit moeilik maak om so 'n skema op gesonde aktuariële beginsels te bestuur.
- Die konsentrasie in die RSA-bankwese beteken dat die groot bankgroepe wat algemeen

as immuun teen teëspoed beskou word, hoofsaaklik só 'n skema sal moet befonds.

- Die deposante kan risiko-ongevoelig word. In die verband is dit belangrik om te let op die gevolge van die depositoversekeringskema in Kanada. Volgens Margolis (1993:12) was die aanvanklike oogmerke onder andere

"... to protect the interests of ordinary, unsophisticated people ..."

maar die gevolg was

"... allowed depositors to place their money in some of the riskiest institutions ... without ever having to worry about losing a cent."

- Depositoversekering kan ook onstabiliteit in die hand werk, veral as die effektiewe en suksesvolle bankinstellings die las van die verliese moet goedmaak. Die onstabiliteit is veral sigbaar oor die langtermyn.
- Die premies verbonde aan hierdie skemas kan onbekostigbaar duur word, veral as die skema op nie-gesofistikeerde deposante gemik is. In Kanada word die koste vir 1992 so hoog as 10 persent van bankinstellings se voorbelaste inkomste beraam (Margolis, 1993:13).
- Depositoversekering het tekortkominge volgens Van Greuning (1991:33). Dit behels onder andere dat deposante en bankinstellings kan neig om die belangrikheid van 'n doelmatige risikobestuursproses te ignoreer.
- 'n Verdere nadeel is dat die direkteure, bestuur, ouditkomitee, eksterne en interne ouditeure, deposante en die banktoesighouer 'n passiewe houding teenoor risiko's kan ontwikkel, aangesien die nadele van 'n mislukking deur die depositoversekering vergoed sal word.
- Die reguleerder kan ook onwillekeurig by die bestuur van 'n bankinstelling betrokke raak indien die reguleerder by die administrasie van die depositoversekeringskema betrokke is.

3.5.5 Gevolgtrekking

Die algemene gevolgtrekking waartoe gekom is, is dat depositoversekering nie as 'n aanvulling vir doelmatige risikobestuur of toereikende kapitaal beskou kan word nie. Depositoversekering verskaf wel stabiliteit oor die korttermyn, maar oor die langtermyn

lei dit tot onstabiliteit. Die antwoord is geleë in die opvoeding van die publiek. Hulle moet aanvaar dat risiko's altyd aanwesig sal wees, al is die rolspelers hoe effektief. Die deposant is steeds verantwoordelik vir sy eie heil. Soos Stals (1993:12) dit stel

"... in the final situation depositors must carry the full risk and responsibility for where they invest their savings."

3.6 Samevatting

In hierdie hoofstuk is daar gepoog om die afsonderlike elemente van kapitaal te identifiseer en te bespreek. Daar is voorts verduidelik dat sekere elemente van kapitaal kwalifiseer as primêre kapitaal teenoor ander elemente wat as sekondêre kapitaal kwalifiseer. Die onderliggende individuele kenmerke bepaal dus die struktuur van die kapitaalbasis. Die banktoesighouer sal dus in die ontledingstaak die struktuur van die kapitaalbasis in ag moet neem.

Die RSA-bankinstellings wat nie toereikende winsgewendheid handhaaf nie en nie hul kapitaalbasis deur aandeel-uitgifte kan verhoog nie, sal dus die balansstaat moet aanpas om by die kapitaalbasis aan te pas.

In die besprekinge aangaande kapitaal en die finansiële risiko's, is daar aangedui dat daar verskillende finansiële risiko's in die bankwese voorkom wat 'n bankinstelling verliese kan laat lei. Wat ook uit die bespreking na vore gekom het, is dat die banktoesighouer enersyds die direkte en indirekte verwantskappe tussen die risiko's moet begryp en andersyds die implikasies daarvan op kapitaaltoereikendheid moet verstaan, ten einde 'n sinvolle ontleding van kapitaaltoereikendheid te kan doen. 'n Bankinstelling moet daarom oor toereikende kapitaal beskik om hierdie verliese te absorbeer indien die huidige inkomste ontoereikend is.

Hoofstuk 3 is afgesluit met 'n bespreking van die begrip depositoversekerings. Daar is aangetoon dat vanweë verskeie nadelige implikasies, depositoversekerings nie 'n aanvulling tot kapitaaltoereikendheid nie. Deposante en beleggers se versekering is dus die doelmatige risikobestuurproses wat deur die onderlinge kapitaaltoereikendheid van 'n betrokke bankinstelling ondersteun word.

Voorts kan depositoversekering nie 'n aanvulling vir voorsorgmaatreëls, doelmatige risikobestuursproses van 'n bankinstelling en effektiewe banktoesighouding wees nie. Dit sal dus foutief wees om depositoversekering as komplimentêr tot die kapitaalbasis te sien. Depositoversekering kan nie, en is ook nie daarvoor ontwikkel, om die risiko's inherent aan bankwese te elimineer nie. Die deposante moet die begrip risiko teenoor opbrengs werklik verstaan alvorens hulle hul beskikbare fondse belê.

Depositoversekering het egter positiewe maatskaplike gevolge. Dit geld veral wanneer deposante nie 'n waardebeoordeling oor 'n bepaalde risikoprofiel van 'n bankinstelling kan uitspreek nie. Die primêre beskerming vir die deposant moet nog steeds gekoppel word aan die risiko-ontledingsproses, dit wil sê:

- die kwaliteit van die bestuur van 'n bankinstelling
- die ontleding van die risikogeweegde bateverhouding
- die kwaliteit en kwantiteit van inkomste
- die kwaliteit van die bateportefeulje
- die algehele risikoprofiel van die bankinstelling

HOOFSTUK 4

DIE GEBRUIK VAN VERHOUDINGSGETALLE

4.1 Inleiding

Hierdie hoofstuk is die laaste van drie hoofstukke wat die teoretiese onderbou van hierdie studie ondersoek. Hoofstuk 4 fokus op die gebruik van verhoudingsgetalle. Daar is belangrike aspekte waarvan die banktoesighouer moet van kennis neem alvorens verhoudingsgetalle as tegniek gebruik word om kapitaaltoereikendheid te ontleed. Verhoudingsgetalle as 'n tegniek om finansiële state, en sodoende 'n bankinstelling te ontleed, kan veral vanweë die ontledingswaarde wat daarmee gepaardgaan, nie onderskat word nie. Nietemin, is daar ook tekortkominge in hierdie tegniek aanwesig. Dit is belangrik vir die banktoesighouer om die inherente tekortkominge van verhoudingsgetalle in gedagte te hou. Insgelyks is dit ewe belangrik om ag te slaan op wat verhoudingsgetalle nie kan doen nie. Alleenlik wanneer die resultate van verhoudingsgetalle in samehang met heersende omstandighede vertolk word, kan vertolking meer doelmatig gemaak word.

Die banktoesighouers sal met die gebruik van verhoudingsgetalle nie net heersende ekonomiese toestande in ag moet neem nie, maar sal ook onder andere, die bankinstelling aan eie prestasies moet meet. Die resultate van ander vergelykbare mededingers sal insgelyks ook in ag geneem moet word.

Indien die gegewens soos in die finansiële state en die relevante DI-opgawes van 'n bankinstelling nie 'n getroue weergawe van 'n heersende toestand is nie, dan is dit logies om te aanvaar dat die betrokke verhoudingsgetalle ook nie die werklike toestand kan weergee nie. As die bestuur se optrede dus oneties is in dermate dit finansiële verslaggewing betref, kan daar nouliks verwag word dat 'n doelmatige vertolking van die situasie deur middel van verhoudingsgetalontledings sal geskied.

Die waarde van verhoudingsgetalontledings as 'n meganisme om finansiële state te vertolk, berus op die sinvolheid van die afleidings wat uit die verskillende verhoudingsgetalle gemaak word. Sinvolle afleidings sal egter onmoontlik wees indien daar nie aan sekere basiese vereistes voldoen word nie.

4.2 Oorsprong en ontwikkeling van verhoudingsgetalle

Die oorsprong van die ontleding van finansiële state - wat 'n voorloper van ontleding met behulp van verhoudingsgetalle was - dateer terug tot die middel van die vorige eeu. Die ontstaan van verhoudingsgetalle kan toegeskryf word aan die verskyning van die maatskappyvorm as 'n alternatiewe besigheidsondernemingsvorm. Verhoudingsgetalontledings kan omskryf word as 'n ontleding van die finansiële prestasie en toestand van 'n onderneming deur verhoudings tussen twee of meer verwante items in die finansiële state van ondernemings as 'n persentasie, of in numeriese vorm, uit te druk.

Verhoudingsgetalle as 'n ontledingsmiddel het die era van die wetenskaplike benadering tot finansiële ontleding ingelei. Verhoudingsgetalle lig dus die verwantskap tussen twee syfers in 'n eenvoudige wiskundige vorm uit. Insgelyks het die toenemende rol wat bankinstellings in die verskaffing van finansiering aan ondernemings gespeel het, die ontleding van finansiële state genoodsaak.

Lev (1974:2) spreek hom soos volg uit oor hierdie aangeleentheid:

"Two major economic developments created the need for a systematic analysis of a firms' financial data:

- *The emergence of the Corporation as the main organisational form of business enterprises resulting in a separation of management from ownership.*
- *The fast-increasing role of financial institutions as the major suppliers of capital for business expansion, requiring a formal evaluation system of borrowers' credit worthiness."*

4.3 Primêre gebruikers van verhoudingsgetalle

Gitman (1991:253) het die volgende gebruikers geïdentifiseer en laat hom soos volg daaroor uit:

"Ratio analysis of a firm's financial statements is of interest to shareholders, creditors and the firm's own management."

Ten einde 'n volledige perspektief daar te stel, kan die primêre gebruikers van verhoudingsgetalle soos volg geklassifiseer word:

- Beleggers en finansiële ontleders - om besluite te neem en raad te verskaf oor bestaande en toekomstige beleggingsmoontlikhede.
- Bestuur - om sowel bedryfs en finansiële doeltreffendheid te ontleed ten einde doelmatige besluite te neem en beheer uit te oefen.
- Kredietverskaffers - om die kredietwaardigheid van bestaande en voornemende debiteure te bepaal. Dit wil sê, die likwiditeit en die vermoë om rente en kapitaal terug te betaal, word ondersoek. Dié aspek is van belang omdat die winsgewendheid en die solvabiliteit van die kredietverskaffer hierdeur beïnvloed kan word.
- Kredietbeoordelingsagentskappe - om doelmatige ontledings te doen om tot grondige en sinvolle gevolgtrekkings te kom ten opsigte van die riskantheid van die betrokke onderneming.
- Addisioneel tot hierdie gebruikers, kan die toesighoudende reguleerders genoem word. In hulle daaglikse taak gebruik die banktoesighouer verhoudingsgetalle om hulle taak te vervul.

4.4 Doelwitte van finansiële ontledings

Elke gebruiker, en dus ook die banktoesighouer, het 'n eiesoortige behoefte aan inligting. Die beskikbare onverwerkte inligting oor finansiële risiko's moet ontleed en vertolk word alvorens die banktoesighouer dit ten volle kan begryp. Voorts het die funksie van ontleding ontstaan as gevolg van die behoefte aan begrip. Behoeftbevrediging is dus 'n belangrike doelwit van ontleding. Deur dié proses word verbande tussen groothede bespeur, neigings word waargeneem en gevolgtrekkings kan gemaak word.

Finansiële ontleding het eweneens ten doel om die finansiële gesondheid van bankinstellings te bepaal. Finansiële ontleding impliseer dat die sterk en swak punte in die finansiële risikobestuurproses geïdentifiseer word. Voorts is die bepaling van die finansiële toestand in 'n bepaalde bankinstelling ook nie die enigste oogmerk nie. Die bankinstelling se finansiële posisie in verhouding tot sy omgewing en mededingers, moet ook beoordeel word. Hierdie ontledings kan as hulpmiddel in die volgende gevalle gebruik word:

- verkryging van 'n algemene oorsig van die finansiële posisie van 'n bankinstelling
- voorspelling van 'n toekomstige finansiële posisie

- in die proses van diagnose van 'n lopende saak
- beoordeling van die totale risikobestuursproses

4.5 Betroubare databronne

Die funksie van interne beheer, wat deur die interne ouditeur vervul word, is onder andere om te verseker dat akkurate, relevante en betroubare inligting beskikbaar gestel word. Die sinvolheid van verhoudingsgetalle is afhanklik van betroubare inligting, en betroubare inligting is weer afhanklik van doeltreffende interne beheer. Doeltreffende interne beheer is dus 'n voorvereiste vir die aanwending van verhoudingsgetalle in die ontledingsproses.

Ten einde 'n betroubare weergawe van inligting te verseker, vereis die Registrateur, kragtens regulasie 6(1) van die Regulasies ingevolge die Bankwet uitgevaardig, dat die onafhanklike eksterne ouditeure van 'n bankinstelling jaarliks aan hom verslag moet doen oor die bankinstelling se finansiële toestand en die resultate van sy bedrywigheide. Voortspruitend hieruit moet die onafhanklike eksterne ouditeure ook 'n verslag verskaf ten opsigte van die statutêre opgawes wat die kapitaalvereistes bepaal, byvoorbeeld vorm DI 400, wat gedurende 'n betrokke jaar by die Departement Banktoesighouding ingedien is. Hierdeur verseker die Registrateur dat databronne sover moontlik 'n getroue weergawe van die sake van 'n bankinstelling is.

'n Verdere metode om betroubare inligting te verseker wat tot die Registrateur se beskikking is, is die magte ingevolge artikel 7(1)(a) van die Bankwet wat aan hom verleen is. Hiervolgens kan die Registrateur jaarliks 'n verslag vereis waarin die bestuur van risiko's, byvoorbeeld kredietrisiko, uiteengesit en bespreek word. Hierdie verslae vereis 'n bespreking ten opsigte van die voltooiing van die voorgeskrewe statutêre vorms. Probleme wat byvoorbeeld ondervind word moet breedvoerig omskryf word. Hierdie aspek is ook verder uitgebrei en bankinstellings is deur middel van byvoorbeeld DI-omsendbriewe 2/92, 2/93 en 10/93 versoek om 'n drieledige bespreking te reël tussen die bankinstelling, die onafhanklike eksterne ouditeure en die Departement Banktoesighouding. Tydens die drieledige gesprek word 'n voorlegging deur die Departement Banktoesighouding gemaak oor die finansiële risiko-inligting van die bepaalde bankinstelling, asook oor die totale banksektor. Indien daar enige afwykings tussen die bestuursinligting en die verskillende DI-vorms is, kan die aangeleentheid met die verskillende rolspelers (afdeling 1.2) opgeneem word. Hierdeur verseker die Registrateur dat die verskillende rolspelers almal na dieselfde finansiële risiko-inligting kyk.

Daar is egter twee belangrike beginsels wat 'n direkte effek op verhoudingsgetalle en die relevante ontleding het. Hierdie beginsels, wat voortvloei uit betroubare databronne, is die beginsel van lopende saak en die beginsels van konsekwentheid en omsigtigheid.

4.5.1 Die beginsel van lopende saak

Hierdie beginsel veronderstel dat 'n bankinstelling in die onmiddellike toekoms steeds sal bly voortbestaan. Verhoudingsgetalle wat die beginsel van lopende saak as basis gebruik, verhoog die sinvolheid van die ontleding, mits dit van betroubare databronne verkry is. Die ontleding van kapitaaltoereikendheid deur middel van verhoudingsgetalle wil juis aantoon wat 'n bepaalde bankinstelling se onmiddellike toekomsprojeksies is, met inagneming van 'n bepaalde risikoprofiel.

4.5.2 Konsekwentheid en omsigtigheid

Konsekwentheid behels dat die rapportering en interpretasies tydens die periodieke verslaggewingstydperke op presies dieselfde wyse hanteer word. Indien enige veranderinge wel plaasgevind het, moet die toepaslike aansuiwerings in die finale ontledings gemaak word. Die implikasie van neigings behoort vir die banktoesighouer duidelik sigbaar te wees.

Ook is konsekwentheid die sleutel tot vergelykbaarheid. Sonder vergelykbaarheid kan geen sinvolle ontleding gemaak word nie. Die verhoogde vergelykbaarheid bevorder die sinvolheid van risiko-inligting en dus ook die waarde van verhoudingsgetalle asook die ontledingsresultate wat op grond van hierdie inligting verkry word.

Omsigtigheid impliseer dat voorsiening gemaak word vir enige finansiële verlies, ook dat geen erkenning aan inkomste gegee word alvorens dit werklik gerealiseer het nie. Om hierdie rede kan geargumenteer word dat omsigtigheid 'n bepaalde effek op verhoudingsgetalle en die waarde of sinvolheid van die ontledingsresultate kan uitoefen.

Met hierdie beginsels gevestig, kan daar op die doel van verhoudingsgetalle gefokus word.

4.6 Die doel van verhoudingsgetalle

Verhoudingsgetalontledings is een tegniek wat in die ontledingsproses van finansiële risiko's gebruik kan word. Die primêre doel met die gebruik van verhoudingsgetalle is om die ontleding van finansiële state te vergemaklik. Dit word beskou as 'n inligtingstelsel wat ontwerp is om gebruikers van bruikbare inligting te voorsien om hulle in staat te stel om die prestasies, sowel as die bestaande finansiële toestand van 'n onderneming, dit wil sê ook bankinstellings, te ontleed en om moontlike toekomstige neigings te bepaal.

Verhoudingsgetalle kan ook omskryf word aan die hand van die doel wat daarmee verrig kan word. Die funksie op sigself kan ook deel wees van die doel van 'n verhouding. Met hierdie doel is dit belangrik dat verhoudingsgetalle die volgende eienskappe bevat:

- Verhoudings standaardiseer inligting wat daarin gebruik word.
- Verhoudings moet wiskundig korrek opgestel word.
- Verhoudings bring sekere verbandhoudende inligtingsitems met mekaar in verband.
- Daar moet sinvolle verwantskappe of korrelasie van verwantskappe tussen die onderskeie veranderlikes van 'n verhouding wees.

Volgens die relatiewe meriete van verhoudingsgetalle kan daarop gewys word dat 'n enkele verhoudingsgetal op sigself nie veel betekenis het nie. As sodanig verskaf dit nie genoegsame vertolkingswaarde om 'n onderneming doelmatig te ontleed nie (Gitman, 1991:257). Ten einde enige waarde aan 'n verhoudingsgetal te kan gee, moet 'n gevestigde of algemeen aanvaarde standaard of norm bestaan waarmee dit vergelyk kan word. 'n Afwyking dui slegs aan dat daar van die standaard of norm afgewyk word. 'n Volledige studie is dus nodig om die oorsprong van die afwyking te verklaar.

Die doel van verhoudingsontledings (Reynders et al., 1985:107) behels dus die identifisering, meting en ontleding van finansiële verwantskappe of verhoudings van die finansiële toestand en resultate. Verskillende soorte verhoudingsgetalle kan vir die ontleding van finansiële state gebruik word en is primêr, onder andere:

- likwiditeitsverhoudings
- aktiwiteitsverhoudings
- skuldverhoudings
- winsgewindheidsverhoudings

Hierdie studie fokus op kapitaaltoereikendheid, hoewel die ander verhoudingsgetalle wat bereken kan word ook soms wel ter sprake sal kom by die ontleding van kapitaaltoereikendheid.

Voortspruitend hieruit kan gestel word dat verhoudingsgetalle die ontledingsproses aanvul deurdat dit die banktoesighouer in staat stel om uit historiese finansiële risiko-inligting bepaalde gevolgtrekkings te kan maak. Hierdie gevolgtrekkings sentreer hoofsaaklik rondom die bankinstelling se toekomstige finansiële vermoëns en die sukses al dan nie van die totale risikobestuursproses.

Verhoudingsgetalle word ook toegepas en gebruik om die finansiële inligting in risikoverslae verder te verfyn sodat dit vir die banktoesighouer bruikbaar kan wees. Deur dit te doen, word die risiko-inligting vir meer gebruikers toeganklik. Voorts word verhoudingsgetalle ook gebruik om die belangrikste verbande tussen risikokomponente aan te toon en dit sodoende doeltreffend te ontleed. Hierdie proses lei daartoe dat sekere resultate of tendense verkry word wat die ontledingsproses stimuleer. Hierdie resultate kan dan ook met die verhoudingsgetalle van ander soortgelyke bankinstellings vergelyk word.

Verhoudingsgetalle het gevolglik die volgende waardes vir die gebruiker:

- Hulle dien as beoordelingsmeganisme.
- Hulle dien as prestasietingshulpmiddel.
- Hulle dien as voorspellingsmeganisme.
- Dit bied 'n meganisme waardeur vergelyking tussen bankinstellings kan plaasvind.
- Die resultate kan ook as waarskuwing dien dat 'n bepaalde bankinstelling se risikoprofiel as sodanig aan te veel risiko's onderhewig is.

Aangesien die doel om verhoudingsgetalle bekend gestel is, is dit ook van belang om die basiese vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen, van nader te beskou.

4.7 Basiese vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen

'n Oorsig van die belangrikste basiese vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen om doelmatige ontledings te verseker, volg hieronder.

4.7.1 Onderlinge verwantskap

'n Logiese verwantskap moet tussen die items wat met mekaar in verband gebring word, bestaan. Reynders et al., (1985:108-109) stel dit so:

"Tussen die twee groothede wat in die verhoudingsgetal met mekaar in verband gebring word, moet daar 'n logiese verband bestaan anders het die vergelyking geen sin nie ..."

Dit impliseer dat 'n verhouding korrek opgestel moet wees. Daar moet 'n onderlinge, gedefinieerde en logiese verwantskap bestaan tussen die items wat met mekaar in die verhouding vergelyk word. Dit sal dus weinig sin inhou vir die banktoesighouer om kapitaaltoereikendheid regstreeks met die termynstruktuur van deposito's in verband te bring. Eersgenoemde verskaf 'n aanduiding van die kapitaaltoereikendheid van die bankinstelling, terwyl laasgenoemde 'n aanduiding gee van die termynstruktuur van fondse wat deur die deposante in 'n bankinstelling gedeponeer is.

Betekenisvolle afleidings kan uit die verband tussen die kwalifiserende kapitaalbasis en die risikoprofiel van die bankinstellings gemaak word. Hierdie vergelyking kan byvoorbeeld uitgebrei word deur die risikoprofiel konstant te hou en die surplus kwalifiserende kapitaalbasis wat vir groei beskikbaar is, te bereken deur die vereiste minimum statutêre kapitaalbasis van die totale kwalifiserende kapitaalbasis af te trek.

4.7.2 Bruikbaarheid

Slegs tersaaklike syfers moet in die verhoudingsgetal gebruik word. Indien kapitaaltoereikendheid bereken word, sal dit byvoorbeeld ontoelaatbaar wees om nie-kwalifiserende kapitaal in berekening te bring. Ingewikkelde en verwarrende verhoudingsgetalle verlaag die bruikbaarheid, asook die sinvolheid, daarvan. Die verhoudingsgetalle moet daarom so eenvoudig en verstaanbaar moontlik wees om die bruikbaarheid daarvan te verhoog. Voorts is kennis aangaande alle beperkinge wat 'n

invloed op verhoudingsgetalle het, 'n voorvereiste, om die resultate van 'n bepaalde verhoudingsgetal in perspektief te ontleed.

4.7.3 Interafhanklikheid

'n Verhoudingsgetal moet nie in isolasie beoordeel word nie. Die kapitaaltoereikendheid kan byvoorbeeld beter ontleed en vertolk word indien winsgewendheid ook in aanmerking geneem word (afdeling 3.3). Die onderliggende wisselwerking tussen kapitaaltoereikendheid en die ander finansiële risiko's moet ook deeglik in die ontledingsproses erken word (afdeling 3.4).

4.7.4 Standaarde van vergelyking

Om te bepaal of 'n besondere verhoudingsgetal gunstig of ongunstig is (Reynders et al., 1985:109), is dit nodig dat die resultaat aan 'n aanvaarbare norm of standaard gemeet word. 'n Enkele verhoudingsgetal het geen vertolkingswaarde as dit in afsonderlik beskou word nie. Alleenlik wanneer die resultaat aan die hand van 'n algemeen aanvaarde standaard of norm vertolk word, kan sinvolle afleidings gemaak word.

Standaarde van vergelyking kan op verskillende maniere vasgestel word, byvoorbeeld:

- Verhoudingsgetalle gebaseer op die prestasie van 'n betrokke bankinstelling in die verlede, dit wil sê, norme gegrond op die ervaring van die betrokke bankinstelling.
- Algemene ervaringsreëls ("rules of thumb"). Hiervolgens word maatstawwe op die algemene ervaring van 'n groot aantal bankinstellings oor verskeie jare gebaseer.
- Verhoudingsgetalle gebaseer op die gemiddelde van die portuurgroep.
- Verhoudingsgetalle gebaseer op die gemiddeld van verhoudingsgetalle van alle bankinstellings in die RSA, dit wil sê, standaardverhoudingsgetalle vir die totale banksektor.

4.7.5 Vergelykbaarheid

Vergelykbaarheid is een van die grondbeginsels van rekeningkundige verantwoording en daarom is die resultaat van 'n verhoudingsgetal betekenisloos as dit nie met 'n norm vergelyk word nie. Faktore wat vergelykbaarheid beïnvloed, het 'n besliste invloed op die ontledingsproses (Brigham & Gapenski, 1987:669 e.v.). Die banktoesighouer moet die faktore wat vervolgens bespreek sal word, in berekening bring indien verhoudingsgetalle

gebruik word in die ontledingsproses.

4.7.5.1 Ontwikkeling van vergelykende data

Vanwêe die problematiek met vergelykende data kan 'n groot bankinstelling met bates van byvoorbeeld meer as R30 miljard nie sonder meer met 'n bankinstelling met bates van R300 miljoen, vergelyk word nie. Daar is verskeie redes hiervoor, veral as die een bankinstelling se tradisionele besigheid dié van 'n aksepbank is en die ander die gewone handelsbankaktiwiteit verskaf. Bankinstellings kan ook nie sonder meer met ander bankgroepe vergelyk word nie. Die onderliggende grondbeginsel is dat sekere bankgroepe se bedrywighede wyer as bloot bankwese strek. Faktore wat vergelykbaarheid kan beïnvloed, kan soos volg saamgevat word:

- Hoewel die bankinstellings wel in dieselfde breë finansiële mark meeding, is daar onderlinge klemverskille. Sommige bankinstellings neig om slegs met groot korporatiewe instellings sake te doen, terwyl ander bankinstellings hoofsaaklik met die salaristrekker besigheid doen.
- Net so kan bankgroepe ooreenkomstig diversiteit verskil indien die banktoesighouer gekonsolideerde vergelykings maak.

Nieteenstaande die redes hierbo genoem, kan die banktoesighouer wel aflei of die totale bestuur- of besigheidstrategie van die een bankinstelling wel beter of swakker as dié van die ander bankinstelling was.

4.7.5.2 Verwringing van vergelykende data

Inflasie, veral soos dit die afgelope twee dekades in die RSA voorkom (afdeling 2.5), lei tot die verwringing van finansiële resultate. Die banktoesighouer moet voorsiening maak vir inflasie in vergelykings oor tyd.

4.7.5.3 Aantekeninge tot die finansiële state

Met hierdie begrip word bedoel alle aantekeninge tot amptelike finansiële jaarstate, toepaslike DI-vorms, asook enige ander aantekeninge tot die bestuurstate van 'n bankinstelling. Hoewel alle bankinstellings onderhewig is aan algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk, kan verskille voorkom. Aantekeninge tot die

rekeningkundige rekords en enige ander interpretasieverskille, moet gevolglik ook in aanmerking geneem word wanneer verhoudingsgetalle met mekaar vergelyk word.

4.7.5.4 Rekeningkundige beleid

Verhoudingsgetalle moet vir verskillende bankinstellings - asook vir dieselfde bankinstelling - op verskillende datums vergelykbaar wees. Wat vergelykings binne dieselfde bankinstelling betref, moet die resultate vir verskillende tydperke vergelykbaar wees. Byvoorbeeld, voorsienings vir slegte skuld moet deurgaans op dieselfde grondslag hanteer word en depresiasie op vaste bates moet op 'n konsekwente, eenvormige basis verhaal word. Eenvormige rekeningkundige beginsels moet dus deurgaans toegepas word.

Waar die benaderings verskil, moet die banktoesighouer die nodige aanpassings en hergroeperings doen. Veral wat vergelykbaarheid tussen bankinstellings betref, bestaan daar talle faktore wat tot afwykings in finansiële gegewens en resultate lei, byvoorbeeld:

- Beleid ten opsigte van verkryging van vaste bates. Die bankinstelling mag verkies om rekenaars aan te koop - en dus oor eiendomsreg beskik - terwyl 'n ander bankinstelling verkies om rekenaars te huur.
- Ouderdom van bates. In die geval van 'n betreklik nuwe bankinstelling sal depresiasie op vaste bates hoër wees as in die geval van 'n identiese bankinstelling wat reeds langer bestaan. As gevolg van die hoër depresiasie, en wel oor 'n langer termyn van die bates van die gevestigde bankinstelling, sal die boekwaarde van die vaste bates laer wees. Die winsgewendheid van die gevestigde bankinstelling sal dus hoër wees, ten spyte van die feit dat die netto inkomste voor depresiasie van die bankinstellings ewe veel mag wees.
- Bestuur se beleid ten opsigte van voorsiening vir slegte skuld. 'n Bank met 'n konserwatiewe bestuursplan sal neig om deurlopend hoër voorsiening vir slegte skuld te maak as 'n bank met 'n minder konserwatiewe bestuursplan.

4.7.5.5 Omgewingsfaktore

In alle bankinstellings is daar sekere faktore, soos byvoorbeeld die bepaalde ekonomiese toestand of siklus en invloede op bepaalde markte wat veroorsaak word deur onder andere droogtes of stakings, wat buite die beheer van die bankinstellings is. Hierdie faktore het 'n invloed op die bedrywighede van die bankinstellings. Dié faktore moet ontleed en die invloede daarvan moet bepaal word, om vergelykbaarheid te verhoog.

4.7.5.6 Nie-herhalende gebeurtenisse

Buiten omgewingsfaktore, is daar dikwels 'n aantal gebeurtenisse wat na verwagting nie weer gedurende 'n bepaalde finansiële jaar sal voorkom nie. Dit kan voorvalle insluit waar 'n bankinstelling sekuriteite of ander beleggings verkoop om die netto inkomste oor 'n bepaalde tydperk te verhoog.

4.7.5.7 Die uitwerking van vorige bestuursoptrede

Hierdie gebeurtenisse verteenwoordig bestuursoptrede wat voor die huidige ontledingstydperk plaasgevind het en maak derhalwe deel uit van die inherente finansiële toestand van die bankinstelling. Daar moet egter op gelet word dat die uitwerking van vorige bestuursoptrede ongunstig kan wees. 'n Praktiese voorbeeld is waar die huidige bestuur groot voorsienings vir moontlike slegte skuld moet maak as gevolg van swak bestuursbesluite van die vorige bestuur. Ten einde 'n sinvolle ontleding van die huidige bestuur te maak en ook om huidige prestasie met dié van 'n ander bankinstelling te vergelyk, moet die voorsiening vir slegte skuld buite rekening gelaat word.

4.7.5.8 Ander faktore

Ander faktore wat ook vergelykbaarheid kan beïnvloed is aangeleenthede soos die vereiste kapitaalinvestering om mededingende voordeel te behou, internasionale uitbreidings wat sekere unieke vereistes kan stel wat in vorige jare nie gegeld het nie en ook nie-kwantifiseerbare faktore soos die uitwerking van bestuursopvolging. Met bestuursopvolging word die voortdurende proses waar dienende bestuur opgevolg en vervang word deur die volgende bestuursgeslag bedoel. Indien 'n bankinstelling 'n gebrek aan voldoende en bekwame

bestuurders het , kan daar 'n verswakking in die finansiële toestand van die bankinstelling oor tyd wees.

4.7.6 Sinvolheid

Verhoudingsgetalle moet sinvol wees (Reynders et al., 1985:108). Sinvol word ook as "betekenisvol" of "sinryk" beskryf. Dit wil dus voorkom asof die woordbetekenis as uitgangspunt gebruik kan word as gestel word dat verhoudingsgetalle sinvol moet wees. Die Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal omskryf "betekenis" onder andere as "belangrikheid". "Sinryk" word weer onder andere as "deurdag of sinvol" beskryf. Vir verhoudingsgetalle om "sinvol" te wees, moet hulle aan die volgende vereistes voldoen:

- As die verhoudingsgetal deurdag is, beteken dit dat daar 'n sekere mate van verstandelike besinning ten grondslag daarvan is wat aanleiding gee tot sinvolle doelwitte vir ontleding.
- Vir 'n verhoudingsgetal om betekenis te hê, moet dit waarde vir die gebruiker hê.

As die basiese vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen nagekom word, verseker dit dat doelmatige ontledings gedoen kan word indien die banktoesighouer begrip het van die aspek wat ontleed word. Nieteenstaande hierdie vereistes het verhoudingsgetalle sekere voor- en nadele wat vervolgens bespreek sal word.

4.8 Voor- en nadele van verhoudingsgetalle

Die voor- en nadele verbonde aan die gebruik van verhoudingsgetalle het 'n bepaalde effek op hul toepasbaarheid (Reynders et al., 1985:113 e.v.). Voordele gee 'n positiewe rede vir die gebruik van verhoudingsgetalle terwyl die nadele weer 'n beperking op die aanwending daarvan kan plaas. Die sinvolheid van verhoudingsgetalle figureer dus binne die raamwerk van die voor- en nadele. Dit beteken dat enige raamwerk wat oor die sinvolheid van verhoudingsgetalle opgestel word, gedoen word met die onderliggende aanname dat verhoudingsgetalle wel binne perke van die universele voor- en nadele funksioneer.

Die belangrikste voordele vir die banktoesighouer in die gebruik in verhoudingsgetalle is soos volg:

- Dit voorsien 'n eenvoudige en maklik verstaanbare aanbieding van inligting.
- Dit is betekenisvol en verskaf 'n basis vir kommunikasie.
- Dit dwing die banktoesighouer om 'n deeglike studie te loods na al die interne en eksterne faktore wat 'n invloed op die sukses of mislukking van die bankinstelling kan uitoefen.
- Verhoudingsgetalle stel inligting kort en bondig saam.
- Dit stel die banktoesighouer in staat om die mate van sukses te meet aan die hand van vergelykende syfers.
- Vergelykbaarheid word bevorder waar dit moeilik is.
- Identifiseer swakhede en gebreke en kan by die toepassing van doelmatige banktoesighouding, die risikobestuursproses optimaliseer.
- Verhoog bruikbaarheid van inligting.
- Ondersteun doelwitstellings en ook kwantitatiewe meting van prestasie.

Om objektiwiteit in die ontledingsproses te behou, is dit belangrik vir die banktoesighouer om ook van bepaalde nadele van verhoudingsgetalle kennis te neem. Die volgende nadele in die gebruik van verhoudingsgetalle kan geïdentifiseer word:

- Dit verskaf inligting oor 'n statistiese toestand of beeld op 'n bepaalde tydstip.
- Belangrike nie-gekwantifiseerbare risikofaktore word geïgnoreer.
- Is soms moeilik om te interpreteer.
- Is slegs simptome en verskaf geen diagnose van die onderliggende oorsaak nie.
- Verskaf slegs relatiewe waardes wat geen betekenis het nie indien dit nie verder ontleed word nie.

Alhoewel die voor- en nadele 'n rol in die toepassing van verhoudingsgetalle speel, moet dit in die laaste instansie die sinvolheid van die verhoudingsgetal wees wat die finale uitsluitsel rondom die aanwending daarvan behoort te gee.

Met die voor- en nadele van verhoudingsgetalle bekend, is dit belangrik om op die beperkte aanwending van verhoudingsgetalle te wys. Die banktoesighouer moet bewus wees van hierdie beperkinge wanneer verhoudingsgetalle as 'n ontledingsmetode gebruik word.

4.9 Beperkinge in die gebruik van verhoudingsgetalle

Alhoewel verskeie beperkinge (Brigham & Gapenski, 1987:669 e.v.) van verhoudingsgetalle geformuleer kan word, sal slegs die belangrikstes wat van toepassing op die studie is, bespreek word.

4.9.1 Ignoreer nie-kwantifiseerbare faktore

Verhoudingsgetalle gee slegs 'n aanduiding van finansiële of kwantifiseerbare faktore en ignoreer nie-kwantifiseerbare faktore wat 'n groot rol in die vooruitgang of voortbestaan van 'n betrokke bankinstelling kan speel. Faktore soos bestuursvernuf, die graad van mededinging wat ondervind word en die mark- en publieke waarneming van 'n bankinstelling, is slegs enkele nie-kwantifiseerbare faktore wat 'n groot rol kan speel en wat nie gemeet kan word nie.

4.9.2 Foutiewe afleidings

Foutiewe afleidings is moontlik waar 'n enkele verhoudingsgetal in isolasie beskou word. So kan 'n hoë likwiditeitsverhouding die indruk skep dat 'n betrokke bankinstelling geen korttermyn finansiële probleme ondervind nie. Indien die winsgewendheid en die koste van befondsing ontleed word, kan die banktoesighouer wel moontlik tot 'n ander mening en gevolgtrekking kom.

4.9.3 Verskaf nie noodwendig redes vir gebeurtenisse nie

Verhoudingsgetalle verskaf nie noodwendig redes vir mislukking of finansiële agteruitgang nie. Die feit dat 'n bankinstelling 'n lae vlak van kapitaaltoereikendheid handhaaf, mag die gevolg van verskeie faktore wees.

4.9.4 Standaard kan misleidend wees

Die gebruik van 'n rekenkundige gemiddelde as 'n standaard kan baie misleidend wees. Dit verskaf nie genoegsame inligting aangaande die verspreiding van die maatstawwe wat gebruik is om die gemiddeld te bereken nie. 'n Bankinstelling wat byvoorbeeld 'n opbrengs van 15,0 persent op kapitaal lewer, wat in ooreenstemming is met die gemiddelde van die banksektor, mag heeltemal tevrede wees met dié prestasie. Die standaard mag egter misleidend wees indien die berekening gebaseer is op die resultate

van vier groot bankinstellings met 'n nul-opbrengs en vier-en-veertig bankinstellings met 'n opbrengs van 16,4 persent. Die gemiddelde van die agt-en-veertig bankinstellings sal wel 15,0 persent wees, maar 91,6 persent van die bankinstellings sal 'n opbrengs van meer as 15,0 persent hê. Soos reeds aangedui (afdeling 1.6), het die vyf grootste bankgroepe in die RSA-bankwese gedurende die oorsigtydperk ongeveer 88 persent van die totale banksektor se bates besit. Dit is dus nie net die sentrale neiging wat eintlik as maatstaf in die vasstelling van 'n standaard oorweeg moet word nie, maar ook die mate van verspreiding.

Daar bestaan ook argumente dat standaardgemiddeldes nie altyd as 'n maatstaf van vergelyking slaag nie. Hierdie argumente is grootliks daarteen gekant dat standaardgemiddeldes, as standaardgetalle, heeltemal toereikend is in dermate dit die verhoudingsgetalle raak, en dat afwykings van die standaardgemiddelde kan ontstaan as gevolg van drie vername faktore, naamlik:

- Die grootte van 'n bankinstelling volgens totale batewaarde teenoor die totale banksektor.
- Die tradisionele mark van 'n spesifieke bankinstelling, byvoorbeeld 'n vergelyking tussen 'n tradisionele aksepbank en die totale banksektor.
- Die verskille in die datum van finansiële verslaggewing. Verhoudingsgetalle wat gebaseer is op gegewens wat in die balansstaat, inkomtestaat en kapitaaltoereikendheid van 'n bankinstelling en dus ook die vorms DI 100, 200 en 400, verskyn, is inderdaad 'n aanduiding van 'n bankinstelling se finansiële posisie soos op 'n spesifieke datum.

4.9.5 Geouditeerde finansiële state

Die vertraging in die beskikbaarstelling (maksimum 120 dae vanaf die einde van die finansiële jaar van sodanige bankinstelling) van finansiële state en die gevolglike oponthoud in die ontleding van verhoudingsgetalle wat vanaf geouditeerde data bereken is, kan afbreuk doen aan die waarde van verhoudingsgetalle as 'n ontledingsmeganisme. 'n Bankinstelling is 'n dinamiese onderneming en teen die tyd dat geouditeerde finansiële inligting aan die toesighoudende owerheid gelewer word, mag die finansiële toestand daarvan heel anders daar uitsien.

4.9.6 Manipulasie van finansiële state

Die toelaatbare manipulasie en die optof ("window dressing") van finansiële state deur bestuur, kan die waarde van verhoudingsgetalle nadelig beïnvloed. Bankinstellings wat finansiële probleme ontwikkel, kan deur die toedoen van onetiese bestuur neig om balansstaatmanipulasies toe te pas. Bankinstellings kan inkomstemanipulasie toepas deur jaarliks bloot die voorsiening vir slegte skuld aan te pas. Hierdie manipulasies veroorsaak dat verhoudingsgetalle beter vertoon as wat dit daadwerklik is. Daar kan dus geargumenteer word dat 'n skielike verbetering teen die markneiging in, 'n aanduiding van 'n toekomstige probleem kan wees (Gardener, 1981:13).

4.9.7 Gekonsolideerde finansiële state

Hieronder word slegs die ekwiteitsmetode van rekeningkunde bespreek, aangesien bankinstellings slegs hierdie metode mag gebruik vir verslaggewing aan die Departement Banktoesighouding (Regulasies, 1993:8). Volgens die ekwiteitsmetode word egter slegs die belegging in 'n geassosieerde onderneming as 'n bate aangetoon. Slegs daardie deel van die netto inkomste, of verlies van die geassosieerde onderneming wat aan die houermaatskappy toeval, verskyn dan in laasgenoemde se inkomstestaat en word in die balansstaat by die bedrag van die belegging gevoeg of daarvan afgetrek.

Vir die banktoesighouer is die probleem egter dat die risiko van geassosieerde ondernemings met konsolidasie totaal buite rekening gelaat word. Die banktoesighouer moet dus in die ontledingsproses daarop bedag wees dat die filiale en geassosieerde ondernemings wel die bankinstelling se totale risikoprofiel kan verhoog.

4.9.8 Historiese inligting

Die opgawes wat in die ontledingsproses deur die banktoesighouer gebruik word, verskaf noodwendig inligting van bedrywighede wat in die loop van 'n bepaalde tydsinterval plaasgevind het. Dit beteken dat hierdie inligting oud of van historiese aard is. Historiese inligting kan dus die tydige optrede van die banktoesighouer verhoed.

4.10 Betekenis en aard van statistiek

Op grond van die vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen, moet die betekenis en aard van statistiek as databronne bespreek word.

Die woord "statistiek" (Engels: statistics) word gebruik om 'n aantal metodes aan te dui waarvolgens numeriese gegewens op wetenskaplike wyse ingesamel, voorgestel en ontleed word en waarvolgens logiese vertolkings en beslissings gemaak word, gegrond op die resultate van die ontleding.

Statistiek maak deel uit van die wetenskaplike metode van navorsing, waaronder al die metodes van navorsing, van waarneming en beredenering wat doelbewus aangewend word om nuwe kennis te bekom, verstaan word. Voorbeelde van die foutiewe gebruik van statistiese gegewens kom dikwels in dagblaie en tydskrifte voor. Die verkeerde keuse van gevalle wat bestudeer word, onakkurate meting, ontoelaatbare vergelykings en misleidende voorstellings in woorde of deur grafieke, kom algemeen voor.

Verskeie statistiese maatstawwe word gebruik om die resultate van die verhoudingsgetalle te beskryf. In hierdie studie sal na middelwaardes as sodanige maatstawwe verwys word. 'n Middelwaarde is 'n enkele numeriese waarde wat die waarnemings opsom ten opsigte van die onderlinge posisie. Dit is 'n tipiese sentrale waarde waarom die waarnemings gesentreerd is en wat in dieselfde eenheid as die waargenome waardes gemeet word.

Die bekendste middelwaardes is die rekenkundige gemiddelde, mediaan en modus. Daar is ook nog ander maatstawwe van posisie, maar dié word so selde gebruik dat hierdie maatstawwe as minder belangrik beskou word en nie vir die doeleindes van hierdie studie bespreek word nie.

4.10.1 Die rekenkundige gemiddelde

Die woord "gemiddelde" word dikwels in die alledaagse spreektaal gebruik. In statistiek is die rekenkundige gemiddelde die som van al die waardes gedeel deur die aantal waardes (Levin & Rubin, 1991:66). Hierdie waardes kan egter ongegroepeerd of gegroepeerd wees.

Ongegroepeerde waardes

In die geval van ongegroepeerde of onverwerkte waardes kan die rekenkundige gemiddelde maklik bereken word in ooreenstemming met die voorgaande definisie. Byvoorbeeld, die rekenkundige gemiddelde van die risikoprofile van vyf bankinstellings van 73, 74, 72, 75 en 71 is $[(73 + 74 + 72 + 75 + 71) \text{ gedeel deur } 5] = 73$.

Gegroepeerde waardes

As die waarnemings in 'n frekwensietabel gerangskik is, is die waardes van die afsonderlike waarnemings nie bekend nie. Die banktoesighouer is dus genoodsaak om die berekening van die rekenkundige gemiddelde op een of ander aanname te baseer. Stellig die gerieflikste aanname is dat die waardes in elke klasinterval by die middelpunt van die betrokke interval lê.

4.10.2 Die mediaan

Die mediaan van 'n aantal waarnemings is daardie waarde wat die waarnemings, in twee gelyke dele verdeel, wanneer die waardes van klein na groot gerangskik is (Levin & Rubin, 1991:80). Hierdie beskrywing van die mediaan vereis verdere toeligting in soverre die betekenis wat aan die mediaan geheg kan word.

Ongegroepeerde waardes

In die geval van ongegroepeerde waarnemings moet die n-waardes eers volgens grootte gerangskik word. As die aantal waarnemings onewe is, is die mediaan dus die middelste waarde. As die aantal waarnemings ewe is, is die mediaan die rekenkundige gemiddelde van die twee middelste waardes.

Indien die risikogeweegde bateverhouding as persentasie van 'n aantal bankinstellings byvoorbeeld 7, 4, 8, 9, 5 en 12 is, en dit van klein na groot gerangskik word, word 4, 5, 7, 8, 9 en 12 verkry. Die mediaan is dan die waarde in die posisie tussen die derde en die vierde waarde, dit wil sê die mediaan lê presies tussen die middelste twee waardes naamlik 7 en 8. Die mediaan van die risikogeweegde bateverhouding is dus 7,5. Die mediaan van die volgende nege opeenvolgende risikogeweegde bateverhoudings van bankinstellings 6,2, 6,3, 6,4, 6,6, 6,7, 6,8, 6,9, 7,0 en 7,1 is,

is die waarde in die vyfde posisie, dit wil sê die middelste waarde die mediaan.

Gegroepeerde waardes

In die geval van gegroepeerde waarnemings is die waardes reeds volgens grootte gerangskik. Die waarde wat die waarnemings in twee gelyke dele verdeel, word geag daardie waarde te wees wat die oppervlakte van die grafiese voorstelling van die frekwensieverdeling in twee gelyke dele verdeel. Die mediaan kan bereken word deur

die waarde te vind wat ooreenstem met die $\left(\frac{n}{2}\right)$ ste waarneming.

4.10.3 Die modus

Die modus van 'n aantal waarnemings is die waarde wat die meeste voorkom (Levin & Rubin, 1991:86).

Ongegroepeerde waardes

Die modus word selde vir 'n klein aantal waarnemings bereken. In ooreenstemming met die definisie sou die modus van 3, 4, 5, 5, 5, 8, 8 en 9 dus 5 wees. Eweneens sou die twee waardes 8 en 11 albei as die modulusse van 6, 8, 8, 9, 11, 11 en 14 aangewys kon word. In laasgenoemde geval word die stel waardes "bimodaal" genoem. Dit is dus duidelik dat die modus nie altyd met 'n enkele getal gedefinieer kan word nie.

Gegroepeerde waardes

Die bevredigendste wyse waarop die modus bepaal kan word, is deur middel van wiskundige metodes. Dit kan bepaal word deur 'n gelykmatige kromme op die waargenome verdeling te pas en die waarde van die veranderlike te bepaal wat met die maksimum koördinaat ooreenstem. Hierdie proses is redelik ingewikkeld en word nie verder bespreek nie. 'n Bruikbare formule wat die berekening van die modus vir gegroepeerde waarnemings benader kan egter ook gebruik word.

4.10.4 Vergelyking van die middelwaardes

Genoemde drie middelwaardes dui elkeen op sy besondere wyse, en in ooreenstemming met die definisie, 'n posisie met betrekking tot waarnemings aan. Hulle is nie almal ewe geskik as middelwaardes nie (Levin & Rubin, 1991:70 e.v.).

Alhoewel die mediaan maklik geïnterpreteer kan word en redelik dikwels gebruik word, het dit die nadeel dat dit 'n middelwaarde is wat nie op al die waardes gebaseer is nie, maar meer volgens grootte. Die modus is ook maklik interpreteerbaar, maar kan nie maklik noukeurig bereken word nie. Geeneen van hierdie maatstawwe leen hul geredelik tot wiskundige bewerking in verdere ontleding nie. Net so is die maatstawwe minder betroubaar as byvoorbeeld die rekenkundige gemiddelde, in die sin dat die mediaan en modus meer van steekproef tot steekproef verskil as die rekenkundige gemiddelde vir steekproewe van dieselfde grootte, wat uit dieselfde universum getrek is.

Die rekenkundige gemiddelde is op al die waardes gebaseer en is redelik maklik interpreteerbaar en berekenbaar. Dit besit wiskundige eienskappe wat dit bruikbaar maak vir verdere ontleding en verskil oor die algemeen minder van steekproef tot steekproef as die mediaan en modus. Dit is dus 'n betroubare en doeltreffende middelwaarde. 'n Nadeel van die rekenkundige gemiddelde, is dat dit sensitief is vir buitengewoon groot of klein waardes van die veranderlike en ook daardeur beïnvloed word. So byvoorbeeld sal die rekenkundige gemiddelde wesenlik beïnvloed word indien van die groot bankinstellings uitsonderlik goed of swak presteer.

Uit die voorgaande bespreking, kan die gevolgtrekking gemaak word dat die rekenkundige gemiddelde die beste van die drie middelwaardes is. Alhoewel so 'n gevolgtrekking heeltemal geregverdig sou wees en dit ook 'n feit is dat die rekenkundige gemiddelde oor die algemeen veel meer as die ander middelwaardes gebruik word, moet daar tog deur die banktoesighouer gewaak word teen die onoordeelkundige gebruik van die rekenkundige gemiddelde. Die middelwaarde in enige spesifieke geval word grotendeels deur die volgende bepaal:

- die aard en verspreiding van die waarnemings
- die middelwaardebegrip wat die beste ooreenstem met die vraag wat beantwoord moet word en dus die betekenisvolste in die bepaalde geval sal wees
- die vraag of die gegewens verder ontleed en met ander waardes vergelyk gaan

word, al dan nie

Indien die betrokke verdeling simmetries of naastenby simmetries is, is dit feitlik om die ewe watter een van die drie middelwaardes gebruik word. As die verdeling daarenteen baie skeef is, moet die banktoesighouer onthou dat die rekenkundige gemiddelde moontlik nie 'n tipiese middelwaarde sal wees nie. In so 'n geval is dit beter om buiten die rekenkundige gemiddelde, ook die modus en/of mediaan te bereken en al twee (of al drie) weer te gee.

Omdat die drie middelwaardes verskillende begrippe beliggaam, is dit soms wenslik om twee (of al drie) gelyktydig te gebruik. Dit kan die banktoesighouer buitendien 'n aanduiding gee van die graad van assimetrie van die betrokke verdeling. As net een middelwaarde gebruik word, moet dit dié een wees wat die beste ooreenstem met dié wat die banktoesighouer aangaande die waarnemings te wete wil kom.

Indien die ontleding verder gevoer word as net 'n berekening van die middelwaarde - en dit sal meestal die geval wees - het die banktoesighouer feitlik geen ander keuse as om die rekenkundige gemiddelde te gebruik nie. In baie van die statistiese maatstawwe wat ander eienskappe van 'n reeks waarnemings saamvat, soos byvoorbeeld verspreidings- en korrelasie-maatstawwe, maatstawwe van skeefheid en relatiewe spitsheid, speel die rekenkundige gemiddelde 'n belangrike rol omdat dit relatief maklik algebraïes bereken kan word.

Verhoudingsgetalle moet dus gemeet word aan standarde en norme wat beproef en van wesenlike waarde in 'n besondere veld is, voordat dit sinvol gebruik kan word. Alhoewel die resultaat van 'n verhoudingsgetal in een situasie aanvaarbaar kan wees, mag dit onaanvaarbaar in 'n ander wees.

4.11 Verhoudingsgetalle en tydreeksontleding

Die banktoesighouer moet ook tydens die ontledingsproses verhoudingsgetalle en tydreeksontledings met mekaar in verband bring. Met tydreeksontleding word bedoel kwantitatiewe ontleding, waarvan die data wat ontleed word, 'n tydreeks is. Met die oog op doeltreffende ontleding, is dit vir die banktoesighouer noodsaaklik om op die verloop van verskillende groothede in die resultate van sekere verhoudingsgetalle oor tyd te let. Die ontleding kan bestaan uit 'n breë beskrywing van die verloop van een of meer resultate en 'n studie van die vernaamste kenmerke daarvan. Vir sekere doeleindes sal 'n grafiese voorstelling

toereikend wees, want daaruit is dit moontlik om by benadering:

- die aanwesigheid en omvang van veranderinge of skommeling in die resultate vas te stel
- die algemene rigting van veranderinge te bepaal
- 'n vergelyking met ander resultate te maak

Skommeling in die resultate sal oor die algemeen gepaard gaan met sistematiese en toevallige veranderinge in die ekonomie asook beplande bestuursoptrede deur bankinstellings. Tydreeks volgens Levin & Rubin (1991:652) bestaan uit die volgende komponente:

- onreëlmatige skommeling
- seisoenale skommeling
- sikliese skommeling
- langtermintendense

Hierdie komponente word vervolgens verder bespreek.

4.11.1 Onreëlmatige skommeling

Hierdie patroon word aangetref wanneer geen tendens in die data wat vanaf die bankinstellings ontvang is, bestaan nie. Die moontlikheid dat die volgende reeks van waarnemings sal toe- of afneem, is ewekansig. Die tydsverloop is van besondere belang. Waarnemings wat oor die langtermyn 'n besliste tendens toon, mag vir korttermyn doeleindes onreëlmatig wees. Die implikasie kan dus wees dat 'n bepaalde verhoudingsgetal op die korttermyn ook konstant sal wees.

4.11.2 Seisoenale skommeling

Seisoenale skommeling is die resultaat van 'n reeks faktore wat hulle invloed op bepaalde tydstippe laat geld byvoorbeeld tydens die Kersseisoen waar die individuele vraag na kontant hoër as die normale vraag is. Dit bring gevolglik mee dat die tydreeks betreklik reëlmatige fluktuasies volgens die bepaalde tydstippe vertoon.

4.11.3 Sikliese skommeling

'n Sikliese patroon in die data is die gevolg van faktore wat saketoestande oor 'n tydperk van 'n jaar of meer, beïnvloed. Sodanige skommeling is nie altyd ewe intens nie en die tydsduur is ook wisselend van aard.

4.11.4 Langtermyntendense

Die faktore wat hulle invloed geleidelik en reëlmatig oor die langtermyn laat geld, is byvoorbeeld 'n toename of afname in slegte skuld rekeninge. As gevolg hiervan mag die tydreeks 'n tendens tot geleidelike toename of afname oor 'n tydperk toon. Hierdie tendens word die langtermyntendens genoem.

4.12 Samevatting

Verhoudingsgetalle vereenvoudig die ontleding van finansiële gegewens deurdat 'n groot aantal items herlei kan word tot 'n betreklike klein aantal verstaanbare en betekenisvolle aanwysers. Verhoudingsgetalle word ook hoofsaaklik op drie wyses benut. Eerstens as hulpmiddel by die diagnosering van 'n bestaande finansiële toestand. Tweedens as hulpmiddel om voortgesette finansiële prestasie te kontroleer tydens die beheerproses. Laastens as hulpmiddel tydens die beplanningsproses.

Die belangrikste doelwit van verhoudingsgetalontleding is om die gebruikers te voorsien van bruikbare inligting wat by die ontledingsproses nodig is. Gevolglik kan verhoudingsgetalontledings dus beskou word as 'n inligtingsverwerkingstelsel wat ontwerp is om die ontledingsproses te steun. Insgelyks bied verhoudingsgetalle selde die finale antwoord en dien hulle slegs as aanwysers. Oordeel word vereis om die resultate te vertolk en dienoreenkomstig op te tree. Verhoudingsgetalontleding is dus 'n **middel** tot 'n doel, eerder as 'n doel op sigself. Die resultate van verhoudingsgetalle kan as simptomaties beskou word, dit wil sê dit verskaf 'n aanduiding van 'n onderliggende prestasie of tekortkoming - geen feite daaroor of daarvan nie. **Goeie begrip bly kernbelangrik.**

Hierdie hoofstuk het betroubare databronne as voorvereiste by finansiële ontleding aangedui. Alvorens daar op enige verhoudingsgetalle besluit word tydens die ontledingsproses, moet die banktoesighouer die korrektheid, relevantheid en betroubaarheid van die databronne verseker.

Wat egter tot die voordeel van die banktoesighouer tydens die ontledingsproses is, is dat addisionele finansiële inligting ingevolge die Bankwet van bankinstellings aangevra kan word. Indien daar egter op 'n deurlopende basis addisionele inligting bekom moet word, kan geargumenteer word dat sekere DI-opgawes nie aan die reguleringsvereistes voldoen nie. Daar moet dus daarop gelet word indien dit sou plaasvind.

Benewens die onsekerheid wat kan ontstaan betreffende aanvaarbare norme en vergelykbaarheid, kan daar ook onsekerhede ontstaan ten opsigte van die juistheid van die inligting waarop verhoudingsgetalle gebaseer is. Die banktoesighouer sal in die ontledingsproses die inherente aanwending van statistiese tegnieke deeglik moet oorweeg ten einde doelmatige ontledings te kan doen.

HOOFSTUK 5

EMPIRIESE NAVORSING

5.1 Inleiding

In hoofstukke 2 tot 4 is die relevante aspekte tot hierdie studie uitgelig en bespreek. Daar is gefokus op belangrike aspekte onderliggend aan kapitaaltoereikendheid, die kapitaalbegrip en die gebruik van verhoudingsgetalle. Die oogmerk van hierdie hoofstukke is die sistematiese uiteensetting van inligting om die navorsingsdoelwit van hierdie studie te bereik.

In hierdie hoofstuk word die empiriese navorsingsresultate van die studie weergegee. Die waarde van hierdie hoofstuk is daarin geleë dat dit 'n stap is in die identifisering van die verhoudingsgetalle wat moontlik gebruik kan word om kapitaaltoereikendheid van bankinstellings te ontleed. Op grond van hierdie navorsing sal dit moontlik wees om aanbevelings te maak, waarvolgens die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings doeltreffender ontleed kan word. Data wat vir doeleindes van hierdie studie bekom is, word bespreek deur dit te analiseer en te interpreteer ten einde gevolgtrekkings te maak wat die navorsingsdoelwit sal verwesenlik.

Hoofstuk 5 word ingelei met die navorsingbenadering wat vir doeleindes van hierdie studie gevolg is. Die navorsingbenadering is so saamgestel dat die geldigheid, betroubaarheid en objektiwiteit van hierdie studie bevorder word deur die sistematiese uiteensetting van die empiriese navorsingsproses en resultate.

Die empiriese navorsing van hierdie studie is gebaseer op internasionale samesprekings met die VSA en die VK en 'n opname onder banktoesighouers en bankinstellings in Suid-Afrika. In die eerste gedeelte van die empiriese navorsing is daar gefokus op die benaderings van die VSA en die VK. Dit word opgevolg met die empiriese navorsingsresultate wat onder die banktoesighouers en bankinstellings in Suid-Afrika gedoen is.

Hoofstuk 5 identifiseer dus die verhoudingsgetalle wat gebruik word deur die banktoesighouers en die bankinstellings wat deelgeneem het aan die ondersoek in die ontleding van die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings. Die aanbevelings gebaseer op die bevindings van

hoofstuk 5, word in hoofstuk 6 van hierdie studie gedoen.

5.2 Navorsingsmetodologie

Navorsingsdoelstellings kan volgens Mouton et al., (1992:45) in die volgende verdeel word, te wete:

- verkennende navorsingsdoelstellings
- beskrywende navorsingsdoelstellings
- verklarende navorsingsdoelstellings

Omdat min empiriese navorsing beskikbaar is aangaande die gebruik van verhoudingsgetalle om kapitaaltoereikendheid van bankinstellings te ontleed, is hierdie studie hoofsaaklik verkennend van aard, met die doel om verhoudingsgetalle voor te stel wat gebruik kan word om kapitaaltoereikendheid van bankinstellings doeltreffender te beoordeel.

Een van die belangrikste faktore wat die bepaling van die geldigheid en betroubaarheid van 'n navorsingstudie bepaal, is in die keuse van die populasie vir die studie. Die populasie vir hierdie studie is eerstens die VSA- en die VK-reguleerders en tweedens die banktoesighouers en die bankinstellings in die RSA. Die keuse vir die totale populasie was beperk tot bogenoemde vir die redes wat hieronder genoem word.

5.2.1 Internasionale opname

Die internasionale opname spruit voort uit 'n internasionale besoek wat in 1991 onderneem was. Die internasionale ondersoek was tot die VSA- en die VK-reguleerders beperk vir die volgende redes:

- Die kursus in bankregulering wat aangebied is, was alleen vir banktoesighouers van ontwikkelende lande onder wie die RSA ressorteer.
- Die Federale Reserwebank in New York word as een van die vernaamste reguleerders beskou, vanweë hulle besondere posisie in die wêreld se finansiële markte. Gevolglik is die Federale Reserwebank by die ondersoek ingesluit vanweë belangrike bydrae wat dit kan lewer.

- Die RSA finansiële sektor en meer bepaald die banksektor se noue bande met die VK het gedurende die jare van sanksies, om historiese redes, staande gebly.
- Die RSA bankinstellings wat tydens die jare van ekonomiese sanksies buitelandse verteenwoordiging gehad het, was verteenwoordig in die VK en gevolglik kon die Bank van Engeland baie relevante inligting gee, aangesien hulle vertrouwd was met die metodes wat deur Departement Banktoesighouding toegepas word.
- Weens ekonomiese redes is die toer beperk tot die lande wat besoek was.

Die empiriese navorsing van hierdie internasionale besoek berus op teoretiese navorsing asook kursusmateriaal wat vooraf bekom is. Dit is aangevul met gesprekvoering met lede van die onderskeie instansies wat besoek is. Die gesprekvoering in die VSA was informeel van aard en het gefokus op praktiese ontledingsmetodes wat tydens die kursus behandel is. Tydens die besoek aan die Bank van Engeland is die ontleding van kapitaaltoereikendheid aan die hand van hulle eie interne dokumentasie bespreek. Die doel van hierdie navorsing was om 'n internasionale siening te kry oor die verhoudingsgetalle wat gebruik kan word.

5.2.2 Plaaslike opname - banktoesighouers

Vir doeleindes van hierdie studie is daar geen seleksie onder die banktoesighouers wat meer as een jaar banktoesighoudingondervinding het, toegepas nie. Die onderlinge motivering vir hierdie besluit was die relatiewe klein hoeveelheid banktoesighouers wat aan die opname kon deelneem. Die posstelsel in die Departement Banktoesighouding gedurende die opname het voorsiening gemaak vir 14 banktoesighouers. Nege banktoesighouers het die vraelyste voltooi, aangesien die ander poste ten tye van die ondersoek vakant was óf die banktoesighouer het minder as een jaar ondervinding gehad. Drie banktoesighouers het tydens die opname minder as een jaar ondervinding gehad. Een jaar is geag om die minimum tydperk te wees aangesien die risiko-ontledingsproses 'n ingewikkelde proses is wat slegs deur grondige kennis van alle risiko-areas sinvol ontleed kan word.

Dit sou geen doel dien om hierdie opname te herhaal onder die nuwe banktoesighouers nie, aangesien die nuwe banktoesighouers eers die nodige ondervinding sou moes opdoen alvorens waardevolle insette van hulle verkry sou kon word. Die vraelyste wat

aan die banktoesighouers van Departement Banktoesighouding vir voltooiing voorsien is, word in bylae F van hierdie studie getoon.

Die banktoesighouers is ook in hierdie opname ingesluit aangesien hulle 'n waardevolle inset tot die onderliggende doelwit van hierdie studie kan lewer.

5.2.3 Plaaslike opname - bankinstellings

Hierdie studie het geselekteerde plaaslike bankinstellings betrek tydens die empiriese navorsing aangesien dit sou verseker dat al die verskillende rolspelers se insette verkry sou word. Hierdeur word verseker dat die aanbevelings aan die einde van hierdie studie ook die menings van die bankinstellings verteenwoordig. Vir doeleindes van die navorsing is die volgende bankgroepe geselekteer:

- Amalgameerde Banke van Suid-Afrika Beperk
- Eerste Nasionale Bank Beherend Beperk
- NBS Beherend Beperk
- Nedcor Beperk
- Standard Bank Beleggingskorporasie

Die kriteria wat gegeld het vir die seleksie van hierdie bepaalde bankgroepe was die volgende:

- Die bankinstellings en hulle bankfiliale se bates het ongeveer 88 persent van die totale banksektor in die RSA verteenwoordig (SARB, 1993a:46 e.v.). Vanweë hulle posisie in die banksektor, beklee verteenwoordigers van hierdie bankgroepe verskeie posisies in die verskillende advieskomitees van die banksektor. Hulle is dus in die ideale posisie om die navorsingsdoelwitte vanuit 'n wyer persektief te beoordeel.
- Hierdie bankinstellings, met die uitsondering van NBS, het internasionale blootstellings vanweë hulle buitelandse bedrywighe en is dus veral geskik om sinvolle insette te lewer.
- Die onderlinge prestasies van hierdie bankinstellings is gedurende die oorsigtydperk van hierdie studie ontleed.

Addisioneel tot hierdie bankgroepe is ander bankinstellings ook in die empiriese navorsing ingesluit, te wete:

- BOE Aksepbank Beperk
- Boland Bank Beperk
- Mercantile Bank Beperk
- Société Générale Suid-Afrika Beperk

Hierdie bankinstellings is ingesluit by die bankgroepe aangesien dié bankinstellings hul eiesoortige vraagstukke tot kapitaaltoereikendheid het. Hulle is óf kleiner genoteerde bankinstellings óf ongenoteerde bankinstellings wat deur nie-institusionele beleggers beheer word.

Die vraelyste (sien bylae F) is aan die gekose bankgroepe wat hierbo genoem is, gepos. Die seleksie van die bankgroepe het tot gevolg gehad dat:

- bankinstellings waarvan die bates ongeveer 90 persent (SARB, 1993a:46 e.v.) van die totale banksektor verteenwoordig in die studie opgeneem is
- ses van die top tien bankgroepe wat betref opbrengs op kapitaal, ingesluit is in die empiriese navorsing wat 'n aanduiding van hulle onderlinge prestasies is (KPMG Aiken & Peat, 1994:23)
- al die tradisionele tipe bankinstellings naamlik handels-, aksep- en algemene bankinstellings in die empiriese navorsing ingesluit is

Ten tye van hierdie navorsing was daar 41 geregistreerde bankinstellings in die RSA. Hiervan was een bankinstelling, naamlik Alpha Bank Beperk, onder voorlopige likwidasie.

Indien die bankfiliale van die groter bankgroepe wat ondersoek is, in berekening gebring word, is 'n totaal van 14 bankinstellings, wat 35 persent verteenwoordig, uit 'n moontlike 40 bankinstellings in die navorsingsondersoek ingesluit.

5.2.4 Empiriese navorsingsproses

Om te verseker dat hierdie studie se navorsing voldoen aan die vereistes van 'n volwaardige wetenskaplike ondersoek, is vraelyste aan die banktoesighouers van die Departement Banktoesighouding en bepaalde bankinstellings vir voltooiing oorhandig. Die doel met hierdie navorsing was om insette van banktoesighouers en bankinstellings te verkry aangesien hulle, soos reeds genoem is, 'n waardevolle bydrae kan lewer tot die verwesenliking van die doelwit van die studie.

Ten einde die studie by die gestelde doelwitte te hou en om ook die betroubaarheid te verseker, is klem gelê op die volgende:

- Slegs vrae wat relevant is tot die studie is ingesluit.
- Die navorsing is op huidige kapitaaltoereikendheidvraagstukke gerig.
- Die benadering van die navorsing is spesifiek en 'n formele proses is gevolg, wat verseker dat indien 'n soortgelyke studie onderneem sou word, dieselfde resultate verkry sal word.
- Die navorsing is ter ondersteuning van die relevante sake in die bankwese.
- Oop vrae is ook ingesluit om addisionele terugvoering oor relevante aspekte te ontlok.

Die gestruktureerde vraelys is as meetinstrument vir doeleindes van die studie gebruik. Hierdie vraelys is so saamgestel dat:

- hoflikheid in ag geneem is
- die doelwitte van hierdie studie verwesenlik word deur, eenvoudige, konsekwente en relevante vrae te stel

5.2.5 Beperkinge van en probleme met die opname

Die grootste bedreiging vir die geldigheid van die opnameresultate is 'n swak responskoers. Die banktoesighouers en die bestuurslui van die bankinstellings moes vrae beantwoord waarvoor hulle sekere verantwoordelikheid dra. Dit het tot gevolg gehad dat vrae in sommige gevalle moontlik nie objektief beantwoord sou word nie,

veral as die respondent in 'n slegte lig gestel kan word.

Aangesien die doel van hierdie studie verkennend van aard is, is die vrae in die vraelys dienooreenkomstig gestruktureer ten einde insig aangaande die probleem te verkry. Vrae is meestal gerig op die identifisering van tekortkominge in die huidige benadering tot die berekening van die kapitaalvereistes en die gepaardgaande ontledings. In hierdie navorsingsonderzoek is daar nie gepoog om vas te stel of die huidige taak wat deur die banktoesighouers vervul word, goed of swak verrig word nie. Responskoers as bedreiging vir geldigheid, is teengewerk aangesien die motivering vir die respondente om vrae te probeer manipuleer beperk is, deurdat die vraelys anoniem voltooi is. Dit het tot gevolg gehad dat alle vraelyste volledig, met die uitsondering van die onderstaande punt, voltooid terugontvang is.

Geen wesenlike probleme was ondervind met die data-insameling by die banktoesighouers nie. Die vraag oor die impak van artikel 70(5)(a)(iv) wat handel oor aantastings teen kapitaal, het egter wel probleme verskaf. Twee respondente - 'n banktoesighouer en 'n bankinstelling wou nie hierdie vraag beantwoord nie, aangesien hulle van mening was dat moontlike sensitiewe inligting deur die beantwoording van hierdie vraag publiek gemaak sou word. Weens die vertroulikheidsaspek is hierdie ondersoek ten opsigte van hierdie bepaalde bankinstelling nie verder voortgesit nie.

Probleme wat deur sekere bankinstellings ondervind is, is dat meer as een persoon by die kapitaalbestuursproses van die bankinstellings betrokke is. Die belangrikste rede hiervoor is dat die risikobestuurskomitee sekere aspekte soos kapitaalreservering hanteer en die finansiële beamptes weer meer vertrouwd was met aspekte van die Bankwet.

5.3 Empiriese navorsingsresultate

Soos reeds ten tye van die inleiding van hierdie hoofstuk bespreek is, berus die empiriese navorsing op twee aspekte. In die eerste is die empiriese navorsing waar gefokus word op die internasionale ondersoek. Dit word vervolgens bespreek.

5.3.1 Die Verenigde State van Amerika

Vir elke land wat ondersoek is, word kortliks toegelig met agtergrondinligting tot die betrokke land se reguleringsraamwerk. Dit word opgevolg deur die metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken. In die laaste gedeelte van elke betrokke land word die ontleding van kapitaaltoereikendheid bespreek. Die begrip kernkapitaal wat tydens die VSA en VK bespreek word, is vergelykbaar met die RSA se primêre kapitaal, terwyl die aanvullende kapitaal met die RSA se sekondêre kapitaal vergelyk kan word. Die VSA-geregistreerde bankinstellings het 'n keuse of hulle onder die federale of individuele staatsgesag geïnkorporeer wil word. Voorts is alle bankinstellings wat federaal geïnkorporeer is, onder die toesig van die federale gesagsliggame. Die drie federale instansies wat met die toepassing van regulasies gemoeid is, is:

- die Kontroleur van die Betaalmiddel
- die Federale Reserwebank, wat weer deur die Federale Reserweraad beheer word
- die Federale Depositoversekeringskorporasie (FDIC) ("Federal Deposit Insurance Corporation")

Om die koste van oorvleueling en duplikasie te verminder en die bankinstellings doeltreffend te beheer, het die drie federale agentskappe hulle onderskeie verantwoordelikhede gerasionaliseer. Onder die voorsitterskap van die Kontroleur van die Betaalmiddel is die "Federal Financial Institutions Examination Council" in die lewe geroep om aandag te skenk aan die standaardisasie van ondersoek- en beheermetodes (Spong, 1990:44). Hoewel bankinstellings deur drie federale gesagsliggame en verskillende staatsagentskappe beheer word, word die Federale Reserweraad as die vernaamste reguleerder beskou.

Alvorens daar na die kapitaaltoereikendheidsbenaderings gekyk word, moet die begrip kapitaal, soos dit in die VSA-literatuur aangeteken is, verduidelik word. Die VSA-reguleerders gebruik 'n kern- en aanvullende kapitaalbegrip waaraan die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings en bankbeheermaatskappye gemeet word. Die omskrywing van hierdie begrippe is belangrik, aangesien die begrippe telkens in die

verhoudingsgetalle gebruik word. Onder die kernkapitaal word die volgende ingedeel:

- die uitgereikte opbetaalde gewone aandelekapitaal
- nie-aflosbare nie-kumulatiewe voorkeuraandele. Vir bankbeheermaatskappye word dié voorkeuraandele egter tot 25 persent van kernkapitaal beperk
- die minderheidsbelange van gekonsolideerde filiale wat tydens konsolidasies ingereken kan word
- gepubliseerde reserwes wat aandelepremies, algemene of ander reserwes geskep uit gerealiseerde inkomste van vorige jare insluit
- huidige jaar se onverdeelde inkomste

Die minimum kernkapitaal wat 'n bankinstelling moet handhaaf is op vier persent van die vereiste kapitaalbasis vasgestel. Die omvang van kwalifiserende aanvullende kapitaal word beperk tot 100 persent van die aangesuiwerde kernkapitaalbasis. Die aangesuiwerde kernkapitaalbasis word verkry nadat klandisiewaarde en ander ontasbare bates van die kernkapitaal afgetrek is. Die aanvullende kapitaal bestaan uit die volgende:

- Ander mengvorme van aflosbare voorkeuraandele.
- Saamgestelde hibridiese kapitaalinstrumente ("hybrid capital instruments"). Sekere instrumente beskik oor eienskappe van sowel aandelekapitaal as skuld. Bankinstellings word gevolglik toegelaat om hierdie instrumente by die aanvullende kapitaalbasis in te sluit.
- Ondergeskikte skuldinstrumente.
- Voorsienings vir slegte skulde.

Die vereistes wat in die VSA toegepas word, bepaal dat sekere items, in ooreenstemming met die riglyne van die Basel-ooreenkoms, van totale kapitaalbasis afgetrek moet word om die netto kwalifiserende kapitaalbasis te kry. Die items wat van totale kapitaalbasis afgetrek moet word, is:

- Beleggings in ander bankgroepe en -instellings.
- Die bedrae ooreenkomstig die Basel-ooreenkoms se riglyne met betrekking tot beleggings in ongekonsolideerde filiale. Die VSA-reguleerders bepaal dat die volle bedrag van beleggings in ongekonsolideerde filiale wat bank en finansiële aktiwiteite

bedryf, van die totale kapitaalbasis afgetrek moet word.

- Ander aftrekkings soos bepaal deur die VSA-reguleerders.

Die VSA erken nie die volgende elemente vir die berekening van die kapitaalbasis nie:

- Die hantering van herwaarderingsreserwes volgens die vereistes van die VSA verskil van dié van die Basel-ooreenkoms, deurdat die VSA-reguleerders, in teenstelling met die Basel-ooreenkoms, geen herwaarderingsreserwes as komponent van aanvullende kapitaal toelaat nie.
- Ongepubliseerde reserwes word ook nie in die VSA toegelaat nie, terwyl dit volgens die riglyne van die Basel-ooreenkoms as 'n komponent van aanvullende kapitaal mag dien.

Wat die kapitaaltoereikendheid van bankbeheermaatskappye betref, gaan dit veral oor die veiligheid van bankinstellings in 'n spesifieke bankgroep. Die Federale Reserweraad is gesteld daarop dat die groepbedrywighede van bankbeheermaatskappye nie die bankinstellings se vermoë om hul verpligtinge na te kom, in gevaar moet stel nie. Elke bankinstelling en sy bankbeheermaatskappy word ontleed om die kapitaaltoereikendheid te bepaal.

Die huidige kapitaalvereistes wat voortspruit uit die riglyne van die Basel-ooreenkoms van 1988, is op alle bankinstellings en bankbeheermaatskappye van toepassing en nie slegs op internasionale bankinstellings soos deur die Basel-ooreenkoms voorgestel is nie. Die VSA-reguleerders ontleed ook bankbeheermaatskappye met gekonsolideerde bates meer as \$150 miljoen. Vir bankbeheermaatskappye met minder bates, word slegs die bankinstellings in die groep ontleed, tensy die bankbeheermaatskappy ander sake bedryf waar daar 'n hoë ratverhouding teenwoordig is of waar daar 'n groot komponent skuld teenoor die publiek is.

Die VSA-benadering tot toesighouding is 'n ter plaatse ("on-site") benadering. Hiermee word bedoel dat die toesighouers fisies by die bankinstellings ondersoeke doen.

5.3.1.1 Metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken

Die kwartaallikse opgawes, vorm FFIEC 032 (sien bylae A), wat die bankinstellings aan die reguleerders beskikbaar stel, word gebruik om kapitaaltoereikendheid te ontleed en om norme te ontwikkel waarvolgens tendense waargeneem kan word. Die kapitaaltoereikendheid van die bankinstellings word egter nie bloot op grond van 'n verhoudingsgetal beoordeel nie, maar in 'n breër verband ontleed. Aandag word veral gegee aan gereelde inspeksies van die bankinstellings, ten minste een keer in 18 maande. Aandag word ook gegee aan die indrukke wat banktoesighouers kry van die kapitaalposisie, die kwaliteit van die bateportefeulje, die inkomstevermoë, die likwiditeit, en die bestuur van die bankinstelling.

Ingevolge die wetlike magte aan die reguleerders toevertrou, doen hulle twee soorte ondersoeke na die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings, naamlik:

- 'n gedeeltelike ondersoek
- 'n volledige ondersoek

Bankinstellings met kapitaaltoereikendheidsprobleme word minstens een keer elke 12 maande volledig ondersoek. Bankinstellings waarvan die kapitaaltoereikendheid nie onder verdenking is nie, word ten minste elke 18 maande volledig ondersoek. Kleiner bankinstellings sonder finansiële probleme word alternatiewelik volledig en gedeeltelik ondersoek.

Die FDIC publiseer jaarliks 'n lys van marginale bankinstellings, dit wil sê bankinstellings wat nie sonder hulp van die toesighoudende reguleerder in staat is om hulle verpligtinge ten volle na te kom nie (Federal Reserve Bank of Atlanta, 1983:8). Bankinstellings wat as marginale bankinstellings geklassifiseer is, word meer dikwels ondersoek en die FDIC sorg dat die bestuursbeginsels wat deur die FDIC voorgeskryf word, streng nagekom word.

Uit die ter plaatse ondersoek van die bankinstellings spruit dikwels aangeleenthede wat onmiddellike aandag verg. Die sukses wat behaal word, word grootliks bepaal deur die program van aksie wat opgestel word om regstellende stappe te neem. 'n Bankinstelling wat nie oor toereikende kapitaal beskik nie, word ingelig oor moontlike kapitaalbronne en die nadele verbonde aan te vinnige bategroei sonder 'n ooreenkomstige verbetering in winsgewendheid en veral die opbrengs op die totale bates. Bankinstellings met strukturele kapitaalprobleme ontvang voorligting oor die voor- en nadele van te min kapitaalmiddele en die wenslikheid, al dan nie, om 'n kleiner dividend te betaal en 'n groter gedeelte van gerealiseerde inkomste terug te hou. In die verlede het die Kontroleur van die Betaalmiddel selfs gemaan dat bankinstellings verbied sal word om dividende te betaal indien daar nie aan die kapitaalvereistes voldoen word nie.

5.3.1.2 Ontleding van kapitaaltoereikendheid

Die gradering van bankinstellings is 'n vertroulike aangeleentheid en die individuele bankinstellings word nie in kennis gestel van die uitslag daarvan nie. Indien die betrokke bankinstelling na die mening van die reguleringspan nie sy gebrek aan kapitaaltoereikendheid kan oorkom nie, word die direksie ooreenkomstig verwittig.

In gevalle waar bankinstellings ernstige finansiële vraagstukke in die gesig staar, word die eksterne ouditeure van die bankinstelling vertroulik ingelig. 'n Plan van aksie word vervolgens uitgewerk wat deur die bestuur gevolg moet word om die bankinstelling finansiël weer op 'n gesonde grondslag te plaas.

Voortdurende pogings is aangewend om die doeltreffendheid van bankregulering in die VSA te verhoog, veral met die opkoms van die bankbeheermaatskappye. Derhalwe het die Federale Reserweraad in 1978, in samewerking met die ander owerhede, met 'n nuwe verbeterde graderingstelsel na vore gekom. Hierdie benadering word kortweg die **CAMEL-benadering** genoem, waar C vir kapitaaltoereikendheid ("capital adequacy"), A vir batekwaliteit ("assets quality"), M vir bestuur ("management"), E vir inkomste ("earnings") en L vir likwiditeit ("liquidity") staan.

Die CAMEL-benadering vereis dat die banktoesighouer veral fokus op die batekwaliteit indien 'n ontleding van kapitaaltoereikendheid gedoen word. Volgens dié benadering kan batekwaliteit slegs indringend ontleed word tydens 'n ter plaatse ondersoek.

Faktore wat tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid in ag geneem en met homogene groepe vergelyk word, is die volgende:

- die beplanning in terme van uitbreiding van takke, ander kapitaalintensiewe projekte wat onderneem gaan word en die begrote groei van monetêre waardes in bankbedrywighede
- die kwaliteit van die bestuur
- die volume risikobates en die onderliggende batekwaliteit daarvan
- faktore wat vergelykbaarheid beïnvloed
- toegang tot die kapitaalmark en die potensiële ondersteuning van bestaande aandeelhouders
- die huidige vlak van inkomste en die dividendbeleid
- die kwaliteit van die kapitaalbasis
- die grootte van die bankinstelling en die tipe bankinstelling

Om die resultate van die balansstaatontleding en veral die ontleding van die kapitaalposisie sinvol aan te bied, verdeel die Federale Reserweraad bankinstellings in verskillende homogene groepe ("peer groups"). Die volgende maatstawwe word gebruik om 'n homogene groep saam te stel:

- die grootte van die monetêre waarde van die bates van die bankinstellings
- die tipe bankbedrywighede
- die aanwesigheid, al dan nie, van takkantore
- of die bankinstelling in 'n stedelike of plattelandse gebied geleë is

Die individuele bankinstellings se verhoudingsgetalle word daarna met die rekenkundige gemiddelde van die homogene groep vergelyk, en die persentasie afwyking van elke bankinstelling teenoor die groepgemiddelde word vasgestel.

Die CAMEL-benadering het 'n bepaalde graderingstelsel waarvolgens bankinstellings ten opsigte van elkeen van vyf elemente wat ondersoek word, op 'n skaal van een tot vyf gegradeer word. In die beoordeling van kapitaaltoereikendheid word die volgende parameters gebruik:

- Gradering van 1. Totale kapitaalverhouding van 7,0 persent terwyl die primêre kapitaalverhouding 6,0 persent is. Die risikogewegde bateverhouding moet ten minste 11,0 persent wees en die batekwaliteit moet ten minste 'n 2-gradering ontvang.
- Gradering van 2. Totale kapitaalverhouding van 6,0 persent terwyl die primêre kapitaalverhouding 5,5 persent is. Die batekwaliteit moet ten minste 'n 3-gradering ontvang.
- Gradering van 3. Totale kapitaalverhouding van 5,5 persent terwyl die primêre kapitaalverhouding 5,0 persent is. Die batekwaliteit moet ten minste 'n 4-gradering ontvang.
- Gradering van 4. Totale kapitaalverhouding van 5,0 persent terwyl die primêre kapitaalverhouding 5,0 persent is. Die risikogewegde-items oorskry die primêre kapitaalbasis.
- Gradering van 5. Totale kapitaalverhouding en die primêre kapitaalverhouding is kleiner as 5,0 persent. Die bates met 'n twyfelagtige gradering oorskry die primêre kapitaalbasis.

Die volgende verhoudingsgetalle (uitgedruk as persentasie) om kapitaaltoereikendheid te ontleed, word gebruik. Die verhoudingsgetalle wat deur die VSA-reguleerders gebruik word om die ander elemente van die CAMEL-benadering te ontleed, word nie in hierdie studie bespreek nie.

$$\text{Risikogeweegde bateverhouding} = \frac{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

Risikogeweegde bateverhouding is die vereiste minimum kapitaal waaraan bankinstellings van lande wat die Basel-ooreenkoms se kapitaaltoereikendheid voorskrifte aanvaar het, moet voldoen. Die minimum vereiste wat ook in die VSA geld, is agt persent.

Daar word deurgaans in die studie verwys na risikogeweegde-items en die term behoort verklaar te word. Dié term word gebruik wanneer daar na bates en alle ander risiko's wat onderhewig is aan kapitaalvereistes verwys word, nadat dit met die toepaslike risikogewig aangepas is. Die risikogeweegde-items is dus die wiskundige resultaat van die items onderhewig aan kapitaalvereistes, met die toepaslike risikogewig vermenigvuldig.

Indien die totale residensiële verband-lenings van 'n bankinstelling wat toegestaan is, en wat nie agterstallig is nie, byvoorbeeld R2 miljoen bedrae sal dit met 50 persent vermenigvuldig word in gevolg van die Suid-Afrikaanse vereistes om die risikogeweegde waarde vir die residensiële portefeulje van R1 miljoen te kry. Vir meer besonderhede sien bylae E.

Die banktoesighouer gebruik dus hierdie verhoudingsgetal om te bepaal of daar aan die minimum vereistes voldoen word. Volgens die CAMEL-benadering is die risikogeweegde bateverhouding 'n goeie maatstaf om die kapitaaltoereikendheid van 'n bankinstelling te bepaal. Die volgende afleidings kan uit hierdie verhoudingsgetal gemaak word:

- **Die omvang van die verliesabsorberingsvermoë van die kapitaalbasis.**
- **Die verwantskap tussen die kapitaalbasis en risikogeweegde-items.**

Totale kapitaalverhouding =

$$\frac{\text{totale kapitaalbasis}}{(\text{gemiddelde kwartaallikse risikogeweegde-items})\text{-aansuiwerings}}$$

Hierdie verhoudingsgetal verskaf 'n algemene oorsig oor die kapitaaltoereikendheid van 'n bankinstelling. Die verhoudingsgetal bring die kapitaaltoereikendheid direk in verband met bates wat potensieel sal daal, indien verliese ondervind sou word.

Die aansuiwerings wat vereis word, is die volgende:

- klandisiewaarde
- beleggings in ongekonsolideerde filiale
- oordragrisiko reserwes
- reserwes nie ingesluit in kapitaal nie
- beleggings in ander bankinstellings

Die risikogewigte wat op bankinstellings se items bereken word, weerspieël die risiko van die verskillende tipes besigheid wat deur die bankinstelling bedryf word, met die gevolg dat die totale risiko waaraan die bankinstelling blootgestel is, aangedui word. (Kritiek teen die risikogewigte word tydens die plaaslike empiriese navorsing bespreek.)

Hoe hoër dié verhouding, hoe laer is die relatiewe risiko van mislukking. Soos hierdie verhoudingsgetal toeneem, verklein die hefboomvermenigvuldiger en verlaag die opbrengs op kapitaal vir enige gegewe opbrengs op bates. Deur hierdie verhoudingsgetal te verhoog, kan die banktoesighouers dus 'n effektiewe plafon plaas op die maksimum uitbreidingskapasiteit van 'n bankinstelling vir 'n gegewe hoeveelheid kapitaal.

Indien banktoesighouers bepaal dat dié verhouding verhoog moet word, beteken dit dat meer kapitaal gehou moet word vir elke transaksie wat aangegaan word. Die bankinstelling sal óf sy kapitaal moet vermeerder óf sy risiko's moet verminder, ten einde aan die nuwe vereistes te voldoen.

Primêre kapitaalverhouding =

$$\frac{\text{kernkapitaalbasis}}{(\text{gemiddelde kwartaallikse risikogeweegde-items})\text{-klandisiewaarde}}$$

In die VSA staan hierdie verhouding as "tier 1 capital ratio" bekend. Primêre kapitaalverhouding is 'n verfyning van die eersgenoemde verhoudingsgetal. **Die inherente kwaliteit van die kapitaalbasis word hierdeur ontleed. Hierdie verhoudingsgetal moniteer ook of die bankinstelling aan die wetlike vereistes voldoen.** Daar word van bankinstellings in die VSA vereis dat hierdie verhoudingsgetal ten minste vier persent moet wees. **Hierdie verhoudingsgetal word ook in 'n gewysigde formaat gebruik waar die primêre kapitaalbasis verminder word met klandisiewaarde en ander ontasbare bates. Hierdeur word verseker dat kapitaalbasis aangesuiwer word tot slegs die kapitaalmiddele wat aangewend kan word om verliese te help absorbeer.**

$$\text{Kredietrisiko-kapitaalverhouding} = \frac{\text{kernkapitaalbasis}}{\text{lenings en voorskotte}}$$

Die oorgrote meerderheid van verliese in bankinstellings word tradisioneel in die lenings en voorskotte-portefeulje aangetref. **Die doel van hierdie ontleding is om die relatiewe toereikendheid van kapitaal teenoor die totale lenings en voorskotte-portefeulje te ontleed.** Die banktoesighouer kan dus 'n goeie indruk kry van die bankinstelling se risikoblootstelling aan lenings indien die verhoudingsgetal bereken word.

$$\text{Kapitaalaanwendingverhouding} = \frac{\text{kernkapitaalbasis}}{\text{vaste bates}}$$

Die doel van hierdie ontleding is om die aanwending van die kernkapitaalbasis te bepaal. Die banktoesighouer kan deur die gebruik van hierdie verhoudingsgetal bepaal of daar nog kernkapitaal beskikbaar is wat gebruik kan word vir ander finansieringsbehoefes.

In die finale beoordeling word bankinstellings en/of bankbeheermaatskappy op grond van 'n saamgestelde puntetelling beoordeel. Die saamgestelde punt vir elke bankinstelling word verkry deur eers die individuele puntetelling van die vyf afsonderlike elemente te bereken. Die somtotaal van hierdie elemente word deur vyf gedeel om die saamgestelde puntetelling te verkry.

Die bankinstelling en/of die bankbeheermaatskappy word dan gekategoriseer ooreenkomstig die volgende verdeling van die saamgestelde puntetelling:

- Beoordeling 1. Die gemiddeld van die saamgestelde puntetelling val in die 1 - 1,4 grens. Hiervolgens is die bankinstelling en/of bankbeheermaatskappy kerngesond en geen toesighoudende besorgdheid bestaan nie. Die bankinstelling en/of die bankbeheermaatskappy is in staat om eksterne ekonomiese en finansiële versteurings goed teen te staan. Alle toesighoudende aspekte kan ook deur die normale kanale geskied.
- Beoordeling 2. Die gemiddeld van die saamgestelde puntetelling val in die 1,5 - 2,4 grens. Hiervolgens is die bankinstelling en/of bankbeheermaatskappy in beginsel gesond, en geen toesighoudende besorgdheid bestaan nie, aangesien die geïdentifiseerde risiko-areas suksesvol aangespreek word. Die bankinstelling en/of die bankbeheermaatskappy is in staat om eksterne ekonomiese en finansiële versteurings te weerstaan. Alle toesighoudende aspekte kan ook deur die normale kanale geskied.

- Beoordeling 3. Die gemiddeld van die saamgestelde puntetelling val in die 2,5 - 3,4 grens. Hiervolgens het die bankinstelling en/of bankbeheermaatskappy in sekere gevalle probleme met finansiële en/of operasionele risiko's. Die bankinstelling en/of die bankbeheermaatskappy is ook nie in staat om eksterne ekonomiese en finansiële versteurings te weerstaan nie. Die gevaar bestaan dat omstandighede vinnig kan verswak indien tekortkominge nie suksesvol aangespreek word nie.
- Beoordeling 4. Die gemiddeld van die saamgestelde puntetelling val in die 3,5 - 4,4 grens. Hiervolgens het die bankinstelling en/of bankbeheermaatskappy ernstige probleme met finansiële en/of operasionele risiko's. Hoë potensiaal bestaan vir mislukking. Die bankinstelling en/of die bankbeheermaatskappy is ook nie in staat om eksterne ekonomiese en finansiële versteurings te weerstaan nie. Die gevaar bestaan dat omstandighede vinnig kan verswak wat die onmiddellike voortbestaan van die bankinstelling in gedrang kan bring. Streng toesighouding vind plaas en aksies om die probleme te oorbrug word teen 'n goedgekeurde aksieplan gemoniteer.
- Beoordeling 5. Die gemiddeld van die saamgestelde puntetelling val in die 4,5 - 5,0 grens. Hiervolgens het die bankinstelling en/of bankbeheermaatskappy ernstige probleme wat bystand van die aandeelhouders en ander bronne van finansiering vereis. Sonder onmiddellike regstellende optrede sal die bank en/of bankbeheermaatskappy waarskynlik gelikwedeer, gealgameer of oorgeneem moet word.

5.3.1.3 Samevatting

Die volgende samevatting kan gemaak word oor die verhoudingsgetalle wat deur die VSA-reguleerders gebruik word. Die afleidings wat gemaak kan word, is:

- Indien die riglyne streng toegepas word, word daar verseker dat alle bankinstellings volgens 'n universele metode beoordeel word. Hierdeur word verseker dat alle VSA-banktoesighouders dieselfde waarde heg aan die verskillende waarderingspunte.

- Die VSA-benadering inkorporeer addisionele faktore soos kapitaal-uitgiftes en kwaliteit van bestuur in die beoordeling. Hierdie beoordeling kan egter subjektief wees, maar dit dwing die banktoesighouer om nie te eng in sy beoordeling te wees nie.
- Die verhoudingsgetalle dwing die banktoesighouer om 'n gestruktureerde ontleding van die kapitaalbasis te doen.
- Die CAMEL-benadering ontleed wel winsgewendheid en batekwaliteit in besonderhede wat dus die kapitaaltoereikendheidsontleding ondersteun.
- Die kapitaaltoereikendheid van die bankbeheermaatskappye word ook ontleed om te verseker dat daar in die groep genoegsame kapitaal is.

Die volgende kritiek kan teen hierdie verhoudingsgetalle geopper word:

- Al die verhoudingsgetalle wat gebruik word, word op basis van historiese data bereken, en geen aandag is geskenk aan enige kapitaalprojeksies nie.
- Nie een van die verhoudingsgetalle inkorporeer enige ander finansiële risiko's wat nie aan die kapitaalvereistes onderhewig is nie. Om 'n sinvolle beoordeling te doen, moet daar ook na die ander finansiële risiko's gekyk word.
- Faktore wat vergelykbaarheid van verhoudingsgetalle beïnvloed word nie erken tydens die berekening van die verhoudingsgetalle nie. Die studie het reeds in hoofstuk 4 (sien 4.7.5) daarop gewys dat sekere faktore die vergelykbaarheid beïnvloed. Ten einde doelmatige ontledings te kan doen behoort hierdie faktore bygewerk te word.

5.3.2 Die Verenigde Koninkryk

Daar word voorts ook gekyk na die metodes wat deur die Bank van Engeland, die toesighoudende owerheid in die VK, gebruik word. Hierdie inligting is verkry uit 'n literatuurstudie en gesprekvoering met die Bank van Engeland.

Soos in die geval van die VSA en die RSA word die VK bespreek deur eers kortliks agtergrondinligting te gee, waarna die metode bespreek word om die minimum kapitaalvereiste te bereken. Laastens word die ontleding van kapitaaltoereikendheid

bespreek.

Hoewel die Bank van Engeland nog altyd beskou is as die toesighouer oor die bankinstellings en dit die funksie dan ook altyd in die praktyk vervul het, was die Departement Handel en Tesourie wat met die administrasie van die verskillende Wette gemoeid is, in werklikheid die wetlike liggaam wat tot voor 1979 oor die verskillende finansiële instellings toesig moes hou. Ingevolge die wysigings aan die Bankwet van 1979 is die *de facto*-posisie wat die Bank van Engeland nog altyd beklee het, gewettig. Ingevolge artikel 1 van die Bankwet, 1987, is die Bank van Engeland die enigste liggaam wat die toesighoudende funksie in die VK vervul.

Die Bank van Engeland onderskryf ook die Basel-ooreenkoms wat meebring dat 'n ontleding van die kredietrisikograad van die bates en buitebalansstaatitems gedoen word.

Die VK tref ook soos die ander lande wat die Basel-ooreenkoms onderskryf, 'n onderskeid tussen kernkapitaal en aanvullende kapitaal. Die elemente waaruit kernkapitaal volgens die VK-wetgewing bestaan, is in ooreenstemming met die definisie van kernkapitaal volgens die Basel-ooreenkoms. Aangesien die kapitaalebegrippe gebruik word in die verhoudingsgetalle, word die elemente bespreek waaruit kapitaal volgens die VK-wetgewing bestaan. Hiervolgens is die kernkapitaal van die kapitaalbasis die volgende:

- uitgereikte en ten volle opbetaalde gewone aandele
- nie-kumulatiewe nie-aflosbare voorkeuraandele
- gepubliseerde reserwes wat bestaan uit aandelepremies, algemene of ander reserwes geskep uit gerealiseerde inkomste van vorige jare en ander surplusse wat voortspruit uit kapitale geskenke en kapitaalaflossingsreserwes
- die huidige jaar se inkomste wat deur die bankinstelling se eksterne ouditeure bevestig is en as sodanig geopenbaar is
- minderheidsbelange wat tydens konsolidasie as kernkapitaal kwalifiseer

'n Kenmerk van kernkapitaal is dat die elemente van kernkapitaal ten volle bekend gemaak word in die gepubliseerde state van die bankinstellings. Die elemente waaruit aanvullende kapitaal bestaan is die volgende:

- Alle ander mengvorme van skuldbriewe wat nie as kernkapitaal kwalifiseer nie.
- Skuldinstrumente wat weens hulle eienskappe nie as kernkapitaal kwalifiseer nie.
- Ongepubliseerde inkomste van die lopende finansiële jaar wat deur die interne ouditafdeling bevestig is.
- Ongepubliseerde reserwes, wat wel deur die finansiële rekords gereflekteer word, maar as sodanig nie geopenbaar word nie. Alhoewel die reserwes vir die algemene publiek onbekend is, moet hierdie reserwes oor dieselfde inherente kwaliteit beskik as dié van die gepubliseerde reserwes. Ongepubliseerde reserwes moet dus vrylik en onmiddellik beskikbaar wees om verliese te absorbeer.
- Herwaarderingsreserwes, wat by die kapitaal van bankinstellings ingereken mag word. Hierdie herwaarderingsreserwes is egter slegs van toepassing op vaste bates en geld slegs van 1 Januarie 1993 af. Dit sluit dus die herwaarding van sekuriteite uit soos deur die Basel-ooreenkoms voorgestel is.
- Algemene voorsiening wat beperk word tot 1,25 persent van risikogeweegde bates kwalifiseer om as aanvullende kapitaal ingereken te word.
- Ander minderheidsbelange wat tydens konsolidasie as aanvullende kapitaal kwalifiseer.

Aanvullende kapitaal word egter beperk tot die som van die kernkapitaal. Die volgende aansuiwerings word egter vereis om die netto kwalifiserende kapitaalbasis te verkry, wat gebruik sal word om die risikogeweegde bateverhouding te bepaal:

- Die kernkapitaalbasis word aangesuiwer deur lopende jaar se verliese, klandisiewaarde en ander ontasbare bates daarvan te verhaal.
- Die totale kapitaalbasis word aangesuiwer deur:
 - beleggings in ongekonsolideerde filiale en geassosieerde maatskappye
 - beleggings in aandelekapitaal van bankinstellings en bouverenigings
 - gebonde lenings en voorskotte van 'n kapitale aard
 - buitebalansstaatitems van 'n kapitale aard
 - enige ander item waartoe ooreengekom is tussen die Bank van Engeland en die bankinstelling om sodoende die netto kwalifiserende kapitaal te kry wat tydens die

risikogeweege bateverhouding gebruik word.

Kapitaaltoereikendheid word ook op 'n gekonsolideerde basis elke ses maande gemoniteer, alhoewel die Bank van Engeland voortgaan om kapitaaltoereikendheid op 'n ongekonsolideerde basis elke kwartaal te meet ten einde te verseker dat daar 'n goeie verspreiding van kapitaal binne 'n bepaalde bankgroep is. Verhoudingsgetalle wat in die verband gebruik word, is dieselfde as dié wat gebruik word vir die afsonderlike bankinstellings.

Die risikogeweege kapitaalvereistes word ook op alle bankinstellings toegepas wat in die VK geregistreer is en nie net, soos deur die Basel-ooreenkoms voorgestel, op bankinstellings met internasionale bankbedrywighe nie.

Die benadering van die Bank van Engeland tot regulering, is om 'n armlengte-verhouding tussen die Bank van Engeland en die bankinstellings te handhaaf. Hierdie benadering is ook bekend as die "off-site"-benadering.

5.3.2.1 Metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken

Die wetlike bevoegdheid van die Bank van Engeland om aan voornemende ondernemings goedkeuring te verleen om met bankbesigheid te begin al dan nie, bring mee dat die Bank van Engeland eers tevrede gestel moet word aangaande die finansiële posisie van die voornemende onderneming wat ingevolge die Bankwet aansoek doen om goedkeuring.

Die ondersoek wat die Bank van Engeland doen om vas te stel of 'n onderneming se finansiële sake in orde is, berus op sekere verhoudings tussen balansstaatwaardes. Daar word onder andere gekyk na:

- kapitaaltoereikendheid
- likwiditeit
- risikograad van die bates
- die verspreiding van die looptye van die bates en laste
- die gebondenheid van geassosieerde deposito's en kredietverlening aan

groepfiliale

- die diversifikasie van die lenings
- netto inkomstevermoë
- voorsiening vir slegte skulde

Om die kapitaalbehoefte te bepaal, word 'n ontleding van die risikograad van die bates en buitebalansstaatitems gedoen. Hierdie inligting word verkry deur vorm BSD1 (sien bylae B) wat kwartaalliks deur die bankinstellings ingedien moet word. Die risikoklassifikasie geskied volgens die aanvaarde beginsels soos deur die Basel-ooreenkoms voorgestel is.

Risikogewigte is toegeken ooreenkomstig die Basel-ooreenkoms waarmee die waarde van die betrokke item vermenigvuldig word ten einde die risiko-aangesuiwerde waarde te verkry. Die risikogewigte wat deur die Bank van Engeland volgens die risikogeweegde kapitaalvereistes toegepas word, is met die uitsondering van bepaalde EEG vereistes, in ooreenstemming met die riglyne van die Basel-ooreenkoms.

As 'n maatreël om ander finansiële risiko's in ag te neem, het die Bank van Engeland ook rentekoersverwante kontrakte, soos rentekoersruiltransaksies en valutakontrakte, by die berekening van die vereiste kapitaal ingesluit.

Teenoor elke kategorie van items geld dus bepaalde kapitaalvereistes. 'n Volledige uiteensetting (sien bylae B) toon aan hoe die VK-vorm daar uitsien en hoe die bates en buitebalansstaatitems geklassifiseer word.

Die basiese oogmerk van die Bank van Engeland met die gebruik van verhoudingsgetalle om die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings te bepaal, is eerstens om deposante te beveilig en tweedens om die vertroue in die bankstelsel te bevorder.

5.3.2.2 Ontleding van kapitaaltoereikendheid

Faktore wat tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid deur die Bank van Engeland in ag geneem word, is die volgende:

- Of die aandeelhouders wat 'n aandeelhouding van meer as 15 persent in die bankinstelling het 'n gerusstellingsbrief aan die Bank van Engeland voorsien het. Die Bank van Engeland poog hierdeur om die aandeelhouders te verbind tot ondersteuning van die bankinstelling in tye van nood.
- Die kapitaalkragtigheid van die aandeelhouders en die toegang tot die kapitaalmark om addisionele kapitaaluitgiftes te onderneem.
- Die kwaliteit van bestuur deur 'n skik en pas ("fit and proper") toets te doen. Hiermee poog die Bank van Engeland om die aanwesigheid van onbekwame bestuurslui in bankinstellings te beperk.
- Die gebondenheid van geassosieerde kredietverlening.
- Huidige inkomstevermoë van die bankinstelling.

Die volgende verhoudingsgetalle (uitgedruk as persentasie) word deur die Bank van Engeland in die ontledingsproses gebruik, nadat dit tot 'n persentasie verwerk is:

$$\text{Risikogeweegde bateverhouding} = \frac{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

Bogenoemde verhoudingsgetal is die norm of standaard risikogeweegde bateverhouding waaraan alle bankinstellings moet voldoen. **Die agt persent risikogeweegde bateverhouding soos deur die Basel-ooreenkoms voorgestel is, word bloot as 'n internasionale minimum deur die Bank van Engeland beskou.** In die VK is die risikogeweegde bateverhouding algemeen bekend as die "risk asset ratio".

Die Bank van Engeland stel egter hoër vereistes waaraan bankinstellings wat in die VK besigheid doen, moet voldoen. Die verhouding staan bekend as die "trigger ratio", of te wel die snellerverhouding van die bankinstellings wat die minimum vereiste vir die bankinstelling is. Hierdie verhouding word op dieselfde metode as die risikogeweegde bateverhouding bereken.

Onder geen omstandighede mag 'n bankinstelling se kapitaalbasis onder hierdie vereiste daal nie. **Die waarde wat uit hierdie verhoudingsgetal verkry kan word, is dieselfde as dit wat reeds tydens die VSA bespreking aangedui is.**

Daar word ook van 'n doelwitverhouding ("target ratio") gebruik gemaak. Hierdie verhoudingsgetal is bloot 'n verdere verhoging van die risikogeweegde bateverhoudingsgetal. **Die doel van hierdie verhoudingsgetal is om 'n maatstaf vir die bankinstelling te gee waaraan voldoen moet word na 'n sekere periode.**

$$\text{Kernkapitaalverhouding} = \frac{\text{kernkapitaalbasis}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

Die doel van hierdie verhouding is om die kwaliteit van die kapitaalbasis te ontleed relatief tot die risikogeweegde-items van die bankinstelling. Hierdie verhoudingsgetal is vergelykbaar met die VSA se primêre kapitaalverhouding. Daar word veral gelet op die verandering oor tyd en na die grootte van die afwykings tussen 'n bankinstelling en ander soortgelyke bankinstellings.

Elke bankinstelling word beoordeel op grond van sy besondere risiko's en die aard van die bankinstelling, balansstaatsamestelling en verwante risikoblootstellings. Die Bank van Engeland het geen vooropgestelde idee of bepaalde verhoudingsgetal wat te alle tye van toepassing is nie, maar eerder 'n informele, aanpasbare benadering.

$$\text{Kapitaalbateverhouding} = \frac{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}{\text{gemiddelde bates}}$$

Die doel van hierdie verhouding is om die kapitaalverhouding van die bankinstelling te bepaal, sonder om die onderliggende bates aan enige kredietrisikogewig te koppel.

Hierdie verhoudingsgetal word verder ontleed deur ook op die verwantskap tussen kernkapitaalbasis en gemiddelde bates te konsentreer. Die Bank van Engeland fokus veral op die verandering van dié verhouding oor tyd. Die nadeel van hierdie verhoudingsgetal is dat dit groothede insluit wat risikovry is, soos byvoorbeeld munte en note. Indien 'n risikobenadering gevolg word, moet risikovrye bates van die gemiddelde bates afgetrek word om sinvolle afleidings te kan maak.

$$\text{Vrye kapitaalverhouding} = \frac{\text{vrye kapitaalmiddele}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

Die Bank van Engeland gebruik in die ontledingsproses ook die verhouding tussen die bankinstellings se vrye kapitaalmiddele en risikogeweegde-items. Vrye kapitaalmiddele is gedefinieer as die kapitaalbasis, nadat beleggings in infrastruktuur van die totale kapitaalbasis afgetrek is. Die doel van hierdie ontleding is om die beskikbaarheid van kapitaal te bepaal vir ander doeleindes.

5.3.2.3 Samevatting

In teenstelling met die VSA het die VK geen graderingstelsel waarvolgens bankinstellings gekategoriseer word nie. In die gebruik van verhoudingsgetalle word daar klem gelê op die risikogeweegde bateverhouding. Deur hoër vereistes

te stel, poog die Bank van Engeland om die risiko van mislukking te verminder. By die Bank van Engeland word die kapitaaltoereikendheid van 'n bankbeheermaatskappy, net soos in die geval van die VSA, deur die banktoesighouers ontleed. Hierdeur word verseker dat die onderlinge bankinstellings in die groep asook die bankbeheermaatskappy, voldoende gekapitaliseer is.

Die volgende kritiek kan teen die VK-benadering geopper word:

- Die informele, aanpasbare benadering tot die ontledingsproses se objektiwiteit word bevraagteken. Bankinstellings en die bestuur daarvan moet op grond van prestasies gemeet word. Daar moet deursigtigheid bestaan oor hoe die bepaalde onderskeie persentasies van die sneller- en doelwitverhoudingsgetal bepaal is.
- Die VK-benadering ondersoek ook nie die faktore wat vergelykbaarheid van verhoudingsgetalle beïnvloed nie.
- Ander finansiële risiko's wat nie aan die kapitaalvereistes onderhewig is nie, word nie geïnkorporeer nie.

5.3.2.4 Gevolgtrekkings uit die internasionale navorsing

Uit die internasionale navorsingsresultate kan die volgende gevolgtrekkings gemaak word:

- Die risikogeweege metode om kapitaaltoereikendheid te bepaal, geniet ook in hierdie lande voorkeur.
- Die navorsingsresultate dui daarop dat die lande hoofsaaklik die risikogeweege bateverhoudings en wysigings daaraan in die ontledingsproses gebruik.
- Gekonsolideerde kapitaaltoereikendheid vir bankgroepe word toegepas deur die afsonderlike bankinstellings asook die bankbeheermaatskappy te ontleed. Hierdeur word verseker dat kapitaal genoegsaam in die hele groep versprei is.
- Die lande ontleed kapitaaltoereikendheid vanuit 'n wye perspektief deur ander faktore wel in ag te neem. Hierdeur word verseker dat 'n gebalanseerde mening uitgespreek kan word nadat die verhoudingsgetalle se resultate

beoordeel is.

- Daar is egter kritiek teen die VK-benadering in dié sin dat geen aanpassings vir faktore wat vergelykbaarheid beïnvloed, gemaak word nie.
- Verdere kritiek is dat ander finansiële risikoblootstellings wat nie aan die kapitaalvereistes onderhewig is nie, nie deur die VSA en die VK in die ontledingsproses geïnkorporeer word nie. Die VSA ontleed egter krediet- en likwiditeitsrisiko as komponente van die CAMEL-benadering.
- Die VSA neem homogene vergelykings in ag waarteen die verhoudingsgetalle van die onderskeie bankinstellings ontleed word. Die gevolgtrekking word gemaak dat die VSA hierdie gebied goed nagevors het en dat daar nie sonder meer 'n uitspraak gemaak word alvorens die maatstawwe nie geraadpleeg is nie. Die VK gebruik 'n aanpasbare benadering en fokus dus nie so intensief soos die VSA-reguleerders op homogene vergelykings nie.

5.3.3 Die Republiek van Suid-Afrika

In hierdie gedeelte van hierdie hoofstuk word die plaaslike empiriese navorsingsresultate van die opname onder banktoesighouers en die bankinstellings bespreek. Die Departement Banktoesighouding is sedert April 1987 verantwoordelik vir banktoesighouding in die RSA. Ten einde die onderkapitalisering en verouderde metode van berekening in die RSA aan te spreek, is 'n nuwe benadering gedurende 1986 geïmplementeer om kapitaaltoereikendheid te bepaal. Die minimum kapitaalbasis wat bankinstellings in stand moes hou, is terselfdertyd vanaf R200 000 tot R1 miljoen verhoog. Met die nuwe benadering is wegbeweeg van die metode om kapitaalvereistes teen die verpligtinge teenoor die publiek te bereken. In 1991 is die minimum kapitaalbasis verder van R1 miljoen na R10 miljoen verhoog (sien ook afdeling 6.10).

Voortaan sou kapitaalvereistes bereken word op die grondslag van die riskantheid (volgens die Regulasie) van bates en buitebalansstaatwaardes, welke benadering die beginsel van die Basel-ooreenkoms onderskryf. Hiervolgens is verskillende kapitaalkoëffisiënte aan bates en buitebalansstaatitems toegeken. Die kapitaalkoëffisiënt is met die bate- en buitebalansstaatwaardes vermenigvuldig om die vereiste kapitaal te bereken.

Gedurende 1991 het 'n nuwe tydvak in die RSA-bankwese aangebreek met die aanvaarding van die Wet op Depositonemende Instellings, 1990. Met die aanvaarding van dié Wet is die bepalings van die Basel-ooreenkoms verder geïmplementeer. Hierdie minimum vereistes is ook soos in die VSA en die VK, op alle bankinstellings van toepassing en nie slegs op bankinstellings wat internasionale bankbesigheid bedryf nie, soos deur die Basel-ooreenkoms voorgestel is.

Die omskrywing van die kapitaalebegrip soos dit in die RSA-wetgewing gevestig is, is in hoofstuk 3 van hierdie studie bespreek. Geen verdere verduideliking sal dus weer in dié verband gegee word nie.

Die RSA volg ook die nie ter plaatse ("off-site") benadering (sien ook afdeling 6.10). Indien die banktoesighouer van mening is dat 'n bepaalde risiko-area twyfelagtig is, word die onafhanklike eksterne ouditeure van die bankinstelling of enige ander geskikte ouditeursfirma versoek om 'n ondersoek ingevolge artikel 7 van die Bankwet te loods. (Alle verwysings in hierdie gedeelte verwys hierna na die Bankwet, 1990.) In geen stadium is die toesighouer direk by die ter plaatse ondersoek betrokke nie.

5.3.3.1 Metode om die minimum kapitaalvereiste te bereken

Die impak as gevolg van die wetswysiging op die banktoesighoudingsproses was omvangryk. Daar is wegbeweeg van die tradisionele ekonomies gebaseerde inligting na risikogebaseerde inligting. 'n Verdere dimensie was dat finansiële inligting op bestuurstate gebaseer moes word, ten einde te verseker dat die banktoesighouer na dieselfde relevante inligting as bestuur in die ontledingsproses kyk. Hierdie beginsel is dan ook formeel in 1993 in die Regulasies (1993:6) opgeneem.

Ingevolge die nuwe kapitaalvereistes is onderskeid getref tussen primêre en sekondêre kapitaalbasisse. Die terme primêre kapitaalbasis kan met die ander internasionale toesighoudende owerhede se kernkapitaal of eerstevlak kapitaalbasis vergelyk word, terwyl sekondêre kapitaalbasis met aanvullende of tweedevlak kapitaalbasis vergelyk kan word. Die risikogewigte wat volgens dié Regulasies op bates en buitebalansstaatitems toegepas word, berus op dieselfde beginsels as

dié van die Basel-ooreenkoms.

Bylae C toon die vorm DI 100 wat gebruik word om bates te klassifiseer. Die totaal van die bates, geklassifiseer volgens inherente kredietrisiko, word dienoooreenkomstig na die vorm DI 400, (sien bylae E), oorgedra. Buitebalansstaatwaardes word ook, soos in die geval van die Basel-ooreenkoms, in berekening gebring. Die klassifikasie van buitebalansstaatwaardes word met behulp van vorm DI 110 (sien bylae D) bereken. In hierdie verband moet gemeld word dat die RSA-benadering valutarisiko ten opsigte van die totale ongedekte posisie in vreemde valuta in ag neem by die berekening van die minimum statutêre kapitaalvereistes.

Die kwartaallikse vorm DI 400 wat kapitaaltoereikendheid bepaal, is in vyf afdelings verdeel.

In **afdeling 1** word die kwartaallikse gemiddelde van die items van vorms DI 100 en 110 na vorm DI 400 oorgedra om die vereiste kapitaalbasis te bereken. Die kwartaallikse gemiddelde word bereken deur die gemiddelde vir die drie maandeindes waarop die kwartaal van toepassing is, te bereken.

Die metode wat deur die Departement Banktoesighouding gebruik word, maak voorsiening vir die verlaging van kapitaalvereistes wat heef word op bates en buitebalansstaatwaardes, indien hierdie blootstellings **gewaarborg** is deur die volgende:

- sentrale regering
- ander plaaslike openbare sektorliggame
- plaaslike bankinstellings in dieselfde en ander bankgroepe
- bankinstellings in die OESO-lande
- bankinstellings in die nie-OESO-lande

Die risikogewigte wat op die betrokke transaksie van toepassing is, kan verminder word na die risikogewig wat van toepassing is op die party wat die transaksie waarborg. Die vermindering van die kapitaalvereistes word dienooreenkomstig op die vorm DI 400 bereken.

Die kapitaalvereistes kan ook verminder word indien die onderliggende kredietrisiko gedek word deur die **verpanding** van deposito's by:

- die bankinstelling self
- bankinstellings in dieselfde bankgroep
- ander bankinstellings

Na die nodige herallokasies en verminderings, word die somtotaal van al die risikokategorieë bereken. Hierdie somtotaal word met die toepaslike risikobelading vermenigvuldig om die aangesuiwerde risikogeweegde-itemwaarde te kry. Die risikogeweegde-itemwaarde word met die vereiste kapitaalverhouding vermenigvuldig om die minimum vereiste kapitaalbasis te bereken.

Hoewel die wetlike vereiste na infasering van die minimum risikogeweegde bateverhouding agt persent sal wees, word hierdie vereiste as 'n absolute minimum beskou. Indien die bankinstelling om welke redes ook al aan 'n hoër vereiste onderhewig is, moet die aangesuiwerde risikogeweegde waarde met die relevante waarde vermenigvuldig word.

Afdeling 2 behels die berekening van die kwalifiserende en nie-kwalifiserende kapitaalbasis vir die ooreenstemmende kwartaaleinde. Die uiteensetting van die DI 400 is sodanig saamgestel dat die primêre kapitaalbasis en daarna die sekondêre kapitaalbasis, wat beperk word tot die somtotaal van die primêre kapitaalbasis, eers bepaal word. Nadat voorsiening gemaak is vir enige aantastings ingevolge artikel 70(5)(a) word die netto kwalifiserende kapitaalbasis bereken.

Afdeling 3 bepaal die oorskot of tekort deur die netto kwalifiserende kapitaalbasis van afdeling 2, minus die vereiste kapitaalbasis soos in afdeling 1 bereken oor te dra.

Afdeling 4 bepaal die risikogeweegde bateverhouding deur die kwalifiserende kapitaalbasis met die somtotaal van die aangesuiwerde risikogeweegde-itemwaarde, soos bereken in afdeling 1, te deel.

In **afdeling 5** word enige ongerealiseerde wins of verlies in die beleggingsportefeulje aangetoon. Hierdie inligting word vereis aangesien daar geen vereistes is om bankinstellings se **beleggingsportefeulje** aan merk-tot-mark-beginsels onderhewig te maak nie. Aansuiwerings ten opsigte van **handelsportefeuljes** word wel vereis. Hierdie aansuiwerings word in die inkomstestaat gedoen.

Dit is egter belangrik vir die banktoesighouer om wel kennis te neem van die resultaat van afdeling 5 aangesien dit die onmiddellike kapitaaltoereikendheid kan beïnvloed indien die bankinstelling hierdie beleggingsportefeulje moet likwideer.

Aanvullend tot die minimum kapitaalvereistes word bankinstellings in die RSA verbied om sekere transaksies aan te gaan. Ingevolge artikel 77 word bankinstellings beperk tot die mate waarin hulle kan belê of lenings en voorskotte met geassosieerdes kan aangaan. Voorts plaas artikel 76 ook sekere beperkinge op beleggings in onroerende bates, aandele en lenings asook voorskotte aan sekere filiale. Die doelwit van hierdie betrokke artikels is om die algemene riskantheid van bankinstellings te verlaag.

Die huidige wetgewing in die Bankwet verhoed die Registrateur om 'n hoër kapitaalvereiste vir 'n bankinstelling daar te stel. Indien die Registrateur wel van mening is dat 'n hoër vereiste moet geld, word daar van morele oorreding gebruik gemaak om aan die hoër vereiste te voldoen. Dit staan die Registrateur egter vry indien hy sekere goedkeurings verleen in terme van sy bevoegdheid, soos artikel 52 vir die verkryging van 'n filiaal, om die goedkeuring onderhewig te maak aan 'n hoër kapitaalvereiste.

5.3.3.2 Ontleding van kapitaaltoereikendheid

Die empiriese navorsing wat onder die respondente gedoen is, het baie insiggewende navorsingsresultate opgelewer. Die struktuur waarvolgens die empiriese navorsingsresultate bespreek word, is:

- die doel van die navorsing
- die respondente se antwoord daarop
- hulle kommentaar op die onderwerp

Tabel 5.1 verskaf 'n opsomming van die empiriese navorsingsresultate wat uit die plaaslike opname verkry is. Slegs die resultate van die geslote navorsingvrae wat met "ja" of met "nee" beantwoord moes word, word getoon. Vir die oop vrae waar motiverings of kommentaar gegee moes word, word die resultaat saam met die toepaslike vraag in hierdie navorsingsafdelings bespreek.

Tabel 5.1
Opsomming van die empiriese navorsingsresultate

Vraag	Ja	Nee	Totaal
1	7	11	18
3	15	3	18
5	15	3	18
8	8	10	18
13	17	1	18
15	5	13	18

Vraag een van die empiriese navorsing het gehandel oor die metode van berekening van die kapitaalvereiste van bankinstellings volgens vorm DI 400. Die doel van hierdie vraag was om te bepaal of die respondente met die huidige benadering saamstem aangesien dit die hoeksteen is waarop die berekening van die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings tans gebaseer word.

Die respondente het soos volg geantwoord:

Banktoesighouers			Bankinstellings		
Ja	Nee	Totaal	Ja	Nee	Totaal
3	6	9	4	5	9

Uit die opname navorsing het dit aan die lig gekom dat die meerderheid van die respondente van mening was dat die huidige metode om kapitaalvereistes van bankinstellings te bereken, sekere tekortkominge het.

In vraag 2 is terugvoering gegee of redes aangevoer waarom respondente nie saamstem nie. Hulle stem saam met die beginsel waarvolgens risikoblootstellings geklassifiseer word, maar is van mening dat die bepaling van risikoklassifikasie verder ondersoek moet word. Kritiek is gelewer dat die huidige risikoklassifikasiemetode te simplisties is, en ook dat geen ander finansiële risiko's in berekening gebring is nie. Die tekortkominge wat geïdentifiseer is, is dat:

- ander finansiële risiko's nie ingesluit word by die berekening van die kapitaalvereistes nie
- kapitaalvereistes nie vir bankgroepe bereken word nie
- die interpretasies van sekere van die definisies en omskrywings kan subjektief wees. In die verband kan spesifiek gemeld word of spreekkamers van byvoorbeeld mediese dokters as residensiële eiendom geklassifiseer moet word óf as nie-residensiële eiendom indien dit vanaf die woning bedryf word. Die risikogewigte van residensiële eiendom is 50 persent teenoor die 100 persent van nie-residensiële eiendom.

Die navorsingsresultate dui daarop dat die respondente van mening is dat die onderliggende risikogebaseerde metodiek wel korrek is, maar dat daar wyer na al die ander risiko's gekyk moet word.

Vraag 3 het gehandel oor sinvolle ontledings van kapitaaltoereikendheid. Die doel van hierdie navorsingsvraag was om te bepaal of die inligting wat deur die vorm DI 400 vereis word, volgens die menings van die respondente wel voldoende is om sinvolle ontledings oor kapitaaltoereikendheid te kan doen.

Die respondente het soos volg geantwoord:

Banktoesighouers			Bankinstellings		
Ja	Nee	Totaal	Ja	Nee	Totaal
9	0	9	6	3	9

Die respondente is dit egter eens dat die vorm DI 400 wel voldoende is om sinvolle ontledings oor kapitaaltoereikendheid te doen, indien uitgebreide ontleding nie 'n vereiste is nie. **Die huidige benadering belemmer egter sinvolle ontledings aangesien ander addisionele faktore nie bygewerk word nie.**

In hierdie opsig is die inligting van die vorm DI 400 onvoldoende, aangesien die ander finansiële risiko's nie geïnkorporeer is nie. Ander risiko-areas soos byvoorbeeld aangedui in die vorms DI 410 en 420, wat onderskeidelik rentekoers- en prysrisiko aantoon, moet volgens ses respondente ook in ag geneem word.

In die kommentaar op **vraag 4** het drie respondente, naamlik een banktoesighouer en twee bankinstellings, ook die standpunt gehuldig dat kredietrisiko's tans nie korrek in die vorm DI-400 gereflekteer word nie. Die banktoesighouer het nie te min die vraag met 'n "ja" beantwoord. Die standpunt is dat AAA-geakkrediteerde maatskappye nie aan dieselfde kapitaalvereiste as 'n algemene privaatonderneming onderhewig kan wees nie.

Die twee respondente is ook van mening dat die onderskeie risikoklassifikasie weer ondersoek moet word. Indien dit sou blyk dat paaientfinansiering byvoorbeeld oor 'n bepaalde tydperk minder riskant as byvoorbeeld persoonlike lenings is, dan moet die kapitaalvereistes die inherente riskantheid van die produkte reflekteer.

Sekuriteite wat risiko's verlaag, moet ook in die berekening van die kapitaalvereistes erken word. Dit geld wanneer AAA-korporatiewe maatskappye sekuriteit aanbied vir fasiliteite wat hulle ontvang vanaf die bankinstellings. Die huidige benadering maak nie voorsiening vir sekuriteite van nie-bank privaatsektor maatskappye nie, en gevolglik word die kapitaalvereistes nie verminder nie.

Die gevolgtrekking van hierdie navorsing dui daarop dat indien die huidige benadering beoordeel word, slegs beperkte ontledings oor kapitaaltoereikendheid gedoen kan word. Die navorsingsresultate dui verder daarop dat risikoklassifikasie ondersoek moet word om dit op 'n meer wetenskaplike basis te bepaal. Aandag moet ook aan die sekuriteite-aspek gegee word. Van die korporatiewe maatskappye is kapitaalkragtig en dit moet erken word indien 'n risikobenadering gevolg word.

Die doel met vraag 5 was om vas te stel of die bepalings van artikel 70 wat kwalifiserende kapitaal omskryf wel deur die respondente as korrek aanvaar word, en indien nie, wat die onderliggende redes daarvoor is.

Die respondente het soos volg geantwoord:

Banktoesighouers			Bankinstellings		
Ja	Nee	Totaal	Ja	Nee	Totaal
8	1	9	7	2	9

Die oorgrote meerderheid van die respondente is wel van mening dat die bepalings van artikel 70 wat kwalifiserende kapitaal omskryf, korrek is. Kommentaar op vraag 5 is in vraag 6 gemotiveer en bespreek.

'n Enkele banktoesighouer is van mening dat slegs elemente wat permanent van aard is, as kapitaal erken moet word. Kritiek word deur drie respondente, naamlik een banktoesighouer en twee bankinstellings, uitgespreek dat algemene voorsienings slegs erken moet word nadat die uitgestelde belastingaansuiwerings gemaak is. Daar is tans geen duidelike riglyne vir die bankinstellings in die wetgewing oor die hantering hiervan nie.

Daar is twee bankinstellings, wat nie tevrede is met die herwaardasie van langtermyn strategiese bates nie, veral ten opsigte van kruisaandeelhouding. Kommer is uitgespreek dat die kapitaal wat so geskep word, skynkapitaal is en nie erken moet word nie.

Die slotsom van hierdie navorsing dui daarop dat slegs betreklike klein veranderings aan die wetlike voorskrifte gemaak moet word om die huidige leemtes te vul. Algemene voorsienings moet egter getoon word nadat die belastingaansuiwerings gedoen is, aangesien dit meer omsigtig is om dit so te hanteer.

Die mening dat slegs elemente wat permanent van aard is as kapitaal erken moet word, kan nie aanvaar word nie. Daar moet gewaak word om nie die kwalifiserende kapitaal so te omskryf dat dit nie meer aan die vereistes van die Basel-ooreenkoms voldoen nie. Indien dit wel sou gebeur, sal die RSA-bankinstellings se aansien in die buiteland aangetas word. Voorts sal die gelyke mededingingsveld, wat voortspruit uit die Basel-ooreenkoms, vir bankinstellings van Suid-Afrika tot niet gemaak word.

Vraag 7 het gehandel oor die minimum kapitaaltoereikendheid wat 'n bankinstelling moet handhaaf. Die doel van hierdie navorsing was om te bepaal wat deur die respondente beskou word as die minimum risikogeweegde bateverhouding wat bankinstellings moet handhaaf.

Daar was uiteenlopende menings oor wat as die minimum kapitaaltoereikendheid beskou kan word. Ses van die 18 respondente was van mening dat 10 persent die minimum risikogeweegde bateverhoudingsgetal vir **alle** bankinstellings kan wees.

Agt ander respondente het weer 'n onderskeid getref tussen die tipe bankinstellings en het 'n 10 persent risikogeweegde bateverhoudings vir handelsbanke voorgestel. Vir die aksepbanke het die respondente 'n 15 persent risikogeweegde bateverhouding voorgestel. Die argument vir die hoër verhouding vir aksepbanke was dat die finansiële markte dit vereis, en dat die aard van hulle bedrywighede met groot korporatiewe kliënte meer risiko impliseer.

Een respondent is ook van mening dat vanweë die relatiewe kleinheid van die RSA-bankinstellings gemeet aan internasionale standaarde, die groot bankgroepe se vereiste 10 persent moet wees, terwyl al die ander bankinstellings 12 persent moet wees.

Daar was ook twee respondente wat van mening was dat daar geen bepaalde persentasie is nie en dat faktore soos groeipotensiaal, internasionale mededinging, stand van die ekonomie, kwaliteit van bestuur en wetgewing, faktore is wat in aanmerking geneem moet word.

Daar is ook kommer by een respondent, dat indien die vereistes verhoog sou word, dit tot gevolg kan hê dat bankinstellings meer riskante besigheid sal begin aanneem. Die oogmerk vir die bankinstellings sal wees om hulle winsgewendheid te verhoog, waardeur die kapitaalbasis verhoog kan word. Hierdie bankinstelling stel voor dat die minimum kapitaaltoereikendheid 8 persent moet wees.

Hierdie uiteenlopende menings word direk toegeskryf aan die kompleksiteit van kapitaaltoereikendheidsvraagstuk. Wat egter insiggewend is, is dat die meerderheid van die respondente 'n hoër minimum vereiste stel as wat wetlik vereis word. **Die navorsingsresultate dui daarop dat 10 persent dus moontlik as 'n aanduiding van 'n markstandaard voorgestel kan word wanneer kapitaaltoereikendheid ontleed word.**

Vraag 8 het gehandel oor kapitaaltoereikendheid van bankbeheermaatskappye. Die vraag wat beantwoord moes word, is of kapitaaltoereikendheid vir die bankgroep ontleed word. Indien wel, welke metode wat gebruik word. Suid-Afrika ondervind probleme met hierdie aspek aangesien die Suid-Afrikaanse bankbeheermaatskappye ook ander filiale as bankinstellings het.

Ander lande, byvoorbeeld die VSA, verbied die bankbeheermaatskappye deur artikel 4 (Board of Governors, 1990:271) om enige ander filiale te besit wat nie bankbesigheid onderneem nie. Dit vergemaklik dus die taak van die reguleerder om die kapitaaltoereikendheid van die groep te bepaal.

Die respondente het soos volg geantwoord:

Banktoesighouers			Bankinstellings		
Ja	Nee	Totaal	Ja	Nee	Totaal
1	8	9	7	2	9

Die huidige RSA-benadering maak tans nie voorsiening daarvoor dat kapitaaltoereikendheid op 'n gekonsolideerde risikogeweegde basis vir die bankgroep ontleed kan word nie. In die ontleding van kapitaaltoereikendheid word daar slegs op die individuele bankinstellings in 'n bepaalde bankgroep gefokus. Die bankinstellings se filiale word ook nie gekonsolideer om kapitaaltoereikendheid vir die bankinstelling tesame met sy filiale te bereken nie.

Kommentaar op vraag 8 is in vraag 9 en 10 verstrekk. Volgens die banktoesighouers is hulle tans besig om hierdie aspek te bestudeer wat sal lei tot die ontwikkeling van metodes om die kapitaaltoereikendheid van bankgroepe te bepaal. Aspekte waarna tans in die ontleding van die totale bankgroep gekyk word, is die volgende:

- die tipe besigheid van die filiale of medefiliale
- die inherente risiko's van besigheidsaktiwiteite

Die enkele banktoesighouer gebruik diverse inligting om hierdie taak te vervul. Nie al die bankgroepe, waar daar wel 'n bankbeheermaatskappy in die groep is, ontleed die kapitaalvereiste vir die bankgroep nie. Die wat dit wél ontleed, doen 'n rekenkundige konsolidasie van die bankgroep. Daarna word die gekonsolideerde syfers met dieselfde risikogewigte vermenigvuldig om die kapitaalvereiste te bereken. Een van die bankinstellings ontleed ook die aktiwiteite wat tans nie aan enige statutêre regulering onderworpe is nie. Een van die groot bankgroepe ontleed nie kapitaaltoereikendheid op 'n groepsbasis nie. Die onderliggende motivering vir hulle benadering is dat die risikoblootstelling vir die bankbeheermaatskappy nie noodwendig dieselfde is as vir die bankinstelling(s) in die groep nie.

Vraag 11 van die navorsing het gefokus op die impak wat artikel 70(5)(a)(iv) op die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings het. Volgens die bepaalde artikel moet 'n bankinstelling enige bate wat gedeponeer of verpand is, en wat nie vrylik aangewend kan word om die verpligtinge van die bankinstelling na te kom nie, as 'n aantasting teen die kapitaalbasis getoon word. Soos reeds vermeld was daar twee respondente wat nie hierdie vraag beantwoord het nie.

Kommentaar van die respondente op vraag 11 dui aan dat geen bankinstelling wat gebruik maak van bystand buiten die funksie van lener-in-laaste-instansie, enige bedrag tans hierby insluit nie.

In **vraag 12** is die respondente gevra om addisionele faktore wat deur hulle in ag geneem word tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid, kortliks te bespreek. Die doel van hierdie navorsing was om 'n oorsigtelike beeld te kry van al die diverse faktore wat tydens die ontleding geïnkorporeer moet word.

Tydens die ontleding van die kapitaalbasis word die volgende faktore wel deur die respondente in aanmerking geneem:

- Die aard en omvang van die ander finansiële risiko's, wat die onbestendigheid van die finansiële markte waarin die bankinstelling betrokke is, insluit.
- Moontlike kapitale uitbreidings wat die bankinstelling beplan.
- Die kapitaalkragtigheid van die bankbeheermaatskappy indien daar só 'n maatskappy vir 'n bankinstelling geregistreer is. Indien daar geen bankbeheermaatskappy geregistreer is nie, die kapitaalkragtigheid van die aandeelhouders in die bankinstelling.
- Of die aandeelhouders wat 'n belang van meer as 15 persent in 'n bankinstelling het, 'n gerusstellingsbrief aan die Departement Banktoesighouding verskaf het. 'n Gerusstellingsbrief word van die aandeelhouders vereis, volgens die diskresie van die Registrateur, waarin die aandeelhouders onderneem om toe te sien dat die bankinstelling altyd voldoende gekapitaliseerd sal wees. Voorts onderneem die aandeelhouders om in tye van 'n bankkrisis die bankinstelling te ondersteun.
- Die winsgewendheid van die bankinstelling.
- Die ekonomiese toestande of siklus van die lande waarin die bankinstelling

funksioneer.

- Inflasiekoers en ook faktore wat kan dui op 'n verandering in die inflasiekoers.
- Vir genoteerde bankinstellings word ook die algemene markpersepsie en huidige stand van die Johannesburgse Effektebeurs in ag geneem.

Soos in die geval van die VSA, beoordeel die respondente kapitaaltoereikendheid vanuit 'n wye perspektief. Hierdeur word verseker dat 'n gebalanseerde mening uitgespreek kan word nadat verhoudingsgetalle se resultate beoordeel is.

Vraag 13 het gefokus op inflasionêre toestande en of dit die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings enigins beïnvloed. Die doel van hierdie navorsing was om insette van die respondente te kry oor hoe hierdie aspek tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid hanteer moet word. Die vraag is so gestel dat die respondente moes aandui of inflasionêre toestande die kapitaaltoereikendheid beïnvloed en indien wel, hoe hierdie aspek tydens die ontledingsproses van kapitaaltoereikendheid hanteer word.

Die respondente het soos volg geantwoord:

Banktoesighouers			Bankinstellings		
Ja	Nee	Totaal	Ja	Nee	Totaal
9	0	9	8	1	9

Daar is egter nie volle eenstemmigheid by die respondente dat inflasie tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid erken moet word nie.

Vraag 14 se kommentaar dui daarop dat die enkele respondent wat dit nie in berekening bring nie, sy antwoord motiveer deur te stel dat die prysmeganisme van die bankinstelling wel hierdie komponent in berekening bring. Daar word gevolglik geen verdere ontleding deur hierdie bankgroep gedoen nie.

Voorts moet daar volgens twee respondente gekyk word na die hoeveelheid vaste bates wat sou kon dien vir herwaardasies om sodoende die kapitaalbasis mee aan te vul indien 'n bankinstelling in 'n land funksioneer waar inflasie wel probleme

kan skep. Besorgdheid is egter uitgespreek of bankinstellings wel nuwe kapitaalbronne sal kan bekom in tye van hiperinflasie waar uitbreiding vereis word. Inflasie word wel deur die respondente in ag geneem deur na die verwantskap tussen risiko en opbrengs te let, waar inflasie as deel van die risiko-komponent ingesluit word.

Inflasionêre toestande is beslis een van die faktore wat deeglik in aanmerking geneem moet word by die beoordeling van kapitaaltoereikendheid. Dit geld veral wanneer daar 'n kapitaalprojeksie gedoen word.

Vraag 15 het gehandel oor depositoversekering. Die doel van hierdie navorsing was om te bepaal of depositoversekering tydens die ontledingsproses geïnkorporeer moet word, en dan ook te motiveer waarom só 'n standpunt ingeneem is.

Die respondente het soos volg geantwoord:

Banktoesighouers			Bankinstellings		
Ja	Nee	Totaal	Ja	Nee	Totaal
3	6	9	2	7	9

Die respondente het hulle antwoorde in vraag 16 gemotiveer. Die respondente is verdeeld oor die in berekening bring van depositoversekering. Die vyf respondente wat wel die insluiting van depositoversekering ondersteun is van mening dat:

- die inherente risiko's verlaag en gevolglik in berekening gebring moet word by die bepaling van die kapitaalvereistes
- die risiko verskuif na die versekeringsinstansie en as gevolg hiervan behoort kapitaaltoereikendheid dienoooreenkomstig verlaag te word

Die argumente ten gunste van die uitsluiting van depositoversekering is die volgende:

- Daar is die enkele mening dat sou die bankinstelling meer risiko's aanneem as gevolg van depositoversekering, die vereiste kapitaal verhoog moet word om voorsiening te maak vir die addisionele risiko's wat bankinstellings kan aanneem indien hulle risiko onsensitief word. Die argument berus daarop dat bankinstellings meer risiko onsensitief sal word omdat die deposante reeds 'n beskermingsmeganisme het.
- Van die bankinstellings redeneer dat die kredietrisiko's nie verminder nie, en gevolglik nie in berekening gebring moet word nie.
- Daar is ook twee respondente wat die standpunt huldig dat dit tot 'n verlaging in die sensitiwiteit van die risikobestuursproses kan lei, asook tot 'n laksheid by die deposante om risiko versus opbrengs voldoende te evalueer.
- Die huidige kapitaalvereistes word gebaseer op die kredietrisiko van bates, terwyl depositoversekering fokus op die laste-kant van die bankinstelling. Insgelyks is die doelwit van kapitaaltoereikendheid om die risiko van mislukking te verminder, teenoor depositoversekering wat deposante se deposito's vergoed indien die bankinstelling wel misluk.

Vraag 17 het van die respondente verlang om die verhoudingsgetalle wat volgens hulle mening voldoende is om kapitaaltoereikendheid sinvol te ontleed, te noem en te bespreek. Die doel hiermee was om sinvolle aanbevelings aan die einde van hierdie studie te doen oor verhoudingsgetalle wat volgens die respondente doelmatiger ontledings kan meebring. Soos in die vorige besprekings van die VSA en die VK genoem is, word die resultaat van hierdie verhoudingsgetalle as persentasies uitgedruk.

Met die ontleding van die antwoorde op vrae lyste oor watter verhoudingsgetalle die respondente gebruik, is die volgende verhoudingsgetalle geïdentifiseer:

$$\text{Risikogeweegde bateverhouding} = \frac{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

Hierdie verhoudingsgetal staan in Suid-Afrika algemeen bekend as die Basel-vereiste. Die ontledingswaarde is reeds vooraf in die afdelings oor die VSA en die VK bespreek en verdere bespreking sal nie weer hier herhaal word nie. Die huidige vereiste in Suid-Afrika is dat bankinstellings ten minste 'n verhouding van agt persent moet handhaaf, nadat die infasering ten volle afgehandel is.

$$\text{Primêre kapitaalverhouding} = \frac{\text{primêre kapitaalbasis}}{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}$$

Die primêre kapitaalverhouding bepaal of die bankinstelling aan die wetlike voorskrifte voldoen. Hierdie verhoudingsgetal staan ook algemeen as primêre verhouding bekend. **Soos in die geval van die VSA, dui hierdie verhoudingsgetal die kwaliteit van die kapitaalbasis aan.**

$$\text{Sekondêre kapitaalverhouding} = \frac{\text{kwalifiserende sekondêre kapitaalbasis}}{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}$$

Sekondêre kapitaalverhouding dui die kwalifiserende sekondêre kapitaalbasis vir die betrokke bankinstelling aan. Hierdie verhoudingsgetal staan ook algemeen as die sekondêre verhouding bekend. **Soos in die vorige geval meet dit wetlike voorskrifte van die Bankwet.** Ingevolge die huidige bepalings van die Bankwet kan hierdie verhoudingsgetal nie groter as vier persent wees nie.

$$\text{Kapitale aantastingsverhouding} = \frac{\text{kapitale aantastings}}{\text{bruto kwalifiserende kapitaalbasis}}$$

Die implikasies van die aantastings teen die bruto kwalifiserende kapitaalbasis word met hierdie verhoudingsgetal ondersoek. Die bruto kwalifiserende kapitaalbasis is die kwalifiserende kapitaalbasis voordat die aantastings ingevolge artikel 70(5)(a) afgetrek is.

Die belangrikheid van hierdie verhoudingsgetal neem toe veral as die kapitaalbasis vir 'n bankgroep ontleed word. Enige belegging in 'n ander bankinstelling, word as 'n aantasting beskou en hierdeur word verseker dat die groep wel voldoende gekapitaliseerd is.

$$\text{Risikoprofielverhouding} = \frac{\text{risikogeweegde-items}}{\text{totale balansstaat en buitebalansstaatwaarde}}$$

Risikoprofielverhouding word bereken deur die somtotal van alle risikokategorieë te deel deur die totale waarde van alle items wat aan kapitaalvereistes onderhewig is. **Hierdie verhoudingsgetal is veral van nut indien die profiel van een bankinstelling met dié van 'n ander bankinstelling vergelyk word.** Die kapitaalintensiteit van die bankinstelling word hierdeur ontleed, aangesien die risikoprofiel, saam met die kapitaalvereiste vir die bankinstelling sal styg.

$$\text{Finansieringsverhouding} = \frac{\text{totale kapitaalbasis}}{\text{lenings} + \text{voorskotte}}$$

Hierdie verhoudingsgetal fokus op risiko van mislukking aangesien kredietrisiko hier ter sprake is, indien dit ontleed word. **Die nut van hierdie verhoudingsgetal is daarin geleë dat die kapitaaltoereikendheid aan die hand van die lenings- en voorskotte-portefeulje wat deur die bankinstelling toegestaan is, beoordeel word.** Hoe hoër die verhoudingsgetal, hoe laer die relatiewe risiko van die lenings- en voorskotte-portefeulje. Die inverse is ook van toepassing indien die verhoudingsgetal afneem, verhoog die inherente risiko vir die bankinstelling.

$$\text{Opbrengs op kapitaal} = \frac{\text{netto inkomste na belasting}}{\text{gemiddelde kapitaal}}$$

Dié verhoudingsgetal ontleed die winsgewendheid van 'n onderneming. Die respondente het egter aangedui dat dit ook een van die verhoudingsgetalle is wat bereken moet word indien 'n ontleding van die kapitaaltoereikendheid gedoen word. Hierdie verhoudingsgetal dui die opbrengs op die totale kapitaalbasis aan. **Dit verskaf dus inligting aan die gebruiker oor hoe effektief die bestuur was om inkomste op die fondse wat tot hulle beskikking was te genereer.**

Indien dit met die risikoprofiel van die bankinstelling in verband gebring word, kan 'n goeie beeld gekry word of die bepaalde risikoprofiel wel die vereiste opbrengs lewer.

Dit toon ook die interne kapitaalgenereringsvermoë van die bankinstelling aan. Tydens verdere ontledings kan die retensieverhouding ook in ag geneem word. Dit sal aandui of die bankinstelling sy kapitaaltoereikendheid onderhou en of

moontlik selfs kan uitbrei.

Die algemene kapitaaltoereikendheid moet egter in aanmerking geneem word, aangesien 'n bankinstelling wat reeds 'n hoë risikogeweegde bateverhouding handhaaf onder druk sal wees om dieselfde opbrengs te realiseer as dié bankinstelling wat 'n laer kapitaalverhouding het.

In 'n inflasionêre omgewing moet die gebruiker ook die bankinstelling se reële opbrengs op kapitaal bereken. Vir bankinstellings om in inflasionêre toestande hulle kapitaalbasis te onderhou, moet die opbrengs op kapitaal gelyk aan die inflasiekoers wees indien geen dividende verklaar word nie. Indien dividende wel verklaar word, moet die opbrengs op kapitaal toeneem.

$$\text{Opbrengs op bates} = \frac{\text{netto inkomste na belasting}}{\text{gemiddelde bates}}$$

Soos met die vorige verhoudingsgetal is hierdie verhoudingsgetal ook 'n winsgewendheidsverhoudingsgetal wat dui op die opbrengs op bates wat deur die bankinstelling verdien is. Anders as die vorige verhoudingsgetal fokus hierdie verhoudingsgetal op die winsgewendheid van die bates. Indien daar enige kommer bestaan daaroor of die risikoprysing van die bankinstelling korrek is, kan die opbrengs op die individuele bates deur verdere ontleding bereken word. **Hierdie verhouding verskaf dus inligting oor die vermoë van bestuur van bates om inkomste te genereer en om uitgawes te beheer.** Indien dieselfde rekenkundige beleid konstant tussen twee bankinstellings toegepas word, sal hierdie verhoudingsgetal die bankinstelling met die beter batekwaliteit en beter prysberekening aandui. Hoe hoër die verhoudingsgetal, hoe beter die prestasie.

'n Interne kapitaalgenereringsverhouding =

$$\frac{\text{netto inkomste na belasting en gewone en voorkeurd dividende}}{\text{totale kwalifiserende kapitaalbasis}}$$

Hierdie verhouding dui die interne kapitaalgenerering aan. **Toekomstige toereikendheid kan van hierdie verhoudingsgetal afgelei word.**

Die volgende ontledings word addisioneel tot die bogenoemde voorgestel:

- Kapitaalprojeksies deur aannames dat kapitaal teen 'n bepaalde persentasie en risikogeweegde-items teen 'n bepaalde persentasie sal groei. Hierdie onderskeie persentasies word aangepas nadat die projeksies tussen die banktoesighouer en die bankinstelling bespreek is. Dit is dus toekomstgerig en die banktoesighouer kan dus 'n vooruitskouing neem van die kapitaaltoereikendheidsposisie van die bankinstelling.
- Die meting van die effektiwiteit van die bankinstelling in al die afsonderlike komponente van bedrywighede.

Die navorsingsresultate dui daarop dat die respondente 'n wye reeks verhoudingsgetalle in die ontledingsproses gebruik. Daar is egter kritiek teen hulle benadering aangesien geen aanpassings gemaak word wat vergelykbaarheid beïnvloed nie en dat daar nie genoegsaam na ander statistiese middelwaardes gekyk word nie. Ander risikoblootstellings word ook nie genoegsaam geïnkorporeer in die ontledings nie. Hierdie faktore beperk die doeltreffende ontleding van kapitaaltoereikendheid.

Die navorsingsvraelys is afgesluit met **vraag 18** wat handel oor wat die respondente as standaard/maatstaf gebruik waarteen verhoudingsgetalle gemeet kan word. Die doel van hierdie vraag is om te bepaal waarteen die verhoudingsgetalle gemeet kan word. Die respondente gebruik die volgende kriteria waarteen hulle 'n bankinstelling se verhoudingsgetalle beoordeel:

- Homogene vergelykings, dit is waar bankinstellings wat oor min of meer dieselfde kenmerke beskik soos hoofbesigheid en tipe befondsing, in dieselfde groep vir ontledingsdoeleindes geplaas word.
- Totale bankvergelykings, waar die totale banksektor se rekenkundige gemiddeldes bepaal word deur die sommasie van al die bankinstellings, en dit dan te deel deur die aantal bankinstellings in die banksektor.
- Die mate waaraan daar aan die statutêre vereistes voldoen word. Vir bankinstellings wat 'n internasionale netwerk het, ook die kapitaalvereistes van daardie reguleerders waar die bankinstellings verteenwoordig is.
- Historiese datavergelykings van die bankinstelling se eie rekenkundige gemiddeldes, asook met dié van die homogene groep en die totale banksektor.
- Internasionale ontwikkelings oor die meting van kapitaalvereistes.

Soos in die vorige gevalle noem die respondente 'n wye reeks standarde of maatstawwe waarteen die verhoudingsgetalle van die onderskeie bankinstellings gemeet word. Die gevolgtrekking word gemaak dat die respondente hierdie gebied goed nagevors het en dat daar nie sonder meer 'n uitspraak gemaak word alvorens die maatstawwe nie geraadpleeg is nie.

5.3.3.3 Samevatting en gevolgtrekking uit die plaaslike navorsing

Die plaaslike navorsingsresultate dui daarop dat die respondente van mening is dat daar verskeie aspekte onderliggend tot hierdie studie nagevors moet word. Die volgende gevolgtrekkings kan gemaak word uit die empiriese navorsing wat in Suid-Afrika gedoen is:

- Die beginsel om 'n risikogewegde metodiek te gebruik om kapitaalvereistes te bereken is korrek, maar dan moet ander finansiële risiko's ook geïnkorporeer word.
- Die gevolgtrekking van hierdie navorsing dui daarop dat indien die huidige metode beoordeel word, daar nie 'n uitgebreide ontleding oor kapitaaltoereikendheid gedoen kan word nie.
- Die navorsingsresultate dui daarop dat 10 persent as 'n markstandaard voorgestel kan word, wanneer kapitaaltoereikendheid ontleed word.

- Ten opsigte van gekonsolideerde toesighouding moet daar omvattende riglyne uitgereik word om hierdie aspek ten volle aan te spreek.
- Inflasionêre toestande is een van die faktore wat deeglik in aanmerking geneem moet word by die beoordeling van kapitaaltoereikendheid.
- Depositoversekering moet nie tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid ingereken word nie. Die ontleding van kapitaaltoereikendheid is primêr daarop ingestel om die solvabiliteit van die bankinstelling te meet, en nie of die deposante wel hulle deposito's terug sal ontvang nie.
- Die navorsingsresultate dui daarop dat die respondente 'n wye reeks verhoudingsgetalle gebruik in die ontledingsproses. Daar is egter kritiek teen hulle benadering, in die sin dat geen aanpassings gemaak word vir faktore wat vergelykbaarheid beïnvloed nie en dat daar nie genoegsaam na ander statistiese middelwaardes gekyk word nie. Daar word ook nie genoeg klem gelê op skommeling wat in tydreëks plaasvind nie.
- Ander risikoblootstellings word ook nie genoegsaam in die ontledings geïnkorporeer nie. Hierdie faktore beperk die doeltreffende ontleding van kapitaaltoereikendheid.
- Die respondente neem 'n wye reeks standarde of maatstawwe in ag waarteen die verhoudingsgetalle van die onderskeie bankinstellings vergelyk word. Die gevolgtrekking word gemaak dat die respondente hierdie gebied goed nagevors het en dat daar nie sonder meer uitspraak gelewer word alvorens die maatstawwe geraadpleeg is nie. In dié opsig is dit belangrik om weer eens daarop te let dat elke gebruiker van verhoudingsgetalle 'n eiesoortige behoefte aan inligting het. Behoeftbevrediging bly dus 'n belangrike doelwit van ontleding.

5.4 Samevatting

In hierdie hoofstuk is die maatstawwe waarvolgens kapitaaltoereikendheid beoordeel word, aan die hand van die empiriese navorsing bepaal. Uit die empiriese navorsing het geblyk dat daar nie net van een standpunt uitgegaan word om die kapitaaltoereikendheid van die bankinstellings te beoordeel nie. Die vraagstuk van kapitaaltoereikendheid het nie slegs betrekking op die kwessie van toereikende kapitaalbasis nie, maar betrek ook maatstawwe soos die gehalte en likwiditeit van die bates, die inkomstevermoë van bankinstellings en 'n algemene oordeel oor

die gehalte van die bestuur.

Dié verhoudingsgetalle wat gebruik word, word ontleed deur na die verandering oor tyd in die verhouding van kapitaalbasis tot die risikogeweegde waardes te kyk, of om die verhoudingsgetalle van 'n bepaalde bankinstelling met dié van die homogene groep te vergelyk.

Hoewel daar vandag groter begrip vir die kapitaalvraagstuk is en steeds meer inligting beskikbaar is, bly die grootste vraagstuk dié van sinvolle verhoudingsgetalle.

HOOFSTUK 6

SAMEVATTING, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

6.1 Inleiding

In die vorige hoofstuk is die resultate van die empiriese ondersoek met betrekking tot die studie, weergegee.

In hierdie hoofstuk word 'n kort samevatting gegee van die doel van hierdie studie, die literatuur wat bestudeer is, die navorsingsmetodologie sowel as die gevolgtrekkings en aanbevelings.

Hierdie hoofstuk sluit af met gebeure na die oorsigtydperk van hierdie studie. Dit word gedoen sodat alle gebeure wat moontlik 'n invloed op die aanbevelings van hierdie navorsing kan uitoefen, duidelik weergegee word.

6.2 Probleemstelling

In hoofstuk 1 is die belangrikheid van voldoende kapitaal bespreek. Daar is aangedui dat 'n bankinstelling oor toereikende kapitaal moet beskik ten einde voorsiening te maak vir alle risiko's waaraan die bankinstelling blootgestel is. Dit is ook gestel dat die huidige metode om kapitaaltoereikendheid te ontleed, te simplisties is. Die huidige benadering fokus hoofsaaklik op kredietrisiko en die individuele bankinstellings, dit wil sê nie bankgroepe nie.

Sinvoller ontleding kan geskied deur die uitbouing en voorstelling van meer tersaaklike verhoudingsgetalle deur die inkorporering van ander relevante inligting.

6.3 Doelwit van die studie

Die hoofdoelwit van hierdie studie, soos in hoofstuk 1 gestel, is om sekere verhoudingsgetalle en ander faktore te identifiseer waarmee kapitaaltoereikendheid van bankinstellings doeltreffender in Suid-Afrika beoordeel kan word.

Die nuwe doelwitte van die studie is soos volg geformuleer:

- om die belangrike aspekte onderliggend aan kapitaaltoereikendheid te omskryf
- om die kapitaalbegrip te omskryf
- om te bepaal watter addisionele aspekte oorweeg moet word om kapitaaltoereikendheid doeltreffender te beoordeel
- om voorstelle te maak in verband met die ontleding van kapitaaltoereikendheid vir bankbeheermaatskappye

6.4 Samevatting van hoofstukke twee tot vier

In hoofstuk 2 is die totstandkoming van, die positiewe gevolge asook die tekortkominge van die Basel-ooreenkoms bespreek. Die grootste enkele kritiek teen die Basel-ooreenkoms en die gevolglike benadering wat lande soos die VSA, die VK en die RSA volg om kapitaaltoereikendheid te bepaal, is dat hierdie benadering hoofsaaklik op kredietrisiko fokus.

Hierdie hoofstuk het ook die funksies van kapitaal bespreek. Kapitaal verleen toegang tot die finansiële markte deur die nodige infrastruktuur daar te stel. Voorts voorsien dit 'n absorberingsbuffer vir verliese wat nie deur huidige gerealiseerde inkomste geabsorbeer kan word nie. Hoofstuk 2 het ook getoon dat kapitaaltoereikendheid 'n belangrike komponent in die deurlopende gerusstelling aan banktoesighouers, deposante en die finansiële mark van die bankinstelling se potensiële krag en voortgesette lewensvatbaarheid is.

Met betrekking tot diversifikasie van bankbedrywighede, is daar klem gelê op die strukturele veranderinge in die banksektor. Hierdie strukturele veranderinge het daartoe gelei dat bankmislukkings weer verhoog het.

Die implikasies van inflasionêre toestande op kapitaaltoereikendheid, naamlik die voortdurende toename in die balansstaatwaarde en die verskynsel van hoë inkomste maar dalende kapitaalverhoudings, is in oënskou geneem.

In hoofstuk 3 is die afsonderlike elemente van kapitaal geïdentifiseer en bespreek. Daar is verduidelik dat sekere elemente van kapitaal kwalifiseer as primêre kapitaal, teenoor ander elemente van kapitaal wat as sekondêre kapitaal kwalifiseer. Die onderliggende individuele kenmerke bepaal dus die struktuur van die kapitaalbasis. Die banktoesighouer sal dus in die ontleding die struktuur van die kapitaalbasis in ag moet neem.

Die rol van winsgewendheid in die opbou van 'n kapitaalbasis is ook ondersoek. Daar is aangedui dat die belangrikheid van winsgewendheid daarin geleë is dat dit die kapitaalbasis in die toekoms ten opsigte van kwaliteit en kwantiteit sal beïnvloed.

In hoofstuk 3 is daar ook gefokus op die verwantskap tussen kapitaal en die ander finansiële risiko's. Hoofstuk 3 is afgesluit met 'n bespreking van depositoversekering. Vanweë verskeie nadelige implikasies, is bevind dat depositoversekering nie tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid in ag geneem moet word nie.

Die daaropvolgende hoofstuk, naamlik hoofstuk 4, handel oor die gebruik van verhoudingsgetalle. Betroubare databronne is as voorvereiste vir sinvolle finansiële ontledings aangedui. Alvorens daar op enige verhoudingsgetalle besluit word tydens die ontledingsproses, moet die banktoesighouer die korrektheid van die databronne verseker.

Benewens die onsekerheid wat kan ontstaan ten opsigte van aanvaarbare norme en vergelykbaarheid, kan daar egter ook onsekerhede ontstaan ten opsigte van die juistheid van die inligting waarop verhoudingsgetalle gebaseer is. Die banktoesighouer sal in die ontledingsproses die inherente aanwending van statistiese middelwaardes deegliker moet oorweeg ten einde doelmatige ontledings te kan doen.

Verhoudingsgetalle vereenvoudig ook die ontleding van finansiële gegewens deurdat 'n groot aantal items herlei kan word tot 'n betreklik klein aantal verstaanbare en betekenisvolle aanwysers. Verhoudingsgetalontledings word ook hoofsaaklik op drie wyses as hulpmiddel benut, naamlik:

- by die diagnosering van 'n bestaande finansiële toestand
- om voortgesette finansiële prestasie te kontroleer tydens die beheerproses
- tydens die beplanningsproses

Die belangrikste doelwit van verhoudingsgetalontledings is om die gebruikers te voorsien van bruikbare inligting wat by die ontledingsproses nodig is. Gevolglik kan verhoudingsgetalontledings beskou word as 'n inligtingsverwerkingstelsel wat ontwerp is om die ontledingsproses te ondersteun. Verhoudingsgetalontledings is dus 'n **middel tot 'n doel**, eerder as wat dit 'n doel op sigself is.

6.5 Navorsingsmetodologie

Die navorsingsmetodologie wat in hierdie studie nagevolg is, is in hoofstuk 5 bespreek. Omdat min empiriese navorsing beskikbaar is aangaande die gebruik van verhoudingsgetalle om kapitaaltoereikendheid van bankinstellings mee te ontleed, is hierdie navorsing as verkennend van aard beskryf, en het dit ten doel om verhoudingsgetalle voor te stel wat gebruik kan word om die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings doeltreffender te beoordeel.

Die populasie vir hierdie studie is gedefinieer as die VSA- en die VK-reguleerders, die banktoesighouers en bepaalde geselekteerde bankinstellings in die RSA. Die keuse vir die totale populasie, was beperk tot die bogenoemde om verskeie redes soos in afdeling 5.2 bespreek. Die doel van die internasionale navorsing was om 'n internasionale siening te bekom oor die verhoudingsgetalle wat gebruik kan word. Die doel van plaaslike navorsing was om ook relevante insette van die banktoesighouers en die bankinstellings te verkry.

Om te verseker dat hierdie studie voldoen aan die vereistes van 'n volwaardige wetenskaplike navorsingsondersoek, is gestruktureerde vraelyste as meetinstrument aan die banktoesighouers van die Departement Banktoesighouding en die geselekteerde bankinstellings vir voltooiing en terugvoer gegee.

Aangesien die doel van hierdie studie gerig is op die verkryging van insig, is die vrae in die vraelys dienooreenkomstig gestruktureer. Vrae is meestal gerig op die identifisering van tekortkominge in die huidige benadering tot die berekening van die kapitaalvereistes en die gepaardgaande ontledings.

6.6 Gevolgtrekking

In hoofstuk 5 is die empiriese data wat met behulp van bogenoemde navorsingsproses ingesamel is, geanaliseer en geïnterpreteer. Uit die **internasionale navorsingsresultate** kan die volgende gevolgtrekkings vir doeleindes van hierdie studie gemaak word:

- Die risikogeweegde metode om kapitaaltoereikendheid te bepaal, geniet ook in die genoemde lande voorkeur.
- Die navorsingsresultate dui daarop dat die lande hoofsaaklik die risikogeweegde bateverhoudings en wysigings daaraan in die ontledingsproses gebruik.
- Gekonsolideerde kapitaaltoereikendheid vir bankgroepe word toegepas deur die afsonderlike bankinstellings asook die bankbeheermaatskappy, te ontleed. Hierdeur word daar verseker dat kapitaal genoegsaam in die hele groep versprei is.
- Die lande ontleed kapitaaltoereikendheid vanuit 'n wye perspektief, deur ander faktore wel in ag te neem. Hierdeur word verseker dat 'n gebalanseerde mening uitgespreek kan word nadat die verhoudingsgetalle se resultate beoordeel is.
- Daar is egter kritiek teen die VK-benadering in die sin dat geen aanpassings gemaak word vir faktore wat vergelykbaarheid beïnvloed nie.
- Verdere kritiek behels dat ander finansiële risikoblootstellings wat nie aan die kapitaalvereistes onderhewig is nie, nie geïnkorporeer word deur die VSA en die VK in die ontledingsproses nie. Die VSA ontleed egter krediet- en likwiditeitsrisiko as komponente van die CAMEL-benadering.
- Die VSA neem homogene vergelykings in ag waarteen die verhoudingsgetalle van die onderskeie bankinstellings ontleed word. Die gevolgtrekking word gemaak dat die VSA hierdie gebied goed nagevors het en dat daar nie sonder meer 'n uitspraak gemaak word alvorens die maatstawwe nie geraadpleeg is nie. Die VK gebruik 'n aanpasbare benadering en fokus dus nie so intensief soos die VSA-reguleerders op homogene vergelykings nie.

Die **plaaslike navorsingsresultate** dui daarop dat die respondente van mening is dat daar verskeie aspekte onderliggend tot hierdie studie nagevors moet word. Die volgende gevolgtrekkings kan uit die empiriese navorsing wat in Suid-Afrika gedoen is, gemaak word:

- Die berekening van die vereiste kapitaal op basis van 'n risikogeweegde metodiek is aanvaarbaar, maar dan moet ander finansiële risiko's ook geïnkorporeer word.
- Die gevolgtrekking van hierdie navorsing dui daarop dat indien die huidige metode beoordeel word, daar nie 'n uitgebreide ontleding oor kapitaaltoereikendheid gedoen kan word nie.
- Die navorsingsresultate dui daarop dat 10 persent as 'n markstandaard voorgestel kan word wanneer kapitaaltoereikendheid ontleed word.
- Ten opsigte van gekonsolideerde toesighouding moet daar omvattende riglyne uitgereik word om hierdie aspek ten volle aan te spreek.
- Die respondente ontleed kapitaaltoereikendheid vanuit 'n wye perspektief. Hierdeur word verseker dat 'n gebalanseerde opinie uitgespreek kan word nadat die verhoudingsgetalle se resultate beoordeel is.
- Inflasionêre toestande is een van die faktore wat in aanmerking geneem moet word by die beoordeling van kapitaaltoereikendheid.
- Die gevolgtrekking van die navorsing oor depositoversekering is dat dit nie tydens die ontleding van kapitaaltoereikendheid ingereken moet word nie. Die ontleding van kapitaaltoereikendheid het primêr daarmee te doen om die solvabiliteit van die bankinstelling te meet, en nie of die deposante wel hulle deposito's terug sal ontvang nie.
- Die navorsingsresultate dui daarop dat die respondente 'n wye reeks verhoudingsgetalle in die ontledingsproses gebruik. Daar is egter kritiek teen hulle benadering, naamlik dat geen aanpassings gemaak word vir faktore wat vergelykbaarheid beïnvloed nie en dat daar nie genoegsaam na ander statistiese middelwaardes gekyk word nie.
- Daar word ook nie genoeg klem gelê op skommeling wat in die ontleding van tydreeks plaasvind nie. Ander risikoblootstellings word ook nie genoegsaam geïnkorporeer in die ontledings nie. Hierdie faktore beperk die doeltreffende ontleding van kapitaaltoereikendheid.
- Die respondente neem 'n wye reeks standarde of maatstawwe in ag waarteen die verhoudingsgetalle van die onderskeie bankinstellings gemeet word. Die gevolgtrekking word gemaak dat die respondente hierdie gebied goed nagevors het en dat daar nie sonder meer uitspraak gelewer word alvorens die maatstawwe geraadpleeg is nie. Daar word aanbeveel dat hierdie maatstawwe so behou en toegepas moet word om doeltreffende ontleding te verseker.

Gebaseer op hierdie gevolgtrekkings kan daar in die lig van die navorsingsdoelwit sekere aanbevelings gemaak word.

6.7 Aanbevelings

Die aanbevelings van hierdie studie word in dieselfde volgorde as die navorsingsdoelwitte bespreek. Hierdie aanbevelings sal ook een van die doelwitte van die Departement Banktoesighouding, naamlik om die vertroue in die RSA-bankstelsel te bevorder, ondersteun. Die voorgestelde verhoudingsgetalle kan as vroeë waarskuwingsteken dien, sou enige finansiële agteruitgang by 'n bepaalde bankinstelling plaasvind. Die banktoesighouer sal dus pro-aktief kan optree en daardeur sy taak doeltreffer kan verrig.

6.7.1 Verhoudingsgetalle

Die hoofdoelwit was om verhoudingsgetalle en ander faktore te identifiseer waarmee kapitaaltoereikendheid doeltreffer beoordeel kan word.

Die volgende verhoudingsgetalle word voorgestel maar met 'n versoek tot banktoesighouers om hulle tot **intelligente en doeltrefferende** ontledings aan te spoor. By die berekening van 'n verhoudingsgetal kan daar selfs 'n logiese verband tussen die veranderlikes bestaan en alhoewel die rekenkundige berekening korrek kan wees, kan 'n finale uitspraak oor die sinvolheid daarvan gemaak word eers nadat die ontledingswaarde van die verhoudingsresultaat vasgestel is.

Winsgewendheidsverhoudings word nie hier afsonderlik bespreek nie, aangesien die studie aanbeveel dat die banktoesighouer na al die ander finansiële risiko's moet kyk sowel as na winsgewendheid.

Die volgende verhoudingsgetalle word voorgestel ten einde kapitaaltoereikendheid doeltreffender te ontleed:

$$\text{Risikogeweegde bateverhouding} = \frac{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

Hierdie verhouding is belangrik, aangesien dit in internasionale bankwese as norm gebruik word waaraan bankinstellings se kapitaaltoereikendheid gemeet word. Die bankinstelling se potensiële verliesabsorberingsvermoë word ook deur hierdie verhouding aangedui. Hierdie verhoudingsgetal word tans wel in die ontledingsproses gebruik. Die navorsing van hierdie studie dui daarop dat 10 persent (afdeling 5.3.3.3) as norm aanvaar kan word waarteen die risikogeweegde bateverhouding vir die bankinstellings gemeet kan word. Die motivering van hierdie syfer is, dat die meerderheid van die respondente hierdie syfer voorgestel het. Een respondent se motivering van hierdie syfer was die relatiewe kleinheid van die RSA-bankinstellings gemeet aan internasionale standaarde.

$$\text{Primêre kapitaalverhouding} = \frac{\text{primêre kapitaalbasis}}{\text{netto kwalifiserende kapitaalbasis}}$$

Hierdie verhouding dui die kapitaalbasis se kwaliteit aan. Om te voldoen aan die vereistes van die Bankwet moet die resultaat nie laer as 50 persent wees nie. Die interne kapitaalgenereringsverhouding, wat ook voorgestel word, sal die voortgesette kwaliteit van die kapitaalbasis bepaal. Daar is dus 'n direkte verband tussen hierdie twee verhoudings. Indien die eersgenoemde voldoende is om die kapitaalbasis in stand te hou, kan aanvaar word dat die bankinstelling nie ander metodes hoef te gebruik om aan die kapitaalvereistes te voldoen nie, indien groei beperk word tot die kapitaalgenereringsverhouding. Kapitaal bekom deur regte-uitgiftes kan beperk word en sodoende kan moontlike oornames en kostes vir die bankinstelling wat met kapitaal regte-uitgiftes gepaard gaan, beperk word.

Hierdie verhoudingsgetal word ook tans in die ontledingsproses gebruik.

$$\text{Kredietrisiko kapitaalverhouding} = \frac{\text{primêre kapitaalbasis}}{\text{lenings en voorskotte}}$$

Die oorgrote meerderheid van verliese wat bankinstellings lei, word tradisioneel in die lenings- en voorskotte-portefeulje veroorsaak. **Die doel van hierdie ontleding is om die relatiewe toereikendheid van die kapitaalbasis teenoor die totale lenings en voorskotte-portefeulje te bereken.** Die banktoesighouer kan dus 'n goeie beeld van die bankinstelling se risikoblootstelling kry indien hierdie verhoudingsgetal bereken word. Hierdie verhoudingsgetal word tans nie deur die RSA-banktoesighouers gebruik nie.

$$\text{Kapitaalaanwendingverhouding} = \frac{\text{primêre kapitaalbasis}}{\text{vaste bates}}$$

Die doel van hierdie ontleding is om die aanwending van die primêre kapitaalbasis te bepaal. Die banktoesighouer kan deur die gebruik van hierdie verhoudingsgetal, bepaal of daar nog primêre kapitaal beskikbaar is wat gebruik kan word vir ander funksies van kapitaal. Hierdie verhoudingsgetal word tans nie deur die RSA-banktoesighouers gebruik nie.

'n Interne kapitaalgenereringsverhouding =

$$\frac{\text{netto inkomste na belasting en gewone en voorkeur dividende}}{\text{totale kwalifiserende kapitaalbasis}}$$

Hierdie verhouding dui die interne kapitaalgenerering aan. **Toekomstige toereikendheid kan van hierdie verhoudingsgetal afgelei word.** Soos reeds aangetoon, kan dit baie nuttig saam met die primêre kapitaalverhouding gebruik word. Hierdie verhoudingsgetal word tans nie deur die RSA-banktoesighouers gebruik nie.

$$\text{Vrye kapitaalverhouding} = \frac{\text{vrye kapitaalmiddele}}{\text{risikogeweegde-items}}$$

In die ontledingsproses kan hierdie verhoudingsgetal gebruik word om die verhouding tussen die bankinstelling se vrye kapitaalmiddele en risikogeweegde-items te bereken. Vrye kapitaalmiddele is gedefinieer as die netto kapitaalbasis nadat die beleggings in die infrastruktuur van die totale kapitaalbasis afgetrek is. **Die doel van hierdie ontleding is om die beskikbaarheid van kapitaal vir ander funksies te bepaal.** Hierdie verhoudingsgetal word tans nie deur die RSA-banktoesighouers gebruik nie.

Indien daar tendense is wat verder ontleed moet word, moet die banktoesighouer die verhouding so saamstel dat dit voldoen aan die basiese vereistes waaraan verhoudingsgetalle moet voldoen.

6.7.2 Addisionele faktore

Die Basel-ooreenkoms (afdeling 2.2) het erken dat as kapitaalverhoudings in isolasie ontleed sou word, die banktoesighouer moontlik tot 'n wanindruk van die relatiewe welstand van 'n bankinstelling kan kom indien ander faktore soos die kwaliteit van bestuur

en voorsiening van slegte skuld nie ook in aanmerking geneem word nie. Die gevolgtrekking van navorsingsresultate was dat verhoudingsgetalle aangevul moet word met maatstawwe wat die volgende meet:

- die gehalte en likwiditeit van die bates
- die verdienstevermoë van bankinstellings
- 'n algemene oordeel oor die gehalte van die bestuur

In die ontledingsproses moet die banktoesighouers daarteen waak om die verwantskappe tussen kapitaaltoereikendheid en die ander finansiële risiko's, te ignoreer. Banktoesighouers moet ander faktore buiten die finansiële risiko's ook in ag neem. Indien dit nie gedoen word nie, kan daar nie aanspraak op 'n doelmatige banktoesighouding beoordelingsproses gemaak word nie. Faktore wat in ag geneem moet word tydens die ontledingsproses is:

- Die impak van **vorige bestuursoptrede** van die bankinstelling (afdeling 4.7.5.7).
- Indien die bestuur van 'n bankinstelling, asook die toereikendheid van **bestuursopvolging** (afdeling 4.7.5.8) onder verdenking is, moet dit ook in berekening gebring word. Geen kapitaalbasis kan voldoende wees om voorsiening te maak vir ondoeltreffende bestuur nie.
- Die huidige **winsgewendheid** (afdeling 3.3 en ook 5.3.3.2), die voortsetting daarvan, asook die onderliggende dividendbeleid van 'n bankinstelling.
- Die **ongerealiseerde inkomste of verlies** (afdeling 3.4) wat in 'n bepaalde bankinstelling se beleggingsportefeulje teenwoordig is.
- Die vereiste **kapitaalinvestering** (afdeling 4.7.5.8) soos byvoorbeeld rekenaartegnologie, wat vereis word om die bankinstelling mededingend te hou.
- Dit is ook belangrik dat die banktoesighouer die redes vir die **aantasting** (afdeling 3.2.1) teen die kapitaalbasis ondersoek, sodat die ontleding sinvolle beoordeling kan verseker.
- Die implikasies vir die RSA-bankinstellings wat hulle bedrywighede **internasionaal** uitbrei (afdeling 4.7.5.8). Onderliggende faktore is onder andere die politiese bestel en die inflasie van die lande waarin die bankinstelling betrokke is.
- Die **kapitaalkragtigheid** van die uiteindelijke regsentiteit wat beheer oor die bankinstelling uitoefen (afdeling 5.3.3.2).

- Die **bepaalde nismarkte** (afdeling 4.7.5.5) waarin die bankinstelling bedrywig is.
- **Algemene ekonomiese toestande of siklus.** Huidige en verwagte ekonomiese toestande (afdeling 4.7.5.5 en ook 5.3.3.2) moet ook 'n belangrike rol vervul in die ontledingsproses.
- **Inflasie** (afdeling 2.5 en ook 5.3.3.2) en die implikasies daarvan is 'n belangrike faktor wat die banktoesighouer tydens die ontledingsproses in gedagte moet hou.
- Die kapitaaltoereikendheid van die bankinstelling moet in verband met al die **ander finansiële risiko's** gebring word (afdeling 3.4 en ook 5.3.3.2). Tendense, soos uitsonderlike hoë volatliteite in die valutamarkte, moet in die finale beoordeling in ag geneem word.
- Beplanning ten opsigte van moontlike **uitbreiding van die kapitaalbasis** (afdeling 5.3.3.2)
- Vir genoteerde bankinstellings moet die algemene **markpersepsie** (afdeling 5.3.3.2) en huidige waardasie op die Johannesburgse Effektebeurs in ag geneem word. Die frekwensie van kapitaal regte-uitgiftes deur die bankinstelling moet ook onder oënskou geneem word.

Hierdie faktore moet egter individueel ontleed word en die banktoesighouer moet daarvolgens sy indruk van die effek daarvan op kapitaaltoereikendheid bepaal. Aangesien kapitaalbestuur 'n belangrike aspek is, kan daar aangevoer word dat die banktoesighouer wel hierdie inligting gereeld moet bekom ten einde 'n doeltreffender ontleding te kan doen.

Banktoesighouers moet ook beter van statistiese middelwaardes gebruik maak tydens die ontledingsproses. Voortspruitend hieruit behoort die banktoesighouer, veral as die verdeling van middelwaardes baie skeef is, buiten die rekenkundige gemiddeld ook die modus en/of mediaan bereken.

Insgelyks moet daar ook voorsiening gemaak word dat 'n spesifieke bankinstelling teenoor 'n bepaalde homogene groep beoordeel kan word, veral waar:

- die homogene groep die betrokke instelling se data uitsluit
- die homogene groep die betrokke instelling se data insluit

Verder moet daar ook ag geslaan word op seisoenale invloede en ander tendense. Waar toepaslik moet die nodige aanpassings aangebring word. Verhoudingsgetalontledings wat 'n buitengewone hoë of lae resultaat aandui, moet deeglik ondersoek word om te verseker dat 'n aanvaarbare norm of standaard verkry word.

6.7.3 Kapitaaltoereikendheid vir bankbeheermaatskappye

Vir gekonsolideerde toesighouding word voorgestel dat alle bankfiliale van bankinstellings as 'n eerste fase gekonsolideerd ontleed moet word om die kapitaaltoereikendheid vir die bankinstelling en sy filiale te bepaal.

Daar moet egter as 'n tweede fase 'n volledige studie gedoen word om die mees geskikte metode te vind waarmee die kapitaaltoereikendheid van 'n bankbeheermaatskappy gemeet kan word. Die aspekte rakende die herwaardasie van langtermynbates is onduidelik en daar word aanbeveel dat die aspek verder nagevors moet word. Aangesien die konsolidasie van 'n bankgroep 'n omvattende taak is, word voorgestel dat hierdie ontleding elke ses maande gedoen moet word.

Gekonsolideerde ontleding sal dus doelmatiger banktoesighouding ondersteun omdat 'n bepaalde bankinstelling eers individueel en daarna op 'n groepsbasis beoordeel is. Vanweë die problematiek met die samestelling van vergelykende data moet die banktoesighouers met groot sorg die markstandaarde bepaal waarteen die bankgroepe gemeet gaan word.

Filiale wat nie gekonsolideer word nie, om welke rekeningkundige rede ook al, se kapitaalrekening moet van die betrokke bankinstelling se kapitaalbasis afgetrek word. Hierdie aanbeveling is in ooreenstemming met die Basel-ooreenkoms se aanbevelings.

Daar word voorgestel dat die kapitaalvereistes vir bankbeheermaatskappye in ooreenstemming met die Basel-ooreenkoms se minimum vereistes moet wees. Daar word dus voorgestel dat indien hierdie ontledings gedoen sou word, die minimum vereiste agt persent moet wees. Dit sal Suid-Afrikaanse geregistreerde bankbeheermaatskappye op dieselfde grondslag as hulle oorsese mededingers plaas.

6.7.4 Wetgewing

Die volgende wysiging aan die Bankwet van 1990 word aanbeveel:

- Daar word voorgestel dat **artikel 70** van die Bankwet sodanig gewysig word dat bankinstellings wel die nodige belastingaansuiwerings op reserwes moet doen, alvorens dit in die kapitaalbasis ingereken kan word.

6.8 Verdere studie

Na aanleiding van hierdie studie behoort 'n studie deur die Departement van Banktoesighouding onderneem te word om die volgende aspekte verder toe te lig:

- 'n Gedetailleerde ondersoek na die metode van die bepaling van risikoklassifikasie waarmee kapitaalvereistes bereken word. Daar word ook voorgestel dat die risikoklassifikasie van die onderskeie bates en buitebalansstaatitems meer wetenskaplik ondersoek word (verwys na kommentaar op vraag 4 in afdeling 5.3.3.2).
- Die daarstelling van 'n volledige model waarvolgens kapitaaltoereikendheid doeltreffender ontleed kan word. Die studie sal slegs onderneem kan word sodra daar eenstemmigheid is oor die metode om ander risiko's te inkorporeer by die berekening van die kapitaalvereiste.
- Soos reeds vermeld, is inflasionêre toestande beslis een van die faktore wat deeglik in aanmerking geneem moet word by die beoordeling van kapitaaltoereikendheid. Dit geld veral wanneer daar 'n kapitaalprojeksie gedoen word. Aangesien hierdie aspek nie uniek vir Suid-Afrikaanse bankinstellings is nie, word daar aanbeveel dat reguleerders en bankinstellings geraadpleeg word in lande waar dit wel 'n deurlopende probleem is.

6.9 Samevatting

Finansiële risiko-inligting wat in akkurate en beknopte vorm en sonder vertraging aan die Departement Banktoesighouding beskikbaar gestel word, is van primêre belang om kapitaaltoereikendheid te ontleed. Deur die aanbevelings in hierdie studie te implementeer sal die koste verbonde aan die reguleringsproses beperk word. Hierdeur word verseker - met inagneming van die noodsaaklikheid vir regulering - dat die reguleringsproses koste-effektief toegepas word.

Kapitaaltoereikendheid en die ontleding daarvan, is slegs 'n komponent van die totale ontledingsproses. Kapitaaltoereikendheid moet nie in isolasie ontleed word nie. Eweneens moet 'n verhoudingsgetal nie in isolasie gebruik word nie.

Genoegsame inligting oor 'n bepaalde bankinstelling of bankgroep word egter nie verkry deur 'n bankinstelling se afsonderlike finansiële risiko's te bestudeer nie; die bankinstelling moet in die geheel beskou word aangesien die geheel meer sinvol as die somtotaal van al die individuele finansiële risiko's is. Ten einde 'n gebalanseerde uitspraak te lewer, moet 'n totale beoordeling gedoen word. Nietemin bly die ontleding van kapitaaltoereikendheid 'n sleutelontleding in die totale beoordelingsproses.

6.10 Gebeure na die oorsigtydperk van hierdie studie

Die volgende gebeure het na die oorsigtydperk van hierdie studie plaasgevind. Ter wille van volledigheid word aspekte wat relevant tot hierdie studie is, nou bespreek.

Die missie van die Departement Banktoesighouding is gewysig. Die nuwe missie is "**Om die banke se welstand deur middel van effektiewe toesighouding te bevorder**". Aangesien hierdie missie nie die doelwitte van dié studie beïnvloed het nie, is die vorige missie vir doeleindes van hierdie studie behou.

Die toesighoudingsmetode wat deur Departement Banktoesighouding gevolg word, het ook veranderinge ondergaan. Voortaan sal die banktoesighouers ook 'n terplaatsse ondersoek deur middel van gesprekke met die bestuurslui van die bankinstellings, addisioneel tot die huidige toesighoudende metodiek volg. Hierdie addisionele komponent fokus veral op gesprekvoering en voorleggings deur die Departement Banktoesighouding aan die bestuur van die bankinstellings aangaande risikotendense en ander relevante gebeurtenisse.

Die grootste enkele tekortkoming van die Basel-ooreenkoms is dat dit hoofsaaklik op kredietrisiko fokus. Die Basel-komitee het besluit om die 1988-ooreenkoms te wysig ten einde die uitwerkings van verrekening in die berekening van potensiele blootstellings te erken, en het sekere wysigings aan die omskakelingsfaktore aangebring. Ten tye van die afhandeling van hierdie studie, het die Departement Banktoesighouding nog nie amptelik enige wysigings aan hulle eie regulasies aangebring nie.

In afdeling 3.3 is die gebrek aan toereikende vraag na krediet as een van die faktore bespreek wat die winsgewendheid van die bankinstellings gedurende die oorsigtydperk beïnvloed het. In 1995 het die vraag na krediet so toegeneem dat die SARB verplig was om addisionele reserwe-vereistes daar te stel ten einde die vraag na krediet tot binne aanvaarbare vlakke te bring.

Die volgende wysiging in die Bankwet is na die oorsigtydperk van hierdie studie aangebring wat direk van toepassing is op kapitaaltoereikendheid. Die minimum kapitaal vir bankinstellings is van R10 miljoen na R50 miljoen (afdeling 5.3.3) verhoog met die promulgasie van die wetswysigings van die Bankwet in Desember 1994.

OPGAWE VAN BYLAES

BLADSY

Bylae A	Kapitaaltoereikendheid, VSA, Regulasie H	182
Bylae B	Kapitaaltoeikeikendheid, VK	192
Bylae C	Vorm DI 100, Balansstaat	208
Bylae D	Vorm DI 110, Buitebalansstaatbedrywighede	217
Bylae E	Vorm DI 400, Kapitaaltoereikenheid	218
Bylae F	Vraelys aan respondente	227

Kapitaaltoereikendheid, VSA, Regulasie H

Capital Adequacy Guidelines

Regulation H. Appendix A

Attachment II—Summary Definition of Qualifying Capital for State Member Banks*
Using the Year-End 1992 Standards

<i>Components</i>	<i>Minimum requirements after transition period</i>
CORE CAPITAL (tier 1)	Must equal or exceed 4% of weighted-risk assets
Common stockholders' equity	No limit
Qualifying noncumulative perpetual preferred stock	No limit; banks should avoid undue reliance on preferred stock in tier 1
Minority interest in equity accounts of consolidated subsidiaries	Banks should avoid using minority interests to introduce elements not otherwise qualifying for tier 1 capital
Less: Goodwill ¹	
SUPPLEMENTARY CAPITAL (tier 2)	Total of tier 2 is limited to 100% of tier 1 ²
Allowance for loan and lease losses	Limited to 1.25% of weighted-risk assets ²
Perpetual preferred stock	No limit within tier 2
Hybrid capital instruments and equity-contract notes	No limit within tier 2
Subordinated debt and intermediate-term preferred stock (original weighted average maturity of 5 years or more)	Subordinated debt and intermediate-term preferred stock are limited to 50% of tier 1; ³ amortized for capital purposes as they approach maturity
Revaluation reserves (equity and building)	Not included; banks encouraged to disclose; may be evaluated on a case-by-case basis for international comparisons; and taken into account in making an overall assessment of capital
DEDUCTIONS (from sum of tier 1 and tier 2)	
Investments in unconsolidated subsidiaries	
Reciprocal holdings of banking organizations' capital securities	
Other deductions (such as other subsidiaries or joint ventures) as determined by supervisory authority	On a case-by-case basis or as a matter of policy after formal rulemaking
TOTAL CAPITAL (tier 1 + tier 2 - Deductions)	Must equal or exceed 8% of weighted-risk assets

* See discussion in section II of the guidelines for a complete description of the requirements for, and the limitations on, the components of qualifying capital.

¹ All goodwill, except previously grandfathered goodwill approved in supervisory mergers, is deducted immediately.

² Amounts in excess of limitations are permitted but do not qualify as capital.

³ Amounts in excess of limitations are permitted but do not qualify as capital.

⁴ A proportionately greater amount may be deducted from tier 1 capital if the risks associated with the subsidiary so warrant.

Attachment III—Summary of Risk Weights and Risk Categories for State Member Banks

Category 1: Zero Percent

1. Cash (domestic and foreign) held in the bank or in transit
2. Balances due from Federal Reserve Banks (including Federal Reserve Bank stock) and central banks in other OECD countries
3. Direct claims on, and the portions of claims that are unconditionally guaranteed by, the U.S. Treasury and U.S. government agencies¹ and the central governments of other OECD countries, and local currency claims on, and the portions of local currency claims that are unconditionally guaranteed by, the central governments of non-OECD countries (including the central banks of non-OECD countries), to the extent that the bank has liabilities booked in that currency
4. Gold bullion held in the bank's vaults or in another's vaults on an allocated basis, to the extent offset by gold bullion liabilities

Category 2: 20 Percent

1. Cash items in the process of collection
2. All claims (long- or short-term) on, and the portions of claims (long- or short-term) that are guaranteed by, U.S. depository institutions and OECD banks
3. Short-term claims (remaining maturity of one year or less) on, and the portions of short-term claims that are guaranteed by, non-OECD banks
4. The portions of claims that are conditionally guaranteed by the central governments of OECD countries and U.S. government agencies, and the portions of local currency claims that are conditionally guaranteed by the central governments of non-OECD countries, to

¹ For the purpose of calculating the risk-based capital ratio, a U.S. government agency is defined as an instrumentality of the U.S. government whose obligations are fully and explicitly guaranteed as to the timely payment of principal and interest by the full faith and credit of the U.S. government.

the extent that the bank has liabilities booked in that currency

5. Claims on, and the portions of claims that are guaranteed by, U.S. government-sponsored agencies²
6. General obligation claims on, and the portions of claims that are guaranteed by the full faith and credit of, local governments and political subdivisions of the U.S. and other OECD local governments
7. Claims on, and the portions of claims that are guaranteed by, official multilateral lending institutions or regional development banks
8. The portions of claims that are collateralized³ by securities issued or guaranteed by the U.S. Treasury, the central governments of other OECD countries, U.S. government agencies, U.S. government-sponsored agencies, or by cash on deposit in the bank
9. The portions of claims that are collateralized³ by securities issued by official multilateral lending institutions or regional development banks
10. Certain privately issued securities representing indirect ownership of mortgage-backed U.S. government agency or U.S. government-sponsored agency securities
11. Investments in shares of a fund whose portfolio is permitted to hold only securities that would qualify for the zero or 20 percent risk categories

Category 3: 50 Percent

1. Loans fully secured by first liens on one- to four-family residential properties that have been made in accordance with prudent underwriting standards, that are performing in accordance with their original terms, and are not past due or in nonaccrual status, and certain privately issued mortgage-backed securities representing indirect ownership of such

² For the purpose of calculating the risk-based capital ratio, a U.S. government-sponsored agency is defined as an agency originally established or chartered to serve public purposes specified by the U.S. Congress but whose obligations are not explicitly guaranteed by the full faith and credit of the U.S. government.

³ The extent of collateralization is determined by current market value.

Capital Adequacy Guidelines

Regulation H, Appendix A

loans (Loans made for speculative purposes are excluded.)

2. Revenue bonds or similar claims that are obligations of U.S. state or local governments, or other OECD local governments, but for which the government entity is committed to repay the debt only out of revenues from the facilities financed

3. Credit-equivalent amounts of interest rate- and foreign exchange rate-related contracts, except for those assigned to a lower risk category

Category 4: 100 Percent

1. All other claims on private obligors

2. Claims on, or guaranteed by, non-OECD foreign banks with a remaining maturity exceeding one year

3. Claims on, or guaranteed by, non-OECD central governments that are not included in item 3 of category 1 or item 4 of category 2;

all claims on non-OECD state or local governments

4. Obligations issued by U.S. state or local governments, or other OECD local governments (including industrial-development authorities and similar entities), repayable solely by a private party or enterprise

5. Premises, plant, and equipment; other fixed assets; and other real estate owned

6. Investments in any unconsolidated subsidiaries, joint ventures, or associated companies—if not deducted from capital

7. Instruments issued by other banking organizations that qualify as capital—if not deducted from capital

8. Claims on commercial firms owned by a government

9. All other assets, including any intangible assets that are not deducted from capital

**Attachment IV—Credit-Conversion
Factors for Off-Balance-Sheet Items for
State Member Banks**

100 Percent Conversion Factor

1. Direct credit substitutes (These include general guarantees of indebtedness and all guarantee-type instruments, including standby letters of credit backing the financial obligations of other parties.)
2. Risk participations in banker's acceptances and direct credit substitutes, such as standby letters of credit
3. Sale and repurchase agreements and assets sold with recourse that are not included on the balance sheet
4. Forward agreements to purchase assets, including financing facilities, on which draw-down is *certain*
5. Securities lent for which the bank is at risk

50 Percent Conversion Factor

1. Transaction-related contingencies (These include bid bonds, performance bonds, warranties, and standby letters of credit backing the nonfinancial performance of other parties.)
2. Unused portions of commitments with an original maturity¹ exceeding one year, including underwriting commitments and commercial credit lines
3. Revolving underwriting facilities (RUFs), note-issuance facilities (NIFs), and similar arrangements

20 Percent Conversion Factor

1. Short-term, self-liquidating, trade-related contingencies, including commercial letters of credit

Zero Percent Conversion Factor

1. Unused portions of commitments with an original maturity¹ of one year or less, or which are unconditionally cancellable at any time, provided a separate credit decision is made before each drawing

**Credit Conversion for Interest-Rate and
Foreign-Exchange Contracts**

The total replacement cost of contracts (obtained by summing the positive mark-to-market values of contracts) is added to a measure of future potential increases in credit exposure. This future potential exposure measure is calculated by multiplying the total notional value of contracts by one of the following credit-conversion factors, as appropriate:

<i>Remaining maturity</i>	<i>Interest-rate contracts</i>	<i>Exchange-rate contracts</i>
One year or less	0	1.0%
Over one year	0.5%	5.0%

No potential exposure is calculated for single-currency interest-rate swaps in which payments are made based upon two floating rate indices, that is, so-called floating/floating or basis swaps. The credit exposure on these contracts is evaluated solely on the basis of their mark-to-market value. Exchange-rate contracts with an original maturity of 14 days or less are excluded. Instruments traded on exchanges that require daily payment of variation margin are also excluded. The only form of netting recognized is netting by novation.

¹ Remaining maturity may be used until year-end 1992.

Capital Adequacy Guidelines

Regulation H, Appendix A

Attachment V—Calculation of Credit-Equivalent Amounts

Interest Rate- and Foreign Exchange Rate-Related Transactions for State Member Banks

Type of contract (remaining maturity)	Potential Exposure			+ Current Exposure		Credit- Equivalent Amount (dollars)
	Notional principal (dollars)	Potential- exposure conversion × factor	Potential exposure = (dollars)	Replace- ment cost ¹	Current exposure (dollars) ²	
(1) 120-day forward foreign exchange	5,000,000	.01	50,000	100,000	100,000	150,000
(2) 120-day forward foreign exchange	6,000,000	.01	60,000	- 120,000	-0-	60,000
(3) 3-year single-currency fixed/floating interest-rate swap	10,000,000	.005	50,000	200,000	200,000	250,000
(4) 3-year single-currency fixed/floating interest-rate swap	10,000,000	.005	50,000	- 250,000	-0-	50,000
(5) 7-year cross-currency floating/floating interest-rate swap	20,000,000	.05	1,000,000	- 1,300,000	-0-	1,000,000
TOTAL	\$51,000,000					\$1,510,000

¹ These numbers are purely for illustration.

² The larger of zero or a positive mark-to-market value.

WORKSHEET FOR RISK BASED CAPITAL ESTIMATE

State Member Banks - Form FFIEC 032

I. TWENTY PERCENT WEIGHT ASSETS

Cash Items in Process of Collection	\$ _____	(a)
Balances Due from Depository Institutions	\$ _____	(b)
Claims on Depository Institutions ¹	\$ _____	(c)
General Obligation Bonds	\$ _____	(d)
US Agency Securities-Conditional Guarantee ²	\$ _____	(e)
Assets Held in Trading Accounts	\$ _____	(f)
Loans Secured by Deposits	\$ _____	(g)
Loans Secured by US Government Securities	\$ _____	(h)
Off Balance Sheet Items:		
Securities Lent/Borrowed	\$ _____	(i)
Futures or Forward Contracts to Buy/Sell	\$ _____	(j)
SUM - TWENTY	\$ _____	(I)

II. FIFTY PERCENT WEIGHT ASSETS

Revenue Bonds	\$ _____	(a)
Loans Secured by 1-4 Family Mortgages	\$ _____	(b)
Off Balance Sheet Items:		
Credit Equivalent Amount of Interest Rate and Foreign Exchange Rate Contracts ³	\$ _____	(c)
Recourse Exposure on Mortgage Loans	\$ _____	(d)
SUM - FIFTY	\$ _____	(II)

¹ Includes: Fed Funds sold, Repurchase Agreements, Bankers Acceptances, CDs, Participations in Acceptances, Standby Letters of Credit Conveyed to Banks, and Loans to Depository Institutions.

² Includes FNMA, Farm Credit, FHLB.

³ Estimate Credit Equivalent Amount by multiplying by 0.005.

WORKSHEET FOR RISK BASED CAPITAL - Page 2

III. ONE HUNDRED PERCENT WEIGHT ASSETS

Industrial Revenue (Development) Bonds	\$ _____	(a)
Premises and Fixed Assets	\$ _____	(b)
Other Real Estate Owned	\$ _____	(c)
Investment in Unconsolidated Subsidiaries	\$ _____	(d)
Customers' Liability on Acceptances Outstanding	\$ _____	(e)
Intangible Assets (Including Goodwill)	\$ _____	(f)
Other Assets	\$ _____	(g)
Securities - (Private Obligors) *	\$ _____	(h)
All other Loans †	\$ _____	(i)
Off Balance Sheet Items:		
Commitments to make or purchase loans	\$ _____ X .5	\$ _____ (j)
Stand By LOCs less Amt Conveyed to Others	\$ _____ X .75	\$ _____ (k)
Commercial Letters of Credit	\$ _____ X .2	\$ _____ (l)
Commitments to Purchase/Sell When Issued Securities (Net)		\$ _____ (m)
Other Significant Commitments		\$ _____ (n)
Recourse Exposure on Agricultural Mortgages		\$ _____ (o)
SUM - ONE HUNDRED		\$ _____ (II)

.....

SUM - TWENTY (I) X .20 \$ _____

SUM - FIFTY (II) X .50 \$ _____

SUM - ONE HUNDRED (III) X 1.00 \$ _____

RISK WEIGHTED ASSETS = \$ _____

* All securities issued by private obligors - debt and equity.

† Net Loans less 1-4 family mortgages, loans secured by deposits, loans to depository institutions, acceptances of other banks, loans to foreign governments, and obligations of states and political subdivisions.

WORKSHEET FOR RISK BASED CAPITAL - Page 3

CAPITAL CALCULATIONS:

Tier I Capital:

Common Stock	\$ _____ (a)
Noncumulative Perpetual Preferred Stock	\$ _____ (b)
Surplus	\$ _____ (c)
Retained Earnings *	\$ _____ (d)
Minority Interest in Consolidated Subs.	\$ _____ (e)
Core Capital Elements	\$ _____
less: Goodwill	\$ _____ (f)
Tier I Capital	\$ _____

Supplemental Capital:

Loan Loss Reserve *	\$ _____ (g)
Mandatory Convertible Securities	\$ _____ (h)
** Subordinated Debt †	\$ _____ (i)
** Intermediate Term Preferred Stock †	\$ _____ (j)
Cumulative Perpetual Preferred Stock	\$ _____ (k)
Tier II or Supplemental Capital	\$ _____

* Undivided profits less net unrealized loss on marketable equity securities.

** Combined these items are limited to 50% of Tier I. In addition, these items must be prorated for remaining maturity where applicable.

.....	
Tier I:	\$ _____
Minimum of Tier II or Tier I:	\$ _____
less:	
investment in unconsolidated subsidiaries	\$ _____
reciprocal holdings of capital	\$ _____
Qualifying Total Capital:	\$ _____

NOTE: Tier II Capital may not exceed Tier I Capital.

† Restricted to 1.5% of risk weighted assets at 12/31/90 and 1.25% of risk weighted assets at 12/31/92. Any excess may be deducted from risk weighted assets when calculating the Total Risk-Based Capital Ratio.

† Subordinated Debt is net of Mandatory Convertible Securities.

† Estimated as thirty percent of limited life preferred stock.

WORKSHEET FOR RISK BASED CAPITAL - Page 4

CAPITAL CALCULATIONS (CONT.):

Available Supplemental Capital:

The minimum of

Tier II Capital \$ _____ or
Core Capital Elements/ 3 \$ _____

Adjusted Tier I Capital:

Tier I Capital \$ _____
Available Supplemental Capital \$ _____

Adjusted Tier I Capital \$ _____

Adjusted Tier II Capital:

Tier II Capital \$ _____
less Available Supplemental Capital \$ _____
Adjusted Tier II Capital \$ _____

Adjusted Total Qualifying Capital:

Adjusted Tier I Capital \$ _____
Minimum of Adjusted Tier II Capital or
Adjusted Tier I Capital \$ _____
less investment in unconsolidated subsidiaries \$ _____
less reciprocal holdings of capital \$ _____
Adjusted Total Qualifying Capital \$ _____

NOTE: Adjusted Tier II Capital may not exceed Adjusted Tier I Capital.

* During the first two phases of the transition period a portion of supplemental capital may be included in Tier I capital. Until December 31, 1990, supplemental capital up to 25 percent of core capital may be included in Tier I capital. From December 31, 1990 to December 31, 1992, this amount is reduced to ten percent. After December 31, 1992, the amount is reduced to zero.

WORKSHEET FOR RISK BASED CAPITAL - Page 5

RATIO CALCULATIONS:

Tier I Capital Ratio = _____

$$\frac{\text{Tier I Capital}}{\text{Risk Weighted Assets - Goodwill}}$$

Total Risk Based Capital Ratio = _____

Qualifying Total Capital

Risk Weighted Assets - Goodwill - Investment in Unconsol. Subs - Allocated
Transfer Risk Reserve - Loan Loss Reserves not included in capital
- Reciprocal Holdings of Capital

Adjusted Tier I Capital Ratio = _____

$$\frac{\text{Adjusted Tier I Capital}}{\text{Risk Weighted Assets - Goodwill}}$$

Adjusted Total Risk Based Capital Ratio = _____

Adjusted Total Qualifying Capital

Risk Weighted Assets - Goodwill - Investment in Unconsol. Subs - Allocated
Transfer Risk Reserve - Loan Loss Reserves not included in capital
- Reciprocal Holdings of Capital

Bylae B

Kapitaaltoereikendheid, VK

Private and confidential

Form BSD1

Capital Adequacy Return

as at _____

Reporting Institution _____
(Unconsolidated / Solo consolidated / Consolidated - delete as appropriate)

I confirm that I have read the relevant reporting instructions issued by the Bank, including paragraphs relating to accurate returns, and this return has been completed in accordance with them.

Signature of authorised official of reporting institution

In the event of a query, the Bank of England may contact (block letters please):

Tel No _____ Ext _____

Notes on completion

If you have any difficulty in completing this return, please telephone your Banking Supervision analyst.

- 1 Complete the return quarterly on an unconsolidated/solo consolidated basis as at end of March, June, September, and December, or at dates which coincide with the financial year end if agreed with Banking Supervision Division.
- 2 Complete the return half-yearly on a consolidated basis as at end of June and December, or at dates which coincide with the financial year end if agreed with Banking Supervision Division.
- 3 Enter amounts to nearest thousands omitting £000s. Calculated amounts should also be rounded to nearest thousands. Item S170 (Risk Asset Ratio) should be rounded to two decimal places.
- 4 For definition of items refer to the "Guidance Notes and Definitions".
- 5 Submit within 10 working days for unconsolidated/solo consolidated returns and 20 working days for consolidated returns to:

Financial Statistics Division
Group 1 (HO-5)
Bank of England
Threadneedle Street
London EC2R 8AH

- 6 Returns may also be delivered to the Reception Desk at the Threadneedle Street entrance of the Bank of England between 9.00am and 5.00pm, Monday to Friday. Envelopes should be clearly addressed as above.

Bank of England use only

Logged in	Data entered	Amendment Book	Amendment Input

SUMMARY SCHEDULE

£000s

Item No.

CAPITAL BASE

S10	Tier 1: Core Capital (item 550)	<input type="text"/>	
S20	Tier 2: Supplementary Capital (item 630)	<input type="text"/>	
S30	Total (Gross) Capital		<input type="text"/>
Deduct:			
S40	Investments in subsidiaries and associated companies (item 160)	<input type="text"/>	
S50	Investments in the capital of banks (items 170.1 & 170.2)	<input type="text"/>	
S60	Connected lending of a capital nature (item 280)	<input type="text"/>	
S70	Off-balance sheet items of a capital nature	<input type="text"/>	
S80	Other deductions (to be agreed)	<input type="text"/>	
S90	TOTAL (NET) CAPITAL		<input type="text"/>

ASSETS (ITEMS 10-260,320,340-440,470 less 280)

By weighting bands:

S100	0%	<input type="text"/>	
S110	10%	<input type="text"/>	
S120	20%	<input type="text"/>	
S130	50%	<input type="text"/>	
S140	100%	<input type="text"/>	
S150	Items 450 & 460	<input type="text"/>	
S160	TOTAL WEIGHTED RISK ASSETS		<input type="text"/>

S170	RISK ASSET RATIO <small>(S90/S160)*100</small>	<input type="text"/>	%
------	--	----------------------	---

ASSETS

Item No.	Item	Amount	Weight	Weighted Amount
		£000s		
10	Cash	<div></div>	0%	<div></div>
20	Gold bullion and coin	<div></div>	0%	<div></div>
30	Cash items in the course of collection	<div></div>	20%	<div></div>
40	Items in suspense	<div></div>		
40.1	<div></div>	0%	<div></div>
40.2	<div></div>	10%	<div></div>
40.3	<div></div>	20%	<div></div>
40.4	<div></div>	50%	<div></div>
40.5	<div></div>	100%	<div></div>

Item No.	Item	Amount £000s	Weight	Weighted Amount
LOANS ADVANCES AND BILLS HELD				
50	Central governments and central banks			
50.1		0%	
50.2		10%	
50.3		20%	
50.4		100%	
60	Lending to group companies			
60.1		0%	
60.2		10%	
60.3		20%	
60.4		100%	
70	Banks (inc. building societies & discount.... houses & MDBs) GEMMs & SEMBs			
70.1		0%	
70.2		10%	
70.3		20%	
70.4		100%	
80	Public sector entities			
80.1		0%	
80.2		10%	
80.3		20%	
80.4		100%	
90	Loans secured by mortgages on residential property		50%	
100	Other loans, advances and bills held			
100.1		0%	
100.2		10%	
100.3		20%	
100.4		100%	
110	Unanalysed		100%	

Item No.	Item	Amount £000s	Weight	Weighted Amount
INVESTMENTS				
120	Central governments and central banks Net long			
120.1			0%	
120.2			10%	
120.3			20%	
120.4			100%	
130	Public sector entities			
130.1			10%	
130.2			20%	
130.3			100%	
140	Banks (unsubordinated FRNs etc)			
140.1			10%	
140.2			20%	
140.3			100%	
150	Mortgage backed securities			
150.1			10%	
150.2			20%	
150.3			50%	
150.4			100%	
160	Investments in subsidiaries and associated companies		Deducted from Tier 1 & 2	
170	Investments in the capital of other banks			
170.1	Equity and non-cumulative preference shares		Deducted from Tier 1 & 2	
170.2	Debt instruments		Deducted from Tier 1 & 2	
170.3	Primary market maker concession		100%	
170.4	Secondary market maker concession		100%	
180	Other investments			
180.1			10%	
180.2			20%	
180.3			100%	
190	Unanalysed		100%	

Item No.	Item	Amount £000s	Weight	Weighted Amount
OTHER ASSETS				
200	Goodwill		Deducted from Tier 1	
210	Other intangible assets			
210.1		100%	
210.2		Deducted from Tier 1	
220	Own premises		100%	
230	Other property/real estate		100%	
240	Operating leases			
240.1		0%	
240.2		20%	
240.3		100%	
250	Plant, equipment and other fixed assets		100%	
260	Other			
260.1		0%	
260.2		10%	
260.3		20%	
260.4		100%	
270	Total assets (items 10-260)			
(to equal item 770)				

Item No.	Item	Amount £000s	Weight	Weighted Amount
MEMORANDUM ITEMS				
280	Connected lending of a capital nature		Deducted from Tier 1 & 2	
280.1	Reported in 0% band		0%	
280.2	Reported in 10% band		10%	
280.3	Reported in 20% band		20%	
280.4	Reported in 50% band		50%	
280.5	Reported in 100% band		100%	
290	Loans to directors, controllers and their associates			
290.1	Reported in 0% band		0%	
290.2	Reported in 10% band		10%	
290.3	Reported in 20% band		20%	
290.4	Reported in 50% band		50%	
290.5	Reported in 100% band		100%	
300	Loans to non-group companies with which directors and controllers are associated			
300.1	Reported in 0% band		0%	
300.2	Reported in 10% band		10%	
300.3	Reported in 20% band		20%	
300.4	Reported in 50% band		50%	
300.5	Reported in 100% band		100%	
310	Direct credit substitutes given on behalf of connected customers			
310.1	Reported in 0% band		0%	
310.2	Reported in 10% band		10%	
310.3	Reported in 20% band		20%	
310.4	Reported in 50% band		50%	
310.5	Reported in 100% band		100%	
310.6	Deducted from Tier 1 & 2			

Item No.	Item	Amount £000s	Weight	Weighted Amount
MEMORANDUM ITEMS (continued)				
320	Investments in central governments and central banks (net short positions)	()		
320.1	()	0%	
320.2	()	10%	
320.3	()	20%	
320.4	()	100%	

	Col 1 Liabilities being secured at the reporting date	Col 2 Assets at the reporting date securing liabilities reported in Column 1
330	Encumbered assets	
330.1	Payments/settlements systems	

330.2	Other	

OFF-BALANCE SHEET ITEMS

Item No.	Item	Nominal/ Principal Amount £000s	Credit Conversion Factor	Weight	Weighted Amount
340	Direct credit substitutes				
340.1		100%	0%	
340.2		100%	10%	
340.3		100%	20%	
340.4		100%	50%	
340.5		100%	100%	
340.6		Deducted from Tier 1 & 2		
340.7	Unanalysed		100%	100%	
350	Transaction-related contingents				
350.1		50%	0%	
350.2		50%	10%	
350.3		50%	20%	
350.4		50%	50%	
350.5		50%	100%	
350.6	Unanalysed		50%	100%	
360	Trade-related contingents				
360.1		20%	0%	
360.2		20%	10%	
360.3		20%	20%	
360.4		20%	50%	
360.5		20%	100%	
360.6	Unanalysed		20%	100%	
370	Sale & repurchase agreements				
370.1		100%	0%	
370.2		100%	10%	
370.3		100%	20%	
370.4		100%	50%	
370.5		100%	100%	
370.6		Deducted from Tier 1 & 2		
370.7	Unanalysed		100%	100%	

Item No.	Item	Nominal/ Principal Amount (continued)	Credit Conversion Factor	Weight	Weighted Amount
OFF-BALANCE SHEET ITEMS					
		£000s			
380	Asset sales with recourse				
380.1		100%	0%	
380.2		100%	10%	
380.3		100%	20%	
380.4		100%	50%	
380.5		100%	100%	
380.6		Deducted from Tier 1 & 2		
380.7	Unanalysed		100%	100%	
390	Forward asset purchases				
390.1		100%	0%	
390.2		100%	10%	
390.3		100%	20%	
390.4		100%	50%	
390.5		100%	100%	
390.6		Deducted from Tier 1 & 2		
390.7	Unanalysed		100%	100%	
400	Forward forward deposits placed				
400.1		100%	0%	
400.2		100%	10%	
400.3		100%	20%	
400.4		100%	100%	
400.5	Unanalysed		100%	100%	
410	Uncalled partly-paid shares				
410.1		100%	0%	
410.2		100%	10%	
410.3		100%	20%	
410.4		100%	100%	
410.5		Deducted from Tier 1 & 2		
410.6	Unanalysed		100%	100%	

Item No.	Item	Nominal/ Principal Amount (continued)	Credit Conversion Factor	Weight	Weighted Amount
OFF-BALANCE SHEET ITEMS					
		£000s			
420	NIFs and RUFs				
420.1		50%	0%	
420.2		50%	10%	
420.3		50%	20%	
420.4		50%	100%	
420.5	Unanalysed		50%	100%	
430	Endorsements of bills				
430.1	accepted by banks		0%	0%	
430.2	not accepted by banks		100%	20%	
430.3		100%	100%	
430.4	Unanalysed		100%	100%	
440	Other commitments				
440.1	Less than 1 year or unconditionally cancellable		0%	0%	
440.2	1 year and over		50%	0%	
440.3		50%	10%	
440.4		50%	20%	
440.5		50%	50%	
440.6		50%	100%	
440.7	(report 50% of nominal value),		Deducted from Tier 1 & 2		
440.8	Unanalysed		50%	100%	
450	Interest rate related contracts				
450.1	Appendix I				
450.2	Appendix II				
460	Foreign exchange related contracts				
460.1	Appendix I				
460.2	Appendix II				
470	Aggregate net short open foreign exchange position		100%	100%	

LIABILITIES

Item No. Item

CORE CAPITAL - TIER 1

£000s

480	Ordinary shares/common stock (issued and paid up)	<input type="text"/>
490	Perpetual non-cumulative preferred shares/stock (issued and paid up)	<input type="text"/>
500	Reserves	<input type="text"/>
500.1	Share premium account	<input type="text"/>
500.2	Disclosed prior years reserves (excluding item 580) etc	<input type="text"/>
500.3	Current year's retained profit verified by external audit	<input type="text"/>
510	Current year's losses	<input type="text"/>
520	Minority interests (in Tier 1 capital)	<input type="text"/>
530	Total of items 480 to 520	<input type="text"/>
540	Goodwill and other intangible assets (items 200 and 210.2)	<input type="text"/>
550	Total Tier 1 Capital (item 530 less 540)	<input type="text"/>

SUPPLEMENTARY CAPITAL - TIER 2

560	Current year's profits verified by internal audit	<input type="text"/>
570	Undisclosed retained profits taken to reserves (Inner reserves)	<input type="text"/>
580	Fixed asset revaluation reserves	<input type="text"/>
590	General provisions (eligible for inclusion)	<input type="text"/>
600	Hybrid (debt/equity) capital instruments	<input type="text"/>
610	Subordinated term debt (eligible for inclusion)	<input type="text"/>
620	Minority interests (in Tier 2 capital)	<input type="text"/>
630	Total Tier 2 capital (items 560-620: not to exceed Tier 1 - see definitions)	<input type="text"/>

Item No.	Item	Amount £000s
OTHER CAPITAL		
640	Surplus Tier 2 capital (not eligible for inclusion in item 630)	
650	Subordinated term debt (not eligible for inclusion in item 610)	
660	General provisions (not eligible for inclusion in item 590)	
670	Other capital	
OTHER NON-CAPITAL LIABILITIES		
680	Own bank notes issued	
690	Deposits	
690.1	<i>Banks</i>	
690.2	<i>Other</i>	
700	Marketable securities issued	
700.1	<i>Certificates of deposit</i>	
700.2	<i>Promissory notes and bills</i>	
700.3	<i>Unsubordinated FRNs and other long term paper</i>	
710	Investments (gross short positions)	
710.1	<i>Central governments and central banks</i>	
710.2	<i>Other</i>	
720	Liabilities in respect of sale and repurchase agreements	
730	Tax provisions	
730.1	<i>Current tax</i>	
730.2	<i>Deferred tax liability</i>	
740	Provisions for dividends payable	
750	Other provisions	
760	Other	
760.1	<i>Credit items in the course of settlement</i>	
760.2	<i>Other</i>	
770	Total liabilities (item 530 and items 560-760)	

Item No.	Item	Amount £000s			
MEMORANDUM ITEMS					
780	Deposits from connected customers				
790	Subordinated term debt				
790.1	Mandatorily convertible subordinated bonds				
790.2	Dated preference shares and subordinated term loan capital.....				
790.21	<i>Repayable in full on maturity</i>				
	Amount Currency Repayment date Sterling equivalent Amortisation factor				
a					
b					
c					
d					
e					
790.22	<i>Repayable in instalments</i>				
	Amount Currency Repayment date Sterling equivalent Amortisation factor				
a					
b					
c					
d					
e					

INTEREST AND FOREIGN EXCHANGE RATE RELATED CONTRACTS

REPLACEMENT COST METHOD

APPENDIX I

	1	2	3	4	5	6	7
	Nominal/ Principal Amount	Replacement Cost Mark to market	Add On	Future Credit Exposure (1 * 3)	Credit Equivalent (2 + 4)	Weight	Weighted Amount (5 * 6)
INTEREST RATE RELATED CONTRACTS							
Single currency interest rate basis swaps							
and other interest rate contracts less than 1 year:							
	£000s						
10			0%			0%	
20			0%			10%	
30			0%			20%	
40			0%			50%	
1 year and over:							
50			0.5%			0%	
60			0.5%			10%	
70			0.5%			20%	
80			0.5%			50%	
90 Unanalysed			0.5%			50%	
TOTAL (to be carried forward to Item 450 on Capital Adequacy Return)							
FOREIGN EXCHANGE RELATED CONTRACTS							
Less than 1 year:							
100			1%			0%	
110			1%			10%	
120			1%			20%	
130			1%			50%	
1 year and over:							
140			5%			0%	
150			5%			10%	
160			5%			20%	
170			5%			50%	
180 Unanalysed			5%			50%	
TOTAL (to be carried forward to Item 460 on Capital Adequacy Return)							

INTEREST AND FOREIGN EXCHANGE RATE RELATED CONTRACTS
ORIGINAL EXPOSURE METHOD

APPENDIX II

	1 Nominal/ Principal Amount	2 Conversion Factors	3 Credit Equivalent (1 * 2)	4 Weight	5 Weighted Amount (3 * 4)
INTEREST RATE RELATED CONTRACTS					
	£000s				
10					
20					
30					
40					
50					
60					
70					
80					
90					
100					
TOTAL (to be carried forward to item 450 on Capital Adequacy Return)					
FOREIGN EXCHANGE RELATED CONTRACTS					
110					
120					
130					
140					
150					
160					
170					
180					
190					
200					
TOTAL (to be carried forward to item 460 on Capital Adequacy Return)					

Vorm DI 100, Balansstaat

19. Balansstaat - Voorskrifte en vertolkings vir voltooiing van maandelikse balansstaat (Vorm DI 100)

(1) Die koste van fondse ten opsigte van 'n verpligtingitem geïdentifiseer in die staat moet bereken word op 'n geannualiseerde grondslag. (Dit hou in dat die toepaslike uitgawe-item wat op die inkomstestaat verskyn, uitgedruk word as 'n persentasie van die gemiddelde daaglikse saldo vir die maand van die ooreenstemmende verpligtingitem en dat die resultaat vermenigvuldig word met die getal dae in 'n kalenderjaar gedeel deur die getal kalenderdae in die maand waarop die staat betrekking het.)

(2) Die bruto opbrengs ten opsigte van 'n bate-item geïdentifiseer in die staat moet bereken word op 'n geannualiseerde grondslag en voordat belasting op sodanige inkomste in berekening gebring word. (Dit hou in dat die toepaslike inkomste-item wat op die inkomstestaat verskyn, uitgedruk word as 'n persentasie van die gemiddelde daaglikse saldo vir die maand van die ooreenstemmende bate-item en dat die resultaat vermenigvuldig word met die aantal dae in 'n kalenderjaar gedeel deur die aantal kalenderdae in die maand waarop die staat betrekking het.)

* Verwys in hierdie verband na die voorskrifte en vertolkings vir die voltooiing van reëlitem 56 van die inkomstestaat - vorm DI 200.

(3) Die inkomstestaat-item wat met 'n bepaalde balansstaatitem vergelykbaar is, verskyn in die voorskrifte en vertolkings aangaande die inkomstestaat (regulasie 20).

(4) *Bates verkoop kragtens terugkoop-ooreenkomste*

(a) 'n Bank moet voortgaan om 'n bate verkoop kragtens 'n terugkoop-ooreenkoms as sodanige bate in sy maandelikse balansstaat (vorm DI 100) aan te gee, teen die waarde waarteen sodanige bate in die rekeningkundige rekords van die bank voor die verkoop daarvan verskyn het.

(b) 'n Bate bedoel in subregulasie (4)(a) en wat 'n likwiede bate soos omskryf in artikel 1 van die Wet is, moet met die doel van artikel 72(1) van die Wet geag word as 'n likwiede bate in die hande van die bank wat besit daarvan het, maar moet nie deur daardie bank in sy maandelikse balansstaat (vorm DI 100) ingesluit word nie.

(c) Alle terugkoop-ooreenkomste aangegaan deur banke moet aan die volgende vereistes voldoen:

(i) geen terugkoop-ooreenkomste moet deur 'n bank met 'n kliënt daarvan aangegaan word sonder sodanige se kliënt se voorafgaande toestemming;

(ii) 'n bank moet sy kliënt skriftelik in kennis stel van elke terugkoop-ooreenkoms wat tussen hulle aangegaan word;

(iii) alle dokumentasie aangaande terugkoop-ooreenkomste wat deur 'n bank aan sy kliënte verskaf word, met inbegrip van bekragtingsbriewe, rekeningstate en ouditsertifikate, moet die toepaslike transaksies duidelik as terugkoop-ooreenkomste identifiseer;

(iv) elke transaksie moet aangeteken word in die rekeningkundige rekords van die bank, met inbegrip van die kliënt se rekening in die boeke van die bank, en die kliënt moet skriftelik in kennis gestel word van elke transaksie op sy rekening met die betrokke bank; en

- (v) die onderliggende bate van elke terugkoop-ooreenkoms moet te alle tye fisies apart en in die rekeningkundige rekords van die bank geïdentifiseer word.

(5) Instruksies aangaande die voltooiing van die maandelikse balansstaat word verstrek met verwysing na die opskrifte en itembeskrywings van sekere reëlitenummers wat op vorm DI 100 verskyn, soos volg:

Reëlitenummer

12. Lenings ontvang kragtens terugkoop-ooreenkomste

Die verpligting van 'n bank, uit hoofde van 'n terugkoop-ooreenkoms deur die bank met enige ander persoon aangegaan, maak 'n lening aan die bank uit, en die bank moet die leningsverpligting in berekening bring teen die bedrag van die vergoeding ontvang vir die bate aldus verkoop.

22. Ander verpligtings en handelskrediteure, met inbegrip van aantastings en belastingverpligtings

Die volgende verpligtings moet ingesluit word:

22.1 Saldo's verskuldig aan hoofkantoor en takke in die Republiek, dit wil sê, waar die netto saldo's van takke onderling en van hoofkantoor wat voorspruit uit inskrywings wat buite die hoofkantoor of buite enige bepaalde tak ontstaan of bevestiging vereis kredietsaldo's is. 'n Netto debietsaldo moet onder bate-item 74 aangegee word.

22.2 'n Saldo wat uitgestelde inkomste verteenwoordig wat nie van die betrokke bate afgetrek kan word nie. (Hierdie item moet insluit afwagrekenings voortspruitend uit kredietsaldo's as gevolg van die herwaardering van termynvalutakontrakte of ander handelsbates, maar moet nie onverdiende finansieringskoste, opgelope rente en kortings insluit nie.)

22.3 Die bruto bedrag van kredietitems op 'n uitgestelde belastingrekening. (Verwys ook na die voorskrifte betreffende bate-item 75.)

22.4 Die bedrae aangegee as aantastings onder kapitaal en reserwes (item 23), eerstens, ten opsigte van die kapitaaltekort van 'n buitelandse filiaal en, tweedens, ten opsigte van alle bates ingesluit in hierdie staat wat aantastings ingevolge artikel 70(5)(a) van die Wet verteenwoordig.

22.5 Alle voorsienings wat nie elders in hierdie staat ingesluit is nie.

37. Goudmunt en staafgoud en nie-RSA valuta(kontant)besit

Goudmunt en staafgoud moet gewaardeer word teen die randprys vir goud soos op die maandeinde, afgelei van die namiddag-goudprysvasstelling op die Londense goudmark en die middel-rand/VSA-dollar-wisselkoers by afsluiting van sake op daardie dag.

42. Afbetalingsdebiteure, opskortende verkope en huurtransaksies

42.1 Die totaal van toekomstige paaielemente of huurgelde verskuldig en betaalbaar kragtens afbetalingsverkooptransaksies en huurtransaksies moet onder hierdie item ingesluit word.

- 42.2 Die bedrae wat aangegee word, moet die volle bedrag van die verskuldigde en betaalbare toekomstige huurgelde en paaieimente wees, minus verbandhoudende onverdiende finansieringskoste.
- 42.3 Indien goedere teruggeneem is, moet die geskatte netto realiseerbare waarde daarvan onder die item 'ander bates' (item 74) ingesluit word.
- 42.4 Indien retensies teruggehou is van verskaffers van goedere wat die onderwerp van ooreenkomste is, mag sodanige retensies afgetrek word van die bedrae wat onder hierdie item getoon word slegs indien 'n wetlike reg tot sodanige terughouding in die ooreenkoms beliggaam is. Waar geen sodanige reg bestaan nie, moet die bedrag teruggehou onder die verpligtingitem 'ander befondsingsverpligtings' (verpligtingitem 15) ingesluit word.
- 42.5 Onder hierdie item moet ook die bedrag van toekomstige huurgelde en paaieimente wat agterstallig is soos omskryf op vorm DI 500 (kredietrisiko), minus verbandhoudende onverdiende finansieringskoste, ingesluit word.

49. Lenings toestaan kragtens terugverkoop-ooreenkomste

'n Bate deur 'n bank van enige ander persoon gekoop onderworpe aan 'n terugverkoop-ooreenkoms moet onder hierdie item aangetoon word as 'n lening deur die bank toegestaan van 'n bedrag gelyk aan die vergoeding betaal vir die bate aldus gekoop. Die bate aldus gekoop moet nie in die balansstaat van die verslagdoenende bank ingesluit word nie.

53. Spesifieke voorsienings

Hierdie item moet spesifieke voorsienings, soos omskryf in regulasie 45, ten opsigte van verdiskonterings, lenings en voorskotte betreffende bate-items 40 tot en met 49, en rente ontvangbaar, gekrediteer op 'n rente-afwagrekening ten opsigte van nie-presterende verdiskonterings, oortekings en lenings insluit.

60. Genoteerde ekwiteite en bankverwante beleggings

- 60.1 Aandele in plaaslike en buitelandse filiaalmaatskappye, gesamentlike ondernemings en geassosieerdes

Alle beleggings in die aandele van filiaalmaatskappye en geassosieerdes bedoel in regulasie 5(2)(b)(i) wat bank- en ander besigheid bedryf, moet onder hierdie item ingesluit word. Aandele in filiaalmaatskappye waarvan die hoofdoelstelling die hou van onroerende eiendom is, moet nie onder hierdie ingesluit word nie. Sodanige beleggings moet onder 'persele van bank' (bate-item 65) of onder 'ander vaste eiendom' (bate-item 66) aangegee word. Voorkeuraandele, waar die wese van die onderliggende transaksie die verskaffing van kredietfasiliteite is, moet onder bate-item 46 aangegee word.

- 60.2 Beleggings en belange van die verslagdoenende bank in die kapitaal van 'n buitelandse tak of ongeïnkorporeerde onderneming

Die befondsing van 'n buitelandse tak of ongeïnkorporeerde onderneming bedoel in regulasie 5(2)(b)(ii) deur die verslagdoenende bank moet verdeel word in 'n kapitaalrekening en 'n lopende rekening ten opsigte van sodanige tak of onderneming. Die bedrag toegewys aan die kapitaalrekening is daardie bedrag wat beskou kan word as synde permanente befondsing van die buitelandse tak of ongeïnkorporeerde onderneming en verteenwoordig die kapitaal van sodanige tak of onderneming soos beoog in artikel 70(5)(a)(vii) van die Wet. Sodanige kapitaal moet onder hierdie item ingesluit word en die saldo, wat die lopende rekening verteenwoordig, onder bate-item 48 (indien dit 'n debietsaldo is) of onder verpligtingitem 10 (indien dit 'n kredietsaldo is).

65. Persele van bank

- 65.1 Alle grond en geboue waarvan die verslagdoenende bank die eienaar is en wat hoofsaaklik deur hom gebruik word of bestem is om hoofsaaklik deur hom gebruik te word vir die doel van die uitoefening van sy bedryf as 'n bank, met inbegrip van ampswonings, moet onder hierdie item ingesluit word.
- 65.2 Bedrae in verband met die kapitaalkoste van pagpersele moet onder hierdie item ingesluit word.
- 65.3 Die bedrae van aandele in, of lenings en voorskotte aan, filiaalmaatskappye waarvan die hoofdoelstelling die hou van onroerende eiendom is wat hoofsaaklik deur die verslagdoenende bank gebruik word of bestem is om hoofsaaklik deur hom gebruik te word vir die doel van die uitoefening van sy bedryf as 'n bank moet ook onder hierdie item ingesluit moet word.
- 65.4 Bedrae moet teen netto boekwaardes aangegee word.

66. Ander vaste eiendom

- 66.1 Alle beleggings in vaste eiendom wat nie hoofsaaklik deur die verslagdoenende bank gebruik word of nie bestem is om hoofsaaklik deur hom gebruik te word vir die doel van die uitoefening van sy bedryf as 'n bank nie, moet onder hierdie item ingesluit word, met inbegrip van, onder andere -
 - 66.1.1 aandele in maatskappye waarvan die hoofdoelstelling die verkryging en hou of ontwikkeling van ander onroerende eiendom as sakepersele van die verslagdoenende bank is;
 - 66.1.2 bedrae aan die verslagdoenende bank verskuldig ten opsigte van onroerende eiendom kragtens koopakte deur hom verkoop.
- 66.2 Die bedrae van die beleggings bedoel in paragraaf 66.1 moet teen netto boekwaardes aangegee word.
- 66.3 Bates wat ingekoop is om 'n voorskot of belegging te beskerm en wat nog nie van die hand gesit is nie, of maatskappye waarvan die hoofdoelstelling die verkryging en hou of ontwikkeling van onroerende eiendom is, moet onder reëlitemnommer 74 ingesluit word. Bates aldus ingekoop, moet gewaardeer word teen die kosprys of die geskatte netto realiseerbare waarde daarvan, na gelang van watter die laagste is. Na die afloop van vyf jaar mag die bate wat ingekoop is, nie meer geag word om 'n belegging te beskerm nie en moet dit as 'n belegging herklassifiseer word.

69. Kliënteverpligtings vir skulderkennings uitstaande, *per contra*

Die verpligtings van kliënte ten opsigte van alle uitstaande instrumente gespesifiseer in reëlitemnommers 18 tot 21, welke instrumente nie onder reëlitemnommer 45 ingesluit is as synde deur die verslagdoenende bank verdiskonteer, maar wat verdiskonteer of herdiskonteer is deur 'n ander bank of wat verkoop is, moet as *contra*-items onder onderskeidelik reëlitemnommers 70 tot 73 aangegee word.

74. Ander bates (met inbegrip van remises in transito en vaste eiendom in besit)

74.1 Saldo's verskuldig deur hoofkantoor en takke in die Republiek

Die netto debietsaldo's van takke onderling en van hoofkantoor wat voorspruit uit inskrywings wat buite hoofkantoor of enige bepaalde tak ontstaan of bevestiging vereis, moet onder hierdie item ingesluit word. 'n Netto kredietsaldo moet onder verpligtingitem 22 aangegee word.

74.2 Ander bates as die boostaande

Posorders, poswissels, belasting te veel betaal, dienstedeposito's en seëls, sowel as alle bates ten opsigte waarvan daar nie uitdruklik vereis word nie dat dit elders in vorm DI 100 aangegee word, moet onder hierdie item ingesluit word.

74.3 Remises in transito

Die bedrae van tjeks of ander betaalopdragte, getrek op een van 'n bank se takke in die Republiek of op 'n ander bank in die Republiek of op die Reserwebank, en waarmee sodanige ander tak of bank in die Republiek 'n kliënt gekrediteer het of wat hy uitbetaal het maar waarmee eersgenoemde tak of bank of die Reserwebank nog nie 'n kliënt gedebiteer het nie, sowel as die bedrag van 'n skatkisorder wat die verslagdoenende bank uitbetaal het maar waarvoor hy nog nie terugbetaling van die Sekretaris van die Tesourie ontvang het nie, moet onder hierdie item ingesluit word.

74.4 Bates ingekoop om 'n belegging te beskerm

Beleggings in aandele van maatskappye waarvan die hoofdoelstelling nie die hou van vaste eiendom is nie, en welke aandele ingekoop is om 'n voorskot of 'n belegging te beskerm, moet onder hierdie item aangegee word. Na die afloop van vyf jaar mag die bate wat ingekoop is, nie meer geag word om 'n belegging te beskerm nie en moet dit as 'n belegging herklassifiseer word.

75. Uitgestelde belasting

75.1 Hierdie item moet die bruto bedrag van debietitems op 'n uitgestelde belastingrekening insluit.

75.2 'n Bank moet ten tyde van die opstel van tussentydse en jaarlikse finansiële state die Registrateur voorsien van 'n ontleding wat volle besonderhede bevat van elke debiet- en kredietitem, afsonderlik, op 'n uitgestelde belastingrekening.

BALANSSTAAT

(Vertroulik en beskikbaar vir publieke insae nie)

Naam van bank

Maand geëindig* 19....

DI 100

Maandeliks*

Land

(Alle bedrae moet tot die naaste R'000 afgerond word)

KAPITAAL EN VERPLIGTINGS	Reël- no.	Verpligtings op maandeinde*				Daaglikse ge- middelde saldo vir maand*	Koste van befondsing (verwerk na jaarsyfer) %
		Korttermyn	Mediumtermyn	Langtermyn	Totaal		
		1	2	3	4	5	6
BEFONDSINGVERWANTE VERPLIGTINGS AAN DIE PUBLIEK							
Interbankbefondsing - terugbetaalbaar in S A rand (totaal van items 2 en 3)	1						
Intragroepbankbefondsing	2						
Interbankbefondsing	3						
Nie-bank befondsing - terugbetaalbaar in S A rand (totaal van items 5 tot 8)	4						
Onmiddelik opeisbaar	5						
Spaardeposito's	6						
Vaste- en kennisdeposito's	7						
Verhandelbare depositosertifikate (VDS'e) uitgereik	8						
Buitelandse befondsing - terugbetaalbaar in buitelandse valuta (totaal van items 10 en 11)	9						
- Banke	10						
- Nie-banke	11						
Lenings ontvang kragtens terugkoopoorsekomste (totaal van items 13 en 14)	12						
- Banke	13						
- Nie-banke	14						
Ander befondsingsverpligtings - (met inbegrip van saldo's verskuldig aan die S A Reserwebank) .	15						
TOTAAL BEFONDSINGSVERWANTE VERPLIGTINGS AAN DIE PUBLIEK (totaal van items 1, 4, 9, 12 en 15)	16						

* Kwartaalliks waar van toepassing

(Alle bedrae moet tot die naaste R'000 afgerond word)

KAPITAAL EN VERPLIGTINGS	Reëi- no.	Verpligtings op maandeinde*				Daaglikse ge- middelde saldo vir maand*	Koste van befondsing (verwerk na jaarsyfer) %
		Korttermyn	Mediumtermyn	Langtermyn	Totaal		
		1	2	3	4	5	6
KAPITAAL EN ANDER VERPLIGTINGS							
Skulderkennings geëndosseer en herdiskonteer, maar steeds uitstaande ten behoeve van kliënte <i>per contra</i> , verwys na item 69: (totaal van items 18 tot 21)	17						
- Ander verpligtings	18						
- Handelspapier	19						
- Wissels	20						
- Promesses en soortgelyke skulderkennings	21						
Ander verpligtings en handelskrediteure, met inbegrip van aantastings en belastingverpligtings ..	22						
Kapitaal en reserwes (totaal van items 31 tot 33)	23						
Primêre - ekwiteit	24						
- reserwes	25						
Sekondêre - ekwiteit	26						
- reserwes	27						
- skuldinstrumente	28						
Kwalifiserende kapitaal en reserwes (totaal van items 24 tot 28)	29						
Min: Aantastings (artikel 70(5) van die Wet)	30						
Netto kwalifiserende kapitaal en reserwes (item 29 min item 30)	31						
Wins nie formeel deur direksiebesluit aangewend nie (Df 200, item 66)	32						
Nie-kwalifiserende kapitaal en reserwes, met inbegrip van herwaarderings en ander reserwes en skuldinstrumente wat nie as sekondêre aandeelkapitaal en onaangetaste reserwes kwalifiseer nie	33						
TOTALE VERPLIGTINGS (totaal van items 16, 17, 22 en 23)	34						

* Kwartaalliks waar van toepassing

(Alle bedrae moet tot die naaste R'000 afgerond word)

BATES	Reël- no.	Maand- einde- saldo*	Daaglikse gemiddel- de vir maand*	Jaarlike bruto opbrengs (voor belasting vir die maand)	Risikoprofiel van bates ooreenkomstig % belading						
					0%	5%	10%	20%	50%	100%	Aantastings
					4	5	6	7	8	9	10
Geld (totaal van items 36 tot 38)	35										
Wettige betaalmiddel in RSA	36										
Goudmunt en staafgoud en nie-RSA valuta(kontant)besit	37										
Deposito's by die S A Reserwebank	38										
Lenings en voorskotte (item 52 min item 53)	39										
Interbank (met inbegrip van intragrosp)	40										
Verhandelbare depositosertifikate (VDS'e)	41										
Afbetalingsdebiteure, opskortende verkope en huurtransaksies	42										
Verbandlenings	43										
Kredietkaartdebiteure min verwante onverdiende finansieringskoste	44										
Skulderkennings verdiskonteer, b.v. aksepte, handelspapier, wissels, promesses	45										
Aflosbare voorkeuraandele gehou om krediet te verskaf	46										
Oortrekkings en lenings	47										
Buitelandse valutalenings en -voorskotte (terugbetaalbaar in buitelandse valuta)	48										
Lenings toegestaan kragtens terugverkoop-ooreenkomste (totaal van items 50 en 51) ...	49										
- Banke	50										
- Nie-banke	51										
Totale lenings en voorskotte (totaal van items 40 tot 49)	52										
Min: Spesifieke voorsienings	53										
Handelsportefeulje na aansuiwerings teenoor markpryswaardasie (totaal: items 55 tot 57)	54										
Rentedraend	55										
Ekwiteite	56										
Andar	57										

* Kwartaalliks waar van toepassing

(Alle bedrae moet tot die naaste R'000 afgerond word)

BATES	Reël- no.	Maand- einde- saldo*	Daaglikse gemiddel- de vir maand*	Jaerlikse bruto opbrengs (voor belasting vir die maand)	Risikoprofiel van bates ooreenkomstig % belading						
					0%	5%	10%	20%	50%	100%	Aantastings
					4	5	6	7	8	9	10
Beleggingsportefeulje (totaal van items 59 tot 61 min item 62)	58										
Rentedraend	59										
Genoteerde ekwiteite en bankverwante beleggings	60										
Ander (met inbegrip van ongenoteerde ekwiteite)	61										
Min: Spesifieke voorsienings	62										
Totaal van handels- en beleggingsportefeulje (totaal van items 54 en 58)	63										
Vaste bates (totaal van items 65 tot 68)	64										
Persele van bank ⁽¹⁾	65										
Ander vaste eiendom ⁽¹⁾	66										
Rekenaartoerusting, met inbegrip van randapparatuur, teen netto boekwaardes ⁽¹⁾	67										
Ander items as 65 tot 67, met inbegrip van voertuie, meubels en toebehore, almal teen boekwaardes ⁽¹⁾	68										
Kliënteverpigtigings vir skulderkennings uitstaande, <i>per contra</i> , verwys na item 17: (totaal van items 70 tot 73)	69										
- Aksepte uitstaande	70										
- Handelspapier geëndosseer	71										
- Wissels geëndosseer	72										
- Promesses en soortgelyke skulderkennings geëndosseer	73										
Ander bates (met inbegrip van remises in transito en vaste eiendom in besit)	74										
Uitgestelde belasting	75										
TOTALE BATES (totaal van items 35, 39, 63, 64, 69, 74 en 75)	76										

* Kwartaalliks waar van toepassing

(1) Gekapitaliseerde huurtransaksies ooreenkomstig AARP ("GAAP") moet ingesluit word

BUITEBALANSSTAATBEDRYWIGHEDE

(Vertroulik en nie beskikbaar vir publieke insae nie)

Naam van bank

Maand geëindig* 19.....

DI 110							
--------	--	--	--	--	--	--	--

Maandeliks*

Land

(Alle bedrae moet tot die naaste R'000 afgerond word)

BUITEBALANSSTAATBEDRYWIGHEDE	Reël- no.	Maand- einde- saldo*	Maksimum vlak gedurende maand te boek gestel	Risikoprofiel van buitebalansstaatbedrywighede ooreenkomstig persentasie belading						
				0%	5%	10%	20%	50%	100%	Aantas- tings
				3	4	5	6	7	8	9
Vrywarrings en waarborgs	1									
Onherroepbare kredietbriewe	2									
Onbenutte fasiliteite	3									
Blootstellings ten opsigte van onderskrywings	4									
Ander voorwaardelike verpligtings	5									
Effektiewe netto ope posisie in buitelandse valuta	6									
Portefeuljes bestuur:										
- Deur ander namens die verslagdoenende instelling	7									
- Vir ander waar finansiering verskaf word	8									
Verpligte kapitaaluitgawes	9									
Totaal van herwaardasie-oorskot per regulasie 14 nie op vorm DI 100 aangegee nie	10									
TOTAAL (van items 1 tot 10)	11									

Vorm DI 110, Buitebalansstaatbedrywighede

NOTA: Die voorskrifte en vertolkings vir die voltooiing van die kwartaallikse opgawe betreffende kapitaaltoereikendheid (vorm 400) is van toepassing wanner hierdie opgawe voltooi word.

* Kwartaaliks waar van toepassing

Vorm DI 400, Kapitaaltoereikendheid

23. KAPITAALTOEREIKENDHEID - Voorskrifte en vertolkings vir voltooiing van kwartaallikse opgawe aangaande kapitaaltoereikendheid (Vorm DI 400)

(1) *Risikoprofiel van bates en buitebalansstaatbedrywighede soos uiteengesit op vorms DI 100 en DI 110*

- (a) Met die doel van die berekening van die minimum aandelekapitaal en onaangetaste reservefondse wat 'n bank in stand moet hou, word die bates en buitebalansstaatbedrywighede ooreenkomstig hul risikoprofiele in kategorieë geplaas en toepaslike risikobeladings aan hulle toegeken.
- (b) Met die doel vermeld in paragraaf (a) moet die bedrae aangegee in die kolomme "Maandeindesaldo" op vorms DI 100 en DI 110 maandeliks in kategorieë geplaas word.
- (c) Die kwartaallikse gemiddelde (gemiddelde vir die drie maandeindes wat die kwartaal behels waarop die opgawe van toepassing is) van die totale van die risikobeladingskolomme op vorms DI 100 en DI 110 moet teenoor reëlitem 1 en 2 in Afdeling I van vorm DI 400 aangegee word.
- (d) Die voorskrifte en vertolkings vervat in subregulasies (6) en (7) is van toepassing ten opsigte van die voltooiing van die toepaslike items op vorms DI 100 en DI 110.
- (e) Die waarde van bates wat aantastings van kapitaal en reserwes verteenwoordig en wat, ingevolge artikel 70(5)(a) van die Wet, afgetrek moet word van die totale bedrag van primêre en sekondêre uitgereikte aandelekapitaal en primêre en sekondêre onaangetaste reservefondse moet in die aantastingskolom op vorm DI 100 ingesluit word. Die kwartaallikse gemiddelde van sodanige bedrae moet teenoor reëlitem 38 in Afdeling II van vorm DI 400 ingesluit word.

(2) *OESO-lande*

By die toepassing van hierdie regulasie beteken "OESO-lande" daardie lande wat volle lede is van die Organisasie vir Ekonomiese Samewerking en Ontwikkeling of lande wat spesiale leningsreëlings aangegaan het met die Internasionale Monetêre Fonds ingevolge daardie Fonds se Algemene Leningsreëlings.

Die volgende lande val binne hierdie kategorie:

Australië	Nieu-Seeland
België	Noorweë
Denemarke	Oostenryk
Duitsland	Portugal
Finland	Saoedi-Arabië
Frankryk	Spanje
Griekeland	Swede
Ierland	Switserland
Italië	Turkye
Japan	Verenigde Koninkryk
Kanada	Verenigde State van Amerika
Luxemburg	Ysland
Nederland	

(3) *Spesifieke voorsienings*

Waar 'n spesifieke voorsiening ten opsigte van 'n bate gemaak is, moet die bedrag van die voorsiening aangegee word in die risikobeladingskolom waarin die betrokke bate aangegee word, en wel teenoor die toepaslike "spesifieke voorsienings"reëlitem (bate-reëlitem 53 of 62, na gelang van die geval) op vorm DI 100.

(4) *Minimum aandelekapitaal en onaangetaste reserwefondse*

- (a) Met die doel van die bepaling, in vorm DI 400, van die minimum bedrag aan primêre en sekondêre aandelekapitaal en primêre en sekondêre onaangetaste reserwefondse wat ingevolge artikel 70(2)(b) van die Wet deur 'n bank in stand gehou moet word, is die kwartaallikse gemiddelde bedrag bedoel in, onderskeidelik, reëlitemnommers 1 en 2 in vorm DI 400 die gemiddelde, soos bepaal by subregulasies (1)(b) en 1(c) hiertevore, van die boekwaardes van bates en buitebalansstaatbedrywighede ten opsigte van elk van die drie maande wat die toepaslike kalenderkwartaal uitmaak, en moet dit gebruik word tesame met die toepaslike risikobeladingspersentasie soos hiertevore in hierdie regulasie voorgeskryf om genoemde minimum bedrag aan primêre en sekondêre aandelekapitaal en primêre en sekondêre onaangetaste reserwefondse aldus te bepaal.
- (b) Die persentasie, beoog in artikel 70(2)(b) van die Wet, van die bedrag van 'n bank se bates en ander risikoblootstellings (soos aangepas deur toepassing van die voorgeskrewe risikobeladings), en wat gebruik moet word, soos beoog in daardie artikel, om die minimum aandelekapitaal en onaangetaste reserwefondse te bereken wat die bank ingevolge daardie artikel in stand moet hou, gedurende die onderskeie tydperke aangedui in die eerste kolom van die onderstaande Tabel, is die persentasie wat teenoor die toepaslike tydperk in die tweede kolom van genoemde Tabel aangedui is, en die persentasie aldus aangedui is die persentasie wat ingevoeg moet word in reëlitem 12 in Afdeling I van vorm DI 400 met die doel van die berekening van die minimum bedrag aan aandelekapitaal en onaangetaste reserwefondse wat die verslagdoende bank in stand moet hou.

INFASERINGSVEREISTES MET BETREKKING TOT KAPITAALTOEREIKENDHEID	
Tydperke	Persentasies
1 Januarie 1991 tot 31 Desember 1991	4,5
1 Januarie 1992 tot 21 Januarie 1993	5
22 Januarie 1993 tot 20 Januarie 1994	6
21 Januarie 1994 tot 19 Januarie 1995	7
20 Januarie 1995 en daarna	8

- (c) Die Registrateur kan, met die instemming van die Minister, risikobeladingspersentasies vasstel ten opsigte van bates en ander risikoblootstellings (met inbegrip van bates en ander risikoblootstellings wat aangedui word as bestaande in 'n ander land as die Republiek) wat nie uitdruklik in hierdie Regulasies vermeld word nie.

(5) *Voorwaardes vir uitreiking van skuldinstrumente waarvan die opbrengs as sekondêre aandelekapitaal geld*

Die uitreiking van skuldinstrumente beoog in artikel 70(1) van die Wet is onderworpe aan die volgende voorwaardes, naamlik -

- (a) die voorafgaande skriftelike goedkeuring van die Registrateur word vereis voordat skuldinstrumente uitgereik kan word;
- (b) die skuldinstrumente mag nie aan toonder betaalbaar wees nie;
- (c) geen bate van die bank wat die skuldinstrument uitreik, mag as sekuriteit vir enige verpligting uit hoofde van die skuldinstrumente verpand of andersins beswaar word nie;
- (d) die skuldinstrumente moet vir 'n minimum tydperk van vyf jaar uitgereik word;
- (e) die skuldinstrumente mag slegs voor die vervaldatum afgelos word na die keuse van die betrokke bank en met die voorafgaande skriftelike toestemming van die Registrateur;
- (f) nieteenstaande die bepalings van enige ander Wet, in die geval van die likwidasië van die betrokke bank, moet die kapitaalbedrag van die skuldinstrumente nie terugbetaal word totdat die eise van ander krediteure ten volle bevredig is nie; en
- (g) die bedrag verkry by wyse van die uitreiking, na die datum van die inwerkingtreding van hierdie Wet, van skuldinstrumente en wat ingevolge hierdie artikel as sekondêre aandelekapitaal kan geld, moet (behalwe in die geval van sodanige skuldinstrumente wat ingevolge hierdie artikel as primêre of sekondêre aandelekapitaal kan geld) gedurende die vyfde jaar wat die vervaldatum van sodanige skuldinstrumente voorafgaan, verminder word met 'n bedrag gelyk aan 20 persent van die bedrag aldus verkry en jaarliks daarna met 'n bedrag wat in elke daaropvolgende jaar met 20 persent van die bedrag aldus verkry, verhoog word.

(6) *Die volgende voorskrifte en vertolkings moet gevolg word wanneer die risikobeladingskolomme op vorm DI 100 en DI 110 voltooi word:*

- (a) By die voltooiing van reëlitem 49 van vorm DI 100, waar van toepassing, is subregulasie 7(b) van toepassing, mits die bate wat kragtens 'n terugverkoop-ooreenkoms ontvang is en in die besit van die bank is, nie herverkoop of in enige opsig verpand is nie.
- (b) Aan beleggings in effekte uitgereik deur 'n spesiale doel maatskappy ingevolge 'n sekuriteringskema moet die risikobelading toegeken word wat van toepassing is op die onderliggende bate wat gesekuriteer word.
- (c) Aan lenings gedek deur 'n verband op stedelike woonhuise en waar die maandelikse paaielemente op sodanige lenings agterstallig is, moet 'n risikobelading van 100 persent toeken word.
- (d) Debiëte op 'n uitgestelde belastingrekening wat voortspruit uit 'n algemene voorsiening moet afgetrek word van algemene voorsienings ten einde die

bedrag wat ingevolge artikel 70(1) van die Wet as sekondêre onaangetaste reserwefondse geld, te bepaal.

- (e) Prestasieverwante waarborg beteken 'n onderneming ten behoeve van 'n persoon deur 'n bank aan 'n ander persoon gegee waar die potensiële verpligting van die bank betreffende die waarde of tyd van prestasie nie ten tyde van die uitreiking van die waarborg bepaal kan word nie maar slegs in die geval en op die tydstip van wanprestasie deur eersgenoemde persoon, en sluit in buitelandse finansiering in die vorm van handelsfinansiering, met uitsondering van ontrekkings kragtens looptydkredietbriewe, en termynlenings, waar in beide gevalle die finansiering of lening selflikwiderend en regstreeks gekoppel is en onmiddellik voorafgegaan word deur 'n bepaalde transaksie betreffende handelsware, kapitaaltoerusting of dienste, wat deur 'n bank of 'n kliënt in die kliënt se eie naam verkry is en deur die bank gewaarborg is.
- (f) Kredietbriewe omvat alle onbenutte kredietbrieffasiliteite toegestaan vir plaaslike en buitelandse transaksies, bevestigde kredietbriewe ten opsigte van banke en magtigingsbriewe, en sluit die volgende in:
 - (i) Dokumentêre krediete uitwaarts vir plaaslike en buitelandse transaksies (sig en looptyd); en
 - (ii) dokumentêre krediete inwaarts (sig en looptyd) bevestig en/of geaksepteer.
- (g) 'n Kredietbrief word geag onherroepbaar te wees indien die bank homself daartoe verbind om die verpligting na te kom. Die krediet mag nie gekanselleer of gewysig word sonder voorafgaande wilsooreenstemming van alle partye nie.
- (h) Kredietbriewe wat as finansiële waarborge dien, word geag leningsverwante waarborge te wees.
- (i) Onbenutte fasiliteite omvat lenings en ander kredietfasiliteite toegestaan (hetsy vir vaste of veranderende bedrae) maar nie uitbetaal aan of benut deur kliënte nie, en ook onbenutte oortrekkingsfasiliteite op lopende rekening, onbenutte aksepfasiliteite en onbenutte wentelkredietfasiliteite waartoe die verslagdoenende bank onherroepbaar verbind is.
- (j) Onherroepbare lenings en ander kredietfasiliteite is dié wat nie te eniger tyd *onvoorwaardelik* gekanselleer kan word nie.
- (k) Onherroepbare, onbenutte ontrekkingsfasiliteite is dié, ongeag die oorspronklike looptyd daarvan, wat toegestaan is kragtens 'n ooreenkoms waardeur sodanige fasiliteite in ooreengekome bedrae gedurende vooraf gereëelde tydperke onttrek sal word. Kapitaal sal slegs gehou moet word teen daardie bedrae ten opsigte waarvan die bank hom verbind het om dit gedurende die kwartaal wat volg op die verslagdatum van die vorm DI 400 voor te skiet.
- (l) Blootstellings ten opsigte van onderskrywings omvat alle onderskrywingsverbintenisse, hetsy skriftelik of mondeling gegee, met inbegrip van alle nootuitgiftefasiliteite en wentelonderskrywingsfasiliteite waar die voorwaardelike risiko ontstaan uit die bank se rol as onderskrywer van sodanige uitgifte, waarby die verskaffing van fondse wanneer ander partye geweier het om dit te doen, gewaarborg word.
- (m) Die effektiewe netto ope posisie in buitelandse valuta moet in reëlitem 8 van kolom 8 op vorm DI 600 (Valutarisiko), omgerekend in rand, bereken word.
- (n) Portefeuljes wat deur ander namens die verslagdoenende bank bestuur word, moet bates wat nie op vorm DI 100 aangegee is nie, insluit, en die toepaslike

risikobelading moet dieselfde wees as dié ten opsigte van die tersaaklike bate.

- (o) Portefeuljes wat vir ander bestuur word en waarvoor finansiering verskaf word, moet finansiering insluit wat verskaf is vir die doel van die verkryging van 'n beleggingsportefeulje wat deur die verslagdoenende bank bestuur word, welke finansiering nie op vorm DI 100 aangegee is nie, en die toepaslike risikobeladings moet dieselfde wees as dié ten opsigte van die tersaaklike finansiering.

(p) TABEL VAN RISIKOBELADINGS

Risiko-belading %	Transaksies met die volgende teenpartye (met inbegrip van voorwaardelike verpligtings)
0	<p>Sentrale regering van RSA en OESO-lande</p> <p>Eksplisiete waarborge deur sentrale regering</p> <p>Sentrale banke van RSA en OESO-lande</p> <p>Intragroepvoorskotte aan banke (met inbegrip van VDS'e)</p> <p>Banknote, pasmut, goudmunt en staafgoud</p> <p>Korporasie vir Openbare Deposito's</p> <p>Uitgestelde belastingdebiete wat nie uit 'n aangeslane verlies voortspruit nie</p> <p>Poswissels, diensdeposito's en seëls</p> <p>Prestasieverwante waarborge ten behoeve van RSA en openbare sektorliggame en regerings in gemeenskaplike monetêre gebied</p> <p>Onherroepbare kredietbriewe met 'n oorspronklike looptyd van hoogstens drie maande</p> <p>Onherroepbare kredietbriewe en ongebruikte fasiliteite aan die sentrale regering van RSA en OESO-lande, ongeag die oorspronklike looptyd daarvan</p> <p>Alle onherroepbare onbenutte fasiliteite met 'n oorspronklike looptyd van minder as een jaar</p> <p>Onherroepbare, onbenutte onttrekkingsfasiliteite aan die sentrale regering van RSA en OESO-lande</p>
5	<p>Onherroepbare kredietbriewe met 'n oorspronklike looptyd van meer as drie maande ten behoeve van openbare sektorliggame</p> <p>Onherroepbare onbenutte fasiliteite met 'n oorspronklike looptyd van een jaar en langer aan openbare sektorliggame</p> <p>Onherroepbare, onbenutte onttrekkingsfasiliteite aan openbare sektorliggame</p>
10	<p>RSA openbare sektorliggame</p> <p>Sentrale regerings van lande in gemeenskaplike monetêre gebied</p> <p>Prestasieverwante waarborge ten behoeve van plaaslike banke en banke in OESO-lande</p> <p>Onherroepbare kredietbriewe met 'n oorspronklike looptyd van langer as drie maande ten behoeve van banke in RSA en OESO-lande</p> <p>Onherroepbare, onbenutte fasiliteite met 'n oorspronklike looptyd van een jaar en langer aan banke in RSA en OESO-lande</p> <p>Onherroepbare, onbenutte onttrekkingsfasiliteite aan banke in RSA en OESO-lande</p>
20	<p>Openbare sektorliggame in lande in gemeenskaplike monetêre gebied</p> <p>Banke in RSA en OESO-lande</p> <p>Banke in ander lande waar oorblywende looptyd minder as of gelyk aan 12 maande is</p>

Risiko-belading %	<p>Transaksies met die volgende teenpartye (met inbegrip van voorwaardelike verpligtings)</p> <p>Onherroepbare kredietbriewe vir 'n tydperk van langer as drie maande aan alle partye</p> <p>Onherroepbare, onbenutte onttrekkingsfasiliteite aan banke in nie-OESO-lande</p> <p>Onherroepbare, onbenutte fasiliteite met 'n oorspronklike looptyd van een jaar en langer aan banke in nie-OESO-lande</p> <p>Verpligte kapitaaluitgawe</p>
50	<p>Banke in nie-OESO-lande waar die oorblywende looptyd groter as 12 maande is</p> <p>Lenings ten volle gedek deur verbande op stedelike woonhuise of individuele deeltitelwooneenhede, welke lenings in gelyke afbetalings terugbetaalbaar is, waar die maandelikse afbetalings nie agterstallig is nie en waar die kapitaalbedrag wat uitstaande is nie die markwaardasie van die eiendom oorskry nie</p> <p>Prestasieverwante waarborge ten behoeve van nie-banke, met uitsluiting van sentrale banke en openbare sektorliggame in gemeenskaplike monetêre gebied</p> <p>Remises in transit</p> <p>Alle ander onherroepbare fasiliteite, met inbegrip van alle ander onbenutte onttrekkingsfasiliteite</p> <p>Blootstellings ten opsigte van onderskrywings</p>
100	<p>Alle ander teenpartye en bates wat nie hierbo behandel word nie</p> <p>Effektiewe netto ope posisie in buitelandse valuta</p>
Sien subregulasies 6(n) en (o)	<p>Portefeuljes bestuur deur ander ten behoeve van die bank</p> <p>Portefeuljes bestuur vir ander, waar finansiering verskaf word</p>
Aantastings	<p>Primêre of sekondêre kapitaalinstrumente van enige bank</p> <p>Ander skuldinstrumente uitgereik deur banke (byvoorbeeld, nie-kwalifiserende kapitaal) en skulderkennings wat direk of indirek verband hou met die befondsing van kapitaal en onaangetaste reserwefondse</p> <p>Skulderkennings uitgereik om of direk of indirek skuldinstrumente te befonds wat as kwalifiserende kapitaal en onaangetaste reserwefonde geld, is 'n aantasting van die uitreiker se kapitaal en onaangetaste reserwefondse tot die uitstaande omvang van sodanige skulderkennings</p> <p>Uitgestelde belastingdebiete voortspruitend uit 'n aangeslane verlies</p>

- (7) *Verlaging van kapitaalvereiste ten opsigte van lenings (met inbegrip van lenings gemaak deur die opneem van voorkeuraandele), voorskotte, huurtransaksies, opskortende verkooptransaksies en buitebalansstaat-uitleentransaksies (met inbegrip van prestasieverwante waarborge) wat gewaarborg of gedek word*

Waar lenings, voorskotte, huurtransaksies, opskortende verkooptransaksies en buitebalansstaat-uitleentransaksies:

- (a) gewaarborg is, kan die risikobeladings van toepassing op die betrokke transaksies verminder word na die risikobeladings van toepassing op die waarborger. Die laer risikobeladings is slegs van toepassing op die uitstaande bedrae van die transaksies wat deur die waarborg gedek word;

(b) gedek is deur die verpanding van bates waarop 'n laer risikobelading as op die transaksies self van toepassing is, is die risikobeladings van toepassing wat vir die bates aldus verpand geld. Die laer risikobeladings is slegs van toepassing op die uitstaande bedrag van die transaksies wat deur die verpanding van bates gedek word; en

(c) gedek word deur die verpanding van deposito's, moet risikobeladings soos volg aan sodanige transaksies hertoegewys word:

deposito's gemaak by:

- die verslagdoenende bank 0%
- banke binne dieselfde groep 0%
- ander banke en onderlinge bouverenigings 20%

KAPITAALTOEREIKENDHEID

Vertroulik en nie beskikbaar vir publieke insae nie)

Naam van bank

Kwartaal geëindig 19.....

DI 400							
--------	--	--	--	--	--	--	--

Kwartaalliks

Land

(Alle bedrae moet tot die naaste R'000 afgerond word)

AFDELING I. BEREKENING VAN VEREISTE MINIMUM AANDELEKAPITAAL EN ONAANGETASTE RESERWEFONDSE	Reël-no.	Risikobeladingskategorieë							
		0%	5%	10%	20%	50%	100%	Aantastings	Totaal
		1	2	3	4	5	6	7	8
Kwartaallike gemiddelde bates per balansstaat, met uitsluiting van aantastings vorm DI 100 - item 76) (verwys na regulasie 23(1)(b))	1								
Kwartaallike gemiddelde buitebalansstaatbedrywighede (vorm DI 110 - item 11) verwys na regulasie 23 (1)(b))	2								
Subtotaal (totaal van items 1 en 2)	3								
Verminderings t.o.v. transaksies gewaarborg of gedek deur verpanding van bates of deposito's	4								
Hertoewysing van transaksies gewaarborg of gedek deur verpanding van bates of deposito's	5								
Subtotaal na hertoewysing en verminderings (item 4 min item 5 - kolom 8 moet elyk wees aan nul)	6								
Totaal (item 3 plus item 6)	7								
Risikobeladings	8	0%	5%	10%	20%	50%	100%	Aantastings	
Totaal vermenigvuldig met risikobelading	9								
Kapitaalverhouding	10								8%
Vereiste minimum aandelekapitaal en onaangetaste reserwefondse voor infasering	11								
Infaseringspersentasie kragtens regulasie 23(4)(b)	12								%
VEREISTE MINIMUM AANDELEKAPITAAL EN ONAANGETASTE RESERWEFONDSE	13								

AFDELING II. BEREKENING VAN KWALIFISERENDE EN NIE-KWALIFISERENDE UITEREIKTE AANDELEKAPITAAL EN ONAANGESTASTE RESERWEFONDSE OP KWARTAAL-EINDE	Reël-no.	Totaal
		1
Totale uitgereikte primêre aandeelkapitaal en onaangestaste reservafondse (totaal van items 15 en 18)	14	
Uitgereikte primêre aandeelkapitaal (totaal van items 16 en 17)	15	
- Gewone aandele	16	
- Nie-aflosbare nie-kumulatiewe voorkeuraandele	17	
Primêre onaangestaste reservafondse (a) (totaal van items 19 tot 22)	18	
- Aandelepremie	19	
- Opgehoopte winste	20	
- Surplus by realisasie van kapitale bates	21	
- Ander algemene of spesiale reserwes (totaal van items 23 tot 27)	22	
(Spesifiseer)	23	
.....	24	
.....	25	
.....	26	
.....	27	
Totale uitgereikte sekondêre aandeelkapitaal en reservafondse (totaal van items 29 en 32)	28	
Uitgereikte sekondêre aandeelkapitaal (totaal van items 30 en 31)	29	
- Kumulatiewe voorkeuraandele	30	
- Skuldinstrumente uitgereik kragtens regulasie 23(5)	31	
Sekondêre onaangestaste reservafondse (a) (totaal van items 33 tot 35)	32	
- Vyftig persent van herwaardasiesurplusse	33	
- Algemene skuldvoorsienings	34	
- Geheime reserwes ^(a)	35	
Kwalifiserende uitgereikte sekondêre aandeelkapitaal en sekondêre onaangestaste reservafondse (mag nie item 14 hierbo oorskry nie)	36	
Totale kwalifiserende uitgereikte aandeelkapitaal en onaangestaste reservafondse (totaal van items 14 en 36)	37	
Min: Aantastings ingevolge artikel 70(5) van die Wet (oorgebring vanaf reëlitem 7, kolom 7)	38	
NETTO KWALIFISERENDE UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL EN ONAANGESTASTE RESERWEFONDSE ..	39	
Nie-kwalifiserende uitgereikte aandeelkapitaal en reserwes (item 28 min item 36 plus vyftig persent van herwaardasiesurplusse)	40	
AFDELING III. BEREKENING VAN OORSKOT/(TEKORT) IN UITGEREIKTE AANDELEKAPITAAL EN ONAANGESTASTE RESERWEFONDSE		
Netto kwalifiserende uitgereikte aandeelkapitaal en onaangestaste reservafondse (item 39 van Afd. II) ..	41	
Vereiste uitgereikte aandeelkapitaal en onaangestaste reservafondse bereken in voorafgaande opgawe (item 13 van Afdeling I)	42	
Oorskot/(tekort) (item 41 min item 42)	43	
AFDELING IV. KAPITALTOEREIKENDHEID: RISIKO-BATEVERHOUDING		
(Bedrag aangetoon in reëlitem 39 van Afdeling II, gedeel deur die bedrag aangetoon in kolom 8 van reëlitem 9 in Afdeling I, uitgedruk as 'n persentasie tot twee desimale punte)	44	%
AFDELING V. ONGEREALISEERDE WINS/(VERLIES) OP BELEGGINGSPORTEFEULJE (Markwaarde min boekwaarde) (Vorm DI 420, item 8 min item 7, kolom 7)		
	45	

(a) Moet nie enige saldo op die inkomstestaar insluit wat nog nie deur 'n formele besluit van die direksie na 'n reserwe oorgedra is nie.

Vraelys aan respondente

Adres van respondent

Persoonlike adres

OPNAME: METING VAN KAPITAALTOEREIKENDHEID VAN BANKINSTELLINGS

Ek is tans besig met navorsing oor die meting van die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings waarby ek u graag wil betrek. Hierdie vraelys het dit ten doel om u mening oor sekere faktore in verband met kapitaaltoereikendheid te verkry. Soos u weet is die belangrikheid van kapitaaltoereikendheid daarin geleë dat dit wêreldwyd as 'n standaard of norm beskou word. Voorts word bankinstellings aan verhoogde risiko's blootgestel. Nuwe finansiële risiko's ontstaan as gevolg van internasionale mededinging en die veranderde struktuur van bankwese. Bankinstellings het gedurende die tagtigerjare verskeie strukturele veranderings ondergaan in die vorm van die ontwikkeling van nuwe finansiële instrumente. Die nuwe finansiële instrumente het bygedra tot die ontstaan van nuwe finansiële risiko's wat bankmislukkinge laat toeneem het. Hierdie toename in bankmislukkinge het weer die belangrikheid van die funksie wat kapitaal en reserwes in die bankwese vervul, beklemtoon.

Die belangrikheid van kapitaal spruit voort uit die feit dat 'n bankinstelling oor toereikende kapitaal moet beskik ten einde voorsiening te maak vir alle risiko's waaraan die bankinstelling blootgestel is. Die huidige metode wat die reguleerder in Suid-Afrika gebruik om kapitaaltoereikendheid te ontleed, is te simplisties. Die huidige benadering fokus hoofsaaklik op kredietrisiko. Geen voorsiening word gemaak om ander finansiële risiko's, soos rentekoersrisiko, met die ontleding van kapitaaltoereikendheid te inkorporeer nie.

Ook word daar slegs op die individuele bankinstellings gefokus. Die banktoesighoudingsproses tans ontleed nie kapitaaltoereikendheid op 'n gekonsolideerde basis soos dit deur die Basel-ooreenkoms voorgestel is nie.

Ek heg hierby 'n vraelys in Afrikaans en Engels aan waarin ek u inset verlang ten einde hierdie studie met sukses af te handel. U kan in die taal van u voorkeur die vraelys beantwoord. Dit sal hoog op prys gestel word indien u die vraelys kan voltooi en na die bogenoemde adres sal terugstuur.

Address of respondent

Personal address

SURVEY: MEASUREMENT OF THE CAPITAL ADEQUACY OF BANKING INSTITUTIONS

I am currently researching the measurement of the capital adequacy of banking institutions in which I would like to involve you. The aim of this questionnaire is to obtain your opinion on certain factors relating to capital adequacy. As you know, the importance of capital adequacy lies in the fact that it is regarded all over the world as a standard or norm. Furthermore, banking institutions are exposed to increased risks. New financial risks are caused by international competition and the changed structure of banking. Banking institutions underwent various structural changes during the eighties in the form of new financial instruments being developed. These new financial instruments contributed to new financial risks, causing an increase in bank failures. This increase in bank failures has, in turn, emphasised the importance of the role played by capital and reserves in banking.

The importance of capital emanates from the fact that a banking institution should have adequate capital in order to provide for all risks to which the banking institution is exposed. The method currently used by the regulator in South Africa to analyse capital adequacy is too simplistic. The current approach focuses primarily on credit risk. No provision is made to incorporate other financial risks, such as interest rate risk, in the analysis of capital adequacy.

Attention is also focused on the individual banking institution only. The bank supervision process does not currently analyse capital adequacy on a consolidated basis as was proposed by the Basel Concordat.

Attached is a questionnaire in Afrikaans and English in which I need your input in order to complete the study successfully. You can complete the questionnaire in the language of your preference. It would be highly appreciated if you could complete the questionnaire and mail it to above mentioned address.

A Vraelys aan banktoesighouers			
1.	Stem u saam met die huidige metode, volgens vorm DI 400, om die kapitaalvereiste van bankinstellings te bereken?	JA	NEE
2.	Indien u bogenoemde met nee beantwoord het, motiveer en bespreek u benadering. _____ _____ _____ _____		
3.	Is die inligting van die vorm DI 400 volgens u mening wel voldoende om sinvolle ontledings oor kapitaaltoereikendheid te doen?	JA	NEE
4.	Motiveer u standpunt ten opsigte van bogenoemde. _____ _____ _____ _____		
5.	Stem u saam met die bepalings van artikel 70 van die Bankwet, 1990, wat die kwalifiserende kapitaalbasis omskryf?	JA	NEE
6.	Indien u bogenoemde met nee beantwoord het, motiveer en bespreek u siening van wat as kapitaal moet kwalifiseer. _____ _____ _____ _____		

A Vraelys aan banktoesighouers		
<p>7. Wat beskou u as die minimum kapitaaltoereikendheid wat 'n bankinstelling moet handhaaf? Motiveer u antwoord.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>8. Kapitaaltoereikendheid vir bankbeheermaatkappye word tans nie ingevolge die Bankwet vereis nie. Ontleed u die kapitaaltoereikendheid op 'n groepbasis?</p>	JA	NEE
<p>9. Indien u bogenoemde met ja beantwoord het, bespreek u metode om kapitaaltoereikendheid vir die groep te bepaal.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>10. Het u enige verdere kommentaar en insette om kapitaaltoereikendheid van bankbeheermaatskappye/bankinstellings doeltreffend te ontleed?</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

A Vraelys aan banktoesighouers		
<p>11. Volgens artikel 70(5)(a)(iv) van die Bankwet moet 'n bankinstelling enige bate wat gedeponeer of verpand is en nie vrylik aangewend kan word om die verpligtinge van die bankinstelling na te kom nie, as 'n aantasting teen kapitaal getoon word. Hoe word bepalings van hierdie artikel gehanteer?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>12. Noem en bespreek kortliks watter addisionele faktore u in ag neem wanneer u kapitaaltoereikendheid ontleed.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>13. Sou u sê dat inflasionêre toestande die kapitaaltoereikendheid van bankinstellings enigszins beïnvloed?</p>	JA	NEE
<p>14. Motiveer en bespreek u antwoord in vraag 13 deur aan te toon hoe u hierdie aspek in die ontleding van kapitaaltoereikendheid hanteer.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>15. Sou u depositoversekering, indien dit wel geïmplementeer word, inkorporeer tydens u ontleding van kapitaaltoereikendheid?</p>	JA	NEE

A Vraelys aan banktoesighouers		
<p>16. Motiveer u antwoord ten opsigte van bogenoemde.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>17. Noem en verduidelik die verhoudingsgetalle wat volgens u mening voldoende is om kapitaaltoereikendheid sinvol te ontleed.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>18. Wat gebruik u tans as standaard/maatstaf waarteen u 'n bankinstelling se verhoudingsgetalle meet?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

B. Questionnaire to bank supervisors			
1.	Do you agree with the method currently used, according to form DI 400, to calculate the capital requirements of banking institutions?	YES	NO
2.	If you replied no to the previous question, please motivate and discuss your approach. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
3.	Is the information on the form DI 400 in your opinion adequate to make significant analyses of capital adequacy?	YES	NO
4.	Please motivate your answer in respect of the above. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
5.	Do you agree with the provisions of section 70 of the Banks Act, 1990, in which the qualifying capital base is defined?	YES	NO
6.	If you replied no to the previous question, please motivate and discuss your opinion of what should qualify as capital. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

<p>7. What do you regard as the minimum capital adequacy which a banking institution should maintain? Please motivate your answer.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>8. The Banks Act does not yet contain capital adequacy requirements for banking control companies. Do you analyse the capital adequacy on a group basis?</p>	<p>YES</p>	<p>NO</p>
<p>9. If you answered yes to the previous question, discuss your method of determining capital adequacy for the group.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>10. Do you have any other further comments and inputs to analyse the capital adequacy of bank control companies/banking institutions effectively?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

<p>11. According to section 70(5)(a)(iv) of the Banks Act a banking institution must show any asset that has been deposited or pledged and which cannot be freely used to meet the obligations of the banking institution, as an impairment against capital. How are the provisions of this section handled?</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>12. Mention and discuss briefly which additional factors you take into consideration when analysing capital adequacy.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>13. Would you say that inflationary conditions have any influence on the capital adequacy of banking institutions?</p>	<p>YES</p>	<p>NO</p>
<p>14. Motivate and discuss your answer to question 13 by indicating how you handle this aspect when analysing capital adequacy.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>15. Would you incorporate deposit insurance, if it is implemented, during your analysis of capital adequacy?</p>	<p>YES</p>	<p>NO</p>

16. Motivate your answer in respect of the above.

17. Mention and explain the ratios figures which in your opinion are sufficient to analyse capital adequacy sensibly.

18. What do you currently use as a standard against which the ratios of a banking institutions are measured?

B Vraelys aan bankinstellings			
1.	Stem u saam met die huidige metode, volgens vorm DI 400, om die kapitaalvereiste van bankinstellings te bereken?	JA	NEE
2.	Indien u bogenoemde met nee beantwoord het, motiveer en bespreek u benadering. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
3.	Is die inligting van die vorm DI 400 volgens u mening wel voldoende vir die banktoesighouer om sinvolle ontledings oor kapitaaltoereikendheid te doen?	JA	NEE
4.	Motiveer u standpunt ten opsigte van bogenoemde. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
5.	Stem u saam met die bepalings van artikel 70 van die Bankwet, 1990, wat die kwalifiserende kapitaalbasis omskryf?	JA	NEE
6.	Indien u bogenoemde met nee beantwoord het, motiveer en bespreek u siening van wat as kapitaal moet kwalifiseer. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

Wiese, C.F. 1992. The philosophy of the Office for Deposit-taking Institutions. Address by the Deputy Registrar at the South African Reserve Bank. Pretoria.

Wilcox, M.G. 1979. Capital in banking: a historical survey. Journal of the Institute of Bankers (June): 96.

<p>7. Wat beskou u as die minimum kapitaaltoereikendheid wat 'n bankinstelling moet handhaaf? Motiveer u antwoord.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>8. Kapitaaltoereikendheid vir bankbeheermaatkappye word tans nie ingevolge die Bankwet vereis nie. Ontleed u u bankbeheermaatskappy se kapitaaltoereikendheid op 'n groepbasis?</p>	<p>JA</p>	<p>NEE</p>
<p>9. Indien u bogenoemde met ja beantwoord het, bespreek u metode om kapitaaltoereikendheid vir die groep te bepaal.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		
<p>10. Het u enige verdere kommentaar en insette om kapitaaltoereikendheid van bankbeheermaatskappy/bankinstellings doeltreffender te ontleed?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

11. Volgens artikel 70(5)(a)(iv) van die Bankwet moet 'n bankinstelling enige bate wat gedeponeer of verpand is en nie vrylik aangewend kan word om die verpligtinge van die bankinstelling na te kom nie, as 'n aantasting teen kapitaal getoon word. Hoe word die bepalinge van hierdie artikel gehanteer?

12. Noem en bespreek kortliks watter addisionele faktore u in ag neem wanneer u kapitaaltoereikendheid ontleed.

13. Sou u sê dat inflasionêre toestande die kapitaaltoereikendheid van bankbeheermaatskappye/bankinstellings enigsins beïnvloed?

JA

NEE

14. Motiveer en bespreek u antwoord in vraag 13 deur aan te toon hoe u hierdie aspek in die ontleding van kapitaaltoereikendheid hanteer.

15. Sou u depositoversekering, indien dit wel geïmplementeer word, inkorporeer tydens u ontleding van kapitaaltoereikendheid?

JA

NEE

16. Motiveer u antwoord ten opsigte van bogenoemde.

17. Noem en verduidelik die verhoudingsgetalle wat volgens u mening voldoende is om kapitaaltoereikendheid sinvol te ontleed.

18. Wat gebruik u tans as standaard/maatstaf waarteen u u bankbeheermaatskappy/bankinstelling se verhoudingsgetalle meet?

B. Questionnaire to banking institutions			
1.	Do you agree with the method currently used, according to form DI 400, to calculate the capital requirements of banking institutions?	YES	NO
2.	If you replied no to the previous question, please motivate and discuss your approach. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
3.	Is the information on the form DI 400 in your opinion adequate to make significant analyses of capital adequacy?	YES	NO
4.	Please motivate your answer in respect of the above. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
5.	Do you agree with the provisions of section 70 of the Banks Act, 1990, in which the qualifying capital base is defined?	YES	NO
6.	If you replied no to the previous question, please motivate and discuss your opinion of what should qualify as capital. <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

<p>7. What do you regard as the minimum capital adequacy which a banking institution should maintain? Please motivate your answer.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>8. The Banks Act does not yet contain capital adequacy requirements for banking control companies. Do you analyse the capital adequacy on a group basis?</p>	<p>YES</p>	<p>NO</p>
<p>9. If you answered yes to the previous question, discuss your method of determining capital adequacy for the group.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>10. Do you have any other further comments and inputs to analyse the capital adequacy of bank control companies/banking institutions effectively?</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

<p>11. According to section 70(5)(a)(iv) of the Banks Act a banking institution must show any asset that has been deposited or pledged and which cannot be freely used to meet the obligations of the banking institution, as an impairment against capital. How are the provisions of this section handled?</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>12. Mention and discuss briefly which additional factors you take into consideration when analysing capital adequacy.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>13. Would you say that inflationary conditions have any influence on the capital adequacy of banking institutions?</p>	<p>YES</p>	<p>NO</p>
<p>14. Motivate and discuss your answer to question 13 by indicating how you handle this aspect when analysing capital adequacy.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>15. Would you incorporate deposit insurance, if it is implemented, during your analysis of capital adequacy?</p>	<p>YES</p>	<p>NO</p>

BRONNELYS

ABSA

kyk

Amalgamated Banks of South Africa Limited.

Amalgamated Banks of South Africa Limited. 1993. Annual report. Johannesburg.

Anon(a). 1991. The Comptroller's sage advice to bankers in 1864 still stands. The Bankers Magazine 174 (no.4, July/August): 20.

Bank of England

kyk ook

Parliament of the United Kingdom.

Bank of England. 1980. The measurement of capital. Quarterly bulletin (September): 324-330.

Bank of England. 1988. Implementation of the Basle convergence agreement in the United Kingdom. Notice to institutions authorised under the Banking Act 1987, BSD/1988/3 (October)

Bank for International Settlements. 1988. International convergence of capital measurement and capital standards. Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices Basel.

Bankwet

kyk

RSA.

Basel-ooreenkoms

kyk

Bank for International Settlements.

Basson, D. 1994. Werk die Reserwebank se filosofie? Finansies & Tegniek (21 Januarie): 10-11.

Board of Governors of the Federal Reserve System. 1990. Federal Reserve Act and other statutory provisions affecting the Federal Reserve System Washington, D.C.: 271.

Brigham, E.F. & Gapenski, L.C. 1987. Intermediate financial management 2nd edition. New York: Dreyden.

Cade, E.C. 1987. Managing banking risks in an uncertain future Seminar. Institute of Bankers of South Africa. Johannesburg:Penrose.

Canada Deposito Insurance Corporation. 1991. Standard of sound business and financial practices: credit risk management (16 August): 3.

Cantor, R. & Johnson, R. 1992. Bank capital ratios, asset growth and the stock market. Federal Reserve Bank of New York 17 (no. 3).

Dale, R. 1992. A warning from Tokyo. Financial Times Business Information (April): 1.

De Kock, J. 1992. Price risk management. Summary of a paper delivered at Unisa Centre for Business Economics. Pretoria.

De Kock-kommissie
sien
Republiek van Suid-Afrika.

De Swardt, C.J. 1987. The role of banking supervision in South Africa in the changing world of banking. Paper presented at the Institute of Bankers of South Africa. Johannesburg: Penrose.

De Swardt, C.J. 1993. Financial markets. SA a pacemaker. Financial Mail (23 July): 30.

De Swardt, C.J. 1994. A new approach to financial regulation in South Africa. Address by the Deputy Govenor of the South African Reserve Bank at the 1994 Banking Industry Conference, Sandton.

Dornbusch, R., Fischer, S., Mohr, P.J. & Rogers, C. 1990. Makro-ekonomie. 2de uitgawe. Johannesburg: Lexicon.

ENB

kyk

First Nasional Bank Holding Limited.

Falkena, H.B., Fourie, L.J. & Kok, W.J. 1988. The mechanics of the South African financial system. 3rd edition. Johannesburg: Macmillan.

Falkena, H.B., Kok, W.J. & Meyer, J.H. 1989. Financial risk management in South Africa. Johannesburg: Macmillan.

Farrant, R. 1992. The risk-based capital guidelines. Address by the Deputy Head of Banking Division at the Bank of England at the annual meeting of the International Swap Dealers Association (ISDA) in Paris.

Federal Reserve Bank of Atlanta. 1983. Warning lights for bank soundness. Economic Review Atlanta: 8 & 29.

Federal Reserve Bank of Kansas City. 1988. Special Issue: problem banks. Kansas City.

Federal Reserve Bank of New York. 1990. Capital adequacy guidelines. New York.

Federal Reserve System. 1990. Federal Register. Part III. Washington, D.C.

First National Bank Holdings Limited. 1993. Annual report. Johannesburg.

Gardener, E.P.M. 1981. Capital adequacy and banking supervision. Bangor Occasional Papers in Economics. (19) University College of North Wales, Bangor.

Gardener, E.P.M. 1988a. Regulation and convergence of capital adequacy. Institute of European Finance. RP 89/1. Lecture given at the Banking School, University of Sienna, Italy.

Gardener, E.P.M. 1988b. The capital adequacy problem in modern banking. Institute of European Finance. RP 89/2. Lecture given at the Banking School. University of Sienna. Italy.

Gart, A. 1989. An analysis of the new financial institutions. New York: Quorum.

Gitman, L.J. 1991. Principles of managerial finance. 6th edition. New York: HarperCollins.

Goedhuys, D.W. 1978. Money and banking. Johannesburg: McGraw-Hill Book Company.

Investec Bank Limited. 1991. Annual report. Johannesburg.

Koseff, S. 1984. Bank failure in South Africa. A research report presented to the Graduate School of Business for the master of Business Administration degree, University of the Witwatersrand, Johannesburg.

KPMG Aiken & Peat. 1991. Banking survey: South Africa 1991. Johannesburg.

KPMG Aiken & Peat. 1992. Banking Survey: South Africa including Southern and Central Africa. Johannesburg.

KPMG Aiken & Peat. 1993. Banking Survey: South Africa including Southern and Central Africa. Johannesburg.

KPMG Aiken & Peat. 1994. Banking Survey: South Africa including Southern and Central Africa. Johannesburg.

Lev, B. 1974. Financial statement analysis: a new approach. New York: Prentice-Hall.

Levin, R.I. & Rubin, D.S. 1991. Statistics for management. 5th edition. New Jersey: Prentice-Hall.

Llewellyn, D.T. 1990. Completion, structural change and regulatory trends in major financial systems. Paper presented at the Conference of South African Future Industry Association: "Regulation of the Financial Industry: present and future". Indaba Hotel, Johannesburg.

Llewellyn, D.T. 1992. Bank capital: the strategic issue of the 1990's. Banking World.

Margolis, J. 1993. Tough guy, tough job. Canadian Banker (July/August): 12, 13 & 15.

McCarthy, C.L. 1981. Monetêre ekonomie. Pretoria: HAUM.

Meigs, W.B., Johnson, C.E. & Meigs, R.F. 1977. Accounting: the basis for business decisions. New York: McGraw-Hill.

Mouton, J. & Marais, H.C. 1992. Basiese begrippe: metodologie van die geesteswetenskappe. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.

NBS

kyk

NBS Holdings Limited.

NBS Holdings Limited. 1993. Annual report. Durban.

Nedcor

kyk

Nedcor Limited.

Nedcor Limited. 1993. Annual report. Johannesburg.

Odendaal, F.F. (hoofredakteur). 1985. Verklarende handwoordeboek van die Afrikaanse taal. Johannesburg: Perskor.

Oosthuizen, C.L. 1991. Risk management and the deposit-taking act. A research report presented to the Graduate School of Business for the master of Business Administration degree, University of the Witwatersrand, Johannesburg.

Parliament of the United Kingdom. 1987. The Banking Act. London: Government Printer.

Patel, J. 1992a. Best banks. Euromoney (January): 42-51.

Patel, J. 1992b. Meltdown? What meltdown? Euromoney (June): 81-82 & 100.

Piggott, C. 1994. What a difference a decade makes. Euromoney (June): 137-148.

Price Waterhouse. 1991. Capital adequacy survey. Bank Financial Management International, 5-8 (September/October).

Quinn, B. 1992. Current regulatory concerns and the Basle agenda. Address by the Executive Director of the Bank of England at the Financial Times Conference on International Banking. London.

Regulasies

kyk

Republiek van Suid-Afrika.

Republiek van Suid-Afrika. 1965. Bankwet 23 van 1965. Pretoria: Staatsdrukker.

Republiek van Suid-Afrika. 1973. Maatskappywet 61 van 1973. Pretoria: Staatsdrukker.

Republiek van Suid-Afrika. 1985. Finale verslag van die kommissie van ondersoek na die monetêre stelsel en monetêre beleid in Suid-Afrika. (De Kock Kommissie verslag.) RP 70/1984. Pretoria: Staatsdrukker.

Republiek van Suid-Afrika. 1986. Regulasies kragtens die Bankwet 23 van 1965. Pretoria: Staatsdrukker.

Republiek van Suid-Afrika. 1990. Bankwet 94 van 1990. Pretoria: Staatsdrukker.

Republiek van Suid-Afrika. 1992. Goewermentkennisgewing 144521. Pretoria: Staatsdrukker.

Republiek van Suid-Afrika. 1993. Regulasies aangaande banke. Uitgevaardig onder die Bankwet, 1990. Pretoria: Staatsdrukker.

Revell, J. 1975. Solvency and regulation of banks. Bangor Occasional Papers in Economics (no. 5) Bangor: University College of North Wales.

Reynders, H.J.J., Lambrechts, I.J. & Scheurkogel, A.E. 1985. Finansiële bestuur. 3de uitgawe. Pretoria: Van Schaik.

RSA

kyk

Republiek van Suid-Afrika.

SARB

kyk

Suid-Afrikaanse Reserwebank.

SBIC

kyk

Standard Bank Investment Corporation.

Spong, K. 1990. Banking regulation: its purposes, implementation and effects. Federal Reserve Bank of Kansas City.

Stals, C.L. 1991. The importance of a sound financial system in South Africa. Address by the Governor of the South African Reserve Bank at Investec Bank Limited. Johannesburg.

Stals, C.L. 1992. The central bank and monetary policy in South Africa. Address by the Governor of the South African Reserve Bank at the Islamic Bank Limited. Johannesburg.

Stals, C.L. 1993. The importance of public communication for monetary policy. Address by the Governor of the South African Reserve Bank at the presentation of the communicator of the year award made by Diagonal Street. Johannesburg.

Stals, C.L. 1994. Depositor protection and the South African banking system. Address by the Governor of the South African Reserve Bank at a luncheon of the Institute of Bankers in South Africa. Johannesburg.

Standard Bank Investment Corporation. 1993. Annual report. Johannesburg.

Suid-Afrika

kyk

Republiek van Suid-Afrika.

Suid-Afrikaanse Reserwebank. 1991. Departement Banktoesighouding. Jaarverslag vir die kalenderjaar geëindig 31 Desember 1991. RP66/1992. Pretoria: Staatsdrukker.

Suid-Afrikaanse Reserwebank. 1992a. Departement Banktoesighouding. Jaarverslag vir die kalender geëindig 31 Desember 1992. RP73/1993. Pretoria: Staatsdrukker.

Suid-Afrikaanse Reserwebank. 1992b. Departement Banktoesighouding. DI-Omsendbrief 2/92. Pretoria.

Suid-Afrikaanse Reserwebank. 1993a. Departement Banktoesighouding. Jaarverslag vir die kalender geëindig 31 Desember 1993. RP33/1994. Pretoria: Staatsdrukker.

Suid-Afrikaanse Reserwebank. 1993b. Departement Banktoesighouding. DI-Omsendbrief 10/93. Pretoria.

Suid-Afrikaanse Reserwebank. 1994. Kwartaalblad. Pretoria: SARB (no. 191): S-130.

Van Duyn, A. 1993a. The Euromoney five hundred. Euromoney (June): 113-116.

Van Duyn, A. 1993b. Best banks. Euromoney (February): 103.

Van Greuning, J.H. 1991. 'n Evaluering van die aard en relevantheid van banktoesighouding in 'n ekonomiese milieu. M.Com-verhandeling, Universiteit van Pretoria.

Van Greuning, J.H. 1994. The implementation of a risk-based approach to bank supervision as a micro-economic component of monetary policy. D Comm-thesis, University of Pretoria.

Walker, J. 1994. Sechold wakes up to a nightmare. Sunday Times, Business Times (16 January): 8.